

INNOVATIE
IN DE
ZORGSECTOR

 NIVEL
bibliotheek
drieharingstraat 6
postbus 1568
3500 bn utrecht
telefoon: 030 319946

INNOVATIE IN DE ZORGSECTOR

JAARBOEK 1995

samengesteld door:

R. de Groot (NIVEL)

Drs. A.P.M. Ketelaars (NcGv)

J.M.P.P. Cox (NZi)

Redactie:

R. de Groot (NIVEL)

De Tijdstroom, Utrecht

Uitgegeven in opdracht van het
ministerie van Volksgezondheid, Welzijn en Sport

Voor aanvraag van gegevens uit de Registratie Zorgvernieuwings-
projecten kunt u zich wenden tot:

Drieharingstraat 6 Utrecht
postadres: postbus 1568
3500 BN Utrecht
telefoon 030 319946
fax 030 319290

Oudlaan 4, Utrecht
postadres: postbus 9696
3506 GR Utrecht
telefoon 030 739700
fax 030 739560

Da Costakade 45, Utrecht
postadres: postbus 5103
3502 JC Utrecht
telefoon 030 971100
fax 030 971111

© Ministerie van VWS, Rijswijk 1994
Bureauredactie en layout: Editor, Rotterdam
Omslagontwerp: C. Koevoets, Bloemendaal

Uitgeverij De Tijdstroom BV, Postbus 19135, 3501 DC Utrecht

Alle rechten voorbehouden. Niets uit deze uitgave mag worden verveelvoudigd, opgeslagen in een geautomatiseerd gegevensbestand of openbaar gemaakt in enige vorm of op enige wijze, hetzij elektronisch, hetzij mechanisch, door fotokopieën, opnamen of enige andere manier, zonder voorafgaande schriftelijke toestemming van de uitgever.

Voor zover het maken van kopieën uit deze uitgave is toegestaan op grond van artikel 16b Auteurswet 1912 juncto het Besluit van 20 juni 1974, Stb. 351 zoals gewijzigd bij Besluit van 23 augustus 1985, Stb. 471 en artikel 17 Auteurswet 1912, dient men de daarvoor wettelijk verschuldigde vergoedingen te voldoen aan de Stichting Reprerecht, Postbus 882, 1180 AW Amstelveen. Voor het overnemen van één of meer gedeelten uit deze uitgave in bloemlezingen, readers en andere compilatiewerken (artikel 16 Auteurswet 1912) dient men zich tot de uitgever te wenden.

ISSN 0927-0744
ISBN 90 352 1541 9
NUGI 732, 757

Voorwoord

Grote doelen, mooie woorden: de nota's van de overheid en de koepels van veldpartijen staan er vol mee. Natuurlijk zijn ze nodig. Ze geven de richting aan, ze verwoorden de visie op verandering, leiden tot samenspel. Maar de daadwerkelijke innovatie moet in de lokale situaties tot stand komen door instellingen en beroepsbeoefenaren die concreet zorg leveren.

Dit nieuwe Jaarboek laat opnieuw zien hoe breed en intensief aan verandering van de zorg gewerkt wordt. In het Jaarboek staat een selectie van de innovatieve projecten die in de registratie van NIVEL, NZi en NcGv opgespoord worden. In de databank van de registratie zijn inmiddels zo'n 3300 projecten opgenomen. Een toename van 1300 ten opzichte van vorig jaar. Op zich zegt zo'n getal natuurlijk nog niet veel over de feitelijke veranderingen in de zorg, maar het lijkt wel een indicatie voor het innovatieve elan in het veld. Ik ben daar in elk geval van onder de indruk.

We staan in de gezondheidszorg voor belangrijke opgaven. In essentie komen die erop neer, dat we de gezondheidszorg met goede kwaliteit voor iedereen toegankelijk moeten houden. Vanuit het oogpunt van kostenbeheersing die daarvoor nodig is, doemen er verschillende kwesties op: hoe bevorderen we dat effectieve zorg wordt geboden, dat doelmatigheid in de levering van zorg toeneemt, dat kwaliteitsbevordering meer vanzelfsprekend wordt in de zorg? Vraagstukken waarbij niet alleen de overheid voor oplossingen kan zorgdragen. Dialoog tussen overheid en veldpartijen is een sleutelbegrip geworden. Natuurlijk zal de overheid het voortouw en verantwoordelijkheid nemen waar dat haar taak is. In diezelfde zin zullen andere partijen die bij de gezondheidszorg betrokken zijn hun verantwoordelijkheid moeten nemen.

Het innovatieve elan in het veld dat ik signaleer, sterkt ons vertrouwen dat we met een gezamenlijke aanpak van overheid en veld op een goede koers zitten. Het maakt het ook gemakkelijker om een appel te blijven doen op instellingen en beroepsbeoefenaren om zorginnovatie hoog op de agenda te houden.

Ik hoop dat het overzicht van innovatieve projecten dat het Jaarboek biedt, als inspiratiebron zal fungeren voor instellingen en beroepsbeoefenaren om in de eigen lokale situatie tot innovatie te komen. Dat het werkt als wegwijzer en informatiebron vanwege de kennis en ervaring die in de vele projecten is opgedaan.

Prof.dr. B. Sangster

Directeur-Generaal van de Volksgezondheid
Ministerie van VWS

Inhoud

Inleiding	17
1 Algemene populatie	
<i>1-1 Algemene populatie in de thuiszorg</i>	
Steunpunt mantelzorg	35
De Thuiszorg Venlo	37
Eén loket	39
Van aanmelding tot indicatie	40
Informele zorg onder één dak	41
Indicatiesysteem voor de thuishraamzorg	43
Flexibilisering kraamzorg	44
Echografie in de eerste lijn	46
Regionaal gezondheidsmappensysteem	47
Consumenten/patiënteninformatie	48
MIP Care	49
Interactieve gezondheidsinformatie voor jongeren	51
2 Ouderenzorg	
<i>2-1 Ouderen, algemeen</i>	
Preventief huisbezoek ouderen	52
Gezondheidsbezoeken door ouderen voor ouderen	53
Preventie van eenzaamheid	54
Centraal meldpunt/loket	56
Continuïteit en coördinatie van zorg	58
Stichting Mijlpaal '65	60
Woonzorgpakket	61
Woon- en zorgcentrum Joachim en Anna	63

2-2	<i>Thuiswonende ouderen</i>	
	Multiculturele dagopvang	65
	Zorgexperiment Regio Oost (Zorro)	67
	Dagbegeleidingsproject	68
	Thuiszorg-project	69
	Ergotherapie in de thuiszorg	71
	Ergotherapie aan huis	72
	Beter thuis	74
	Naar een bundeling van regelingen	75
	Centraal meldpunt voor tijdelijke opname	77
	Zorg op maat in aanleunwoningen en verzorgingshuizen	79
	Somatische meerzorg	81
	Substitutieproject	82
2-3	<i>Psychogeriatrische patiënten</i>	
	Oppasservice	83
	Validation voor thuisverzorgers	84
	Bezoek- en oppasservice	85
	Samenwerkingsprotocol RIAGG – Thuiszorg	87
	Thuiszorgondersteuning	89
	Dementie Signalen Kaart	90
	PIT-Plus	91
	Dagobservatie	93
	Grenzen doorbroken	94
	Partiële verpleeghuiszorg	95
	Tussentijds verblijf	97
	Coördinatie van medische zorg	98
	Ontslag met aanvullende verpleeghuiszorg	100
	Video Interactie Begeleiding	102
	Leefstijldifferentiatie	104
2-4	<i>Woonvormen</i>	
	Seniorenflat Het Distelenveld en wijksteunpunt Klaver Vier	105
	Woonzorgproject Heteren	107

Westlede	109
Beschermd wonen	110
Woonvoorziening voor jong dementerenden	111
3 Cliënten in de geestelijke gezondheidszorg	
<i>3-1 Behandeling</i>	
Ontwikkelingsspreekuur	112
Licht pedagogische hulpverlening	114
Babylon, poli- en dagkliniek voor baby's en peuters	116
Intensieve gezinsbegeleiding	117
Samenwerkingstraject inzake omgangsregelingen	118
RIAGG-hulpverlening aan gedetineerde vrouwen	120
Arbeid en GGZ	122
Psychotherapeutische hulpverlening bij onverwerkte traumatische ervaringen	124
Hulpverlening aan allochtonen	125
Non-verbale therapie voor vluchtelingen	127
Neuropsychologische revalidatie van patiënten met licht hersenletsel	129
Ambulante hulp aan zelfstandig wonende autisten	130
Polikliniek ouderenpsychiatrie	131
Gerontopsychiatrische dagverzorging	132
Zorgprogramma stemmingsstoornissen	134
Suïcidepreventie	135
Lithium-polikliniek	136
Stemmenpoli	137
Herstructurering GGZ-volwassenen	138
<i>3-2 Substitutie en zorgcoördinatie</i>	
Secundaire psychiatrische intensieve thuiszorg	139
Psychiatrische intensieve thuiszorg	141
Psychiatrische intensieve thuiszorg	143
Psychiatrische thuiszorg	144
Psychiatrische thuiszorg met woonbegeleiding	146

SPITS	147
Sociale crisisopvang	149
Opnamevervangende dagbehandeling	151
City Crisis Dienst	152
Mediërende therapie door middel van teamcoaching	154
Casemanagement	156
Casemanagement Moeilijk plaatsbare woningzoekenden	157
Diagnostiekteam kinderen en jeugdigen	159
Bureau Aanmelding, screening, consultatie	161
Zorginnovatieprogramma	162
Zorgcoördinatie chronici	164
Integratie Indicatiestelling en zorgtoewijzing blijvende zorg	165
Netwerk Chronische psychiatrie	167
Korsakov-netwerk	169
<i>3-3 Arbeidsrehabilitatie- en resocialisatieprocessen</i>	
Stadsboerderijen	170
Opstap	172
Reparatie en onderhoud	173
Leerwerkprojecten	175
Werken en revalideren in facilitaire bedrijven	177
Arbeidsrehabilitatie	178
Samenwerkingsproject Arbeid Regionale GGZ	180
Activiteitenmakelaar D'n Inloop	182
Dagactiviteitenbemiddeling en arbeidsbemiddeling	184
Kwartiermaken in de GGZ	186
Trajectbemiddelaar/jobcoach voor vrouwen	187
<i>3-4 Dagbesteding</i>	
GGZ-brugproject voor Turken en Noord-Afrikanen	188
Dagactiviteitencentrum buurthuis	189
Activiteitenbemiddeling	190
Begeleid zelfstandig wonen	191

3-5	<i>Woonvormen</i>	
	Begeleid wonen	192
	Begeleid zelfstandig wonen	194
	Substitutieproject Begeleid wonen	195
	Begeleid wonen	196
	Huisvesting en zorg op maat via omgekeerde integratie in nieuwbouwwijk	198
	Gezinsverpleging	200
3-6	<i>Projecten in de verslavingszorg</i>	
	Drugvrije afdeling voor straatjunks	202
	Trajekt-plan	203
	Woonbegeleiding na extreme burenoverlast	205
	Implementering vrouwenhulpverlening	206
	Multi Functionele Eenheid voor vrouwen	208
	Marokkanenproject	209
	Kinderen van aan alcohol verslaafde ouders	210
4	Zorg aan gehandicapten	
4-1	<i>Behandeling/begeleiding van verstandelijk gehandicapten</i>	
	Vroeghulp	212
	Professionele thuiszorg	214
	Opvoedkundig bureau	215
	Bruggroep	217
	Observatie en diagnostiek	218
	Methodisch handelen en zorgplannen in dagverblijven	219
	Innovatie zorgaanbod kinderen	221
	Onthoudboek	223
4-2	<i>Organisatorische samenwerking voor verstandelijk gehandicapten</i>	
	Thuiszorgondersteuning	224
	Flexibele dienstverlening	226
	WachtlIJstbegeleiding	228
	Netwerk ernstig gedragsmoeilijke verstandelijk gehandicapten	229

4-3	<i>Woonvormen voor verstandelijk gehandicapten</i>	
	Zorg en ondersteuning op maat (ZOOM)	230
	Woon/werk/winkel	232
	Praktische thuishulp	233
4-4	<i>Dagbesteding voor verstandelijk gehandicapten</i>	
	Soos	234
	Beslissingsboom als hulpmiddel bij differentiatie	235
	Leerlingwerkplaats	237
	GEFIRA: jobcoaching	238
	Burgerhout-arbeidsproject	239
	Samenwerking arbeidsprojecten	240
	Boerderijproject Thedingsweert	241
	Begeleid werken	242
	Arbeidsintegratie Het Molenschaer	243
	Arbeidsstraining- en simulatiecentrum	245
	Betuwe wereldwijk	246
	Jobcoaching	247
4-5	<i>Zorg aan lichamelijk/zintuiglijk gehandicapten</i>	
	Logeerfunctie kliniek	249
	Indicatie-, zorg- en onderwijs-toewijzingscommissie	250
	Centraal meldpunt wonen/zorg	252
	Oudercursus 0-4-jarigen	253
	Minimale neurologische dysfunctie	254
	Deeltijdbehandeling en ambulante begeleiding	255
	Dagbehandeling	256
5	Zorg aan somatische patiënten	
5-1	<i>Somatische patiënten, algemeen</i>	
	Dermatoloog in de eerste lijn	257
	Protocol hernia nuclei pulposi	258
	Nachtverpleging thuis	259

Geïntegreerde indicatiestelling	261
Tractiebehandeling thuis	262
Beleid bij (dreigende) miskraam	264
Psychiatrisch consult in de huisartspraktijk	266
Prehospitaal ECG	267
Preventie en vroegsignalering van psychosociale problematiek bij kankerpatiënten	269
Continuïteit in begeleiding van borstkankerpatiënten	270
Decubituspreventie en -behandeling	271
Ziekenhuisverplaatste zorg	273
Protocol dagverpleging	275
Interactief patiënteninformatiesysteem	277
Intensieve zorgafdeling moeilijk plaatsbare jongere gehandicapten	279
Medisch casemanagement	280
Huiskamerproject etage 5	281
Multi-mediadiensten voor de consument	282
Multi-mediatechnieken bij patiënten voorlichting	284
Patiënten voorlichting en patiëntenservicebureau	285
Geautomatiseerde individuele patiëntenagenda	286
5-2 <i>Nazorg aan patiënten ontslagen uit het ziekenhuis</i>	
Transferbureau voor indicatiestelling ziekenhuisnazorg	288
Transferverpleegkundige	289
Couveuse-nazorg	291
Apothekers Thuiszorg Coördinatiecentrum	292
Transferverpleegkundige	294
Transmurale zorgverlening voor oncologische patiënten	295
Thuiszorg voor kinderen met bronchopulmonaire dysplasie	296
Zorgvernieuwing leidend tot ligduurverkorting	298
Sondevoeding en infuuszorg thuis	299
Vorbereiding van ontslag uit het ziekenhuis	300
Liaisonverpleegkundige	301
'Verkeerde bed'-project	302
Orthopedie-project	303

6 Zorg aan chronisch zieken*6-1 Samenwerking eerste en tweede lijn*

Innovatie diabeteszorg	304
CVA-project	305
Transmuraal verpleegkundig protocol voor patiënten met chronisch hartfalen	307
Reactivering van patiënten met cara	308
Thuiszorg bij patiënten met emfyseem	310
Reuma-project	312
Reumaconsulent	314
Transmuraal werkende wijkverpleegkundige reuma	315
Palliatieve zorg in de huisartsenpraktijk	317
Continuïteit van zorg voor het kind met kanker en zijn/haar ouders	318
Experimenten coördinatiecentra chronische ziekenzorg	319

6-2 Andersoortige projecten

Zelfzorg van jeugdige diabeten	320
Groepsgewijze dieetadvisering	321
Protocol diabetes type II	322
Intensieve oefentherapie bij patiënten met reumatoïde artritis	323
Schoon schip	324
Aidszorg dak- en thuislozen	326
Kwedelstee, dagopvang voor CVA-gehandicapten	327
Astmatraining voor kinderen van 8-12 jaar	328

7 Zorg aan terminale patiënten*7-1 Thuiszorg*

Vrijwilligers terminale thuishulp	329
Terminale thuiszorg	331
Vrijwilligers terminale thuiszorg in intramurale instellingen	333
Opname van terminale patiënten in het verzorgingshuis	334
Kortdurend terminale zorg	335

8 Projecten gericht op hulpverleners*8-1 Diagnostiek en consultatie*

TSH-project	337
Medisch diagnostisch centrum	339
Kennissysteem gegevensverwerking indicatiestelling psychogeriatric	340
Kennissysteem GGZ	342
Intensieve consultatie	344

8-2 Kwaliteitsbevordering en honorering

Beheerssysteem stimulering dagverpleging	345
Kwaliteitswiel	346
Patiënteninformatiesysteem	347
Standaardverpleegplannen in de psychiatrie	348
Informatievoorziening en multidisciplinaire samenwerking	349
Beheerssoftware indicatorregistratie	350
KEN-R-Systematiek	351
Geïntegreerd zorgplan verpleeg-/verzorgingshuizen	352
Patiëntgerichte zorg	353
Interne efficiency op verpleegafdelingen	354

8-3 Andersoortige projecten

Electronisch patiëntendossier	356
Waakzaam patiëntendossier	358
Transparant patiëntendossier	359
Transmuraal electronisch GGZ-dossier	360
Cliëntenvolgsysteem	361
Informatie-uitwisseling door standaard electronisch patiëntendossier	362
Patiëntenagenda online	363
Wachlijsten in beeld gebracht	364
Uniforme registratie van wachtlijsten	365
Psychiatrische consultatie door electronische communicatie	366
Alles op één kaart	367
Optical card voor nierpatiënten	369

Patiënteninformatie	371
Van informatievergaring naar informatievoorziening	372
Protocollen transparant	374
Integrale management-informatie rondom zorgprocessen	375
Beveiliging middels snelle in- en uitlogfaciliteiten	377
Trefwoordenregister	378
Lijst van afkortingen	385

Inleiding

Toen in 1989 gestart werd met het verzamelen van projecten waarin geëxperimenteerd werd met nieuwe vormen van zorg wisten we nog niet dat het aantal zorgvernieuwingsprojecten in de jaren daarna zo'n grote vlucht zou nemen. De vakgroep Algemene Gezondheidszorg en Epidemiologie van de Rijksuniversiteit Utrecht verzamelde in dat jaar 135 zorgvernieuwingsprojecten. Ruim een jaar later werd de registratie voortgezet door het NIVEL, NcGv en NZi. Sindsdien werden elk jaar opnieuw meer nieuwe projecten aangemeld. In 1994 kwamen er ruim 1300 projecten bij. Hieruit blijkt dat er binnen de Nederlandse gezondheidszorg een nog steeds groeiende belangstelling bestaat voor zorgvernieuwing. Het grote aantal projecten is waarschijnlijk ook een gevolg van een toenemende bekendheid van de registratie. Het is zeker niet zo dat er alleen 'steeds meer van hetzelfde' komt. Ook dit jaar zijn er weer originele projecten aangemeld. Het doel van dit vijfde Jaarboek in de reeks 'Innovatie in de zorgsector' is een indruk te geven van wat er het laatste jaar zoal op het gebied van zorgvernieuwing in Nederland ondernomen is. Daarvoor is een selectie gemaakt van circa 240 zorgvernieuwingsprojecten.

Het Jaarboek is bedoeld voor iedereen die geïnteresseerd is in zorgvernieuwing. Veel zorgvernieuwing vindt op lokaal niveau plaats. Een registratie van deze zorgvernieuwingsprojecten draagt ertoe bij dat het overzicht over wat er in het veld aan zorgvernieuwing gebeurt, niet verloren gaat. Zo krijgen (potentiële) initiatiefnemers in het veld en andere geïnteresseerden de gelegenheid om op de hoogte te raken van reeds bestaande zorgvernieuwingsprojecten.

U treft in dit boek een breed scala van zorgvernieuwingsprojecten aan. De beschreven projecten zijn geselecteerd uit de Registratie Zorgvernieuwingsprojecten. Dit is een landelijke registratie van experimenten op het gebied van de zorgvernieuwing. De registratie vindt plaats in opdracht van

het Ministerie van VWS (destijds Ministerie van WVC) en wordt uitgevoerd door het NIVEL (Nederlands instituut voor onderzoek van de gezondheidszorg), het Nederlands centrum Geestelijke volksgezondheid (NcGv) en het NZi, onderzoek, informatie en opleidingen in de zorg. Er worden vernieuwingsinitiatieven in de Nederlandse gezondheidszorg en daarmee verband houdende maatschappelijke dienstverlening geregistreerd.

Deze inleiding bestaat uit drie delen. Eerst wordt ingegaan op de Registratie Zorgvernieuwingsprojecten: de instantie die het initiatief tot zorgvernieuwing neemt, de afbakening van het begrip ‘zorgvernieuwingsproject’, de opzet en werkwijze van de registratie en de gegevensopslag en -raadpleging. Daarna volgt een overzicht van het soort projecten dat in de databank aanwezig is. In het derde en laatste deel van deze inleiding komt het Jaarboek aan de orde: de selectie van de projecten en de hoofdstukindeling.

De registratie

Zorgvernieuwingsinitiatieven

De meeste zorgvernieuwingsprojecten ontstaan vanuit het veld. Hulpverleners hebben veelal de aanzet gegeven tot het opstarten van experimentele projecten. Naast de zorgaanbieders zijn ook zorgverzekeraars en patiënten/consumenten betrokken bij de vernieuwingen. Door zorgverzekeraars zijn de laatste tijd verschillende projecten opgezet, onder andere op het gebied van cliëntgebonden budgetten en transmurale verpleging. De patiënten/consumentenorganisaties spelen voornamelijk een indirecte rol bij de vernieuwingen. Zelf zijn zij meestal geen initiatiefnemer van een zorgvernieuwingsproject, wel participeren zij in een aantal gevallen in een project. De voortdurende aandacht die patiënten/consumentenorganisaties hebben gevraagd voor een kwalitatief goede en flexibele zorgverlening heeft zeker invloed gehad op het tot stand komen van nieuwe projecten.

Ook de overheid is op het terrein van de zorgvernieuwing actief. Dit blijkt niet alleen uit verschillende nota's, maar ook uit daadwerkelijke ondersteuning van zorgvernieuwingsprojecten. Elk jaar worden er weer meer projecten aangemeld die financiële ondersteuning krijgen van het Ministerie van VWS.

Als concreet voorbeeld van de manier waarop de overheid richting geeft aan zorgvernieuwing kan in dit kader het programma ‘Zorgvernieuwing in de GGZ’ worden genoemd. Om GGZ-instellingen te stimuleren tot een beter zorgaanbod ondersteunt het ministerie 14 verschillende projecten voor een periode van ongeveer drie jaar. Deze projecten vinden plaats op verschillende locaties, verspreid over het gehele land. Er wordt gewerkt aan reïntegratie van met name chronisch psychiatrische patiënten in de samenleving, waarbij men zoveel mogelijk uitgaat van de mogelijkheden van de individuele patiënt. Daarnaast wordt geëxperimenteerd met strategieën om te komen tot een betere coördinatie en continuïteit van de zorg. Elk project heeft een eigen invulling om deze doelen te bereiken. Voorbeelden zijn het inzetten van een case-manager, het opzetten van een begeleid-wonenvoorziening, het realiseren van werkprojecten en het aanbieden van arbeidsbemiddeling.

Veranderende regelgeving en voornemens daartoe zetten het veld ook aan tot het experimenteren met nieuwe vormen van zorg. Voorbeelden zijn de subsidieregeling intensieve thuiszorg, waarbij gedurende maximaal drie maanden intensieve thuiszorg geboden kan worden, en de subsidieregeling substitutie verpleeghuiszorg, waarbij het voor verpleeghuizen mogelijk werd om zorg buiten de muren te geven. Als gevolg van deze regelingen is er een groot aantal substitutieprojecten gestart.

Wat zijn zorgvernieuwingsprojecten?

Als men zorgvernieuwingsprojecten wil registreren moet men beslissen wat er met de term ‘zorgvernieuwingsproject’ bedoeld wordt. Bij de begripsafbakening worden twee componenten onderscheiden: enerzijds ‘zorgvernieuwing’ en anderzijds ‘project’.

Onder *zorgvernieuwing* wordt verstaan: bewust gekozen activiteiten die gericht zijn op realisering van veranderingen in het primaire proces binnen de gezondheidszorg en de daarmee verband houdende maatschappelijke dienstverlening, met als doel te komen tot verhoging van kwaliteit en/of doelmatigheid van zorg. Het primaire proces verwijst naar de zorgverlening zoals de patiënt/cliënt die direct ondervindt. Met andere woorden: de zorggebruiker moet iets merken van de vernieuwing. Puur medisch-technische

vernieuwingen in de gezondheidszorg vallen buiten het bestek van de registratie. Vaak gaat het om specifieke veranderingen in de zorg, zoals een verschuiving van intramurale naar ambulante en extramurale zorg of een meer gedifferentieerd aanbod van zorg dat beter is afgestemd op de behoeften van het individu. Het is mogelijk dat hiertoe activiteiten op het niveau van het secundaire proces plaatsvinden: bestuurlijke, beleidsmatige en organisatorische activiteiten die voorwaarden moeten creëren voor de zorgverlening. Voorwaarde voor het opnemen van zo'n project in de registratie is dat het een verandering van het primaire zorgproces beoogt.

Zorgvernieuwing is per definitie een beweeglijk begrip, waarvan de inhoud voortdurend verandert. Wat eens vernieuwend was, is nu geaccepteerd of passé. Wat in de ene regio of instelling als onderdeel van het reguliere zorgaanbod wordt gezien, kan elders beschouwd worden als een ingrijpende vernieuwing. Bovendien is elke verandering van het zorgaanbod niet noodzakelijkerwijs een vernieuwing. Het is moeilijk harde criteria vast te stellen waarmee een initiatief al dan niet een vernieuwing genoemd kan worden. Aansluitend bij definities die de perceptie van de betrokkenen centraal stellen,^{1,2} laten wij de beslissing of een project vernieuwend is in eerste instantie over aan het veld: als de direct betrokkenen vinden dat activiteiten vernieuwend zijn, dan vult men het registratieformulier in en wordt het project aangemeld. 'Vernieuwing' is hiermee een relatief begrip, dat zijn invulling krijgt afhankelijk van de context of organisatie waarbinnen het project wordt uitgevoerd.³

Naast het inhoudelijk element vindt begripsafbakening plaats aan de hand van formele criteria die te maken hebben met kenmerken van een 'project'. In het kader van deze registratie wordt onder een *project* het volgende verstaan: een geheel van activiteiten gericht op de realisatie van een van tevoren vastgesteld doel met behulp van bepaalde middelen binnen een bepaald tijdsbestek. Dit betekent dat de activiteiten begrensd zijn in de tijd; er is een

1. Zaltman, G., R. Duncan, J. Holbek, *Innovations and organizations*, Londen, 1973.
2. Berg, R. van den, A. Godfroy, Nieuwe sleutels tot innovatie, in: Bunt, P. van de, K. Nijkerk (red.), *Handboek organisatie*, BC 25.350, 1-35, Samsom, Alphen aan den Rijn, 1991.
3. Scott, W., Innovation in Medical Care Organizations: A synthetic Review. *Medical Care Review* 1990 (47) 165-92.

begindatum en in principe ook een einddatum. De einddatum is niet altijd aan te geven, bijvoorbeeld in het geval van een woonvoorziening met een experimenteel karakter. Daarnaast is een kenmerk dat doelstellingen en de wijze waarop men die wil bereiken, expliciet zijn geformuleerd en op schrift gesteld. Aangezien projecten een experimenteel karakter hebben, moet er op enigerlei wijze in een evaluatie voorzien zijn; dit kan variëren van een interne procedure, waarbij de waargenomen resultaten aan de doelstellingen worden getoetst, tot een evaluatie-onderzoek door een onafhankelijke instantie.

De registratie is dus zeker niet volledig: er gebeurt veel meer op het gebied van zorgvernieuwing. De registratie beperkt zich tot zorgvernieuwingen die in projectvorm worden aangepakt. Dat wil zeggen dat de ideeën op papier gezet zijn in de vorm van een projectplan en dat er een evaluatie uitgevoerd wordt. Dit garandeert dat de zorgvernieuwingen overdraagbaar zijn doordat belangstellenden kunnen informeren naar het projectplan en de resultaten van de evaluatie.

Registratie zorgvernieuwingenprojecten

Om een zo volledig mogelijk overzicht van alle zorgvernieuwingenprojecten in Nederland te verkrijgen, wordt elk jaar opnieuw een zo breed mogelijk scala van instanties benaderd. De gegevensverzameling vindt plaats in twee fasen. In de eerste fase wordt een inventarisatieronde gehouden, waarbij aan relevante sleutelinstanties en -personen wordt gevraagd om zorgvernieuwingenprojecten inclusief contactpersonen aan te melden. Het NIVEL benadert de eerste lijn (Instellingen voor Maatschappelijk Werk, Gezondheidscentra, Districts Huisartsen Verenigingen, etc.) en niet-echelonegebonden organisaties, zoals bijvoorbeeld ziekenfondsen, provinciale raden voor de volksgezondheid en regionale inspecties voor de volksgezondheid. Het NcGv raadpleegt de geestelijke gezondheidszorg (RIGG's, RIAGG's, Algemene Psychiatrische Ziekenhuizen, etc.) en het NZi de intramurale gezondheidszorg (verpleeghuizen, zwakzinnigenzorg etc., exclusief de intramurale geestelijke gezondheidszorg). Op deze wijze worden circa 2000 inventarisatieformulieren verzonden. De respons varieert sterk per aangeschreven soort organisatie. Overigens leert navraag dat instellingen die niet reageren in veel gevallen ook geen projecten te melden hebben.

Vervolgens worden, na correcties voor dubbelstellingen, aan de contactpersonen van de betreffende projecten vragenlijsten gestuurd. Ook dit enquêteren van de contactpersonen vindt decentraal plaats door de participerende instellingen. Van elk project worden basale kenmerken geregistreerd, zoals een korte omschrijving van doel en middelen, aantal en soort participanten, doelgroep, kosten, financiers, evaluatieprocedure, werkgebied, start- en einddatum etc. Bij elk project wordt de contactpersoon en (waar aanwezig) publikaties genoteerd.

Bij het verzamelen van informatie over de zorgvernieuwingsprojecten wordt zo mogelijk samengewerkt met andere instellingen die registraties van projecten hebben opgezet. Op deze manier wordt voorkomen dat het veld onnodig belast wordt. Regelmatig vindt bijvoorbeeld uitwisseling van informatie plaats met de Registratie Wetenschappelijk Onderzoek (RWO) van het NIVEL. Tijdens de laatste jaarlijkse registratieronde is er informatie over projecten uitgewisseld met de Landelijke Vereniging voor Thuiszorg (LVT).

Aan de contactpersonen van de reeds eerder geregistreeerde projecten wordt, indien nog niet beëindigd, een zogenaamde updating gestuurd. Op het mutatieformulier van een bepaald project kan men mogelijke wijzigingen aangeven. Hiermee is gegarandeerd dat de gegevens in het registratiebestand up-to-date blijven.

De gegevensverzameling en updating, ten behoeve van dit Jaarboek, heeft in de periode eind 1993 tot juli 1994 plaatsgevonden.

Geautomatiseerde databank voor iedereen die meer informatie wenst

De in dit Jaarboek opgenomen projecten vormen slechts een deelverzameling van het totaal aantal geregistreeerde projecten. Ook zijn per project meer gegevens verzameld dan in dit boek staan. Alle gegevens zijn opgenomen in een geautomatiseerde databank. Inmiddels bevat de databank ruim 3350 zorgvernieuwingsprojecten. Een groot deel van deze projecten wordt momenteel uitgevoerd. Veel projecten die enkele jaren geleden aangemeld werden zijn inmiddels afgesloten. Geïnteresseerden kunnen dan bij de betrokken instellingen informatie inwinnen over de resultaten van de evaluatie.

Het is mogelijk om een breder overzicht van alle projecten te krijgen. Bijvoorbeeld, alle projecten waarin geëxperimenteerd wordt met nieuwe zorg voor diabetes mellitus type II patiënten, of alle projecten in Limburg waar ergotherapie in de eerste lijn geïntroduceerd wordt. Hiervoor kan men terecht bij het NIVEL, NcGv of NZi. Bij deze instituten kunnen (telefonisch of schriftelijk) aanvragen worden ingediend voor selecties van projecten uit de registratie. Er kan bijvoorbeeld geselecteerd worden op onderwerp, doelgroep, betrokken beroepsgroepen, betrokken instellingen of locatie.

Een andere mogelijkheid vormt een bezoek aan de bibliotheek van het NIVEL of het NcGv. Hier staan terminals opgesteld waarmee belangstellenden direct toegang kunnen krijgen tot de databank.

Projecten in de databank

De registratie is niet alleen een bron van informatie voor iedereen die belangstelling heeft voor zorgvernieuwingsprojecten. Zij biedt tevens een overzicht van wat er gaande is op het gebied van zorgvernieuwing in Nederland.^{4,5} Het aantal projecten dat jaarlijks nieuw wordt aangemeld blijft stijgen (zie tabel 1). Waren er in 1991 nog 'slechts' 472 zorgvernieuwingsprojecten, in 1994 werden 1374 nieuwe projecten aangemeld. Het gevolg is dat de databank momenteel 3358 projecten bevat, een teken dat er volop vernieuwd wordt en dat vernieuwingsmoeheid niet heeft toegeslagen.

Wat houden de projecten in? En kunnen, nu vier achtereenvolgende jaren geregistreerd is, voorzichtig trends gedestilleerd worden? In de volgende paragrafen wordt hier nader op ingegaan.

Tabel 1 Aantal nieuwe projecten dat jaarlijks werd geregistreerd

	Jaar van eerste registratie				
	1991	1992	1993	1994	Totaal
Aantal projecten	472	593	919	1374	3358

4. Veer, A. de, D. de Bakker, P. Peters, Vernieuwingsprojecten in de gezondheidszorg, *Medisch Contact* 1992 (47) 1033-37.

5. Veer, A. de, D. de Bakker, P. Peters, E. Sluijs, Zorgvernieuwingsprojecten in de Thuiszorg, *TVZ, Tijdschrift voor verpleegkundigen* 1994 (104) 614-617.

Enkele algemene kenmerken van de geregistreerde projecten

Zoals in het eerste deel van deze inleiding is vermeld wordt de beslissing of een verandering vernieuwend is aan de direct bij het project betrokken personen overgelaten. Op de vraag wat men vernieuwend vindt aan het project werd veelal geantwoord: de samenwerking tussen beroepsgroepen, instellingen en echelons, de substitutie van de zorg, het verbeteren van de zorgcoördinatie, het bieden van zorg die voorheen niet mogelijk was, en de meer op maat gesneden aanpak van de zorg.

Tabel 2 *Enkele algemene kenmerken van de projecten**Projecten onderverdeeld naar betrokken zorgsectoren:*

– eerstelijnsgezondheidszorg	39%
– verpleeghuizen	28%
– ambulante geestelijke gezondheidszorg	23%
– verzorgingshuizen	22%
– ziekenhuizen	15%
– intramurale geestelijke gezondheidszorg	13%
– welzijnszorg	13%
– vrijwilligers	11%
– ambulante gehandicaptenzorg	7%
– intramurale gehandicaptenzorg	7%

Aantal verschillende zorgsectoren dat betrokken is bij een project

– 1	23%
– 2	35%
– 3	24%
– 4	12%
– 5 of meer	6%

Aantal hulpverleners dat direct is betrokken bij de uitvoering van een project

– 1-10	51%
– 11-20	15%
– meer dan 20	34%

Aparte begroting opgesteld	70%
Subsidie van externe organisatie	30%
Projectbegeleider aangesteld (intern of extern)	48%
Projectbegeleiding door externe organisatie	29%
Evaluatie uitgevoerd door externe organisatie	37%

Om meer inzicht te krijgen in het type projecten dat in de databank is opgenomen zijn de projecten die tot en met 1993 werden aangemeld op een aantal kenmerken nader bekeken (zie tabel 2).

Allereerst is nagegaan welke zorgsectoren er bij de projecten betrokken zijn. De tabel is beperkt tot de tien zorgsectoren die het meest frequent betrokken zijn in de projecten. De eerstelijnsgezondheidszorg is de sector die het vaakst participeert in projecten: in bijna veertig procent van alle zorgvernieuwingsprojecten. Ook verpleeghuizen, verzorgingshuizen en de ambulante GGZ zijn actief. Het aantal zorgvernieuwingsprojecten waar ziekenhuizen bij betrokken zijn is nog relatief gering. Opvallend is het grote aantal projecten waarbij vrijwilligers betrokken zijn.

De laatste jaren is er meer en meer gekozen voor een functiegerichte benadering van de zorg. In plaats van zorgsectoren staan zorg op maat voor de individuele patiënt en zorgpakketten centraal. Termen als circuitvorming, netwerken, Multi Functionele Eenheden (MFE's) en transmurale zorg duiden op een doorbreking van sectorgrenzen. Ruim driekwart van alle zorgvernieuwing behelst samenwerking tussen verschillende zorgsectoren.

Het aantal bij de zorgverlening betrokken hulpverleners geeft een indruk van de omvang van een project. Daarbij is een indeling gemaakt in drie antwoordcategorieën (zie tabel 2). Veel projecten zijn kleinschalig opgezet met maximaal tien hulpverleners.

Zorgvernieuwingsprojecten kunnen op tal van manier vormgegeven worden. Zoals reeds bij de definitie van een zorgvernieuwingsproject werd gemeld moet er sprake zijn van een projectplan en een evaluatie van de zorgvernieuwing. Tegelijk met het projectplan wordt meestal een aparte begroting opgesteld. Drie van de tien projecten krijgt subsidie van een externe organisatie, vaak het Ministerie van VWS, de provinciale of gemeentelijke overheid, de ziekenfondsraad of een zorgverzekeraar.

Het vernieuwen van zorg betreft vaak samenwerking tussen verschillende instituten met een eigen cultuur en financieringswijze. Bij bijna de helft van de projecten wordt er iemand aangewezen ten behoeve van de projectbegeleiding (soms via extra formatie maar vaak wordt er ook iemand binnen de bestaande formatie voor vrijgemaakt). In een minderheid van de projecten wordt er iemand van buiten de eigen organisatie betrokken bij de begeleiding of de evaluatie van het project.

In een apart onderzoek is nagegaan hoe kwaliteit van zorg in de zorgvernieuwingsprojecten genormeerd, gemeten, geëvalueerd, en verbeterd wordt.⁶ Doelstellingen van de projecten betreffen vaker een verbetering van het proces van zorgverlening (zoals de organisatie van de zorg) dan de effecten ervan (zoals afname van de wachtlijst of meer satisfactie). In 56% van de projecten wordt gebruik gemaakt van standaarden en protocollen met richtlijnen ten aanzien van de zorgverlening. Als graadmeter voor de kwaliteit van de zorg worden registratiegegevens omtrent de zorgverlening zelf (statussen, logboeken) het meest frequent gebruikt. Het oordeel van de patiënt of cliënt wordt in 14% van de projecten voor de kwaliteitsbeoordeling gebruikt. In 73% van de projecten geeft de contactpersoon aan dat de zorg-

Tabel 3 Aantallen projecten die elk jaar nieuw werden opgenomen in de registratie

	Jaar van eerste registratie				
	1991	1992	1993	1994	Totaal
<i>Algemene populatie</i>					
Algemene populatie in thuiszorg	26	26	34	37	123
Totaal	26	26	34	37	123
<i>Ouderenzorg</i>					
Ouderen, algemeen	27	29	47	158	261
Thuiswonende ouderen	37	33	35	61	166
Psychogeriatrische patiënten	49	121	102	147	419
Woonvormen	20	21	25	33	99
Totaal	133	204	209	399	945
<i>Cliënten in de GGZ</i>					
Behandeling	24	23	70	88	205
Substitutie en zorgcoördinatie	38	28	46	59	171
Arbeidsrehabilitatie, resocialisatie	15	7	18	15	55
Dagbesteding	27	9	18	7	61
Woonvormen	19	9	18	20	66
Verslavingszorg	10	25	40	22	97
Totaal	133	101	210	211	655

6. Bakker D. de, Peters P., Sluijs E., Philipsen, H. *Overzichtstudie. Kwaliteit van zorg en zorgvernieuwing*, NWO Gebied Medische Wetenschappen, Den Haag, 1994.

	<u>1991</u>	<u>1992</u>	<u>1993</u>	<u>1994</u>	<u>Totaal</u>
<i>Gehandicaptenzorg</i>					
Behandeling, begeleiding verstandelijk gehandicapten	16	35	78	62	191
Organisatorische samenwerking verstandelijk gehandicapten	11	19	33	26	89
Woonvormen voor verstandelijk gehandicapten	17	56	53	120	246
Dagbesteding voor verstandelijk gehandicapten	10	40	66	95	211
Lichamelijk en zintuiglijk gehandicapten	<u>7</u>	<u>7</u>	<u>6</u>	<u>16</u>	<u>36</u>
Totaal	61	157	236	319	773
<i>Zorg aan patiënten met somatische problematiek</i>					
Somatische problematiek, algemeen (niet chronisch)	14	11	28	126	179
Nazorg na ontslag uit ziekenhuis	<u>18</u>	<u>12</u>	<u>23</u>	<u>38</u>	<u>91</u>
Totaal	32	23	51	164	270
<i>Zorg aan chronisch zieken</i>					
Samenwerking eerste en tweede lijn	15	7	11	39	72
Andersoortige projecten	<u>12</u>	<u>11</u>	<u>48</u>	<u>45</u>	<u>116</u>
Totaal	27	18	59	84	188
<i>Zorg aan terminale patiënten</i>					
Thuiszorg	<u>19</u>	<u>8</u>	<u>10</u>	<u>22</u>	<u>59</u>
Totaal	19	8	10	22	59
<i>Projecten gericht op hulpverleners</i>					
Diagnostiek en consultatie	12	6	15	17	50
Kwaliteitsbevordering en honorering	11	28	65	98	202
Apparatuur in de thuiszorg	2	1	4	-	7
Andersoortige projecten	<u>4</u>	<u>9</u>	<u>17</u>	<u>23</u>	<u>53</u>
Totaal	29	44	101	138	312
Overige projecten	<u>12</u>	<u>12</u>	<u>9</u>	<u>-</u>	<u>33</u>
<i>Totaal aantal nieuwe projecten</i>	472	593	919	1374	3358

vernieuwing een verbetering van de zorg teweeg heeft gebracht, daarbij vooral doelend op een verbetering van het zorgproces.

In tabel 3 staat weergegeven voor welke doelgroepen de projecten bedoeld zijn. Veruit de meeste projecten in de databank zijn projecten ter verbetering van de zorg voor ouderen, verstandelijk gehandicapten en patiënten met psychische problemen. Binnen de ouderenzorg krijgen vooral de ouderen met psychogeriatrische problemen veel aandacht. Het toenemend aantal ouderen met deze problematiek, de relatief geringe kennis over deze problematiek in de eerste lijn en de verzorgingshuizen, en het geringe aantal voorzieningen voor thuiswonende psychogeriatrische patiënten spelen hierbij een rol. Ook zijn er nogal wat projecten voor zelfstandig wonende ouderen die geen zware zorg behoeven. Veel van deze projecten proberen wat te doen aan de versnipperde zorg voor deze groep, zoals het opzetten van centrale meldpunten of een goede informatievoorziening. Binnen de zorg voor verstandelijk gehandicapten wordt eveneens volop geëxperimenteerd met een nieuw zorgaanbod waarbij zorg op maat en substitutie een belangrijke rol spelen. Meer gebruik maken van de mogelijkheden van de gehandicapte, meer oog voor de omgeving van de gehandicapte (ontlasting van de mantelzorg), een grotere keuze in het zorgaanbod en kleinschaligheid staan centraal. Voor de derde doelgroep, degenen die geestelijke zorg nodig hebben, wordt gewerkt aan het verbeteren van de behandeling en begeleiding. Ook zijn veel projecten gericht op substitutie en zorgcoördinatie.

Trends in zorgvernieuwing

Bij het signaleren van trends moet de nodige voorzichtigheid in acht genomen worden omdat tenminste een deel van de toename in het aantal projecten te verklaren is uit een toenemende bekendheid met de registratie. De toename van het aantal projecten dat jaarlijks wordt aangemeld ziet men niet bij elke doelgroep terug. Het aantal nieuw aangemelde projecten dat gericht is op de algemene populatie blijft vrij stabiel. Ook het aantal projecten binnen de GGZ, waar we vorig jaar een sterke toename constateerden, heeft zich dit jaar gestabiliseerd. In de komende jaren zal moeten blijken of hier sprake is van een werkelijke stabilisatie.

De meest consistente en duidelijk zichtbare toename is te zien in het aantal projecten binnen de gehandicaptenzorg. Deze stijging is vooral te wijten

aan meer projecten ten behoeve van de woonomgeving en de dagbesteding voor verstandelijk gehandicapten. Onder de categorie ‘woonvormen’ vallen niet alleen kleinschaligere verblijven, maar vooral ook voorzieningen die het wonen bij ouders of familie vergemakkelijken door deeltijdopvang aan te bieden.

Ook in de zorg voor lichamelijk zieke mensen (niet-chronisch en chronisch) kan men over het algemeen spreken van een toenemend aantal zorgvernieuwingsprojecten dat jaarlijks start. Hier zien we ‘Biesheuvel avant la lettre’. Veel zorgvernieuwingsprojecten in deze categorie proberen transmurale zorg tot stand te brengen. Er zijn samenwerkingsprojecten tussen huisartsen en medisch specialisten, zoals een dermatologe die spreekuur houdt in een gezondheidscentrum, psychiatrische consultatie in de huisartspraktijk, of een samenwerkingsproject tussen oogartsen en huisartsen. Een andere vorm van transmurale zorg is zichtbaar in de projecten die proberen een ziekenhuisopname te voorkomen of te verkorten door bijvoorbeeld een liaisonverpleegkundige aan te stellen die als schakel tussen eerste en tweede lijn dient en/of gebruik te maken van thuiszorgtechnologie.

Ten slotte zijn er projecten die de zorg voor patiënten proberen te verbeteren door zich te richten op de betrokken hulpverleners. Om misverstanden te voorkomen: niet alle projecten gericht op hulpverleners zijn geregistreerd. In de registratie worden alleen projecten opgenomen waar verandering van de zorg voor de gebruiker een primair doel is. Ook in deze categorie projecten is een consistente stijging zichtbaar, wellicht deels verklaarbaar uit de toegenomen aandacht voor kwaliteit in instellingen en voor produkt- en procesbeschrijvingen.

Het Jaarboek

Selectie

Op grond van de registratie zijn circa 240 projecten geselecteerd die in dit boek worden beschreven. Bij de selectie voor het Jaarboek heeft een aantal richtlijnen een rol gespeeld. Allereerst is geprobeerd een zo breed mogelijk overzicht te geven van alle relevante aandachtsvelden. Op sommige terreinen bestaan verschillende projecten van gelijke strekking. Aangezien een

opsomming van soortgelijke projecten ons weinig zinvol leek, is ervoor gekozen één of twee projecten uit zo'n cluster in het boek op te nemen. Verder is ernaar gestreefd zoveel mogelijk nieuw geregistreerde projecten op te nemen.

Per project is de meest essentiële basisinformatie vermeld: het contactadres, een korte beschrijving van het project, de doelgroep waarop het project gericht is, de locatie en de startdatum. Ook staan de participanten weergegeven en eventuele publikaties. Het contactadres en eventuele publikaties bieden mogelijkheden tot het verkrijgen van meer informatie.

Zorgvernieuwingsprojecten uit het Stimuleringsprogramma Transparant

Het stimuleringsprogramma Volksgezondheid Transparant 1994 heeft tot doel projecten op het gebied van informatievoorziening te initiëren en te ondersteunen. Met name gaat het daarbij om projecten die met behulp van informatie-technologie de kwaliteit en doelmatigheid van de zorg bevorderen. In 1994 heeft een aantal projecten in het kader van dit programma extra financiering ontvangen. In dit Jaarboek worden 28 van deze projecten beschreven. Via het trefwoord 'Transparant' in de trefwoordenlijst achter in dit boek kan men nagaan op welke pagina's deze projecten staan.

Hoofdstukindeling

Er is een hoofdstukindeling naar doelgroepen gehanteerd. De eerste zeven hoofdstukken hebben betrekking op de volgende patiënten/cliënten: de algemene populatie (hoofdstuk 1), ouderen (hoofdstuk 2), cliënten in de geestelijke gezondheidszorg (hoofdstuk 3), gehandicapten (hoofdstuk 4), patiënten met niet-chronische somatische ziekten (hoofdstuk 5), chronisch zieken (hoofdstuk 6) en terminale patiënten (hoofdstuk 7). Tot slot is er nog een groep projecten gericht op hulpverleners (hoofdstuk 8).

Hoofdstuk 1 betreft projecten voor de totale bevolking binnen het betreffende werkgebied of voor gebruikers van gezinszorg en kruiswerk.

In *hoofdstuk 2* staat de ouderenzorg centraal. Allereerst is een aantal projecten opgenomen dat zich richt op de algemene doelgroep thuiswonende of in een verzorgingshuis wonende ouderen zonder specifieke klachten of

problemen. Hierbij gaat het veelal om integrale ouderenzorg of de inrichting van een centraal meldpunt waar ouderen met hun vragen en problemen terecht kunnen (paragraaf 2-1). Daarnaast zijn er projecten voor ouderen, zowel thuis als in een verzorgingshuis, met specifieke klachten of problemen. Het gaat hierbij om ouderen die meer intensieve vormen van zorg behoeven (paragraaf 2-2). In paragraaf 2-3 worden projecten voor psychogeriatrische patiënten beschreven, variërend van preventie tot thuiszorg en experimentele zorgverlening in een verzorgingshuis. Het hoofdstuk eindigt met experimentele woonvormen voor ouderen (paragraaf 2-4).

Hoofdstuk 3 beschrijft projecten voor cliënten in de geestelijke gezondheidszorg. In de eerste paragraaf staan projecten vermeld waarbij het gaat om nieuwe vormen van behandeling of begeleiding ten behoeve van degenen die geestelijke zorg nodig hebben (paragraaf 3-1). De tweede paragraaf bevat projecten die substitutie en zorgcoördinatie nastreven. De projecten hebben gemeenschappelijk dat zij streven naar optimale zorgverlening, waar mogelijk extra- of semimuraal in plaats van intramuraal met veel aandacht voor continuïteit van zorg door samenwerking tussen organisaties (paragraaf 3-2). De derde paragraaf bevat projecten over arbeidsrehabilitatie en resocialisatie (paragraaf 3-3). Ook de dagbesteding krijgt binnen projecten de nodige aandacht (paragraaf 3-4). Evenals op het gebied van de ouderenzorg wordt in de geestelijke gezondheidszorg geëxperimenteerd met woonvormen (paragraaf 3-5). Tot slot van dit hoofdstuk is een aantal projecten opgenomen op het gebied van de verslavingszorg (paragraaf 3-6).

Hoofdstuk 4 bevat projecten in de zorg voor verstandelijk, lichamelijk of zintuiglijk gehandicapten. Vanwege het grote aantal projecten voor verstandelijk gehandicapten zijn deze projecten verder onderverdeeld naar de aard van de projecten. Zo zijn er projecten waar geëxperimenteerd wordt met nieuwe vormen van behandeling/begeleiding voor verstandelijk gehandicapten (paragraaf 4-1) of waar de organisatorische samenwerking tussen een aantal intra-, semimurale en andere instellingen centraal staat (paragraaf 4-2). Evenals in de geestelijke gezondheidszorg wordt er geëxperimenteerd met woonvormen, deeltijdopvang of oppashulp (paragraaf 4-3) en dagbe-

steding (paragraaf 4-4). In de laatste paragraaf staat een aantal projecten voor lichamelijk of zintuiglijk gehandicapten (paragraaf 4-5).

In *hoofdstuk 5* staan projecten beschreven voor patiënten met somatische aandoeningen die niet-chronisch zijn (paragraaf 5-1). In paragraaf 5-2 staan de projecten gericht op patiënten die opgenomen zijn (geweest) in een ziekenhuis. Door intensieve samenwerking tussen eerste en tweede lijn komen deze patiënten in aanmerking voor verzorging thuis of wordt er continuïteit in de zorg geboden.

Patiënten met chronische aandoeningen vormen de doelgroep bij vele zorgvernieuwingsprojecten. Een aantal daarvan staat beschreven in *hoofdstuk 6*. Rangschikking naar aard van de aandoening bleek niet mogelijk, daar de projecten op vele diverse en vaak verschillende chronische ziekten gericht zijn. Een belangrijke groep projecten betreft de samenwerking tussen eerste en tweede lijn in de zorg aan chronische patiënten (paragraaf 6-1). De overige projecten staan in paragraaf 6-2.

Hoofdstuk 7 bevat projecten die bedoeld zijn voor terminale patiënten. Vaak gaat het daarbij om het scheppen van mogelijkheden om in een vertrouwde omgeving te sterven.

In het laatste hoofdstuk (*hoofdstuk 8*) staan projecten voor hulpverleners. Hierbinnen worden projecten onderscheiden naar diagnostiek en consultatie (paragraaf 8-1), kwaliteitsbevordering en honorering (paragraaf 8-2) en overige projecten (paragraaf 8-3).

Het zal duidelijk zijn dat de toewijzing van projecten naar hoofdstukken en paragrafen in bepaalde gevallen arbitrair is. Zo zijn er projecten die verschillende doelgroepen hebben en in principe bij meerdere hoofdstukken ondergebracht zouden kunnen worden. Mede daarom staan in de inhoudsopgave de projecttitels vermeld.

Trefwoorden

Een andere ingang tot de projecten vormt de trefwoordenindex, zoals achter in het boek opgenomen. Aan elk project is een aantal trefwoorden toegerekend, waarmee een ontsluiting van het grote aantal projecten is gegarandeerd. De trefwoordenlijst is gebaseerd op de Thesaurus Gezondheidszorg, samengesteld door medewerkers van het NcGv, NIPG-TNO, NIVEL en NZi. Na elk trefwoord staat een paginaverwijzing, verwijzend naar het project waarop het trefwoord betrekking heeft.

Utrecht, oktober 1994

Mw. Dr. A. de Veer (NIVEL)

Steunpunt mantelzorg

Contactadres

Dhr. J.A.M. de Jong
Stichting Aanvullende Thuishulp Zaanstreek-Waterland
Ds. M.L. Kingweg 6, 1504 AX Zaandam
Telefoon: 075-700071

Beschrijving van het project

Het doel is het opbouwen van een steunpunt voor mantelzorg, ter versterking en ondersteuning van de zelfredzaamheid van de patiënt en zijn/haar directe leefomgeving, het netwerk. Aldus worden condities gecreëerd om het thuis verzorgen van een ernstig zieke patiënt/gehandicapte mogelijk te maken.

Hiertoe wordt aanvullende service verleend voor patiënten/cliënten van Stichting Thuiszorg Zaanstreek-Waterland, uitgaande van de 'zorg op maat'-gedachte, waarbij niet direct de patiënt, maar diens verzorgers centraal staan, door middel van:

- het activeren van de omgeving van de patiënt met betrekking tot de thuiszorg;
- het inschakelen van vrijwilligers ter aanvulling van het netwerk van mantelzorgers;
- zonodig adviseren/informereren van patiënt/mantelzorgers omtrent benodigde zorg en mogelijkheden thuiszorg;
- individuele en/of groepsbegeleiding ten behoeve van mantelzorgers (psychosociaal, cursussen, gespreks-/hulpgroepen);
- zonodig optreden als intermediair tussen zorgvrager en zorgaanbieders.

Het steunpunt mantelzorg is een centraal meldpunt voor vragen met betrekking tot aanvulling/ondersteuning van de mantelzorger(s) van een cliënt.

Praktische informatie

Doelgroep: mantelzorgers van een ernstig zieke/gehandicapte
Locatie: regio Waterland
Startdatum: november 1993

Participanten

- Stichting Thuiszorg Zaanstreek-Waterland
- Vrijwilligerswerk

Publikaties

- Lakmaker, H., De stille zorg, *Welzijnsweekblad* (1993) 37
- Knol, H.R., Substitutie in zorg aan ouderen, *Tijdschrift voor gerontologie/geriatrie* (1993) 2
- Gratis, niet voor niks, *Inzet* (1993) juni

De Thuiszorg Venlo

Contactadres

Mevr. M. van Wijlick
Stichting Thuiszorg Noord-Limburg
Alberickstraat 3b, 5922 BL Venlo-Blerick
Telefoon: 077-875212

Beschrijving van het project

Het doel is het verlenen van hulp in de thuissituatie door middel van het aanbieden van een pakket waarin de zorg van de eerstelijnsdisciplines en van de semi- en intramurale voorzieningen van de gezondheidszorg op elkaar afgestemd zijn.

Geboden wordt:

- zorgbemiddeling via een centraal meldpunt en centrale intake (één meldpunt en één intaker voor alle hulpvragers);
- zorgtoewijzing via kernteams voor thuiszorgdisciplines en via basisteams voor intra- en extramurale disciplines;
- zorguitvoering via zorgplan, logboek, rapportage;
- zorgevaluatie via herindicatie, afsluiting en evaluatie.

Praktische informatie

Doelgroep: hulpvragers die zo lang mogelijk thuis willen blijven
Locatie: gemeente Venlo (Noord-Limburg)
Startdatum: april 1993

Participanten

- Stichting Thuiszorg Noord-Limburg
- Districtsvereniging Het Groene Kruis Noord-Limburg
- Welzijnsstichting Venlo
- Stichting Verzorgingshuizen voor ouderen Venlo
- Stichting Verpleeghuizen Venlo
- Algemene Hulpdienst
- Waarneemgroep Huisartsen

- Algemeen Maatschappelijk Werk
- RIAGG
- Ouderenwerk
- Woningbouwvereniging
- Gemeente Venlo

Eén loket

Contactadres

Mevr. J. Peijnenburg
Kruisvereniging Breda
Wilhelminasingel 5, 4818 AB Breda
Telefoon: 076-265555

Beschrijving van het project

Het doel is het verbeteren van de integratie en samenhang in zorg- en dienstverlening van kruisvereniging en gezinsverzorging door het instellen van een centraal meldpunt.

Er wordt één telefoonnummer ingesteld, waaronder kruisvereniging en maatschappelijke gezinsverzorging bereikbaar zijn en er wordt één balie ingesteld voor de cliënten.

Het 'één loket' heeft de volgende functies:

- het verhelderen van onduidelijke hulpvragen;
- het geven van informatie en advies bij eenvoudige vragen over hulp en zorg;
- het aanmelden van nieuwe hulpvragen;
- het plannen van afspraken voor intakes;
- de opvang en beoordeling van alarmmeldingen.

Praktische informatie

Doelgroep: alle cliënten van kruisvereniging en gezinsverzorging
Locatie: Breda
Startdatum: februari 1994

Participanten

- Kruisvereniging Breda
- Maatschappelijke Gezinsverzorging Breda e.o.

Publikatie

Interne notitie: Basisstructuur één loket Breda, Breda: Kruisvereniging Breda, 1993

Van aanmelding tot indicatie

Contactadres

Dhr. R.K. van de Sande
Stichting T&D (district Lopikerwaard)
Kasteellaan 1, 3401 AE IJsselstein
Telefoon: 03408-70000

Beschrijving van het project

Het doel is te komen tot een geïntegreerd proces/procedure van aanmelding tot indicatie voor alle vormen van zorg- en hulpverlening in de gemeente IJsselstein.

Om dit te bereiken worden in het leven geroepen:

- één adres en telefoonnummer;
- één intake-team;
- intake-protocol;
- extern advies;
- één indicatiecommissie;
- een verstrekkingencommissie.

Deze activiteiten zijn ondergebracht in een projectorganisatie met bestuur als bevoegd gezag (gevormd door: gemeente en samenwerkende zorginstellingen + thuiszorg). Een projectleider heeft de dagelijkse leiding.

Praktische informatie

Doelgroepen: ouderen, chronisch zieken, gehandicapten
Locatie: gemeente IJsselstein
Startdatum: april 1994

Participanten

- Gemeente IJsselstein
- Stichting Zorg Op Maat
- Stichting T&D

Informele zorg onder één dak

Contactadres

Mevr. J.D. Oude Ophuis
GGD Eindhoven
Postbus 2357, 5600 CJ Eindhoven
Telefoon: 040-384103

Beschrijving van het project

De doelstellingen zijn:

- een goede huisvesting te bieden aan organisaties op het gebied van de informele zorg;
- samenwerking te bevorderen tussen koepelorganisaties op het gebied van de informele zorg;
- het overdragen van het beheer van het pand aan de koepelorganisaties bij gebleken goede samenwerking.

Men tracht dit te bereiken door:

- een kantoorpand te huren en hierin ruimte beschikbaar te stellen voor koepelorganisaties (onderhuur) en voor individuele patiënten- en zelfhulpgroepen (gratis);
- middels ondersteuning aan het overleg informele zorg tot concrete gezamenlijke ondersteuningsactiviteiten te komen.

Praktische informatie

Doelgroepen: koepelorganisaties op het gebied van informele zorg, individuele patiënten- en zelfhulpgroepen

Locatie: Eindhoven

Startdatum: januari 1993

Participanten

- GGD Eindhoven
- GGD Geldrop/Valkenswaard

Publikatie

Pand informele zorg opent haar deuren, *Nieuwsbrief Netwerk
Gezonde Steden* (1994) maart

Indicatiesysteem voor de thuiskraamzorg

Contactadres

Mevr. C. Middag
Kraamzorg Nederland
Postbus 507, 2800 AM Gouda
Telefoon: 01820-72076

Beschrijving van het project

Het doel is het verlenen van zorg op maat in de thuiskraamzorg.

De werkwijze is als volgt:

- uitgaan van de gezonde kraamvrouw;
- beschrijven van kenmerken van de gezonde kraamvrouw;
- vaststellen welke factoren invloed kunnen uitoefenen op de zorgduur en vorm;
- ontwikkelen van een indicatiesysteem;
- experiment uitvoeren met het systeem;
- bijstellen van het systeem;
- plan van invoering opstellen.

Praktische informatie

Doelgroepen: kraamvrouwen die thuis bevallen, kraamvrouwen die poliklinisch zijn bevallen, pasgeborenen

Locaties: Leiden, Westland, Zwolle

Startdatum: januari 1994

Participanten

- Kraamzorg Nederland
- Deelnemende kraamcentra
- Provinciaal platform (training en scholing intakers)

Flexibilisering kraamzorg

Contactadres

Dhr. H. Wolters
Districtskruisvereniging Zuid-Gelderland
Postbus 114, 6500 AC Nijmegen
Telefoon: 080-455937

Beschrijving van het project

De volgende redenen hebben aanleiding gegeven om de mogelijkheden aan flexibele kraamzorgvormen te onderzoeken:

- vanuit de verzekeraars: flexibele kraamzorg kan een efficiënter gebruik van de middelen opleveren. Steeds meer verzekeraars vergoeden hun cliënten alleen dat pakket kraamzorg waar zij op basis van indicatiestelling recht op hebben;
- vanuit de cliënt: het huidige pakket kraamzorg sluit onvoldoende aan bij de behoeften van de individuele cliënt. Deze behoeften zijn in de loop der jaren veranderd als gevolg van veranderende maatschappelijke omstandigheden en veranderde gezinssituaties;
- vanuit de afdeling kraamzorg: door het keuze-aanbod van kraamzorgvormen te vergroten, wordt de marktpositie verstevigd. Dit is noodzakelijk, omdat door de steeds toenemende concurrentie van overige kraamzorgverstrekkers de monopoliepositie van de afdeling kraamzorg verdwenen is. In een adviesnota wordt het volgende stappenplan voorgesteld:
 - onderhandelingen met zorgverzekeraars;
 - informeren van het personeel van de afdeling kraamzorg over de inhoud van het nieuwe zorgaanbod;
 - enquête onder kraamverzorgenden;
 - bijscholen kraamzorgverpleegkundigen;
 - voorzien in de noodzakelijke administratie- en registratievoorwaarden;
 - informatievoorziening naar verloskundigen;
 - public relations naar potentiële cliënten in proefgebied;
 - start intakegesprekken in proefgebied;

- invoering flexibele kraamzorgvormen in proefgebied. Afhankelijk van de behoeften van het gezin zijn de mogelijkheden: 2-, 3-, 4-, 5-, 6-, 7-, en 8-uurs kraamzorg;
- evaluatie proefgebied, inventarisatie gesignaleerde knelpunten en bijstellen zorgaanbod.

Praktische informatie

Doelgroep: cliënten die kraamzorg behoeven

Locaties: regio Zuid-Gelderland: gedeelte stad Nijmegen, Wijchen

Startdatum: oktober 1994

Participant

Districtskruisvereniging Zuid-Gelderland, afdeling kraamzorg

Publikatie

Brakels, E., A. Broes, D. Heijneman, et al., *Nota flexibele kraamzorgvormen*, Nijmegen: Districtskruisvereniging Zuid-Gelderland, 1994

Echografie in de eerste lijn

Contactadres

Mevr. M.M.A. de Boer-Hendriks
Stichting Zilverzorg Maarssenbroek
Boomstede 204, 3608 AK Maarssen
Telefoon: 03465-67844

Beschrijving van het project

Het doel is het uitvoeren en benutten van echografisch onderzoek in de eerste lijn dat nu in de tweede lijn plaatsvindt. Hierdoor wordt betere service geboden aan de zwangere, er worden kosten bespaard en het beroep van verloskundige wordt op niveau gehouden.

Door echografisch onderzoek te laten uitvoeren door verloskundigen in de eerste lijn kan dit doel bereikt worden.

Praktische informatie

Doelgroep: zwangeren
Locatie: Maarssenbroek
Startdatum: oktober 1994

Participanten

- Stichting Zilverzorg Maarssenbroek
- ANOVA zorgverzekeraar
- Vertegenwoordiger van particuliere verzekeraars
- AZV

Regionaal gezondheidsmappensysteem

Contactadres

Mevr. F. Weber
GGD regio Geldrop-Valkenswaard
Postbus 135, 5550 AC Valkenswaard
Telefoon: 04902-40505

Beschrijving van het project

Het doel is om mensen op een overzichtelijke en makkelijk toegankelijke wijze te voorzien van bestaande, publieksgerichte informatie op het gebied van gezondheid, ziekte en het omgaan met gezondheidsproblemen.

Dit wil men bereiken door:

- de ontwikkeling van een informatiebestand, voorlopig bestaande uit 17 gezondheidsmappen. Elke map heeft een eigen thema;
- plaatsing van 78 sets gezondheidsmappen in de regio van de GGD'en, waardoor de informatie zo dicht mogelijk bij de mensen wordt gebracht.

Er is een duidelijke relatie met de 'Gezondheidswijzer', het publieksinformatiecentrum van de GGD.

Praktische informatie

Doelgroep: inwoners van de regio's van de betrokken GGD'en

Locaties: werkgebied GGD gewest Helmond (10 gemeenten), werkgebied GGD regio Geldrop-Valkenswaard (21 gemeenten)

Startdatum: januari 1993

Participanten

- GGD regio Geldrop-Valkenswaard
- GGD gewest Helmond

Consumenten/patiënteninformatie

Contactadres

Dhr. J. Hagendoorn
Landelijk Centrum GVO
Postbus 5104, 3502 JC Utrecht
Telefoon: 030-910244

Beschrijving van het project

De P/C-infodisk van het Landelijk Centrum GVO geeft op een voor de professionele doelgroepen herkenbare wijze snel inzicht in het aanbod en de gebruiksmogelijkheden van voorlichtingsmateriaal. De P/C-infodisk blijkt in de huidige vorm de informatiefunctie van ziekenhuizen, gezondheidswijzers en kruisverenigingen op een uitstekende manier te ondersteunen. Gebaseerd op de ervaringen met het gebruik van de P/C-infodisk en de wensen van (potentiële) gebruikers is het doel van dit project om het bestaande systeem uit te breiden door:

- de integratie van het concept van de P/C-infodisk in bestaande Huisartsen Informatie Systemen en later ook in de Apotheek systemen;
- het ontwikkelen en testen van een publieksversie van de P/C-infodisk en de verkrijgbaarheid van feitelijke informatie via openbare bibliotheken en informatiecentra te vergroten.

Praktische informatie

Doelgroepen: huisartsen, apothekers en ‘het publiek’
Locatie: landelijk
Startdatum: september 1994

Participanten

- NHG
- KNMP
- NBLC
- LIGGD/GGD'en
- NP/CP

MIP Care

Contactadres

Dhr. L. Maenen
MIP-Heerlen, p/a Openbare Bibliotheek Heerlen
Raadhuisplein 20, 6411 HK Heerlen
Telefoon: 045-604990

Beschrijving van het project

Het doel van dit project is om regionale zorginformatie geïntegreerd en op diverse plaatsen aan de consument aan te bieden, waarbij gebruik wordt gemaakt van bestaande voorzieningen en organisaties. De consument kan met zijn vragen bij elk van de betrokken partijen (huidige MIP-intermediairs en betrokken zorginstellingen) terecht en er is voor zover nodig slechts sprake van begeleide en onderbouwde verwijzing. De te ontwikkelen applicatie zal de intermediair naast bijvoorbeeld een overzicht van zorgaanbieders en zorgverzekeraars, inzage geven in de poortfuncties in de regio, de verwijsp procedures, preventie-activiteiten, beroepsmogelijkheden etc. Via de intermediair wordt het regionale zorgcircuit na raadpleging als het ware 'transparant' en krijgt de burger een informatie-advies toegesonden op de individuele situatie. De intermediair zorgt tevens voor de vertaalslag van bijvoorbeeld medische terminologie naar een meer begrijpelijke uitleg voor de leek. MIP Care zal worden aangeboden als integraal onderdeel van de huidige MIP-databanken alsmede op diskette.

Praktische informatie

Doelgroepen: ouderen, gehandicapten, allochtonen
Locatie: Heerlen e.o.
Startdatum: oktober 1994

Participanten

- MIP-Heerlen
- Coördinatiecentrum Chronisch Zieken, Synchron, Hoensbroek

- Vereniging van Patiënten/Consumentenorganisaties in Limburg (PCL), Sittard
- Patiënten/Consumenten Belangen Bureau (PCBB), Heerlen
- LIASS, Sittard
- Patiëntenservicebureau, Ziekenhuis De Wever en Gregorius, Heerlen
- Steunpunt Zelfzorg Limburg (SZL), Sittard
- GGD Oostelijk Zuid-Limburg
- RIAGG Oostelijk Zuid-Limburg

Interactieve gezondheidsinformatie voor jongeren

Contactadres

Dhr. R.I.S. Stuivenberg
Stichting Jeugdwelzijnsinformatie
Postbus 1206, 3800 BE Amersfoort
Telefoon: 020-6657570

Beschrijving van het project

Het doel van dit project is om op basis van een aantal in kaart te brengen informatietrajecten van verschillende groepen jongeren een toegankelijk, gebruikersvriendelijk en breed te verspreiden informatiesysteem te ontwikkelen op het terrein van gezondheid, gezondheidsproblemen, gezondheidszorg en patiëntenbelangen. Met gebruikmaking van bestaande informatieverzamelingen zal de informatie ook zoveel mogelijk worden verspreid via bestaande informatiestructuren die jongeren reeds bereiken: het netwerk van jongereninformatiepunten, bibliotheken, gezondheidswijzers, (de basisvorming in) het voortgezet onderwijs en de (wachtkamer van de) huisarts. Doordat het informatiesysteem geschikt is voor thuisgebruik, het raadplegen in informatiecentra, niet-begeleide informatiesituaties en het onderwijs, kunnen verschillende groepen jongeren in aanraking komen met de informatie.

Praktische informatie

Doelgroep: jongeren
Locatie: landelijk
Startdatum: september 1994

Participant

Stichting Jeugdwelzijnsinformatie

Preventief huisbezoek ouderen

Contactadres

Dhr. J. Degen
Stichting Welzijn voor Ouderen Sneek
Oud Kerkhof 11, 8601 EE Sneek
Telefoon: 05150-14162

Beschrijving van het project

Doelstelling van het project is er zorg voor te dragen dat ouderen zo lang mogelijk, met maximale zelfstandigheid, kunnen blijven wonen in hun eigen omgeving.

Centraal hierbij staan:

- het voorkomen van isolement;
- beter gebruik van huidige voorzieningen;
- het ontwikkelen van nieuwe voorzieningen.

Om dit doel te bereiken:

- worden alle ouderen bezocht (ook door ‘opgeleide’ vrijwilligers);
- wordt de oudere niet doorverwezen, maar komt de bezoeker in actie;
- is er een centraal meldpunt voor hulpaanvragen (één loket).

Praktische informatie

Doelgroep: ouderen
Locatie: Sneek
Startdatum: december 1993

Participanten

- Stichting Welzijn voor Ouderen Sneek
- Gemeente Sneek
- Stichting Welzijn Sneek
- Vrijwilligersorganisaties in de praktische thuiszorg

Gezondheidsbezoeken door ouderen voor ouderen

Contactadres

Dhr. H. Buijssen
Kruisvereniging Breda
Wilhelminasingel 5, 4818 AB Breda
Telefoon: 076-265555

Beschrijving van het project

Het doel is het voorkomen of uitstellen van gezondheidsproblemen, zowel van lichamelijke als van psychische aard.

Een aantal oudere vrijwilligers (tussen de 55 en 75 jaar) krijgt een training waarin ze worden geschoold gezondheidsinformatie over te brengen aan collega-ouderen. Het betreft eenvoudige weetjes en tips die essentieel zijn voor gezond ouder worden: verstandig medicijngebruik, voorkomen van osteoporose, veiligheid in en om huis, belang van behoud van contacten. Méér nog dan aan het kennisaspect, wordt in de training veel aandacht besteed aan training in luistervaardigheden. Het huisbezoek mag niet betuttelend of (ongevraagd) voorschrijvend overkomen. De getrainde vrijwilligers bezoeken ouderen tussen de 55 en 70 jaar die door de Kruisvereniging per brief geattendeerd zijn op de mogelijkheid van een gezondheidsbezoek en via het retourneren van een ingevuld strookje te kennen hebben gegeven een dergelijk bezoek op prijs te stellen.

Praktische informatie

Doelgroep: zelfstandig wonende (gezonde) ouderen
Locatie: Breda
Startdatum: november 1993

Participant

Kruisvereniging Breda

Preventie van eenzaamheid

Contactadres

Mevr. I. van de Padt
RIAGG Zaanstreek/Waterland
Postbus 1227, 1500 AE Zaandam
Telefoon: 075-814440

Beschrijving van het project

Het doel is het verminderen van eenzaamheidsproblematiek bij ouderen om daarmee depressie te voorkomen. Beoogd wordt het ontwikkelen, organiseren en stimuleren van activiteiten, die bij ouderen eenzaamheid doen verminderen. Tevens wordt beoogd de hulpverlening rond eenzaamheid beter te organiseren.

Hiertoe is een samenwerkingsproject onder leiding van een stuurgroep ingesteld. De aanpak zal wijkgericht zijn, waarbij gebruikgemaakt wordt van bestaande voorzieningen die zoveel mogelijk op elkaar afgestemd worden. Het ontwikkelen en afstemmen van activiteiten vindt plaats via een gefaseerde aanpak. Zo ontstaat een breed draagvlak en is continuering van het project meer gegarandeerd. Er wordt gestart in een proefwijk. Als de aanpak blijkt te voldoen (evaluatie), wordt het project verspreid naar andere wijken.

Praktische informatie

Doelgroep: ouderen
Locaties: Krommenie (proefgebied), Zaanstreek en Waterland (implementatiefase)
Startdatum: oktober 1994

Participanten

- GGD Zaanstreek
- Thuiszorg Zaanstreek-Waterland
- Regionaal Overleg Gezondheidszorg

- Ouderenbond COSBO
- RIAGG Zaanstreek/Waterland
- Federatie van verzorgingshuizen
- Telefonische Hulpdienst
- Stichting MADI Zaandam

Centraal meldpunt/loket

Contactadres

Mevr. I.E.A.M. Vereijken
Samenwerkingsverband Ouderenzorg Veghel-Uden (SOVU)
Postbus 453, 5400 AL Uden
Telefoon: 04132-63883

Beschrijving van het project

Veel ouderen komen bij het stellen van hun vaak meervoudige hulpvraag in aanraking met de verschillende procedures van aanmelding en indicatiestelling van de verschillende voorzieningen. In het huidige systeem worden zij vaak doorverwezen ('kastje-muur-systeem') en moeten zij op meerdere plaatsen informatie verwerven om de noodzakelijke hulp, zorg of diensten te kunnen verkrijgen. Tevens komen er in dit systeem afstemmingsproblemen voor tussen de diverse zorg- en dienstenaanbieders ten aanzien van de zorg voor de individuele cliënt. De doelstelling van dit project is het realiseren van een meldpunt waar alle hulp- en informatievragen van ouderen middels een integrale visie op dienst- en hulpverlening worden behandeld. Deze doelstelling wil men bereiken door een meldpunt te realiseren waarbij verschillende organisaties inzicht krijgen in het aanbod van diensten en elkaars werkwijze.

Praktische informatie

Doelgroep: ouderen met (meervoudige) hulpvraag
Locaties: Veghel, Uden, Mariaheide, Eerde, Zijtaart, Erp, Volkel, Odiliapeel
Startdatum: juni 1994

Participanten

- Stichting Kruiswerk Noordoost-Brabant
- Stichting Gezinsverzorging Brabant Noordoost
- Verpleeghuis De Watersteeg

- Gemeente Uden
- Stichting Welzijnscoördinatie voor Ouderen Veghel
- Algemeen Maatschappelijk Werk
- Stichting Welzijn Ouderen Uden
- St. Joseph Ziekenhuis
- GGD
- Udense Samenwerkende Ouderenbonden (USO)

Publikatie

Notitie Centraal Meldpunt, 1994

Continuïteit en coördinatie van zorg

Contactadres

Mevr. I.E.A.M. Vereijken
Samenwerkingsverband Ouderenzorg Veghel-Uden (SOVU)
Postbus 453, 5400 AL Uden
Telefoon: 04132-63883

Beschrijving van het project

In de uitvoering van zorg bij ouderen met een complexe hulpvraag, waarbij veel verschillende hulpverleners betrokken zijn, ervaren zowel de ouderen als de hulpverleners knelpunten in de afstemming van de uitvoering van de zorg- en dienstverlening. Het doel van dit project is het verlenen van zorg op maat aan ouderen in de gemeenten Veghel en Uden, door afstemming in de uitvoering van de hulpverlening aan de cliënt.

Deze zorg op maat wil men vormgeven door het ontwikkelen van de volgende activiteiten:

- het tot stand brengen van een overleg met als doel afstemming te creëren tussen de verschillende hulpverleners rondom een cliënt;
- in dit overleg worden, uitgaande van de behoefte van de oudere, gezamenlijk zorgafspraken gemaakt, welke worden vastgelegd in een zorgplan. Hierbij wordt één hulpverlener verantwoordelijk gesteld voor de coördinatie tussen de verschillende zorgvormen.

Praktische informatie

Doelgroepen: ouderen met complexe hulpvragen, met of zonder verzorgings- of verpleeghuisindicatie
Locaties: Veghel, Uden, Mariaheide, Eerde, Zijtaart, Erp, Volkel, Odiliapeel
Startdatum: november 1994

Participanten

- Stichting Kruiswerk Noordoost-Brabant
- Stichting Gezinsverzorging Brabant Noordoost
- Verpleeghuis De Watersteeg
- RIAGG
- Stichting Welzijn Ouderen Uden
- St. Joseph Ziekenhuis
- GGD (indicatiecommissie)
- Zorgcentra voor Ouderen Uden
- Algemeen Maatschappelijk Werk
- Udense Samenwerkende Ouderenbonden (USO)
- Stichting Welzijnscoördinatie Veghel e.o.
- Verzorgingshuis
- Huisartsen Uden-Veghel

Stichting Mijlpaal '65

Contactadres

Dhr. W. Marijnissen
Stichting Mijlpaal '65
Laagstraat 41, 6611 CD Overasselt
Telefoon: 08892-1549

Beschrijving van het project

Het doel is personen boven 55 jaar en woonachtig in Overasselt gelegenheid te bieden, zo lang als zij wensen, in Overasselt te blijven wonen.

Men wil dit bereiken door:

- het zorgen voor aangepaste woongegelegenheid;
- het instellen van een centraal meldpunt;
- het bieden van hulp op maat, zoals maaltijden, huishoudelijke hulp, hulp bij ADL, verpleeghulp en hulp bij vervoer.

Praktische informatie

Doelgroepen: ouderen (andere dorpsbewoners, bijvoorbeeld gehandicapten, mogen ook om hulp vragen)

Locatie: Overasselt

Startdatum: augustus 1994

Participanten

- Gemeente Heumen
- Stichting Welzijn Ouderen Gemeente Heumen (SWOGH)

Woonzorgpakket

Contactadres

Dhr. J. van der Kolk
Stichting Welzijn Ouderen
Houtkamp 33, 3841 XC Harderwijk
Telefoon: 03410-23636

Beschrijving van het project

Het doel is ouderen de gelegenheid te bieden zo lang mogelijk zelfstandig thuis te wonen.

Daartoe wordt aan ouderen een woonzorgpakket aangeboden dat voornamelijk gestoeld is op het bestaande scala van voorzieningen voor ouderen. Om dit te kunnen realiseren is voorlichting en samenwerking tussen alle plaatselijke hulpverleningsinstanties nodig.

Het woonzorgpakket bestaat uit:

- woondiensten (bijvoorbeeld het ontstoppen van afvoeren);
- klussendienst (bijvoorbeeld het ophangen van overgordijnen);
- verpleegkundige zorg, persoonlijke en huishoudelijke verzorging;
- aanvullende hulpverlening (bijvoorbeeld boodschappen doen, begeleiding naar het ziekenhuis);
- warme maaltijden;
- eettafelproject (het is mogelijk om de warme maaltijd in Randmeer Zorgcentrum te gebruiken);
- alarmering;
- vervoer;
- recreatieve activiteiten;
- tijdelijke opname;
- nachtopvang;
- aanpassing woningen.

Voor een aantal diensten van het pakket geldt een eigen bijdrage, andere zijn gratis. In een enkel geval is een indicatiestelling noodzakelijk. Een abonnement is mogelijk voor bewoners van de wijk Stadsdennen vanaf 55 jaar zowel wonend in huurwoningen als in eigen woningen.

Praktische informatie

Doelgroep: zelfstandig wonende ouderen

Locatie: Harderwijk, wijk Stadsdennen

Startdatum: april 1994

Participanten

- Algemene Hulpdienst (vrijwilligers)
- Thuiszorg Veluwe
- Randmeer Zorgcentrum
- Zorgcentrum Weideheem
- Centrale Woningstichting (CWS)
- Woningstichting Ons Belang (WOB)
- Gemeente Harderwijk
- COSBO Harderwijk
- Stichting Welzijn Ouderen (SWO)
- Humanistische Bouwstichting Bejaardenhuisvesting (HBB)

Publikatie

- Brochure *Experiment Woonzorgpakket Stadsdennen Harderwijk*, Harderwijk: Stuurgroep Experiment Woonzorgpakket Stadsdennen, 1994

Woon- en zorgcentrum Joachim en Anna

Contactadres

Dhr. A.N.C. Hoekman
Huize Joachim en Anna
Slinge 70, 3085 EW Rotterdam
Telefoon: 010-4808022

Beschrijving van het project

Het project is gericht op de ondersteuning van zelfstandig wonende ouderen in Zuidwijk. Deze moeten in staat gesteld worden zo lang mogelijk hun onafhankelijkheid te behouden.

De werkwijze is als volgt. De Stichting Joachim en Anna en de Stichting Thuiszorg hebben hun samenwerking in een officiële overeenkomst vastgelegd. In het kader van deze overeenkomst zijn de budgetten van beide partners in dit zogenaamde adherentiegebied samengevoegd.

Vanuit het woon- en zorgcentrum kan de thuiszorg in Zuidwijk mede georganiseerd worden terwijl het centrum tegelijkertijd een goed beeld krijgt van in de wijk bestaande behoeften. Tevens wordt er een sociaal netwerk ontwikkeld tussen centrum- en wijkbewoners. De volgende functies worden aangeboden om het de ouderen mogelijk te maken langer zelfstandig te wonen: voorwaardenscheppende werkzaamheden met betrekking tot de huisvesting, opbouw van een sociaal-culturele functie, zorgbemiddeling, dagverzorging p.g., tijdelijke opname, crisisopname, alarmering en wijkrestaurant.

Praktische informatie

Doelgroepen: ouderen met WBO-indicatie, ouderen zonder WBO-indicatie, die in aanmerking komen voor een sociale indicatie

Locaties: Rotterdam, Huize Joachim en Anna en de wijk Zuidwijk

Startdatum: juni 1993

Participanten

- Stichting Joachim en Anna
- Stichting Thuiszorg
- SGGC
- GOW
- RIAGG-Zuid

Publikatie

Groenhart, L., 'Huize Joachim en Anna' te Rotterdam: Renovatie en aanvullende nieuwbouw. Ouderenzorg Nieuwe stijl, *Stedebouw* (1993) 4

Multiculturele dagopvang

Contactadres

Dhr. B. Meijer
Stichting De Vierstroom
Postbus 70, 2910 AB Nieuwerkerk a/d IJssel
Telefoon: 01803-14144

Beschrijving van het project

Het doel is het tot stand brengen van een geïntegreerde dagopvang, waar ouderen zich thuis kunnen voelen ondanks verschillen in culturele en etnische achtergronden. Deze dagopvang is er op gericht ouderen te helpen bij het zo lang mogelijk zelfstandig thuiswonen.

De doelgroepen zijn:

- zelfstandig wonende ouderen, die een indicatie hebben voor gezinsverzorging (met name stimuleren van de zelfredzaamheid), maar in verband met hun psychische en/of lichamelijke situatie zo ernstig geïsoleerd dreigen te raken, dat een dagopvang meer geïndiceerd is dan hulp in de thuissituatie;
- ouderen, die veel mantelzorg nodig hebben en waar de dagopvang de bedoeling heeft deze mantelzorg te ontlasten;
- ouderen met een opname-indicatie, voor wie dagopvang een goede tussenvoorziening betekent.

Genoemd doel tracht men te bereiken door het ontwikkelen van een bruikbaar concept voor een interculturele dagopvangvoorziening, dat zo mogelijk model kan staan voor anderen, die dezelfde stap naar een volledige integratie wensen te maken.

De activiteiten in het dagcentrum zijn er voornamelijk op gericht om de ouderen zo lang mogelijk zelfstandig thuis te laten wonen. Er wordt bijvoorbeeld een geheugentraining gegeven, een spelmiddag opgezet, voorleesmogelijkheden aangeboden, ADL-activiteiten georganiseerd etc. Dit alles gaat onder de deskundige begeleiding van een activiteitenbegeleidster.

Praktische informatie

Doelgroepen: autochtone ouderen, allochtone ouderen (Molukkers, later ook Marokkanen)

Locatie: Moordrecht

Startdatum: september 1993

Participanten

- Stichting De Vierstroom
- Werkgroep Molukse Ouderen Moordrecht
- Zorgcentrum Moerdregt

Publikatie

Meijer, B., Werk in uitvoering. Culturele integratie Molukse en autochtone ouderen in Moordrecht, *Senior* (1994) 4

Zorgexperiment Regio Oost (Zorro)

Contactadres

Mevr. T. Cornelissen
Verzorgingscentrum Flevohuis
Kramatweg 20a, 1095 JP Amsterdam
Telefoon: 020-5607801

Beschrijving van het project

In dit project wil men een continuüm van zorg verstrekken, op integrale wijze, vanaf welzijn (preventief) tot en met verpleeghuiszorg aan wijkbewoners (in de wijk, aan huis) met het doel thuiswonen en zelfstandigheid te bevorderen.

De werkwijze is als volgt:

- samenwerking tussen verzorgingscentrum Flevohuis, verzorgingshuis De Gooyer en Stichting Amsterdams Kruiswerk;
- instelling van een gezamenlijke indicatiecommissie (welke ook zorg toewijst en inzet);
- actief preventiebeleid middels inschakeling van een preventiemedewerker, buurtconciërges etc.;
- detachering personeel bij kruiswerk in verband met continuïteit van zorg.

Praktische informatie

Doelgroep: ouderen, weinig tot veel zorg behoevend
Locatie: Amsterdam, stadsdeel Zeeburg en Dapperbuurt
Startdatum: juni 1994

Participanten

- Verzorgingscentrum Flevohuis
- Verzorgingshuis De Gooyer
- Stichting Amsterdams Kruiswerk
- Gezondheidscentrum De Koempoelan
- ZAO zorgverzekeringen
- Gemeente Amsterdam

Dagbegeleidingsproject

Contactadres

Mevr. S.E. Kloots
Verpleeghuis Prinsenhof
J. van Stolberglaan 1, 2263 AA Leidschendam
Telefoon: 070-3170630

Beschrijving van het project

De doelstelling van de dagbegeleiding is het geven van gerichte zorg/begeleiding, het bieden van een activiteitenprogramma alsmede het inspelen op de specifieke zorgvraag, waardoor de thuissituatie zo lang mogelijk in stand blijft.

Dit probeert men te bereiken door middel van:

- het bieden van een gestructureerd activiteitenprogramma 's morgens in groepsverband;
- het geven van fysiotherapie 's middags in groepsverband;
- waar nodig het geven van individuele aandacht/zorg/behandeling;
- het maken van multidisciplinaire zorgplannen.

De patiënt en de familie blijven binnen de 'setting dagbehandeling'. In een veranderde situatie (bijvoorbeeld bij achteruitgang van de patiënt) is de overgang naar dagbehandeling naadloos.

Praktische informatie

Doelgroep: thuiswonende bejaarde somatische patiënten
Locaties: Leidschendam, Voorburg, Voorschoten, Wassenaar, gedeelte Den Haag
Startdatum: januari 1993

Participanten

- Dagbehandeling Verpleeghuis Prinsenhof
- Zorgverzekeraar (verbindingskantoor)

Thuiszorg-project

Contactadres

Dhr. Th. Mennen
Verpleeghuis Madeleine
Velgertstraat 1, 5833 LL Boxmeer
Telefoon: 08855-77277

Beschrijving van het project

Aan de hand van een multidisciplinair opgesteld zorg/behandelplan wordt aan patiënten met een somatische verpleeghuisindicatie, adequate zorg, ondersteuning en behandeling gegeven in de thuissituatie. Hierdoor kan definitieve opname in het verpleeghuis uitgesteld en/of voorkomen worden. Dit pakket aan zorg, ondersteuning en behandeling zal samengesteld moeten worden in gezamenlijk overleg tussen de patiënt, de familie/mantelzorg, huisarts, wijkverpleging, gezinsverzorging, verpleeghuis en overige eerste-lijnsvoorzieningen. Hierbij wordt ervan uitgegaan, dat er een bepaalde mate van mantelzorg aanwezig is. Naast de professionele zorg, die door middel van het Thuiszorgproject en de eerste lijn geboden kan worden, zal de draagkracht van de mantelzorg, in combinatie met de mogelijkheden tot zelfzorg van de patiënt, zodanig moeten zijn dat een verantwoord verblijf in de thuissituatie gewaarborgd is.

Realisering geschiedt door:

- inventarisatie van zorg;
- multidisciplinair overleg;
- samenwerking huisarts, wijkverpleging en gezinsverzorging.

Praktische informatie

Doelgroep: patiënten met een somatische verpleeghuisindicatie
Locatie: regio Land van Cuyk
Startdatum: januari 1994

Participanten

- Verpleeghuis Madeleine
- Stichting Kruiswerk Noordoost-Brabant
- Stichting Gezinsverzorging Brabant Noordoost
- Huisartsenvereniging
- Overige eerstelijnsorganisaties
- Indicatiecommissies

Ergotherapie in de thuiszorg

Contactadres

Mevr. J. Boomgaard
Stichting Amsterdams Kruiswerk
Arlandaweg 12, 1043 EW Amsterdam
Telefoon: 020-5810598

Beschrijving van het project

Het doel is het inbedden van ergotherapie in de thuiszorg.

Om dit doel te bereiken, zijn vier deelprojecten opgezet:

- onderzoek en resultaten van ergotherapie thuis;
- vorming van een vakgroep ergotherapie;
- opzet van een geautomatiseerd systeem voor verwerking en presentatie van resultaten;
- produktbeschrijving voor globale afstemming met intramurale voorzieningen.

Praktische informatie

Doelgroep: ouderen, chronisch zieken
Locatie: Amsterdam
Startdatum: september 1992

Participanten

- Stichting Amsterdams Kruiswerk
- NIVEL (onderzoek)

Publikatie

Driessen, M.J., J. Dekker, H. Abrahamse, *Ergotherapie thuis. Evaluatie van ergotherapie bij de Stichting Amsterdams Kruiswerk in 1993*, Utrecht: NIVEL, 1994

Ergotherapie aan huis

Contactadres

Mevr. M. Goppel
Stichting Maatzorg
Postbus 146, 2670 AC Naaldwijk
Telefoon: 01740-21021

Beschrijving van het project

De doelstellingen zijn:

- het bieden van ergotherapie aan huis;
- het bevorderen dat volwassenen zich kunnen handhaven in hun eigen woon- en leefsituatie;
- het bieden van ergotherapie met een lage toegangsdrempel vanuit de kruisorganisatie;
- het leveren van een bijdrage aan het zorgcircuit van de bij de joint venture aangesloten organisaties.

De werkwijzen zijn als volgt:

- de behandeling door de ergotherapeuten vindt in de thuissituatie van de hulpvrager plaats. Door in de thuissituatie te oefenen, krijgt de hulpvrager een behandeling in de omgeving waar hij de handelingen ook zal moeten uitvoeren;
- het zelfstandig gaan en staan is vaak één van de belangrijkste problemen die zich voordoen. Door dit als ergotherapeut in de betrokken situatie te analyseren en door eventueel hulpmiddelen te adviseren wordt de kwaliteit van leven voor de betrokken hulpvragers verbeterd. Hulpvragers die mobiel blijven door training, kunnen vaak langer in hun eigen woon- en leefsituatie blijven functioneren;
- ergotherapie aan huis streeft ernaar een lage toegangsdrempel te creëren. Het werken binnen het kader van de thuiszorgorganisatie schept daartoe een mogelijkheid. Van deze organisatie is algemeen bekend dat men er terecht kan voor hulp thuis. Er is een dagelijks telefonisch spreekuur ingesteld voor aanmeldingen en adviezen;

- door consultatie van en behandeling door ergotherapeuten vindt er een duidelijke ondersteuning van andere eerstelijnswerkers plaats. Aangesloten organisaties verwijzen patiënten naar Ergotherapie aan huis en omgekeerd. Ergotherapie aan huis kan gebruikmaken van de faciliteiten van intramurale ergotherapie.

Praktische informatie

Doelgroep: zelfstandig wonende volwassenen, voornamelijk ouderen

Locaties: Delft, Pijnacker, Nootdorp, Westland

Startdatum: mei 1992

Participanten

- Sophiastichting voor Revalidatie
- Stichting Maatzorg
- Verpleeghuis De Bieslandhof

Publikatie

Beckmann-Carp, C. en N. Doornebal, *Verslag van het project Ergotherapie aan huis in de regio Delft mei 1992-april 1993*, Delft: Stichting Maatzorg, 1993

Beter thuis

Contactadres

Dhr. H. Bogaard
Stichting Maatzorg
Postbus 603, 2600 AP Delft
Telefoon: 015-627431

Beschrijving van het project

Het doel is het verlenen van kwalitatief hoogwaardige en geïntegreerde zorg op maat aan alle ouderen in de gemeente Schipluiden die daarom vragen, waardoor zij op verantwoorde wijze in staat zijn langer zelfstandig thuis te blijven wonen, waarmee opname in een verzorgings- of verpleeghuis zo lang mogelijk wordt uitgesteld.

Het project wordt tijdens en na afloop van de proefperiode van twee jaar geëvalueerd. De evaluatie dient de volgende doelen: inzicht verkrijgen in de belangstelling voor deelname aan het project, inzicht verkrijgen in het verloop van het proces (procesevaluatie) en inzicht verkrijgen in de resultaten van het project (produktevaluatie).

Praktische informatie

Doelgroep: ouderen met een WBO- of verpleeghuisindicatie
Locaties: Schipluiden, Den Hoorn
Startdatum: mei 1993

Participanten

In de Stichting Beter Thuis participeren:

- Gemeente Schipluiden
- Bejaardenverzorgingshuis De Triangel
- Stichting Welzijnswerk voor Ouderen te Schipluiden en Den Hoorn
- Stichting Maatzorg
- (Para)medici van Schipluiden

Naar een bundeling van regelingen

Contactadres

Mevr. G. van Blitterswijk
Stichting Thuiszorg en Maatschappelijk Werk Rivierenland
Postbus 184, 5300 AD Zaltbommel
Telefoon: 04180-14033

Beschrijving van het project

De doelstellingen zijn:

- het komen tot afstemming, samenwerking, coördinatie en zo mogelijk integratie van alle aanvullende thuiszorgregelingen, met name: intensieve thuiszorg, substitutie verpleeghuiszorg in de thuissituatie en reikwijdte-regelingen;
- het instellen van een gezamenlijk meld- c.q. coördinatiepunt.

Te verwachten voordelen zijn:

- bevordering van de herkenbaarheid en duidelijkheid, zowel intern als extern;
- verhoging van efficiency en doelmatigheid;
- mogelijkheid van substitutie van financiën;
- mogelijkheid tot aanstelling van een geïntegreerde coördinatiefunctie, de circuitmanager, door concentratie van overheadgelden.

Men wil dit bereiken door:

- inventariseren van het gemeenschappelijk circuit;
- instellen van een werkgroep ter ontwikkeling van beheers-, beleids- en uitvoeringsstructuur;
- projectopzet;
- aantrekken circuitmanager;
- formaliseren samenwerking(sovereenkomst), instellen van een stuur- en begeleidingsgroep.

Praktische informatie

Doelgroepen: cliënten (veelal ouderen) die complexe zorg nodig hebben

Locatie: regio Bommelerwaard

Startdatum: januari 1993

Participanten

- Stichting Thuiszorg en Maatschappelijk Werk Rivierenland
- Verpleeghuis Het Bommelsch Gasthuis
- Ziekenfonds RZR

Centraal meldpunt voor tijdelijke opname

Contactadres

Dhr. J. Welten
SGGC
Postbus 2483, 3000 CL Rotterdam
Telefoon: 010-4139450

Beschrijving van het project

De doelstellingen zijn:

- het bieden van goede zorg aan ouderen die om verschillende redenen tijdelijk niet in de eigen woonsituatie kunnen verblijven;
- het bieden van een centrale toegang tot deze voorziening voor verwijzers. Om het doel te bereiken bieden acht verzorgingshuizen in Rotterdam ongeveer veertig plaatsen voor tijdelijke opname aan. Deze plaatsen zijn het gehele jaar beschikbaar. De toegang tot deze voorziening is door middel van een centraal meldpunt geregeld. Dit houdt in dat verwijzers het meldpunt kunnen bellen over de beschikbaarheid van plaatsen. Indien er een plaats beschikbaar is, kan men de cliënt via dit meldpunt aanmelden. Bij aanmelding worden inhoudelijke gegevens over de situatie van de cliënt verzameld. Deze aanmelding wordt aan het betreffende verzorgingshuis doorgegeven. Vervolgens wordt beslist over een opname.

Praktische informatie

Doelgroepen:

- ouderen die in een situatie verkeren waarbij verblijven in de eigen woonsituatie niet mogelijk is. Dit kan zowel te maken hebben met een tijdelijke verhoogde zorgvraag bijvoorbeeld na ontslag uit het ziekenhuis of door het uitvallen van de directe (mantel)zorg;
- verwijzers, huisartsen, maatschappelijk werk ziekenhuis, medewerkers van een dienstencentrum die een plaats voor een cliënt uit bovengenoemde doelgroep kiezen.

Locatie: Rotterdam

Startdatum: februari 1993

Participanten

- SRVB
- SGGC
- Verzorgingshuis Arcadia
- Verzorgingshuis Wilgenplas
- Verzorgingshuis Wilgenborgh
- Gerard Goossenhuis
- Verzorgingshuis De Schans
- Verzorgingshuis Simeon en Anna
- Verzorgingshuis Siloam
- Verzorgingshuis De Wetering

Zorg op maat in aanleunwoningen en verzorgingshuizen

Contactadres

Mevr. C.M. Boer-de Koning
Stichting Thuiszorg West-Friesland
Spanbroekerweg 140, 1715 GT Spanbroek
Telefoon: 02263-52844

Beschrijving van het project

Het doel is het leveren van ‘zorg op maat’ aan bewoners van aanleunwoningen en verzorgingshuizen door middel van een gezamenlijk zorgplan en het efficiënt en doelmatig inzetten van de juiste deskundigheid.

Dit wil men bereiken door het door middel van een samenwerkingsovereenkomst vastleggen van afspraken omtrent zorg, verantwoordelijkheden, bevoegdheden en financiën en dergelijke.

Per verzorgingshuis is een wijkverpleegkundige en een intaker van de Stichting Thuiszorg beschikbaar die samen met een medewerker van het verzorgingshuis bewoners van aanleunwoningen screent op de hulpvraag. Bij hulpvragen met een verzorgende invalshoek wordt de intake door de wijkverpleegkundige gedaan en bij hulpvragen met een huishoudelijke invalshoek door de intaker van de Stichting Thuiszorg. Vervolgens wordt gezamenlijk het zorgplan gemaakt en afgesproken wie welke taak uitvoert. In geval van intensieve zorgvragen in het verzorgingshuis of bij opnames via het flankerend beleid kan er een beroep worden gedaan op de ondersteuning van de wijkverpleegkundige. Hierin kan eventueel ook het aanbod van de Stichting Thuiszorg meegenomen worden. Bij elke situatie wordt er een zorgcoördinator aangewezen.

Praktische informatie

Doelgroepen: bewoners van aanleunwoningen met een verzorgingshuisindicatie, bewoners van verzorgingshuizen

Locatie: West-Friesland

Startdatum: juli 1993

Participanten

- Regionale Kruisvereniging West-Friesland
- Stichting Thuiszorg West-Friesland
- Verzorgingshuizen in West-Friesland

Somatische meerzorg

Contactadres

Dhr. J. Griepink
Stichting ABC/De Cromhoff
Postbus 5006, 7500 CA Enschede
Telefoon: 053-750750

Beschrijving van het project

Het project Somatische Meerzorg beoogt het bieden van extra zorgfaciliteiten aan bepaalde bewoners van het verzorgingshuis Dr. Ariënstehuis in samenwerking met het verpleeghuis De Cromhoff.

De doelstellingen van het substitutieproject Somatische Meerzorg luiden dan ook:

- het vanuit een functiegerichte benadering bieden van die multidisciplinaire verzorging en verpleging, in de eigen woonomgeving van de bewoner waardoor opname in een somatisch verpleeghuis uitgesteld dan wel voorkomen kan worden, zodat een meerwaarde ontstaat ten opzichte van opname in het verpleeghuis;
- hierbij moet recht gedaan worden aan de wensen van verpleeghuisgeïndiceerde bewoners van het verzorgingshuis;
- de zorgverlening moet aanvullend zijn op de zorgfaciliteiten die vanuit het verzorgingshuis worden geboden.

Realisering geschiedt op basis van een zorgplan.

Praktische informatie

Doelgroep: AWBZ-geïndiceerde verzorgingshuisbewoners

Locatie: Glanerbrug

Startdatum: juni 1993

Participanten

- Stichting Dr. Ariënstehuis te Glanerbrug
- Huisartsen te Glanerbrug
- Stichting ABC/De Cromhoff

Substitutieproject

Contactadres

Mevr. J. Blankenstijn
Verzorgingshuis Eben-Haëzer
Briandlaan 2, 4334 GP Middelburg
Telefoon: 01180-26601

Beschrijving van het project

De doelstelling van dit project is het geven van ‘zorg op maat’ in het verzorgingshuis. Op deze manier krijgen de verzorgingshuisbewoners verpleeghuiszorg op de plek waar ze wonen en vertrouwd zijn. Realisering geschiedt doordat ziekenverzorgenden en een activiteitenbegeleidster verpleeghuiszorg bieden in het verzorgingshuis en doordat er een huiskamergroep is ingesteld.

Praktische informatie

Doelgroep: AWBZ-geïndiceerde verzorgingshuisbewoners
Locatie: Walcheren
Startdatum: januari 1993

Participanten

- Verpleeghuis Der Boede, Koudekerke
- Verzorgingshuis Eben-Haëzer, Middelburg

Oppasservice

Contactadres

Mevr. W. Appelhof
Centrale voor Zorg en Dienstverlening
Postbus 427, 3430 AK Nieuwegein
Telefoon: 03402-84300

Beschrijving van het project

De doelstelling is door middel van vrijwilligers mantelzorgers te ontlasten, die de directe dagelijkse zorg hebben voor dementerende ouderen, volwassen chronisch zieken en volwassen gehandicapten.

Mantelzorgers kunnen een beroep doen op oppas voor maximaal vier uur per keer. Voorwaarde is dat de verzorgde beslist niet alleen kan blijven. Een wezenlijk verschil met het gastgezinnenproject is, dat de cliënt in de eigen thuissituatie kan blijven, de oppas komt aan huis.

Praktische informatie

Doelgroepen: mantelzorgers van dementerenden, volwassen chronisch zieken, volwassen gehandicapten

Locatie: Nieuwegein

Startdatum: september 1993

Participanten

- Centrale voor Zorg en Dienstverlening
- Rode Kruis afdeling Thuiszorg Nieuwegein

Validation voor thuisverzorgers

Contactadres

Mevr. A. Stock-Snel
Stichting Validation
Postbus 9012, 7300 DP Apeldoorn
Telefoon: 055-789339

Beschrijving van het project

Het doel is om thuisverzorgers van dementerende ouderen te helpen een beter contact te krijgen met hun dementerend familielid. Een beter contact kan er toe leiden dat de thuisverzorger de zorg langer en met meer voldoening kan volhouden. De draaglast wordt minder en de draagkracht groter. Middel om het doel te bereiken is Validation in de Thuiszorg (VaTh). Via scholing van begeleiders van VaTh-cursussen worden thuiszorginstellingen in de gelegenheid gesteld zelf plaatselijk VaTh-cursussen aan te bieden. De Stichting Validation begeleidt tijdens het implementatieproces instellingen bij de opzet van VaTh-cursussen.

Praktische informatie

Doelgroep: thuisverzorgers van dementerende ouderen
Startdatum: februari 1993

Participanten

- Stichting Validation
- Cursusbureau Validation
- Thuiszorginstellingen
- Verpleeghuizen (dagbehandeling)

Publikaties

- Stock-Snel, A., Validation voor mantelzorg – een reddingsboei?, in: *Ouder Worden '93*, Utrecht, 1993
- Eindrapport *Validation voor Mantelzorgers*, NCCZ, 1994

Bezoek- en oppasservice

Contactadres

Dhr. J.C. Pasman
Stichting Welzijn Ouderen Lochem
Postbus 196, 7240 AD Lochem
Telefoon: 05730-53541

Beschrijving van het project

De doelstellingen zijn:

- verlichting van de taak van de centrale verzorgers van al dan niet alleenwonende dementerende en/of verwarde ouderen;
- voorkomen dat centrale verzorgers in een isolement geraken en zodoende de verzorging beter en/of langer aankunnen;
- bevorderen dat de dementerende en/of verwarde ouderen zo lang mogelijk thuis kunnen blijven wonen en eventuele opname uitgesteld of voorkomen kan worden.

Om de centrale verzorgers de mogelijkheid te bieden even uit te blazen en tijd voor zichzelf te reserveren, is er een bezoek- en oppasservice in het leven geroepen. Vrijwilligers spelen hierbij een belangrijke rol. Zij dienen doorgaans één dagdeel ter beschikking te stellen om een oogje in het zeil te houden en een dementerende oudere gezelschap te houden en dan bijvoorbeeld een eindje te gaan wandelen of samen de krant te lezen en een kopje thee te drinken.

Praktische informatie

Doelgroep: verwarde/aan dementie lijdende ouderen
Locaties: Gorssel, Lochem, Vorden, Warnsveld, Zutphen
Startdatum: september 1994

Participanten

- Stichting Welzijn Ouderen Lochem
- Verpleeghuis Zutphen
- RIAGG Deventer
- Vrijwilligersorganisaties

Samenwerkingsprotocol

RIAGG – Thuiszorg

Contactadres

Mevr. H. Heemskerk
Thuiszorg Kop van Noord-Holland
Postbus 175, 1780 AD Den Helder
Telefoon: 02230-26064

Beschrijving van het project

De doelen zijn:

- het in een vroeg stadium signaleren en onderzoeken van gedragsstoornissen bij ouderen, bekend bij de Thuiszorg Kop van Noord-Holland;
- het gecoördineerd, op tijd en op de juiste manier aanbieden van zorg door middel van geprotocolleerde samenwerking;
- het verkrijgen van inzicht in de grootte van de doelgroep en de mate van zorg, afgezet tegen een verpleeghuiszorgindicatie.

Gebruikte methodes zijn:

- opstellen van een protocol;
- scholing door RIAGG aan de medewerkers van Thuiszorg Kop van Noord-Holland inzake vroegsignaleren, rapporteren en samenwerken middels het protocol;
- consultatierondes van RIAGG aan medewerkers van Thuiszorg Kop van Noord-Holland en enkele extra huisbezoeken door RIAGG;
- bij het signaleren van gedragsproblemen wordt protocollair gewerkt aan de juiste zorg: licht waar het kan, zwaar waar het moet, maar gecoördineerd.

Praktische informatie

Doelgroep: ouderen met gedragsstoornissen, o.a. dementie
Locatie: gemeente Den Helder
Startdatum: januari 1994

Participanten

- RIAGG
- Thuiszorg Kop van Noord-Holland

Thuiszorgondersteuning

Contactadres

Dhr. W.L.M. Claessens
Prof. Dubois Stichting
Auxiliatrixweg 35, 5915 PN Venlo
Telefoon: 077-559520

Beschrijving van het project

Doel is het ondersteunen van de hulpverleners in de thuiszorg door in de psychogeriatricie ervaren verpleegkundigen bij het oplossen van relatie- en/of gedragsstoornissen ten gevolge van een dementiesyndroom.

Realisering geschiedt door aanvulling van de aanwezige thuiszorg op indicatie en onder supervisie van een verpleeghuisarts en een arts-geriater van de RIAGG. De aanvulling is gericht op:

- observatie en diagnostiek;
- adviseren en ondersteunen van de mantelzorg in het omgaan met de bestaande problematiek;
- het winnen van vertrouwen, waardoor het accepteren van (aanvullende) professionele hulpverlening mogelijk wordt gemaakt.

Praktische informatie

Doelgroep: psychogeriatricische patiënten
Locatie: Noord-Limburg
Startdatum: januari 1994

Participanten

- RIAGG Noord-Limburg
- Intensieve Thuiszorg
- Verpleeghuizen van de Prof. Dubois Stichting
- Ziektekostenverzekeraar

Dementie Signalen Kaart

Contactadres

Mevr. G.W.M. Rogge-Baas
Gezondheidscentrum Didam
Lieve Vrouweplein 12-24, 6942 BP Didam
Telefoon: 08362-24159

Beschrijving van het project

Het doel is hulpverleners in staat te stellen in te gaan op de (eerste) signalen van verward gedrag en dementie, zonder dat er een duidelijke hulpvraag is van de patiënt of diens directe omgeving. Ergo: herkenning signalen, registratie en bepaling hulpverleningsbeleid.

Men tracht deze doelstelling te bereiken door:

- cursus van twee à drie bijeenkomsten voor hulpverleners (door Stichting O&O);
- opstelling protocol/maken werkafspraken;
- experimenteerfase (februari t/m augustus 1994).

Praktische informatie

Doelgroep: patiënten met verward gedrag en/of dementie
Locatie: Didam
Startdatum: februari 1994

Participanten

- Gezondheidscentrum Didam
- Stichting O&O

PIT-Plus

Contactadres

Mevr. J. Wierenga
Stichting Thuiszorg Ommelanden
Postbus 59, 9780 AB Bedum
Telefoon: 05900-33300

Beschrijving van het project

Het project beoogt een aanvulling te zijn op de reguliere thuiszorg voor:

- psychogeriatrische patiënten met een verpleeghuisindicatie met als doel de draaglast te verlichten in de thuissituatie en daar waar nodig ondersteuning te bieden;
- somatische patiënten die in aanmerking komen voor opname in het verpleeghuis met als doel de urgentie voor opname in het verpleeghuis terug te dringen.

Het project is bedoeld voor alle patiënten die voldoen aan de criteria, ongeacht de verzekering.

De reguliere zorg bestaat uit:

- zeven uur wijkverpleging per patiënt per week;
- vijftien uur gezinsverzorging per patiënt per week.

De aanvullende zorg in het kader van PIT-Plus bestaat uit minimaal drie uur en maximaal zeven uur per week. Deze aanvullende zorg kan bestaan uit extra inzet van uren wijkverpleging, verzorging en/of huishoudelijke hulp. De aanvullende zorg vanuit de verpleeghuizen bestaat uit de inzet met betrekking tot de screeningsproblematiek van het multidisciplinaire team.

Praktische informatie

Doelgroepen: psychogeriatrische patiënten, chronisch somatische patiënten, terminale patiënten

Locatie: provincie Groningen

Startdatum: november 1993

Participanten

- Verpleeghuis Het Zonnehuis, Zuidhorn
- Verpleeghuis De Twaalf Hoven, Winsum
- Verpleeghuis Vliethoven, Delfzijl
- Verpleeghuis Solwerd, Appingedam
- Stichting Thuiszorg Ommelanden te Bedum
- Regionaal Ziekenfonds Groningen

Dagobservatie

Contactadres

Dhr. F.J. van Dun
Psychiatrische Zorgvoorzieningen Zeeland
Oostmolenweg 101, 4481 PM Kloetinge
Telefoon: 01100-37000

Beschrijving van het project

Doel van het project is om bij ouderen met klachten van psychische aard binnen één dag vast te stellen of het gaat om beginnende dementie, een psychiatrisch beeld of iets anders.

Door middel van dagobservatie poogt men te voorkomen dat demente ouderen onnodig in het psychiatrisch ziekenhuis worden opgenomen.

Hiertoe worden op één dag de volgende onderzoeken uitgevoerd:

- uitgebreid lichamelijk onderzoek;
- neurologisch onderzoek;
- psychologisch onderzoek;
- psychiatrisch onderzoek;
- sociaal onderzoek.

Praktische informatie

Doelgroep: ouderen
Locatie: provincie Zeeland
Startdatum: januari 1994

Participanten

- RIAGG's Zeeland
- APZ Zeeland (valt onder Psychiatrische Zorgvoorzieningen Zeeland)

Grenzen doorbroken

Contactadres

Dhr. W. Corsten
Thuiszorg Midden-Brabant
Lage Witsiebaan 2a, 5042 DA Tilburg
Telefoon: 013-636620

Beschrijving van het project

Het doel is het verbeteren van de opvang en begeleiding/verzorging van psychogeriatrische patiënten en hun mantelzorgers.

Om dit te bereiken wordt als volgt te werk gegaan:

- fase I: publieksvoorlichting en scholing van hulpverleners en mantelzorgers;
- fase II: ondersteuningsprogramma voor mantelzorgers via Dagopvang-Plus en Oppascentrale Vrijwilligers;
- fase III: kleinschalige woonvoorziening voor psychogeriatrische patiënten.

Praktische informatie

Doelgroepen: dementerende ouderen, intra-, semi-, of extramuraal, professionele hulpverleners van dementerende ouderen, mantelzorgers van dementerende ouderen

Locaties: Udenhout, Berkel-Enschot, Moergestel, Oisterwijk, Haaren, Helvoirt

Startdatum: juli 1994

Participanten

- Gecoördineerd Ouderenwerk Oisterwijk
- Verpleeghuis Elisabeth te Goirle
- Verzorgingshuis De Kreite te Udenhout
- Provinciaal Overleg Noord-Brabant
- NIZW
- Thuiszorg Midden-Brabant

Partiële verpleeghuiszorg

Contactadres

Dhr IJ. Bouma
Stichting 70
Postbus 66, 9640 AB Veendam
Telefoon: 05987-17000

Beschrijving van het project

Het doel is aan patiënten met een verpleeghuisindicatie hulp te bieden ter overbrugging van de tijd die ligt tussen de indicatiestelling en de daadwerkelijke opname. Als zodanig kan het beschouwd worden als een vorm van wachtlijstservice vanuit het verpleeghuis. Hierbij wordt onderzocht in hoeverre thuiszorg een verantwoorde vorm van substitutie kan bieden met betrekking tot deze categorie van patiënten.

In hoeverre er sprake is van een verpleeghuisindicatie wordt vastgesteld met behulp van een score op HADL. Deze score vormt een onderdeel van het GINO (Geïntegreerd Informatie Netwerk Ouderenzorg). Het GINO betreft ondermeer een geautomatiseerd registratiesysteem, dat tijdens de ontwikkelings- en invoeringsfase wordt begeleid door het Noordelijk Centrum voor Gezondheidsvraagstukken.

Voor partiële verpleeghuiszorg (P.V.Z.) komen patiënten in aanmerking die een indicatie hebben voor een verpleeghuisopname. P.V.Z. is als functie als volgt te omschrijven: verpleeghuiszorg in deeltijd, omvattende geneeskundige hulp van algemene aard, paramedische hulp, psychosociale hulp en verzorging en verpleging gedurende óf de dag, óf de avond, óf de nacht in het verpleeghuis gedurende meerdere dagen per week. Daarnaast wordt aanvullende thuiszorg geleverd.

Praktische informatie

Doelgroepen: psychogeriatrische en somatische patiënten met verpleeghuisindicatie

Locaties: gemeenten Veendam, Menterwolde en Nieuwe Pekela

Startdatum: oktober 1993

Participanten

- Stichting 70
- Verpleeghuis Open Haven
- Regionale Kruisvereniging Oost-Groningen

Tussentijds verblijf

Contactadres

Mevr. J. Boogaard-v/d Born
Verpleeghuis St. Odilia
Lienaertsstraat 159, 6164 GH Geleen
Telefoon: 046-783344

Beschrijving van het project

Het project beoogt goede zorgverlening ten aanzien van verkeerde bed patiënten, dat wil zeggen patiënten die medisch uitbehandeld zijn, maar wachten op opname in een verpleeghuis en/of patiënten die niet meer naar huis kunnen en wachten op opname in een verzorgingshuis en/of patiënten die nog geen goede opvang thuis hebben.

Dit wil men bereiken door:

- een afdeling in het ziekenhuis vrij te maken en aan te passen;
- multidisciplinaire zorg te verlenen conform wat in het verpleeghuis gebruikelijk is, onder verantwoordelijkheid van een verpleeghuisarts;
- scholing en uitwisseling tussen het personeel van het ziekenhuis en het personeel van het verpleeghuis.

De directeur van het verpleeghuis heeft de leiding over de afdeling.

Praktische informatie

Doelgroepen: psychogeriatrische patiënten, somatische patiënten
Locatie: regio westelijke Mijnstreek
Startdatum: juli 1993

Participanten

- Maasland Ziekenhuis
- Verpleeghuizen Geleen

Coördinatie van medische zorg

Contactadres

Dhr. P.C. van der Ende
Gerontagogisch Centrum van de Hanzehogeschool
Postbus 3032, 9701 DA Groningen
Telefoon: 050-719124

Beschrijving van het project

Doel is het tot stand brengen van een vorm van samenwerking tussen verpleeghuis, verzorgingshuis en bij de bewoners van het verzorgingshuis betrokken huisartsen. De medische zorg van de verschillende intra- en extramurale instellingen zal op die manier optimaal kunnen worden ingezet voor bewoners van verzorgingshuizen.

Realisering geschiedt door:

- de verpleeghuisarts bij de zorgplanbesprekingen van het personeel van het verzorgingshuis in te schakelen;
- het terugbrengen van het aantal huisartsen per verzorgingshuis: hoe meer patiënten een huisarts in een verzorgingshuis heeft, des te efficiënter hij kan werken;
- consultatie van verpleeghuisartsen aan de huisartsen;
- implementatie van het model en evaluatie door middel van onderzoek.

Praktische informatie

Doelgroep: psychogeriatrische patiënten in verzorgingshuizen
Locatie: Friesland-Oost
Startdatum: september 1992

Participanten

- Verpleeghuis Nieuw Toutenburg
- Zorgcentrum Berchhiem
- Verzorgingshuis Haersmahiem
- Verzorgingshuis 't Suyderhuys

Publikaties

- Ende, P.C. van der en R.Ch. Boom, *Artsen in het verzorgingshuis. Inventariserend onderzoek naar de mogelijkheden tot verschuivingen in de medische zorg voor bewoners van verzorgingshuizen*, Groningen: Gerontogisch Centrum Groningen, 1993
- Ende, P.C. van der en R.Ch. Boom, Coördinatie medische zorg in verzorgingshuizen, *Senior* 39 (1993) 6

Ontslag met aanvullende verpleeghuiszorg

Contactadres

Dhr. L.M. Koot
Psychogeriatrisch Zorgcentrum Lisidunahof
Lisidunalaan 18, 3833 BS Leusden
Telefoon: 033-942224

Beschrijving van het project

De doelen van het project zijn:

- het verlengen van de observatie- of revalidatieperiode vanuit de intramurale setting naar de eigen woon- of verblijfplaats, waardoor terugplaatsing na een tijdelijke opname vaker en gericht kan plaatsvinden;
- het ondersteunen, adviseren en begeleiden van de mantelzorgers tijdens deze verlengde periode.

Dit probeert men te bereiken door middel van:

- het bieden van aanvullende zorg, begeleiding en observatie door ziekenverzorgenden, verpleegkundigen of andere disciplines bij de patiënt thuis; dit gebeurt na de intramurale observatie- of revalidatieperiode van zes weken op basis van het gezamenlijk opgestelde behandelplan in samenwerking met eerstelijnsorganisaties;
- evaluatie en afronding door middel van een netwerkgesprek met de betrokkenen;
- eventueel een tijdelijke heropname in het verpleeghuis.

Praktische informatie

Doelgroep: psychogeriatrische patiënten
Locatie: Amersfoort e.o.
Startdatum: mei 1994

Participanten

- Psychogeriatrisch Zorgcentrum Lisidunahof
- RIAGG Amersfoort e.o.

- Kruiswerk Noordoost-Utrecht
- Thuiszorg Noordoost-Utrecht
- Ziektekostenverzekeraar

Video Interactie Begeleiding

Contactadres

Dhr. B. Janssen
Verpleeghuis De Hazelaar
Dr. Eygenraamstraat 3, 5044 BH Tilburg
Telefoon: 013-644100

Beschrijving van het project

Doelen van het project zijn:

- het ontwikkelen van een methode, waarbij met behulp van video-opnamen, interactieproblemen met dementerende ouderen worden behandeld en begeleid; de methode van Video Home Training is vooral in de jeugdhulpverlening succesvol gebleken;
- het implementeren van de Video Interactie Begeleiding (VIB) in het verpleeghuis en in de thuissituatie.

De VIB-methode is gebaseerd op de volgende uitgangspunten:

- Zij richt zich op geslaagde communicatie.
- Zij gaat ervan uit dat de dementerende positieve initiatieven neemt tot contact.
- Zij richt zich op de aanwezige capaciteiten van de hulpvrager.
- De methode gaat uit van video als geschikt hulpmiddel om te komen tot inzicht.

De doelen probeert men te bereiken door middel van:

- het vertalen van de door ORION binnen de jeugdhulpverlening ontwikkelde methode naar de ouderenzorg;
- het opleiden van Video Interactie Begeleiders door ORION;
- het opzetten en uitvoeren van effectonderzoek.

Praktische informatie

Doelgroep: dementerende ouderen
Locatie: Tilburg
Startdatum: november 1993

Participanten

- Verpleeghuis De Hazelaar
- ORION, Weert

Leefstijldifferentiatie

Contactadres

Mevr. Y. van Amerongen
Verpleeghuis Hogewey
Heemraadweg 1, 1382 GV Weesp
Telefoon: 02940-11451

Beschrijving van het project

Het doel is om aan psychogeriatrische verpleeghuisbewoners de gelegenheid te bieden om te wonen in een woongroep waar leefstijl, gewoontes, normen en waarden overeenkomen met de eigen leefstijl. Hierdoor krijgen de bewoners een herkenbare huiselijke omgeving. Hun wordt een 'thuis' geboden waar het goed wonen is, omdat de medebewoners dezelfde leefstijl hebben.

Bij de realisering staat het volgende centraal:

- Door het afnemen van interviews met de familieleden van de bewoner wordt bepaald welke leefstijlaspecten belangrijk voor hem/haar zijn.
- Als de groep een eigen leefstijl kent, kan de dagelijkse verzorging en het dagprogramma goed vorm krijgen en het geheel worden afgestemd op de gewenste leefstijl.
- Het gezonde functioneren wordt als uitgangspunt gebruikt bij de opzet.
- De bewoner hoeft niet meer van woongroep te wisselen bij veranderingen in het psychisch functioneren.

Praktische informatie

Doelgroep: psychogeriatrische patiënten
Locatie: Weesp
Startdatum: mei 1993

Participant

Verpleeghuis Hogewey

Seniorenflat Het Distelenveld en wijksteunpunt Klaver Vier

Contactadres

Mevr. M. Derks
Stichting Ouderenwelzijn
p/a Henri Dunantstraat 519, 6443 SB Brunssum
Telefoon: 045-274747

Beschrijving van het project

De doelstelling is ouderen zo lang mogelijk zelfstandig en in hun eigen omgeving te laten wonen, zodat zij niet naar een verzorgingshuis hoeven. Hiertoe is de flat Het Distelenveld omgebouwd in een woonzorgcombinatie voor zelfstandig wonende ouderen. De bewoners blijven financieel onafhankelijk, ze betalen huur en kunnen tegen betaalbare tarieven gebruikmaken van de extra faciliteiten die deze flat te bieden heeft. Op de eerste woonlaag is een wijksteunpunt gevestigd, dat openstaat voor alle senioren in Brunssum-Noord. Een medewerker van Stichting Ouderenwelzijn coördineert vanuit één loket doorverwijzing naar diverse zorg- en serviceverlenende instanties. Ook het Groene Kruis en Stichting Thuiszorg houden hier geregeld kantoor.

Tezamen vormen deze instellingen het 'huisteam' van de seniorenflat. Het huisteam is verantwoordelijk voor de zorg (Groene Kruis en Stichting Thuiszorg), recreatieve en educatieve activiteiten (Stichting Ouderenwelzijn) die in de woningen en in het wijksteunpunt worden georganiseerd. De Stichting Ouderenwelzijn regelt bovendien de maaltijdvoorziening (Tafeltje-dek-je) en de alarmering. Vanuit het wijksteunpunt worden verder nog georganiseerd: dagopvang, bloed- en urineonderzoek, pedicure, recreatieve en educatieve activiteiten. Voor alle wijkbewoners zijn deze faciliteiten tegen betaling beschikbaar. Voor de bewoners van de seniorenflat komt daar het voordeel bij dat ze hiervoor in hun eigen flat terecht kunnen. Ook kan door de grote concentratie van oudere bewoners de thuiszorg op een

meer flexibele wijze worden ingezet dan wanneer de bewoners verspreid zouden wonen in de wijk.

Praktische informatie

Doelgroep: ouderen

Locatie: Brunssum-Noord

Startdatum: juni 1993

Participanten

- Stichting Ouderenwelzijn
- Gemeente Brunssum
- Woningbouwvereniging Brunssum
- Stichting Thuiszorg
- Groene Kruis
- Maatschappelijk Werk
- Stichting Humaniplan (sociale vernieuwing)
- SEV

Publikatie

Kok, H.P., *Evaluatie seniorenflat Het Distelveld te Brunssum*, Eindhoven: Bouwhulp Beheeradvies, 1994

Woonzorgproject Heteren

Contactadres

Dhr. J.A.M. de Wit
Gemeente Heteren
Flessestraat 11, 6666 ZG Heteren
Telefoon: 08306-99134

Beschrijving van het project

Het doel is het bieden van huisvesting aan personen die over een verpleeghuis- danwel verzorgingshuisindicatie beschikken.

Het project is primair gericht op echtparen van wie één der partners verzorgingsbehoefstig is. Door het aanbieden van een passende woonvoorziening met daaraan gekoppeld de mogelijkheid tot het realiseren van een voor de bewoner zoveel mogelijk op maat gesneden zorgverleningspakket, kan opname in een intramurale voorziening langer worden uitgesteld en in sommige situaties worden voorkomen. Tevens kan hiermee ongewenste scheiding van levenspartners, alsmede van het vertrouwde leefmilieu worden voorkomen.

Hiertoe worden twaalf zorgwoningen gebouwd met een overdekte corridor naar verzorgingshuis Liefkenshoek. Door het realiseren van deze woonzorgvoorziening kan op efficiënte wijze gebruik worden gemaakt van de reeds aanwezige zorg- en dienstverleningsmogelijkheden (zoals warme maaltijd, groepsopvang, deelname aan ontspanningsactiviteiten e.d. in het verzorgingshuis) en kunnen tevens de thans nog ontbrekende functies worden gerealiseerd. Onderlinge afstemming door de diverse zorgverleners is eenvoudiger te realiseren; dit zal naar verwachting efficiency-winst opleveren.

Praktische informatie

Doelgroep: levenspartners met verpleeghuis- of verzorgingshuisindicatie
Locatie: gemeente Heteren
Startdatum: oktober 1994

Participanten

- Verpleeghuis Oranje Nassau's Oord
- Verzorgingshuis Liefkenshoek
- Thuiszorg en AMW Betuwe
- Stichting Thuiszorg Midden-Gelderland
- Algemene Nederlandse Woningstichting
- Stichting Welzijn Ouderen Betuwe-Oost
- Gelders Instituut voor Welzijn en Gezondheid
- Stichting Welzijn Ouderen Heteren
- Gemeente Heteren

Westlede

Contactadres

Mevr. C.W. Lantink-Prins
Verpleeghuis Nieuw Vrijthof
Burg. Meslaan 49, 4000 AB Tiel
Telefoon: 03440-71311

Beschrijving van het project

De doelstellingen zijn:

- het bieden van begeleiding/behandeling/verzorging van acht begeleidings-behoefte psychogeriatrische bewoners in een kleinschalige omgeving;
- bezien welke andere vormen van verpleeghuiszorg mogelijk zijn.

De werkwijze is als volgt:

- Verpleeghuis Nieuw Vrijthof huurt een gang van het verzorgingshuis Westlede;
- door middel van inzet van eigen verpleeghuispersoneel wordt verzorging/begeleiding/behandeling geboden;
- het facilitaire deel van de zorg wordt verstrekt door medewerkers van het verzorgingshuis.

Praktische informatie

Doelgroep: psychogeriatrisch geïndiceerden
Locatie: West-Betuwe
Startdatum: september 1993

Participanten

- Verzorgingshuis Westlede
- Verpleeghuis Nieuw Vrijthof

Beschermd wonen

Contactadres

Dhr. J. Krul
Psychogeriatrisch Verpleeghuis De Breukelderhof
Boerhaavelaan 5, 6721 BG Bennekom
Telefoon: 08389-92200

Beschrijving van het project

Het doel is het bieden van een additionele vorm van zorg en huisvesting aan ouderen met een psychogeriatrische verpleeghuisindicatie. Centraal hierbij staat dagstructurering en zoveel mogelijk nabootsen van het huiselijk leven. Huishouding voeren geeft structuur.

Praktische informatie

Doelgroep: licht-dementerende ouderen met een psychogeriatrische verpleeghuisindicatie
Locatie: Zuid- en West-Veluwe
Startdatum: januari 1994

Participanten

- Psychogeriatrisch Verpleeghuis De Breukelderhof
- Zorgverzekeraar RZR
- Woonstede (wooncoöperatie Ede)

Publikatie

Krul, J., *Project Beschermd Wonen*, 1993

Woonvoorziening voor jong dementerenden

Contactadres

Dhr. A.C.G. van den Brand
Verpleeghuis Nieuw Graswijk
Beilerstraat 215, 9401 PJ Assen
Telefoon: 05920-16533

Beschrijving van het project

Doel van het project is het bieden van een geschikte opvang en begeleiding aan jonge dementie-patiënten in de leeftijd van 40 tot 65 jaar.

Hiertoe wordt binnen het verpleeghuis een aparte woonafdeling voor deze doelgroep opgezet. Binnen deze afdeling krijgt iedereen een eigen appartement. Daarnaast zijn er gemeenschappelijke voorzieningen. De begeleiding en verzorging is in handen van een vast team van verzorgenden en ondersteunende disciplines die specifieke ervaring hebben opgedaan met het begeleiden van jong dementerenden.

Praktische informatie

Doelgroep: jonge dementie-patiënten
Locaties: Groningen, Friesland, Drenthe
Startdatum: juni 1992

Participant

Verpleeghuis Nieuw Graswijk

Ontwikkelingsspreekuur

Contactadres

Mevr. M.L.I.E. Ausems-van Herten
Groene Kruis Heuvelland, dienst Ouder- en Kindzorg
Keizer Karelplein 4/5, 6211 TC Maastricht
Telefoon: 043-215220

Beschrijving van het project

Het doel van het ontwikkelingsspreekuur is om een, zowel voor ouders als artsen, laagdrempelige mogelijkheid te scheppen waar een kind met een (dreigende) ontwikkelingsstoornis door een multidisciplinair team van specialisten onderzocht kan worden.

Dit team moet dan – liefst in dezelfde zitting – gezamenlijk tot een advies/behandelingsplan komen. Door de multidisciplinaire aanpak moet het mogelijk zijn de kwaliteit van het werk te verbeteren, de onderlinge communicatie te bevorderen en onnodige ‘shopping’ te voorkomen. De kennis van de verwijzende artsen zal door deze werkwijze vergroot worden en zo het vroegtijdig signaleren bevorderen.

Verwijzing naar het spreekuur kan gebeuren door een consultatiebureau-arts, huisarts, kinderarts en kinderneuroloog. De verwijzende arts geeft in grote lijnen zijn bevindingen aan op het verwijzingsformulier en naar welke disciplines van het ontwikkelingsspreekuur het kind zijns inziens verwezen moet worden. De kinderarts doet een uitgebreid medisch onderzoek. De kinderneuroloog en de kindersfysiotherapeut onderzoeken de motoriek van het kind. De pedagoog onderzoekt of er problemen in de opvoeding zijn. Op verzoek wordt consultatie verleend door de kinderpsychiater of de kinderlogopedist. Na het onderzoek wordt een behandelingsplan opgesteld en met de ouders besproken.

Praktische informatie

Doelgroep: 0-4-jarigen met een (dreigende) ontwikkelingsstoornis
Locatie: Zuid-Limburg (acht gemeenten)
Startdatum: mei 1994

Participanten

- Groene Kruis Heuvelland
- Academisch Ziekenhuis Maastricht

Licht pedagogische hulpverlening

Contactadres

Mevr. J. Duinker-Bouma
Regionale Kruisvereniging Oost-Groningen
Postbus 373, 9640 AJ Veendam
Telefoon: 05987-58222

Beschrijving van het project

De doelstellingen zijn:

- het bieden van steun aan ouders bij lichte opvoedingsproblematiek door middel van gerichte interventie in de thuissituatie;
- het leveren van een bijdrage aan de verbetering van de huidige infrastructuur voor samenwerking tussen hulpverlenende instanties, die zich bewegen op het terrein van gerichte preventie voor het jonge kind.

Bovenstaande wil men bereiken door:

- het opstellen van een werkplan door de gezinsbegeleidster en de ouders op grond van een huis-kennismakingsbezoek en de intakegegevens van de verwijzer;
- het vastleggen van hulpvraag, begeleidingsdoelen, methodiek en middelen.

De methodiek is afhankelijk van de mogelijkheden van ouders en kind en de gestelde hulpvraag. Er wordt gebruikgemaakt van de ontwikkelde methodieken voor intensieve thuisbegeleiding, zoals: praktisch pedagogische thuisbegeleiding, directieve thuisbegeleiding en video-hometraining. Ge-signaleerde problemen worden zoveel mogelijk teruggebracht tot zichtbare en hanteerbare kleine momenten. Door het aanbieden van en het gezamenlijk zoeken naar concrete gedragsalternatieven aan ouders op momenten dat ze vast dreigen te lopen, kunnen opvoedingsproblemen worden verholpen.

Praktische informatie

Doelgroep: ouders van 0-4-jarige kinderen met lichte opvoedingsproblematiek

Locatie: provincie Groningen

Startdatum: oktober 1990

Participanten

- Regionale Kruisvereniging Oost-Groningen
- Hoenacherfonds (Medisch Kleuter Dagverblijf en Boddaertcentrum)
- Groninger Vereniging Jeugdhulpverlening
- RIAGG Groningen

Publikaties

- Duinker, A., Licht Pedagogische Hulpverlening in de provincie Groningen, in: Rink J.E. en Vos R.C., *Justitiële en niet-justitiële orthopedagogische thuishulp*, Leuven/Apeldoorn: Garant
- Duinker, A., Licht Pedagogische Hulpverlening een concrete stap in het jeugdpreventiebeleid, *VTO-nieuwsbrief* (1991) 3/4

Babylon, poli- en dagkliniek voor baby's en peuters

Contactadres

Mevr. S.J. de Raeymaecker-Verheem
RNO Rotterdam
K.P. v/d Mandelelaan 10, 3062 MB Rotterdam
Telefoon: 010-4536789

Beschrijving van het project

Doel van het project is het herstel van de vroege moeder-kindrelatie bij langdurige en ernstige problemen, zoals slecht slapen, weigeren van eten, veel huilen en slecht luisteren.

Dit probeert men te bereiken door middel van:

- dagopname van moeder en kind voor enkele dagdelen per week;
- in een groep via gesprek en voorbeeld te werken aan verbetering;
- een parallelle behandeling van de ouders;
- moedergroepen: het kind blijft dan thuis;
- videotraining, observatie en behandeling achter one-way screen;
- teamoverleg.

Praktische informatie

Doelgroep: moeders en baby's
Locatie: landelijk
Startdatum: november 1992

Participant

RNO Rotterdam

Intensieve gezinsbegeleiding

Contactadres

Dhr. H.A.G.M. Leemreijze
Stichting EVA
Postbus 10136, 1301 AC Almere
Telefoon: 0036-5359535

Beschrijving van het project

Het doel is het doorbreken van het patroon binnen gezinnen met problemen, zodat er weer groei en verandering mogelijk wordt.

De gezinnen waar het project mee werkt, zijn niet zozeer 'anders' dan gewone gezinnen, alleen zijn hun problemen 'extremer'. Door de complexiteit en chroniciteit van deze problematiek kunnen veranderingen van binnenuit en van buitenaf slechts zeer moeizaam tot stand komen.

Gespecialiseerde gezinsverzorgsters begeleiden deze gezinnen tweemaal per week voor vier uur. Deze gezinsverzorgsters zijn het instrument, waarmee de krachten, die werken in deze vastgelopen systemen, worden aangewend. De groep van vier gezinsverzorgsters wordt éénmaal per week begeleid in intensieve bijeenkomsten.

Praktische informatie

Doelgroep: gezinnen die een veelheid aan problemen hebben
Locatie: Almere
Startdatum: april 1992

Participant

Stichting EVA

Publikatie

Tussenrapportage Multiprobleem Project Almere, 1992

Samenwerkingstraject inzake omgangsregelingen

Contactadres

Mevr. M.J. van Gisbergen
NIM Instelling voor Maatschappelijk Werk Nijmegen,
Rijk van Nijmegen en Land van Maas en Waal
Hatertseweg 433, 6533 GG Nijmegen
Telefoon: 080-557078

Beschrijving van het project

Bij conflictueuze echtscheidingsprocedures worden kinderen vaak bewust of onbewust deel van de strijd, waardoor ze ernstig in de knel kunnen komen te zitten. In het samenwerkingstraject tussen NIM en Raad voor de Kinderbescherming is een hulpverleningsaanbod ontwikkeld, dat tot doel heeft schade bij kinderen te voorkomen of weer in een positieve lijn om te buigen.

Hierbij gaat het erom de door de rechter opgelegde omgangsregeling via hulpverlening van maatschappelijk werk in een proefperiode van een half jaar op te starten. De inzet van de NIM richt zich op het verbeteren van de onderlinge communicatie tussen de ouders met betrekking tot de omgangsregeling. Deze hulpverlening bestaat uit:

- methodiek van ‘viergesprek’: iedere ouder krijgt een eigen hulpverlener. Na individuele voorbereiding wordt in een gesprek met beide ouders en beide hulpverleners geprobeerd om barrières weg te werken om tot een omgangsregeling te komen;
- emotionele ondersteuning;
- toekomstgericht leren kijken;
- kindgericht kijken.

Praktische informatie

Doelgroep: ouders en kinderen betrokken bij een problematische echtscheidingsprocedure

Locaties: Nijmegen, regio Land van Maas en Waal, regio Rijk van Nijmegen

Startdatum: mei 1992

Participanten

- NIM
- Raad voor de Kinderbescherming Arnhem
- Katholieke Universiteit Nijmegen

Publikatie

Gisbergen, M.J. van en W. van Overveld, *Samenwerkingstraject Inzake Omgangsregelingen*, 1994

RIAGG-hulpverlening aan gedetineerde vrouwen

Contactadres

Dhr. J. Luchtman
RIAGG Breda
Baronielaan 18, 4818 RA Breda
Telefoon: 076-241000

Beschrijving van het project

Doel van het project is aan gedetineerde vrouwen met veranderingsmogelijkheden en veranderingsbehoefte zodanige hulp te bieden dat eventuele nieuwe detentie kan worden voorkomen of dat de vrouw anders leert omgaan met haar problemen. Concreet is het doel van de therapie:

- verlichting van de problematiek ten gevolge van de detentie door middel van klachtgerichte, kortdurende therapie;
- pré-therapie en drempelverlagend werken voor vrouwen die op grond van hun problematiek in aanmerking komen voor reguliere RIAGG-hulp;
- een aanzet bieden voor de verwerking van vroeg-traumatische ervaringen bij met name jong gedetineerden;
- het op gang zetten van een positief veranderingsproces met een mogelijke afname van delicten.

Realisering geschiedt door een directieve, structurerende en ondersteunende therapie. Afhankelijk van de probleemstelling wordt er ontdekkend of toedekkend gewerkt, waarbij in alle gevallen gewerkt wordt aan egoversterking en identiteitsvorming. De werkwijze is eclecticisch, waarbij vanuit een systeemgerichte visie directief gewerkt wordt.

Gedragstherapeutische, hypnotherapeutische en cognitieve methodieken worden het meest gebruikt in de therapie.

Praktische informatie

Doelgroep: gedetineerde vrouwen zonder verslavingsgeschiedenis

Locatie: Breda

Startdatum: januari 1994

Participanten

- RIAGG Breda
- Penitentiare Inrichting voor Vrouwen Breda

Arbeid en GGZ

Contactadres

Dhr. J. Luchtman
RIAGG Breda
Baronielaan 18, 4818 RA Breda
Telefoon: 076-241000

Beschrijving van het project

Doelen van dit project zijn:

- het leveren van een bijdrage aan de beperking van het ziekteverzuim en arbeidsongeschiktheid voor zover deze een psychische achtergrond hebben;
- gerichte aandacht besteden aan arbeidsgerelateerde problemen van RIAGG-cliënten.

Dit wil men bereiken vanuit drie invalshoeken:

- arbeidshulpverlening bieden, dat is een vorm van hulpverlening waarbij het arbeidsspecifieke karakter van de problematiek in zijn maatschappelijke en situationale variabelen expliciet deel uitmaakt van het hulpverleningsproces;
- bedrijfsgerichte preventiebenadering: het bevorderen van het psychisch welzijn in de arbeidssituatie door een aanbod van producten, zoals diagnose en advies, in het kader van kostendekkende dienstverlening aan specifieke bedrijven; dit voorziet in een lacune in de relatie tussen werkgever, ARBO-dienst en hulpverlening;
- arbeidsrehabilitatie: herstel, behoud of uitbreiding van iemands handelingscompetentie op een bepaald niveau, met behulp van veelal op het individu gerichte methoden.

Praktische informatie

Doelgroepen: cliënten met arbeidsgerelateerde problematiek, werknemers die door ziekte dreigen uit te vallen

Locatie: stadsgewest Breda

Startdatum: augustus 1994

Participanten

- RIAGG Breda
- ARBO-diensten
- Werkgevers

Psychotherapeutische hulpverlening bij onverwerkte traumatische ervaringen

Contactadres

Dhr. K. van Essen
RIAGG Rijnmond Noordwest
Westhavenkade 85, 3133 AV Vlaardingen
Telefoon: 010-4453453

Beschrijving van het project

Het doel van het project is het opzetten en verder uitbouwen van de psychotherapeutische hulpverlening aan personen met problematiek ten gevolge van onverwerkte traumatische ervaringen. Een tweede doelstelling is dat deze hulpverlening bekendheid binnen de RIAGG krijgt en binnen de diverse afdelingen van de RIAGG geïntegreerd wordt.

De hulp wordt verleend aan slachtoffers van oorlogen en geweld, slachtoffers van seksueel geweld, slachtoffers van overige schokkende gebeurtenissen en aan de partners en andere nauw-betrokkenen van de slachtoffers.

Dit wil men bereiken door middel van:

- het geven van directe hulpverlening aan cliënten, die hiervoor in aanmerking komen;
- consultatie en voorlichting binnen de RIAGG en aan de verwijzende instanties;
- het opzetten van intervisieverbanden voor bij deze vorm van hulpverlening betrokken collega's;
- het leggen van contacten met instellingen die in dit circuit van belang zijn.

Praktische informatie

Doelgroepen: slachtoffers van seksueel geweld, slachtoffers van oorlogsgeweld, slachtoffers van rampen

Startdatum: januari 1993

Participant

RIAGG Rijnmond Noordwest

Hulpverlening aan allochtonen

Contactadres

Dhr. A. Tattlicioglu
APZ Drennoord, afdeling polikliniek
Hereweg 76, 9725 AG Groningen
Telefoon: 050-258989

Beschrijving van het project

De doelstellingen van dit project zijn:

- de toegankelijkheid van de GGZ-hulpverlening voor allochtonen vergroten;
- het verbeteren van de kwaliteit van de hulpverlening aan allochtonen;
- gaan samenwerken met het netwerk van hulpverleningsinstellingen die allochtonen tot hun doelgroep rekenen.

Dit probeert men te bereiken door middel van:

- een samenwerkingsovereenkomst tussen RIAGG, APZ'en, Academisch Ziekenhuis en RIBW;
- het aannemen van allochtone hulpverleners;
- het ontwikkelen van protocollen voor bijvoorbeeld de intake;
- deskundigheidsbevordering bij de hulpverleners door middel van cursussen, supervisie en dergelijke;
- het ontwikkelen van een specifiek behandelaanbod;
- het aangaan van nauwere contacten met vluchtelingenorganisaties en categorale steuninstellingen.

Praktische informatie

Doelgroepen: allochtonen en asielzoekers met psychische problemen
Locaties: provincie Groningen, Kop van Drenthe
Startdatum: september 1993

Participanten

- APZ Drennoord
- RIAGG
- Psychiatrische Universiteitskliniek (PUK)
- APZ Groot Bronswijk
- RIBW

Non-verbale therapie voor vluchtelingen

Contactadres

Dhr. E. den Hartog
Pharos
Herenstraat 35, 3507 LH Utrecht
Telefoon: 030-349800

Beschrijving van het project

De doelstelling van het project is het ontwikkelen van een effectief en overdraagbaar lichaamsgericht groepstherapie-aanbod voor vluchtelingen en asielzoekers. Dit is van belang, omdat bij vluchtelingen vaak het vertrouwen in het adequaat functioneren van het eigen lichaam ernstig ondermijnd is als gevolg van het direct of indirect ondergaan geweld.

Realisering geschiedt door middel van:

- een vorm van groepstherapie waarin het lichaamswerk centraal staat en een integrale benadering wordt nagestreefd, door tegelijk aandacht te besteden aan somatische en psychische aspecten van de klachten en problemen;
- werken op vier niveaus:
 - 1 lichamelijk door middel van oefeningen, relaxatie, ademhaling en dergelijke;
 - 2 cognitief door middel van concentratie-oefeningen;
 - 3 affectief door middel van het leren van her- en erkennen van emoties;
 - 4 op gedragsniveau door middel van oefeningen en spel in een veilige omgeving;
- een multimodulaire opzet, zodat op flexibele wijze aangesloten kan worden bij de verschillende aspecten van de problematiek: lichaamsbeeld, concentratie en ontspanning, gronding, communicatie, agressie en het activeren van een positieve benadering.

Praktische informatie

Doelgroep: asielzoekers met psychosomatische klachten

Locatie: Amsterdam en omgeving

Startdatum: mei 1994

Participant

Pharos

Neuropsychologische revalidatie van patiënten met licht hersenletsel

Contactadres

Dhr. J. Jolles
Rijksuniversiteit Limburg Vakgroep Psychiatrie en Neuropsychologie
Postbus 616, 6200 MD Maastricht
Telefoon: 043-881041

Beschrijving van het project

Doel van het project is het ontwikkelen van neurorevalidatieprogramma's ten behoeve van een adequate en integrale gezondheidsvoorziening voor patiënten met licht/matig hersenletsel.

Bij het bereiken hiervan staat het volgende centraal:

- de behandeling richt zich op voorlichting over de gevolgen van lichte neurotrauma's en whiplash en de te hanteren copingmechanismen;
- de aanpak bestaat uit een combinatie van individuele begeleiding en groepsactiviteiten: patiënten worden individueel begeleid in hun aanpak van beperkingen en handicaps;
- de behandeling geschiedt op gespecialiseerde wijze en in een groepsvergelijkend evaluerend onderzoek.

Praktische informatie

Doelgroep: patiënten met whiplash en licht neurotrauma
Locatie: Midden- en Zuid-Limburg
Startdatum: mei 1993

Participanten

- Academisch Ziekenhuis Maastricht
- Rijksuniversiteit Limburg Vakgroep Psychiatrie en Neuropsychologie

Ambulante hulp aan zelfstandig wonende autisten

Contactadres

Dhr. R. Meeuwissen
RIAGG Arnhem
Vijfzinnenstraat 88, 6811 LN Arnhem
Telefoon: 085-511919

Beschrijving van het project

Doel van het project is het bieden van ambulante hulp aan zelfstandig wonende autisten, zodat zij niet in een RIBW of Gezinsvervangend Tehuis (GVT) hoeven worden opgenomen als zij tegen oplosbare problemen oplopen.

Realisering geschiedt door middel van:

- hulpverlening en begeleiding aan de autisten zelf;
- coaching van vrijwilligers;
- contact leggen met het sociale netwerk van de autist, zoals familie, werkmeesters en dergelijke.

Praktische informatie

Doelgroep: autisten
Locatie: werkgebied RIAGG Arnhem
Startdatum: juni 1994

Participanten

- RIAGG Arnhem
- Dr. Leo Kannerhuis, Oosterbeek

Polikliniek ouderenpsychiatrie

Contactadres

Mevr. E.M. Feith
Centrum voor Geestelijke Gezondheidszorg RNO
Oude Dijk 76, 3062 AG Rotterdam
Telefoon: 010-4004588

Beschrijving van het project

Doel is het uitbreiden van het hulpaanbod voor ouderen met psychiatrische problematiek, levensfaseproblematiek en ernstig psychosociale problematiek.

Hiertoe wordt een gedifferentieerd aanbod voor deze leeftijdscategorie in het leven geroepen. De formatie wordt met verschillende disciplines uitgebreid: een psychiater voor de medisch-psychiatrische behandeling, sociaal-psychiatrisch verpleegkundigen voor de begeleiding bij levensfaseproblematiek en psychosociale problematiek en psychotherapeuten voor het leiden van individuele, groeps- en echtparentherapie en van de nazorggroep na psychiatrische opname of dagbehandeling.

Praktische informatie

Doelgroep: ouderen die voor het eerst psychiatrische problemen hebben
Locaties: Rotterdam, Capelle a/d IJssel, Krimpen a/d IJssel
Startdatum: mei 1993

Participant

Centrum voor Geestelijke Gezondheidszorg RNO

Gerontopsychiatrische dagverzorging

Contactadres

Mevr. H.C. Wiersinga
Stichting Psychiatrisch Centrum Beilerood
Altingerweg 1, 9411 PA Beilen
Telefoon: 05930-22541

Beschrijving van het project

Doel is stabilisatie en verbetering te bewerkstellingen van psychiatrische en ernstige psychosociale problematiek bij ouderen die gebruikmaken van één van de woonfuncties van het woonzorgcentrum Het Ellertsveld in Schoonoord, zodanig dat psychiatrische opnames worden voorkomen, uitgesteld of bekort.

Een deel van de deelnemers heeft al één of meer psychiatrische opnames achter de rug.

Hiertoe wordt een dagprogramma geleverd in een eigen ruimte binnen het woonzorgcentrum voor vijf à zeven dagen per week, zes tot acht uur per dag. Per dagdeel kunnen zes tot acht cliënten deelnemen aan zowel groepsgerichte als individuele activiteiten gericht op het stimuleren en verbeteren van stemming, dagritme, ADL, sociale vaardigheden en meer zelfstandigheid. De begeleiding geschiedt door b-verpleegkundigen en activiteitenbegeleiders, ondersteund door bejaardenverzorgenden. Aan activiteiten wordt geboden: hobby-training, sociale vaardigheidstraining, ADL-training, groeps gesprekken, individuele gesprekken, ROT-training en MBVO.

Praktische informatie

Doelgroep: gerontopsychiatrische patiënten
Locatie: gemeenten Zweeloo en Sleen
Startdatum: oktober 1994

Participanten

- Psychiatrisch Centrum Beileroord
- Woonzorgcentrum Het Ellertsveld
- RIAGG Drenthe
- RIBW
- Thuiszorg

Zorgprogramma stemmingsstoornissen

Contactadres

Dhr. A.H. Schene
AMC, polikliniek psychiatrie, A3.254
Meibergdreef 9, 1105 AZ Amsterdam-Zuidoost
Telefoon: 020-5662001

Beschrijving van het project

Doel is te komen tot een academische, supraregionale voorziening, waarbinnen op wetenschappelijk verantwoorde wijze patiënten met een stemmingsstoornis worden behandeld. In de behandelmethode zal nauwkeurig worden vastgelegd welke behandelvormen er bestaan en in welke fase van de stoornis deze zal worden toegepast. De effecten van de toegepaste behandelvormen worden systematisch gemeten en op basis van de metingen vinden eventuele heroverwegingen van het behandelplan plaats.

Hiertoe worden de volgende activiteiten ontplooid:

- de stemmingsstoornissen worden systematisch beschreven in termen van fase, voorgeschiedenis, ernst, comorbiditeit en relatie met een persoonlijkheidsstoornis;
- bestaande meetinstrumenten worden geïnventariseerd;
- er worden richtlijnen en protocollen ontwikkeld;
- de verschillende behandelvormen worden beschreven: medicatie, psychotherapie, psychomotore therapie, ergotherapie, electroconvulsieve therapie;
- het programma wordt in het totale hulpverleningsaanbod geïntegreerd.

Praktische informatie

Doelgroep: patiënten met stemmingsstoornissen
Startdatum: augustus 1994

Participant

Academisch Medisch Centrum, divisie Psychiatrie

Suicidepreventie

Contactadres

Mevr. I. van Kamp
GGD
Postbus 368, 1780 AJ Den Helder
Telefoon: 02230-71501

Beschrijving van het project

Het doel is te komen tot een verbeterde opvang van suïcidepogers en reductie van recidiven.

Dit wil men bereiken door middel van:

- protocollering en afstemming tussen verschillende instanties (huisarts, PAAZ, EHBO, AMW, CAD, RIAGG en GGD);
- deskundigheidsbevordering van huisartsen;
- evaluatie-onderzoek.

Per september 1991 is het eerste deel gestart, per januari 1994 het tweede deel.

Praktische informatie

Doelgroep: suïcidepogers
Locaties: Kop van Noord-Holland, Noord-Kennemerland
Startdatum: januari 1994

Participanten

- RIAGG
- GGD
- RIGG
- Huisartsen
- Rijksuniversiteit Leiden

Publikatie

Boon, S. en I. van Kamp, *Nota Suicidepreventieproject*, Den Helder: RIAGG/GGD Kop van Noord-Holland, 1992

Lithium-polikliniek

Contactadres

Dhr. R.J. Wolters
Centrum voor Psychiatrische Dagbehandeling (APZ Wolfheze)
Stationsweg 99, 6711 FM Ede
Telefoon: 08380-19048

Beschrijving van het project

Doel is om op een gestructureerde wijze vroegtijdig te interveniëren bij manische en depressieve fasen in het kader van manisch-depressieve psychosen, recidiverende unipolaire depressies en schizo-affectieve psychosen. Hiermee wil men opnamen voorkomen.

Hiertoe wordt door de RIAGG en het APZ een gezamenlijke lithium-polikliniek in het leven geroepen. Binnen deze polikliniek wordt de behandeling op de volgende wijze georganiseerd:

- geprotocolleerde medicamenteuze behandeling;
- steunende structurerende gespreksbegeleiding;
- vroegtijdige opnamevoorkomende crisisinterventie;
- de medewerkers leren de prodromale verschijnselen te herkennen;
- door middel van psycho-educatie worden de patiënt en zijn sociale systeem meer bij de behandeling betrokken.

Praktische informatie

Doelgroepen: manisch-depressieve patiënten, patiënten met schizo-affectieve stoornis

Locatie: Ede, Wageningen, Veenendaal, Rhenen, Renswoude

Startdatum: februari 1994

Participanten

- RIAGG Veluwe-Vallei
- APZ Wolfheze
- Ziekenhuis Gelderse Vallei

Stemmenpoli

Contactadres

Dhr. J.A. Jenner
Polikliniek Psychiatrie AZG
Postbus 30001 Groningen, 9700 RB Groningen
Telefoon: 050-612008

Beschrijving van het project

Doel is om mensen die last hebben van (voornamelijk) auditieve hallucinaties, te helpen met hun stemmen om te gaan en hen zo mogelijk daarvan te ‘verlossen’.

Dit probeert men te bereiken door middel van de volgende aanpak:

- een symptoomgerichte aanpak, waarbij de klachten centraal staan en niet de diagnose of psychopathologie;
- de kernbegrippen zijn: overleg, onderhandelen en ‘baas in eigen hoofd’;
- de sleutelfiguren worden actief bij de behandeling betrokken;
- centraal staan het aanleren van copingstrategieën door middel van onder andere psycho-educatie en het doen van sociale interventies bij psychotische symptomen;
- de aanpak is directief en er worden veel huiswerkopdrachten gegeven.

Praktische informatie

Doelgroep: psychiatrische patiënten die stemmen horen
Startdatum: maart 1993

Participanten

- Psychiatrische Universiteitskliniek (PUK), polikliniek Psychiatrie
- Stichting Weerklank

Publikatie

Jenner, J.A. en L. Feyen, Interventies bij patiënten met auditieve hallucinaties, *Tijdschrift voor Psychotherapie* 17 (1991) 5

Herstructurering GGZ-volwassenen

Contactadres

Dhr. D.N. Oudshoorn
APZ De Grote Rivieren
Postbus 1001, 3300 BA Dordrecht
Telefoon: 078-142233

Beschrijving van het project

Doel is het bieden van continuïteit van zorg binnen het APZ De Grote Rivieren.

Hiertoe worden de huidige afzonderlijke afdelingen voor polikliniek, deeltijdbehandeling en klinische behandeling opgeheven en worden er drie nieuwe afdelingen opgericht die respectievelijk het hoofdaccent leggen op acute en ernstige psychiatrie, sociale psychiatrie en psychotherapie in de ruimste zin.

Er wordt flexibel gewerkt doordat er aan het huidige klinische behandelprogramma dagklinische, poliklinische en RIAGG-modulen worden toegevoegd. Continuïteit van hoofdbehandelaar is een belangrijk principe. Poliklinische en RIAGG-patiënten kunnen op indicatie aan een beperkt aantal modulen meedoen.

Praktische informatie

Doelgroep: psychiatrische patiënten
Locatie: regio Dordrecht
Startdatum: april 1994

Participanten

- APZ De Grote Rivieren
- RIAGG Dordrecht e.o.
- PAAZ

Secundaire psychiatrische intensieve thuiszorg

Contactadres

Dhr. G. Lomme
Vincent van Gogh Instituut
Postbus 5, 5800 AA Venray
Telefoon: 04780-27346

Beschrijving van het project

Het doel is om aan oudere psychiatrische patiënten met psychosociale problemen die zijn opgenomen in het algemeen psychiatrisch ziekenhuis, na vervroegd ontslag, de psychiatrische zorg in de thuissituatie te bieden, ten einde versnelde en meer succesvolle resocialisatie mogelijk te maken en aldus in de praktijk meer zicht te krijgen op de mogelijkheden en beperkingen van thuiszorg voor oudere psychiatrische patiënten uit oogpunt van kwaliteitsverbetering van de zorgverlening.

Men wil dit doel bereiken door:

- inzet van menskracht en deskundigheid vanuit de kliniek (B-verpleegkundigen), dichterbij huis, aansluitend op klinische opname of deeltijdbehandeling;
- circuitvorming ten behoeve van oudere psychiatrische patiënten, binnen welk kader zal worden samengewerkt met die voorzieningen in de regio die aan de realisering van de doelstellingen een substantiële bijdrage kunnen leveren, zoals RIAGG's en eerstelijnsdisciplines.

Praktische informatie

Doelgroep: (chronisch) psychiatrische patiënten met zorgbehoefte
Locatie: Noord-Limburg
Startdatum: oktober 1994

Participanten

- Vincent van Gogh Instituut
- RIAGG Noord-Limburg

Psychiatrische intensieve thuiszorg

Contactadres

Dhr. C. Heerdink
RIGG Oost-Brabant
Postbus 685, 5400 AR Uden
Telefoon: 04132-51700

Beschrijving van het project

De doelstellingen van het project zijn:

- het voorkomen van escalatie bij patiënten die dreigen af te glijden (hiermee zou ook een eventuele opname kunnen worden voorkomen);
- het behandelen van crises in de thuissituatie als alternatief voor klinische opname (opname vervangen);
- het bekorten van het klinische verblijf door middel van intensieve begeleiding in de resocialisatie (opname bekorten);
- het voorkomen van een gedwongen opname (opname versoepelen).

Realisering geschiedt op de volgende wijze:

- indicaties voor psychiatrische thuiszorg worden door een commissie vastgesteld; het meldpunt is bij de RIAGG;
- er wordt intensieve verpleegkundige begeleiding geboden door een b-verpleegkundige in de thuissituatie van de cliënt; deze zorg wordt minimaal één dagdeel en maximaal zeven dagdelen per week, tussen 9.00 en 21.00 uur verstrekt;
- er vindt afstemming plaats tussen de uitvoerend verpleegkundige en de zorgcoördinator, waarbij de zorgcoördinator verantwoordelijk blijft voor de coördinatie van de zorgverlening.

Praktische informatie

Doelgroep: chronisch psychiatrische patiënten
Locaties: Oss, Uden, Veghel, Helmond
Startdatum: april 1994

Participanten

- IPZ Oost-Brabant
- RIAGG Noordoost/Noord-Brabant
- RIAGG Helmond e.o.
- RIGG Oost-Brabant

Psychiatrische intensieve thuiszorg

Contactadres

Dhr. Th. van Lierop
RIAGG Oostelijk Zuid-Limburg
Postbus 165, 6400 AD Heerlen
Telefoon: 045-700410

Beschrijving van het project

Doel is om door het bieden van een alternatief voor psychiatrische opname de psychische lijdensdruk voor de patiënt en zijn omgeving te verminderen en/of draaglijk te maken.

Hiertoe wordt Psychiatrische Intensieve Thuiszorg geboden. Deze bestaat uit therapeutische behandeling en begeleiding, lichamelijke verzorging en huishoudelijke hulp, enkele dagdelen per week gedurende maximaal drie maanden.

Praktische informatie

Doelgroep: psychiatrische cliënten met opname-indicatie
Locatie: RIAGG-regio oostelijk Zuid-Limburg
Startdatum: december 1993

Participanten

- RIAGG Oostelijk Zuid-Limburg
- STAT, Bureau voor Intensieve Thuiszorg
- LIASS

Psychiatrische thuiszorg

Contactadres

Dhr. J. Versteeg
APZ Licht en Kracht
Postbus 30007, 9400 RA Assen
Telefoon: 05920-11999

Beschrijving van het project

Het doel is om door middel van de versterking van de extramurale zorg die chronisch psychiatrische patiënten te helpen, die, ondanks de huidige ambulante en semimurale hulpverlening, toch steeds weer tussen wal en schip vallen. Men wil komen tot een (re)integratie van deze groep en tot opnamevoorkoming, opnameverkorting of opnamevervanging. Dit project is de opvolger van het Substitutieproject Drenthe.

Om het doel te bereiken is een Psychiatrisch Thuiszorg-team in het leven geroepen. Vanuit dit PTZ-team wordt er vanuit de thuissituatie gewerkt. Het team bestaat uit B-verpleegkundigen, een arbeidstherapeut, een spv-er en een psychiater. De psychiatrisch wijkverpleegkundige staat in de aanpak centraal.

Men werkt aan het opbouwen van een vertrouwensrelatie met de cliënt. Er wordt team-casemanagement toegepast. Centraal staat de revalidatie-aanpak vanuit het invaliditeitsmodel. Tevens biedt het PTZ-team crisisinterventie. Op de achtergrond kan gebruik worden gemaakt van de ‘verworvenheden’ van het Substitutieproject, namelijk de 24-uurs telefoon en de mogelijkheid van bed-op-recept.

Praktische informatie

Doelgroep: chronisch psychiatrische draaideur-patiënten
Locatie: Assen e.o.
Startdatum: februari 1993

Participanten

- APZ Licht en Kracht
- RIAGG Drenthe
- RIBW Drenthe

Psychiatrische thuiszorg met woonbegeleiding

Contactadres

Dhr. B. Sterk
RIBW Noord-Holland/Noordwest
Postbus 9403, 1800 GK Alkmaar
Telefoon: 072-612344

Beschrijving van het project

Doel is het bieden van psychiatrische thuiszorg aan langdurig zorgafhanke-lijke psychiatrische cliënten in de thuissituatie om hen zodoende permanent of gedurende lange tijd buiten het APZ of RIBW te kunnen laten wonen.

Realisering geschiedt door middel van:

- gerichte crisisvoorkomende begeleiding met behulp van onder andere een crisisprotocol;
- woonbegeleiding: aanleren, aanpassen of overnemen van huiselijke vaardigheden.

Praktische informatie

Doelgroep: chronisch psychiatrische patiënten
Locatie: Noord-Kennemerland
Startdatum: september 1992

Participanten

- RIBW Noord-Holland/Noordwest
- RIAGG Noord-Kennemerland

SPITS

Contactadres

Dhr. P.J. Wieringa
Antonius Ziekenhuis, sector psychiatrie
Postbus 20000, 8600 BA Sneek
Telefoon: 05150-88394

Beschrijving van het project

SPITS staat voor Substituerende Psychiatrische Intensieve Thuis Service.
De doelstellingen van SPITS zijn:

- het voorkomen of bekorten van klinische opnamen;
- het begeleiden van patiënten in een crisis naar een passende vorm van behandeling in een termijn van drie à zes weken;
- het verbeteren van de zorg aan patiënten die opname weigeren, maar bij wie sprake is van een (dreigende) psychiatrische crisis.

Om dit te bereiken wil men – voornamelijk verpleegkundige – thuiszorg aanbieden. Een voorwaarde voor het goed functioneren van SPITS is dat er één centrale voordeur wordt gecreëerd.

Concreet wordt er geboden:

- behandeling en begeleiding door een ambulant team bestaande uit een psychiater en enkele b-verpleegkundigen; er kunnen ook psychologen of spv'ers worden ingeschakeld;
- de hulpverlening wordt thuis geboden, zeven dagen per week voor maximaal twee maanden; frequent huisbezoek tot driemaal per dag is mogelijk;
- de verpleegkundige SPITS-begeleiding richt zich op stressreductie en op de afname van symptomen;
- het SPITS-team regelt de eventuele doorstroming naar niet-klinische behandelvormen.

Behalve in Sneek, starten gelijktijdig SPITS-projecten in Assen, Meppel/Hoogeveen, Winschoten en Groningen.

Praktische informatie

Doelgroep: psychiatrische patiënten met opname-indicatie
Locatie: Zuidwest-Friesland
Startdatum: september 1994

Participanten

- Antonius Ziekenhuis
- RIAGG Friesland
- PZ Franeker
- RINO-Noord
- Rijksuniversiteit Groningen

Sociale crisisopvang

Contactadres

Dhr. R. Hoxe
RIBW Friesland
Minckelerstate 1, 8440 AS Heerenveen
Telefoon: 05130-10879

Beschrijving van het project

Doel is het bieden van zorg op maat binnen de zorgprogrammering van de RIBW om te voorkomen dat een cliënt bij een crisis weer in het acute circuit terecht komt. Het gaat om chronische cliënten binnen het continue GGZ-circuit.

Dit wil men bereiken door het bieden van een viertal vormen van sociale crisisopvang waarbij intensivering van zorg op verschillende niveaus wordt geboden:

- intensivering van zorg in de thuissituatie;
- intensivering van zorg in de thuissituatie waarbij gebruik wordt gemaakt van de veilige structuur van de bekende beschermende woonvorm;
- kortdurende plaatsing in de dichtstbijgelegen Beschermende Woonvorm;
- sociale crisisopvang in de Beschermende Woonvorm die daarvoor vier plaatsen reserveert en waar bescherming, bemiddeling, ondersteuning en begeleiding geboden worden.

Het accent van de intensivering van de zorg ligt op de sociale oorzaken en gevolgen van de crisis.

Praktische informatie

Doelgroep: chronisch psychiatrische cliënten
Locatie: verzorgingsgebied van de RIBW Friesland
Startdatum: september 1993

Participanten

- RIBW Friesland
- RIAGG Friesland
- APZ Franeker

Opnamevervangende dagbehandeling

Contactadres

Dhr. J. Bout
APZ Beileroord
Postbus 30000, 9410 RA Beilen
Telefoon: 05930-22541

Beschrijving van het project

Doel is om op het grensgebied van polikliniek en kliniek in samenwerking met direct betrokkenen en hulpverleners zorg op maat te bieden waarbij opnames uitgesloten worden, tenzij het echt niet anders kan.

Dit probeert men te bereiken door middel van:

- een poliklinische intake vanuit systeemtheoretische optiek in relatie tot psychiatrische symptomatologie;
- een direct toegankelijk startprogramma voor inventarisatie van problemen en voor het vaststellen van behandeltrajecten;
- een 7 × 24-uurs zorgcontext met telefonische crisisinterventie en de mogelijkheid van bed-op-recept.

Praktische informatie

Doelgroep: psychiatrische patiënten met opname-indicatie
Locatie: Zuid-Drenthe
Startdatum: juni 1994

Participanten

- APZ Beileroord
- RIAGG Zuidwest-Drenthe

City Crisis Dienst

Contactadres

Dhr. J.A. Heeren
Psychiatrisch Ziekenhuis Amsterdam
Postbus 75848, 1070 AV Amsterdam
Telefoon: 020-5494841

Beschrijving van het project

Doel van de City Crisis Dienst (CCD) is het bieden van zorg op maat en continuïteit van zorg bij crisisinterventies en het zoveel mogelijk voorkomen van opnames. Hiernaast biedt de CCD zorgcoördinatie ten behoeve van ‘zorgwekkende zorgmijders’, dat wil zeggen chronisch psychiatrische patiënten, die lijden aan ernstige psychiatrische symptomen en zelf behandeling of begeleiding binnen een GGZ-zorgkader mijden.

Hiertoe wordt de ambulante en klinische crisisinterventie geïntegreerd in een functioneel georganiseerd centrum.

Uitgangspunt is dat crisisinterventie en crisisopvang tweedelijnszorg zijn en worden geboden na hulpvraag door huisarts, politie of andere gekwalificeerde verwijzers. In reactie op de hulpvraag kunnen de volgende diensten worden aangeboden:

- telefonische consultatie aan de verwijzers;
- consult op het bureau van de crisisdienst;
- consult bij de patiënt thuis, op het politiebureau of elders waar de patiënt verblijft.

Er is geen structureel onderscheid tussen ambulante en klinische crisisopvang. In het kader van een crisisopvang kan (aanvullend) een bed-op-recept geboden worden binnen de CCD.

Er wordt nauw samengewerkt met Sociaal-Psychiatrische Diensten van de RIAGG's en de MFE's die in dezelfde regio werken.

Praktische informatie

Doelgroep: iedereen die in crisis geraakt

Locatie: Amsterdam, de wijken Centrum, Oud-West en Noord

Startdatum: december 1994

Participanten

- Psychiatrisch Ziekenhuis Amsterdam
- RIAGG Centrum/Oud-West
- RIAGG Noord

Mediërende therapie door middel van teamcoaching

Contactadres

Dhr. P. Schalken
RIAGG Rivierenland Tiel, afdeling Ouderen
Prinses Beatrixlaan 25, 4001 AG Tiel
Telefoon: 03440-1994

Beschrijving van het project

De doelstellingen van het project zijn:

- voorkomen dat oudere psychiatrische patiënten die in een verzorgingshuis verblijven, worden opgenomen in een psychiatrisch ziekenhuis; dus substitutie binnen het verzorgingshuis ten opzichte van het APZ;
- de deskundigheid van het verzorgingshuisteam bij gedragsproblemen van bewoners vergroten.

Via de volgende activiteiten wil men dit bereiken:

- het verzorgingshuisteam leert gedragstherapeutische interventies te doen via teamcoaching onder supervisie van een gedragstherapeut van de RIAGG-Ouderenzorg;
- binnen elk van de 21 verzorgingshuizen in de regio wordt minimaal drie maal een teamcoach-bijeenkomst gehouden, waarin achtereenvolgens aan de orde komen:
 - 1 probleemverkenning, behandelprogramma en de motivatie van het team;
 - 2 het bijstellen van het behandelprogramma;
 - 3 de follow up.

Op deze wijze poogt men een antwoord te geven op de toenemende gedragsproblemen binnen de verzorgingshuizen.

Praktische informatie

Doelgroep: verzorgingshuisbewoners met opname-indicatie voor APZ
Locaties: Tiel e.o., Culemborg e.o., Druten e.o., Bommelerwaard
Startdatum: januari 1994

Participanten

- RIAGG Rivierenland
- 21 Verzorgingshuizen

Casemanagement

Contactadres

Dhr. G.M. Borgers
Twents Psychiatrisch Ziekenhuis
Postbus 347, 7500 AH Enschede
Telefoon: 053-755755

Beschrijving van het project

Doel van het project is het bieden van continuïteit van zorg voor chronisch psychiatrische patiënten, die moet leiden tot opname-preventie, recidive-preventie en tot een geleidelijke verbetering van de sociale en maatschappelijke integratie van de patiënt.

Dit probeert men op de volgende wijze te bereiken:

- gestandaardiseerde behandelvoorwaardenscheppende activiteiten, die voor alle deelnemende instellingen gelden; het behandelplan gaat voor de autonomie van de instelling;
- de casemanagers hebben een caseload van ongeveer 40 patiënten en zijn bevoegd het algemene behandelplan uit te voeren;
- het totale programma omvat onder andere ondersteuning van het netwerk, dagbesteding, bemoeizorg en dergelijke.

Praktische informatie

Doelgroep: chronisch psychiatrische patiënten
Locatie: Midden-Twente
Startdatum: mei 1994

Participanten

- TPZ Enschede
- RIAGG Midden-Twente
- CAD Twente
- RIBW Twente
- PAAZ SMT

Casemanagement Moeilijk plaatsbare woningzoekenden

Contactadres

Dhr. G.L. van de Meer
Stichting Huis voor Thuis- en Daklozen
Schoolstraat 7-11, 9712 JP Groningen
Telefoon: 050-130879

Beschrijving van het project

De doelstellingen van dit project zijn:

- een bijdrage leveren aan het proces van herhuisvesting van personen of huishoudens die door gerechtelijke uitspraak uit hun woning zijn gezet; het gaat hier vaak om onder andere probleemgezinnen, (ex-)verslaafden of (ex-)psychiatrische patiënten;
- het voorkómen van dakloosheid;
- nieuwe vormen van hulpverlening ontwikkelen;
- een nieuwe vorm van samenwerking ontwikkelen tussen de hulpverlening en volkshuisvesting.

Hiertoe wordt een op de problematiek toegespitst hulpverleningsaanbod ontwikkeld door een samenwerkingsverband van de gemeente, de woningbouwcorporaties en de instellingen voor hulpverlening. De onderlinge afstemming gebeurt door een casemanager. Er wordt onderscheid gemaakt tussen financiële problemen, overlast voor de omgeving en wanbewoning.

Beschikbare werkvormen:

- contactlegging, zo nodig ‘outreachend’;
- inventarisatie van de problemen bij bewoner, omgeving of verhuurder;
- het vaststellen van het hulpverleningsaanbod in een werkplan of contract;
- het vaststellen van procedures volgens welke de verhuurder wordt ingeschakeld;
- gesprekken met buurtbewoners die last ervaren;

- advisering van de bewoner en/of verhuurder ten aanzien van een andere woning;
- langdurige begeleiding van bewoner in de vorm van gesprekken, eventueel vervolg na verhuizing;
- budgettering, schuldbemiddeling, schuldsanering via kredietverschaffing van de GKB.

Praktische informatie

Doelgroepen: (ex-)psychiatrische patiënten, probleemgezinnen, (ex-)verslaafden

Locatie: Groningen

Startdatum: oktober 1994

Participanten

- Algemeen Maatschappelijk Werk Groningen
- Buro Sociaal Raadsliden
- Sigma Verslavingszorg
- Stichting Huis voor thuis- en daklozen
- Reclassering
- Giska Randgroepenwerk

Diagnostiekteam kinderen en jeugdigen

Contactadres

Mevr. J.E. Verrijp-in 't Veld
RIGG ZHE
Postbus 1177, 3220 BD Hellevoetsluis
Telefoon: 01883-13688

Beschrijving van het project

Doel van het project is het ontwikkelen en implementeren van een regionaal diagnostiekteam voor kinderen en jeugdigen.

Realisering geschiedt door middel van een multidisciplinaire diagnostiek die moet leiden tot kwaliteitsverbetering van de verwijzing en plaatsing van kinderen en jeugdigen. Deze verbetering moet zowel ten behoeve van de psychiatrische hulpverlening als van de jeugdhulpverlening in de regio Zuidhollandse eilanden tot stand komen. In het nieuwe diagnostiekteam hebben disciplines en medewerkers uit de verschillende instellingen zitting (RIAGG, MKD, MKT en kinder- en jeugdpsychiatrische voorzieningen). De verbetering zit voornamelijk in de samenwerking tussen de diverse instellingen en werksoorten.

Praktische informatie

Doelgroepen: jeugdigen met ernstige psychosociale problematiek, jeugdigen met psychiatrische problematiek

Locaties: regio Zuidhollandse eilanden: Goeree-Overflakkee, Hoekse Waard, Voorne-Putten, Rozenburg

Startdatum: augustus 1993

Participanten

- RIAGG ZHE
- MKD
- MKT
- Kinder- en Jeugd Psychiatrische Kliniek
- RSJ
- RIGG ZHE
- Boddaert

Bureau Aanmelding, screening, consultatie

Contactadres

Dhr. J.J.L. Brocken
Stichting Psychiatrische Zorgvoorzieningen Zeeland
Postbus 253, 4460 AR Goes
Telefoon: 01100-37722

Beschrijving van het project

Doel is de groeiende stroom van aanmeldingen bij het APZ, de RIAGG en het RIBW te sturen, te structureren en te beheersen.

Men wil komen tot een gezamenlijke aanpak voor kortdurende behandeling, screening vóór opname en het plaatsingsbeleid.

Dit probeert men te bereiken door middel van het instellen van een bureau voor aanmelding, screening en consultatie waarin personeel vanuit meerdere instellingen wordt ingebracht. Het bureau met personele en organisatorische dwarsverbanden met de tweede en derde lijn biedt deskundige ondersteuning aan de huisarts. Korte hulp wordt geboden daar waar ze nodig is zodat meer capaciteit beschikbaar blijft voor situaties waarin intensieve, langdurende hulp noodzakelijk is. Concreet biedt het bureau: kortdurende behandeling, crisisinterventie, vroege diagnostiek, kruisverwijzingen.

Praktische informatie

Doelgroep: psychiatrische patiënten
Locatie: Zeeland
Startdatum: september 1994

Participanten

- PAAZ
- RIAGG
- APZ
- Vrijgevestigde psychiaters

Zorginnovatieprogramma

Contactadres

Dhr. E. Vleugel
RIAGG RNW
Westhavenkade 85, 3133 AV Vlaardingen
Telefoon: 010-4453453

Beschrijving van het project

Doel van het Zorginnovatieprogramma (ZIP) is de zorg voor de meest zorg-behoevende chronisch psychotische patiënten te optimaliseren. Men wil komen tot een protocollaire beschrijving van de behandeling, die moet uitmonden in een handboek voor een geïntegreerde behandeling voor genoemde patiëntencategorie. In de toekomst zal het uitgewerkte programma als pakket aan de zorgverzekeraar worden aangeboden.

Dit probeert men op de volgende wijze te bereiken:

- het ZIP is georganiseerd als een matrix-organisatie van de drie deelnemende instellingen, waarbij de behandelverantwoordelijkheid vanuit deze instellingen naar het project is gedelegeerd;
- er wordt een samenhangend zorgaanbod geboden, bestaande uit onder andere: huisbezoek, depotpolikliniek, resocialisatie, psycho-educatie, crisis-interventie en dagactiviteiten;
- een omschreven pakket van doelstellingen, gericht op het psychiatrisch toestandbeeld, de eventuele bijwerkingen van medicatie, het sociale functioneren van de cliënt, het sociale netwerk van de cliënt en de kwaliteit van leven van de cliënt en zijn verwanten;
- er wordt een behandelraaiboek opgesteld, waarbij de aanpak van de meest voorkomende problemen wordt vastgelegd.

Praktische informatie

Doelgroep: chronisch psychotische patiënten
Locatie: regio Nieuwe Watering Noord
Startdatum: februari 1994

Participanten

- PC Joris
- Pameijer Stichting
- RIAGG RNW

Zorgcoördinatie chronici

Contactadres

Dhr. P. Hulsman
RIAGG Nijmegen
Groesbeekseweg 22, 6524 DB Nijmegen
Telefoon: 080-605403

Beschrijving van het project

Doel is het bieden van aanvullende zorg aan ‘moeilijk bereikbare’ chronisch psychiatrische patiënten van de RIAGG Nijmegen teneinde een eigentijdse methodische aanpak voor deze doelgroep te ontwikkelen en deze methodiek te implementeren binnen de RIAGG, in samenwerking met andere instellingen binnen de regio.

Dit probeert men te bereiken door middel van:

- het opbouwen van een vertrouwensrelatie met de patiënt;
- methodische benadering van de doelgroep; hierbij staat de hulpvraag centraal en ligt de nadruk op de psychosociale handicaps;
- het coördineren van de zorg rond de patiënt.

Praktische informatie

Doelgroep: chronisch psychiatrische patiënten
Locatie: Nijmegen
Startdatum: september 1993

Participanten

- RIAGG Nijmegen
- RIBW Nijmegen

Publikatie

Hulsman, P., *Chronisch psychiatrische patiënten binnen de RIAGG Nijmegen. Inventarisatie van omvang, maatschappelijk functioneren en zorgbehoeften*, Nijmegen: RIAGG Nijmegen 1993

Integratie Indicatiestelling en zorgtoewijzing blijvende zorg

Contactadres

Dhr. R.W. Piepenbrink
RIGG Kop van Noord Holland/Noord-Kennemerland
Drechterwaard 102, 1824 DX Alkmaar
Telefoon: 072-617875

Beschrijving van het project

Het doel van dit project is het tot stand brengen van één 'blijvende zorgcircuit', dat wil zeggen een totaalaanbod van zorgvoorzieningen en functies in de regio. Hiermee wil men de versnippering van de GGZ en de sterke instellingsgebondenheid van de zorg tegengaan. De doelgroep van dit zorgcircuit bestaat uit chronisch psychiatrische patiënten.

Men tracht dit als volgt te bereiken:

- de instelling van een Centrale Indicatie- en toewijzingsadviescommissie Blijvende Zorg (CIBZ); deze commissie gaat het totale RIAGG-, APZ- en RIBW-zorgaanbod indiceren;
- als de centrale indicatie is gesteld, wordt de hulpvraag doorgesluisd naar een regionaal team van casemanagers;
- een casemanager maakt een concreet zorgplan en gaat aan de slag met de realisering; gesignaleerde tekorten in de zorg worden aan de CIBZ doorgegeven.

Door de centralisatie komt er in de regio een goed overzicht van de zorgpakketten, de routing van de cliënten en de knelpunten in de zorg. De samenhang in het zorgaanbod verbetert.

Praktische informatie

Doelgroep: chronisch psychiatrische patiënten
Locaties: regio Kop van Noord-Holland, regio Noord-Kennemerland
Startdatum: mei 1994

Participanten

- RIAGG Kop van Noord-Holland
- RIAGG Noord-Kennemerland
- APZ Willibrord
- RIBW Noord-Holland/Noordwest
- RIGG Kop van Noord-Holland/Noord-Kennemerland

Publikatie

Jong, M. de, Doet de RIAGG zóveel? Blijvende zorgcircuit, *De Gazet* (1993) 9

Netwerk Chronische psychiatrie

Contactadres

Dhr. T.A.H. Dijkstra
Psychiatrisch Ziekenhuis Drennoord
E6, 9471 KA Zuidlaren
Telefoon: 05905-97911

Beschrijving van het project

Doel van het project is de zorg en het behandelaanbod dichterbij de patiënt te brengen. Dit in het kader van continuïteit van zorg en zorg op maat. Het is de bedoeling dat de zorg in de thuisomgeving of meer gericht op de thuisomgeving aangeboden gaat worden.

Hiertoe gaat men de bekende zorgfuncties herordenen. Er worden nieuwe voorzieningen opgezet zodat patiënten uiteindelijk ongeacht hun verblijfplaats die zorg kunnen ontvangen die zij behoeven vanwege een en hetzelfde behandelteam. Door de zorg in een netwerk onder te brengen, blijft de regie van de behandeling bij een vaste begeleider of behandelaar. Binnen het netwerk kunnen de chronisch psychiatrische patiënten van de volgende voorzieningen gebruik maken:

- een Ambulant Behandelhuis;
- een Netwerk Opvang Centrum (NOC);
- een Rehabilitatiecentrum;
- klinische zorg;
- dagbestedingscentra en werkprojecten;
- beschermende en beschuttende woonvormen.

Voor een deel zal het Psychiatrisch Ziekenhuis Drennoord naar de stad Groningen verhuizen.

Praktische informatie

Doelgroep: chronisch psychiatrische patiënten
Locaties: West-Groningen, Kop van Drenthe, stad Groningen
Startdatum: maart 1994

Participanten

- PZ Drennoord
- RIAGG Groningen
- RIBW Groningen
- AMW Groningen

Korsakov-netwerk

Contactadres

Dhr. H. Klein Hesseling
RIAGG Dordrecht en omstreken
Hellingen 21, 3311 SZ Dordrecht
Telefoon: 078-137166

Beschrijving van het project

De doelstelling van dit project bestaat uit twee fasen:

- 1 Het signaleren van lacunes en knelpunten in het hulpaanbod. Het doel van deze fase is dat de continuïteit van zorg voor Korsakov-patiënten is geregeld in de eerste, tweede en derde lijn.
- 2 Voorlichting, preventie en consultatie, geboden door de coördinator. Hierdoor zal de doelgroep beter begeleid kunnen worden, omdat de instellingen weten welke mogelijkheden en onmogelijkheden er zijn.

Men wil dit bereiken door middel van contactpersonen per instelling met als aandachtsgebied Korsakov. De coördinator geeft in samenwerking gestructureerd inhoud aan de tweede fase.

Op de specifieke problemen van de doelgroep wordt zo beter ingespeeld. Omdat er een tekort aan RIBW-plaatsen is, wordt met het oog op deze doelgroep het beleid van de RIBW gewijzigd. Verder wordt er samenwerking met een verpleeghuis gezocht.

Praktische informatie

Doelgroep: Korsakov-patiënten
Locatie: Dordrecht
Startdatum: augustus 1991

Participanten

- APZ De Grote Rivieren
- RIBW Dordrecht en omstreken
- Boumanstichting
- RIAGG Dordrecht en omstreken

Stadsboerderijen

Contactadres

Dhr. P. Colen
RIAGG Arnhem/afdeling Dagbesteding
Sonsbeeksingel 31, 6814 AB Arnhem
Telefoon: 085-438622

Beschrijving van het project

Het doel van het project is het ontwikkelen van een beschut werkproject binnen de Stadsboerderijen van de Dienst Cultuur, Educatie en Sport van de gemeente Arnhem, waarin de deelnemers de mogelijkheid hebben om in een veilige, doch verder zo normaal mogelijke omgeving, zelfvertrouwen en werkervaring op te doen. Het project moet zoveel mogelijk de voordelen van 'werk' bieden: dagstructurering, waardering, contacten, doelgerichtheid en doorgroeimogelijkheden.

Hiertoe krijgt de deelnemersgroep op de boerderij een zelfstandige taak, waarbij ze zoveel als nodig begeleiding krijgen van eigen bekende begeleiders. De werkzaamheden bestaan uit: tuinwerk, het kweken van groenten, het verbouwen van gewassen, landschapsonderhoud en eventueel het verwerken van fruit tot jam. Er wordt gewerkt in een groep van 6 tot 10 personen met één begeleider. Voor diegenen die willen en kunnen wordt een traject uitgezet richting betaalde arbeid. Dit project past binnen de nieuwe trajectbenadering in het kader van de herintegratie van (ex-)psychiatrische patiënten.

Praktische informatie

Doelgroep: (ex-)psychiatrische patiënten
Locatie: sub-RIGG-regio Arnhem
Startdatum: april 1994

Participanten

- RIAGG Arnhem
- APZ Wolfheze
- RIBW Arnhem
- Gemeente Arnhem

Opstap

Contactadres

Mevr. A. Stobbelaar
APZ Beileroord
Altingerweg 1, 9411 PA Beilen
Telefoon: 05930-22541

Beschrijving van het project

Doel van het project is cliënten van Beileroord door middel van arbeidsmatige activiteiten op een zo optimaal mogelijk niveau te laten functioneren binnen een zo normaal mogelijk sociaal kader. Uitgangspunt is het rehabilitatie-concept, d.w.z. het proces waarin iemand met psychische handicaps geholpen wordt om zo goed mogelijk gebruik te maken van de resterende vermogens.

Dit wil men bereiken door middel van:

- het bieden van arbeidsmatige activiteiten waarin de afspraken zijn vastgelegd in een werkovereenkomst en werkafspraken;
- het geven van begeleiding die er op gericht is de cliënt de rol van werknemer te laten vervullen binnen een zo realistisch mogelijke werkomgeving, waarbij het doel tweeledig is:
 - 1 een blijvend alternatief bieden voor een werkplek in de maatschappij;
 - 2 een werkplek bieden waarbij planmatig gestreefd wordt naar een weer in te nemen arbeidsplaats, al dan niet binnen een beschermd milieu.

Praktische informatie

Doelgroepen: psychiatrische dagbehandeling-cliënten, klinisch opgenomen cliënten woonafdeling, klinisch opgenomen cliënten vervolgbehandeling, klinisch opgenomen cliënten opname-afdeling
Locaties: regio Zuidoost-Drenthe, Zuid-Drenthe
Startdatum: september 1994

Participant

APZ Beileroord

Reparatie en onderhoud

Contactadres

Dhr. P. van Geffen
SWP/PROOG
Fam. Bronsweg 55, 9945 PP Wagenborgen
Telefoon: 05964-2728

Beschrijving van het project

Doel van dit werkleerproject is de integratie van langdurig werklozen en (ex-)psychiatrische patiënten op de reguliere arbeidsmarkt. De integratie van de doelgroep is bedoeld om stigmatisering van de psychiatrische patiënten te voorkomen en te bewerkstelligen dat de deelnemers elkaar stimuleren. De deelnemer wordt de mogelijkheid geboden arbeidsgewenning en arbeidservaring op te doen. Verder oriënteert de deelnemer zich in de aangeboden vakrichtingen en wordt hij gestimuleerd door te stromen naar het reguliere bedrijfsleven en/of een (vervolg-)opleiding.

Dit probeert men te bereiken door middel van het aanbieden van eenvoudige werkzaamheden die met relatief eenvoudige middelen uit te voeren zijn. Het werk laat zich makkelijk opsplitsen in onderdelen, zodanig dat de begeleiding 'enkelvoudige' opdrachten aan de deelnemers kan geven. Deze deelopdrachten zijn binnen een bepaald tijdsbestek door de deelnemers uit te voeren en goed te overzien. De uit te voeren werkzaamheden zijn ondergeschikt aan deelname aan het project.

Er worden de volgende afdelingen onderscheiden:

- de Meubelreparatiewerkplaats: metaalbewerking, houtbewerking en spuiten en lakken;
- Klussendienst;
- Groen en grijsonderhoud.

Daarnaast zijn er stage- en werkervaringsplaatsen.

Praktische informatie

Doelgroep: (ex-)psychiatrische patiënten

Locatie: Oost-Groningen

Startdatum: maart 1992

Participanten

- Stichting Werkgelegenheids Projecten (SWP)
- APZ Groot Bronswijk

Leerwerkprojecten

Contactadres

Dhr. J.R.M. Windey
Stichting Leerwerkprojecten Dr. Schroeder van der Kolk
Chrispijnstraat 74, 2513 SJ Den Haag
Telefoon: 070-3658580

Beschrijving van het project

De doelstellingen van dit project zijn:

- het opzetten en in stand houden van leerwerkprojecten voor personen die tengevolge van oorzaken in henzelf gelegen, al dan niet versterkt door factoren van buitenaf, niet of nauwelijks in staat zijn deel te nemen aan de reguliere arbeidsmarkt;
- deze personen met behulp van leerwerkprojecten door arbeidservaring en scholing te bekwamen voor al dan niet betaald werk en voor deze personen te bemiddelen tot aanvaarding van werk zoals bedoeld; de leerwerkprojecten functioneren marktgericht;
- het bieden van zorgplaatsen aan deze mensen, waarbij het accent ligt op onbetaald werken met behoud van uitkering in een beschermde omgeving. De doelstellingen wil men bereiken door het exploiteren van de leerwerkprojecten: winkel en textielatelier, administratie, kantine/catering, fietsenwerkplaats, houtwerkplaats, technische dienst, transportproject, productie-inpakafdeling en een kringloopwinkel.

De werkwijze bestaat uit:

- praktijkervaring opdoen in de projecten;
- scholing in beroepsvaardigheden;
- stageplaatsen;
- doorstroming naar de arbeidsmarkt door middel van ‘supported employment’. Er wordt gewerkt met ‘jobcoaches’.

Momenteel is het project in een fase van vernieuwing en uitbreiding.

Praktische informatie

Doelgroep: mensen met psychische en/of sociale handicap

Locatie: Den Haag e.o.

Startdatum: oktober 1991

Participanten

- Stichting Leerwerkprojecten Dr. Schroeder van der Kolk
- NIZW

Werken en revalideren in facilitaire bedrijven

Contactadres

Dhr. F. Hendriks
Psychiatrisch Ziekenhuis Wolfheze
Wolfheze 2, 6874 BE Wolfheze
Telefoon: 08308-33111

Beschrijving van het project

Het doel van dit project is het bewerkstelligen van arbeidsrehabilitatie en arbeidsrevalidatie van psychiatrische patiënten binnen facilitaire bedrijven van het psychiatrisch ziekenhuis.

Men wil dit doel bereiken door via een gericht revalidatieplan onder begeleiding van een casemanager toe te werken naar regulier werk, een WSW-werkplaats, vrijwilligerswerk of een andere vorm van dagbesteding buiten het APZ. In een 'werkcontract' worden arbeidsvoorwaarden zoals deelname werkoverleg, vergoeding, vakantiedagen etc. geregeld.

Tot nu toe hadden de facilitaire diensten van het APZ alleen een functie als werkplek voor langdurig opgenomen patiënten.

Praktische informatie

Doelgroep: psychiatrische patiënten
Locatie: Wolfheze
Startdatum: mei 1994

Participanten

- APZ Wolfheze
- Rijksuniversiteit Groningen, Andragogisch Instituut

Publikatie

Braakman, K., *Met het oog op werk*, Groningen: Rijksuniversiteit Groningen, 1992

Arbeidsrehabilitatie

Contactadres

Mevr. J. Bruininks
RIAGG Dordrecht e.o.
Postbus 580, 3300 AD Dordrecht
Telefoon: 078-137166

Beschrijving van het project

Doel van het project is het opzetten en onderhouden van al die activiteiten, waarmee het herstel, het aanleren, het behoud en het uitbreiden van de handelingscompetentie van mensen met een psychiatrische achtergrond in werksituaties wordt beoogd.

De activiteiten bestaan uit op het individu gerichte methoden, zoals arbeidsoriëntatie, arbeidstraining en arbeidsbemiddeling, in combinatie met omgevingsgerichte strategieën zoals het inrichten of beïnvloeden van (toekomstige) werksituaties met een regulier of beschut karakter. De volgende deel functies worden onderscheiden: voorbereiden, inpassen, begeleiden in beschutte werkvormen en begeleiden in gewone arbeidssituaties. Elke deelnemer doorloopt een traject dat is afgestemd op zijn capaciteiten. Het vernieuwende van dit project is, dat er een Servicepunt Arbeid wordt opgericht van waaruit de arbeidsrehabilitatie in de regio wordt gecoördineerd. Het brengt de brugfunctie tot stand tussen enerzijds behandeling en dagbesteding en anderzijds maatschappelijke instellingen buiten het GGZ-circuit.

Praktische informatie

Doelgroep: psychiatrische patiënten
Locatie: regio RIAGG Dordrecht e.o.
Startdatum: januari 1994

Participanten

- RIAGG Dordrecht e.o.
- APZ De Grote Rivieren
- RIBW Gezondheidsregio Dordrecht
- PAAZ Drechtsteden Ziekenhuis
- Dag Activiteiten Centrum
- RIGG Gezondheidsregio Dordrecht
- Boumanhuis, Centrum voor verslavingszorg
- RBA
- Gemeente Dordrecht

Samenwerkingsproject Arbeid

Regionale GGZ

Contactadres

Dhr. S. Hakse
PZ Vrederust
Postbus 371, 4600 AJ Bergen op Zoom
Telefoon: 01640-89350

Beschrijving van het project

Doel is het opzetten van arbeidstraining, gericht op het (weer) krijgen van arbeidsritme, werkervaring en het leren van noodzakelijke vaardigheden voor GGZ-cliënten uit de regio West/Noord-Brabant. Het gaat om cliënten die arbeid nodig hebben of die nog kansen op de arbeidsmarkt hebben.

Dit probeert men te bereiken door middel van:

- het aanstellen van een regionale arbeidsconsulent, die informeert, ondersteunt, begeleidt en coördineert tussen cliënten en verwijzers, werkplekken en uitkerende instanties;
- het creëren van diverse arbeids(trainings)plekken in:
 - 1 de afdelingen van PZ Vrederust;
 - 2 diensten van de deelnemende instellingen;
 - 3 bedrijven in de regio;
- het verzorgen van vervoer in het kader van de arbeidsrehabilitatie voor de deelnemende cliënten;
- systematische aandacht voor arbeid bij alle GGZ-partners.

Praktische informatie

Doelgroep: (ex-)psychiatrische patiënten
Locatie: RIGG-regio West/Noord-Brabant
Startdatum: april 1994

Participanten

- RIBW
- RIAGG
- PZ Vrederust
- PAAZ
- DAC

Activiteitenmakelaar D'n Inloop

Contactadres

Dhr. G. Kappen
RIBW Oost-Brabant
Postbus 693, 5400 AR Uden
Telefoon: 04132-54780

Beschrijving van het project

Doel is om ten behoeve van de deelnemers van het Ontmoetings- en Dag-activiteitencentrum D'n Inloop werk en vrijetijdsbesteding in de samenleving te werven en te organiseren.

De makelaar werkt op verzoek van de deelnemer zelf of op verzoek van zijn behandelaar onder voorwaarde dat de deelnemer daarmee instemt.

De makelaar probeert het doel te bereiken door middel van:

- het opbouwen en onderhouden van een netwerk op het gebied van werk, vrijwilligerswerk, hobby's, verenigingsleven, educatie en dergelijke;
- het gericht zoeken naar een plek bij de reguliere voorzieningen;
- het initiëren en opzetten van nieuwe werkprojecten;
- het onderhouden van contacten met 'geplaatste' deelnemers en zo nodig met de instelling die de deelnemer heeft ontvangen;
- de methodiek is gebaseerd op de rehabilitatietheorieën.

Praktische informatie

Doelgroep: (ex-)psychiatrische patiënten
Locatie: oostelijk deel Noord-Brabant
Startdatum: juli 1994

Participanten

- RIBW Oost-Brabant
- IPZ Oost-Brabant
- RIAGG Noordoost/Noord-Brabant

Publikatie

Boselie, J.S.C.M., G.J.A. Kappen en S.M.J. Verhoeven-Schalken (red.), *In Brabant staat een huis. 10 jaar ontwikkeling van Beschermd Wonen in Oost-Brabant*, Uden: RIBW Oost-Brabant, 1994

Dagactiviteitenbemiddeling en arbeidsbemiddeling

Contactadres

Dhr. R. Eding
Centrum voor psychiatrische dagbehandeling De oude Zeeweg
Oudezeeweg 82, 2202 CE Noordwijk
Telefoon: 01719-18902

Beschrijving van het project

Dit project heeft de volgende doelstellingen:

- langdurig zorgafhankelijke patiënten bemiddelen en begeleiden naar een passende vorm van dagbesteding, vrijwilligerswerk, arbeid of andere maatschappelijke alternatieven voor één of meer dagdelen per week;
- zorgdragen voor begeleiding na bemiddeling ter voorkoming van terugval en uitval;
- bevorderen en ontwikkelen van dagbestedingsplaatsen, stageplaatsen, vrijwilligerswerk of arbeidsplaatsen eventueel door middel van een integrale aanpak in samenwerking met andere organisaties die zich richten op dagbesteding en arbeid.

Dit wil men bereiken door middel van individuele trajectbegeleiding van de cliënten met behulp van de werkwijze van de bemiddelaar. De bemiddelaar wordt benaderd door een cliënt eventueel in samenspraak met zijn verwijzer met het verzoek tot dagbestedings- en/of arbeidsbemiddeling. De volgende vier deeltaken worden bij het begeleiden onderscheiden:

- voorbereiding;
- inpassing;
- begeleiding in beschutte werkvormen;
- begeleiding in reguliere arbeidssituaties.

Praktische informatie

Doelgroep: langdurig zorgafhankelijke psychiatrische patiënten

Locatie: Kust- en Bollenstreek

Startdatum: april 1993

Participanten

- APZ Endegeest
- APZ Langeveld
- RIAGG Zuid-Holland Noord
- RIBW Zuid-Holland Noord
- Centrum voor psychiatrische dagbehandeling De Oude Zeeweg

Publikaties

- Eding, R., *Dagactiviteiten- en arbeidsbemiddeling Kust- en Bollenstreek. Evaluatieverslag '93-'94*, Noordwijk, 1994

Kwartiermaken in de GGZ

Contactadres

Dhr. H. Hermans
RIGG Oostelijk Zuid-Limburg
Gasthuisstraat 10, 6411 KE Heerlen
Telefoon: 045-717421

Beschrijving van het project

De bedoeling van het kwartiermaken is het individueel bemiddelen bij het vinden van betaald of onbetaald werk en het geleidelijk opzetten van een netwerk van bedrijven en instellingen die bereid zijn een werkplek te bieden aan (ex-)psychiatrische cliënten. Het uiteindelijke doel is de kwaliteit van leven te verbeteren en heropname te voorkomen.

Realisering geschiedt door het aanstellen van een kwartiermaker. Deze legt het eerste contact met een potentiële werkgever, effent het pad voor de cliënt om een geschikte werkplek te vinden, heeft het laatste contact bij het afsluiten van het contract en loopt geregeld even langs bij de betreffende werkplek. Wanneer de kwartiermaker een werkplek heeft gevonden, gaat de casemanager aan het werk om de (ex-)psychiatrische cliënt voor te bereiden op de werkplek.

Praktische informatie

Doelgroep: (ex-)psychiatrische cliënten
Locatie: oostelijk Zuid-Limburg
Startdatum: januari 1994

Participanten

- RIGG Oostelijk Zuid-Limburg
- PC Welterhof
- RIBW Oostelijk Zuid-Limburg
- RIAGG Oostelijk Zuid-Limburg

Trajectbemiddelaar/jobcoach voor vrouwen

Contactadres

Dhr. F. Heerema
Pameijer Stichting
Baan 50, 3011 CC Rotterdam
Telefoon: 010-4116120

Beschrijving van het project

Doel van het project is het opzetten van een arbeidsrehabilitatie-aanbod voor vrouwen. Uit onderzoek is namelijk gebleken dat vrouwen minder in rehabilitatietrajecten participeren dan mannen.

Dit probeert men te bereiken door middel van:

- het ontwikkelen van trajectbemiddeling volgens het model van supported employment, specifiek voor vrouwen;
- de trajectbemiddelaar gaat zich richten op het motiveren en stimuleren van vrouwen tot deelname aan een toelatingstraject;
- de trajectbemiddelaar gaat zich inzetten voor het creëren van voldoende voorwaarden ten behoeve van participatie van vrouwen;
- de trajectbemiddelaar zal hierbij gebruikmaken van de kennis en technieken uit de vrouwenhulpverlening en gaan deelnemen aan het netwerk vrouwenhulpverlening in de regio Zuidhollandse eilanden.

Praktische informatie

Doelgroep: vrouwen met psychische handicaps
Locatie: regio Zuidhollandse eilanden
Startdatum: april 1994

Participanten

- Pameijer Stichting
- RIGG Zuidhollandse Eilanden

GGZ-brugproject voor Turken en Noord-Afrikanen

Contactadres

Dhr. H. Seddik
RIAGG Amsterdam-Oost
Fizeastraat 2, 1097 SC Amsterdam
Telefoon: 020-5608860

Beschrijving van het project

Het doel van dit project is:

- de resocialisatie en arbeidsrehabilitatie van Turkse en Marokkaanse GGZ-cliënten;
 - deze doelgroep op een aangepaste wijze toegang verschaffen tot de huidige algemene dagactiviteitencentra en maatschappelijke voorzieningen.
- Men tracht dit te bereiken door het bieden van dagbestedingsmogelijkheden, waar cliënten deelnemen aan diverse dagactiviteiten, zoals groeps gesprekken, cursussen, trainingen op gebied van psycho-educatie en dergelijke. Tevens wordt er individuele begeleiding naar activiteiten buiten de geestelijke gezondheidszorg aangeboden.

Praktische informatie

Doelgroep: Turkse en Marokkaanse psychiatrische patiënten
Locaties: Amsterdam-Oost, Amsterdam-Zuidoost, Diemen
Startdatum: januari 1994

Participanten

- RIAGG Amsterdam-Oost
- RIAGG Amsterdam-Zuidoost
- Stichting Frederik van Eeden Amsterdam
- Stichting Querido
- AMC

Dagactiviteitencentrum buurthuis

Contactadres

Mevr. J. Ketelaars
 RIBW Midden-Brabant
 Prof. Verbernelaan 60, 5037 AH Tilburg
 Telefoon: 013-639107

Beschrijving van het project

Doel is een zo groot mogelijke integratie te bevorderen voor deelnemers aan het dagactiviteitenprogramma met een maatschappelijke instelling als het buurthuis.

Dit probeert men op de volgende wijze te bereiken:

- de deelnemers aan het dagactiviteitenprogramma maken gebruik van de faciliteiten en activiteiten van het buurthuis;
- er worden speciaal voor deze deelnemers docenten en vrijwilligers van het buurthuis 'ingehuurd';
- de deelnemers en de buurtbewoners delen de voorkeur van het buurthuis.

Praktische informatie

Doelgroep: chronisch psychiatrische patiënten
 Locatie: Waalwijk
 Startdatum: 1992

Participanten

- RIBW Midden-Brabant
- Buurthuis De Wierd te Waalwijk

Activiteitenbemiddeling

Contactadres

Mevr. A. Tammes
Activiteitenbemiddeling
Boergoensestraat 3, 3082 KA Rotterdam
Telefoon: 010-4297607

Beschrijving van het project

Doel is het bemiddelen van mensen met een psychiatrische achtergrond bij het vinden van passende dagactiviteiten, bijvoorbeeld scholing en opleiding, vrijetijdsbesteding of (vrijwilligers)werk.

Hiertoe worden in samenspraak tussen de cliënt en de verwijzer de volgende acties ondernomen:

- er wordt een zestal gesprekken gevoerd;
- er wordt gebruikgemaakt van een uitgebreid overzicht aan activiteiten aan de hand van een sociale kaart;
- de aanwezige steun wordt ingeschakeld;
- de (ontbrekende) vaardigheden waarbij de cliënt nog hulp nodig heeft, worden benoemd.

Tijdens de bemiddeling wordt onder andere gebruik gemaakt van de materialen van Rehabilitatie '92.

Praktische informatie

Doelgroep: mensen met een psychiatrische achtergrond
Locatie: Rotterdam-Zuid e.o.
Startdatum: januari 1994

Participanten

- RIAGG Rotterdam-Zuid (Soeda)
- Wim Wisman Stichting
- Stichting Hillevliet
- Pameijer Stichting

Begeleid zelfstandig wonen

Contactadres

Dhr. J.L. van Dooren
p/a RIBW Oost-Veluwe
Soerenseweg 156, 7313 EP Apeldoorn
Telefoon: 055-552616

Beschrijving van het project

De doelstelling van woonbegeleiding is mensen, die als gevolg van factoren in en/of buiten hen zelf gelegen (nog) niet volledig zelfstandig kunnen wonen, door middel van woonbegeleiding en bescherming op maat, in staat te stellen zo zelfstandig mogelijk te wonen, al dan niet gericht op het uiteindelijk geheel zelfstandig wonen.

Realisering geschiedt door ondersteuning, structurering en bemiddeling bij het ontwikkelen en uitvoeren van vaardigheden die nodig zijn bij het zelfstandig wonen, zoals ADL-functies, budgettering, sociale vaardigheden, netwerkopbouw, woonvaardigheden, omgang met instanties en dergelijke. Er wordt samengewerkt met de RIAGG, die een contactpersoon heeft aangesteld ten behoeve van consultatie, advisering van bewoners en woonbegeleiders. Er wordt een scheiding aangebracht tussen de kosten van levensonderhoud, die door de bewoners zelf betaald worden, en de kosten van de begeleiding die door de AWBZ betaald worden. Hierdoor is het mogelijk dat mensen in hun eigen huis (blijven) wonen en toch een beroep kunnen doen op een RIBW-aanbod.

Praktische informatie

Doelgroep: mensen met psychiatrische of psychosociale handicap
Locatie: regio Oost-Veluwe
Startdatum: mei 1993

Participanten

- RIBW Oost-Veluwe
- RIAGG Oost-Veluwe

Begeleid wonen

Contactadres

Dhr. J.H.F.M. Gijsselaers
RIBW Heuvelland en Maasvallei
Akerstraat 18, 6221 CL Maastricht
Telefoon: 043-217713

Beschrijving van het project

Dit project stelt zich ten doel om personen vanaf 18 jaar, afkomstig uit de regio Heuvelland en Maasvallei, die het alleen wonen of alleen staan niet voldoende aankunnen en die begeleiding nodig hebben bij het zelfstandig wonen, een mogelijkheid tot wonen aan te bieden waar zij met enige structuur en minimale begeleiding kunnen verblijven. Het gaat om maatschappelijk gehandicapten of psychosociaal kwetsbare mensen die in het overgangsgedebied tussen GGZ en maatschappelijke dienstverlening vallen. Begeleid wonen gaat uit van de behoeftes van de individuele persoon en biedt hieraan adequate, niet therapeutisch gerichte ondersteuning.

Dit probeert men te bereiken door middel van:

- individuele begeleiding conform een vooraf opgesteld begeleidingsplan, waarin leerdoelen, inhoud van de begeleiding en de overige aandachtspunten zijn vermeld;
- groepsbegeleiding, die zich richt op de volgende activiteiten:
 - activiteiten die betrekking hebben op het draaiende houden van de groepshuishouding;
 - het in overleg met de cliënten opstellen van huisregels;
 - het regelmatig evalueren van het groepsfunctioneren;
 - het stimuleren van goede contacten met de buurt.

Praktische informatie

Doelgroep: ex-psihiatrische patiënten
Locaties: Maastricht, Heuvelland, westelijke Mijnstreek
Startdatum: mei 1994

Participanten

- RIBW Heuvelland en Maasvallei
- RIGG Heuvelland en Maasvallei

Begeleid zelfstandig wonen

Contactadres

Dhr. W. Dees
RIBW Zwolle e.o.
Meeuwenlaan 4, 8011 BZ Zwolle
Telefoon: 038-221382

Beschrijving van het project

Doel is het zo zelfstandig mogelijk laten wonen en functioneren van de deelnemers, die anders grotendeels binnen het Beschermd Wonen zouden moeten blijven of daar na de behandeling terecht zouden komen. Er komt meer differentiatie in het zorgaanbod en meer doorstroming bij de RIBW. In aanmerking komen psychiatrische patiënten die een grote mate van zelfredzaamheid hebben en in staat zijn om afspraken over begeleiding te maken.

Geboden wordt:

- begeleiding en ondersteuning in de eigen woon/leefomgeving van de deelnemer van maximaal 5 uur per week;
- de deelnemer kan kiezen tussen individueel wonen of groepswonen;
- er wordt gewerkt met een individuele begeleidingsovereenkomst.

Er wordt gewerkt vanuit de rehabilitatie-gedachte.

Praktische informatie

Doelgroep: chronische en/of ex-psychiatrische patiënten
Locatie: regio RIBW Zwolle
Startdatum: april 1994

Participanten

- RIAGG Zwolle
- APZ Franciscushof
- Stichting Uitweg
- RIBW Zwolle e.o.

Substitutieproject Begeleid wonen

Contactadres

Dhr. M. Feuerberg
 Stichting Onder Een Dak
 Postbus 65, 3140 AB Maassluis
 Telefoon: 01899-19411

Beschrijving van het project

Het project heeft de volgende doelstellingen:

- het bevorderen van de uitstroom van cliënten afkomstig uit het PC Joris te Schiedam en de beschermende woonvormen (nazorg);
- opnamevoorkomend werken door het bieden van woonbegeleiding in de thuissituatie (preventie).

Realisering geschiedt door middel van het bieden van woonbegeleiding en eventueel huisvesting aan (ex-)psychiatrische cliënten door middel van een multi-institutioneel team van deskundige hulpverleners en een gevarieerd aanbod van (groeps)woningen verspreid in de regio.

De woonbegeleiding richt zich in eerste instantie op praktische zaken en kan bestaan uit de volgende elementen: sociale contacten, zorgcoördinatie, huishouding en zelfverzorging, zinvolle dagbesteding en verwerven/beheer van woningen.

Praktische informatie

Doelgroep: chronisch psychiatrische patiënten
 Locatie: regio Nieuwe Waterweg-Noord
 Startdatum: september 1992

Participanten

- PC Joris
- RIBW Pameijer
- RIAGG Rijnmond-Noordwest
- Zorgverzekeraar
- Stichting Onder Een Dak

Begeleid wonen

Contactadres

Dhr. P.J.L. van Heugten
RIBW Dordrecht
Postbus 753, 3300 AT Dordrecht
Telefoon: 078-138855

Beschrijving van het project

Doel is het opzetten en realiseren van een tiental plaatsen begeleid wonen binnen een tijdsperiode van een jaar voor cliënten voor wie beschermd wonen of intramurale zorg binnen de GGZ niet continu noodzakelijk is, maar die in de normale woonsituatie ondersteuning behoeven ten aanzien van een aantal individueel gerichte leefsituaties, die het zelfstandig wonen mogelijk maakt c.q. houdt. Dit is een logisch vervolg op beschermd wonen en tevens een vervolgmogelijkheid vanuit de zelfstandigheidstraining van de Sociaal Psychiatrische Kliniek Kasperspad.

Realisering geschiedt door middel van:

- het aantrekken van een tweetal parttime woonbegeleiders die voor de invulling van het beleidsraamwerk zorgen;
- het op een praktische wijze regelen van huisvesting met onder andere woningbouwverenigingen en gemeenten;
- het inventariseren van vragen met betrekking tot de coördinatie en de uitvoering van de zorg in samenspraak met de GGZ-partners, maatschappelijke dienstverlening en dergelijke;
- het daadwerkelijk ter plaatse aanbieden van op de leefsituatie gerichte zorg.

Praktische informatie

Doelgroep: (ex-)psychiatrische cliënten
Locatie: gezondheidsregio Dordrecht
Startdatum: juli 1994

Participanten

- RIBW Dordrecht
- RIGG Dordrecht

Huisvesting en zorg op maat via omgekeerde integratie in nieuwbouwwijk

Contactadres

Dhr. G.J. Keizer
PC Bloemendaal
Monsterseweg 93, 2553 RJ Den Haag
Telefoon: 070-3916391

Beschrijving van het project

Het doel is het voorzien in maatschappelijk gebruikelijke huisvesting op maat (HAT-eenheden/tweekamerappartementen en dergelijke) aan de rand van de maatschappij of geïntegreerd in een nieuw te bouwen woonwijk met zorg op maat in de vorm van ondersteunende begeleiding (casemanagement en psychiatrische thuiszorg). Tevens wordt voorzien in een infrastructuur in de vorm van een wijkcentrum, activiteitencentra en een crisis- en behandelcentrum ten behoeve van 125 chronisch psychiatrische bewoners.

Men tracht dit bereiken door:

- onderzoek naar de woon- en begeleidingsbehoeftes bij 100 langdurig opgenomen bewoners van PC Bloemendaal in de vorm van semi-gestructureerde interviews (1991);
- het maken van een vertaling van die behoeftes in een aanvraag voor nieuwbouw in huur te verwerven (1992);
- het ontwikkelen van een protocollaire begeleidingsmethodiek (1993-1994). Per 1 juli 1994 hebben 103 bewoners individuele woonruimte in de wijk in gebruik genomen. Groepswonen voor 22 bewoners volgt in 1995.

Praktische informatie

Doelgroep: chronisch psychiatrische patienten
Locatie: Den Haag e.o.
Startdatum: november 1992

Participanten

- GINKGO, Adviesbureau Gebouwde Omgeving en Gedrag in de GGZ
- Bennekom Advies, Bennekom
- PC Bloemendaal

Publikaties

- Keizer, G.J., *Masterplan. Woonvoorzieningen en infrastructuur verblijfs-circuit Psychiatrisch Centrum Bloemendaal*, Poortugaal/Delft: Ginkgo/Keizer C&O, 1992
- Keizer, G.J., *Ooit een chronisch psychiatrische patiënt gevraagd hoe hij/zij wil wonen?*, Den Haag: PC Bloemendaal, 1992
- Keizer, G.J., De invloed van de gebouwde omgeving op (woon)gedrag van psychiatrische cliënten. In: Boon, L., *Zorgen en Wonen*, Amsterdam: Stichting Sympoz, 1994

Gezinsverpleging

Contactadres

Dhr. A.B. van Gessel
Twents Psychiatrisch Ziekenhuis Helmerzijde
Broekheurnering 1050, 7546 TA Enschede
Telefoon: 053-755755

Beschrijving van het project

Doel is het verder ontwikkelen en uitvoeren van psychiatrische gezinsverpleging. Het project wordt ingebed in een circuit van verschillende vormen van psychiatrisch begeleid wonen. Men wil de volgende functies realiseren: begeleiding van de klinische afbouw, preventie van terugval na ontslag/resocialisatie, psycho-revalidatie op de lange termijn en stabilisering. Door dit project worden de mogelijkheden voor zorg op maat vergroot en worden er plaatsingsmogelijkheden gecreëerd waarvoor nu onvoldoende geschikte mogelijkheden beschikbaar zijn.

Op de volgende wijze wordt het project gerealiseerd:

- werven, selecteren en scholen van pleeggezinnen;
- opzetten van reguliere begeleiding van de pleeggezinnen en de patiënten;
- de behandeling en begeleiding is gericht op stabilisatie en resocialisatie waarbij de patiënt een gezin als woonsituatie heeft;
- de toegepaste methodiek heeft sociotherapeutische, ondersteunende en reconstructieve aspecten.

Praktische informatie

Doelgroep: chronisch psychiatrische patiënten
Locatie: Hengelo en Enschede
Startdatum: oktober 1994

Participanten

- RIAGG Midden-Twente
- RIAGG Enschede
- RIBW Twente
- Twents Psychiatrisch Ziekenhuis Helmerzijde

Drugvrije afdeling voor straatjunken

Contactadres

Dhr. R.G.M. Chênevert
CAD-project gedetineerde verslaafden Huis van Bewaring Demersluis
(PIOA)
H.J.E. Wenckebachweg 48, 1096 AN Amsterdam
Telefoon: 020-4621111

Beschrijving van het project

Doel is ernstig problematische drugverslaafden te confronteren met een drugvrij regiem, waarbinnen ze gemotiveerd worden tot een aanpak van hun drugproblematiek.

Realisering geschiedt op de volgende wijze:

- ernstig verslaafden worden verplicht geplaatst op de afdeling op grond van hun problematiek;
- ze ondergaan verplichte urinecontroles;
- ze kunnen op basis van vrijwilligheid aan hulpverleningsactiviteiten deelnemen.

Praktische informatie

Doelgroep: ernstig problematische drugverslaafden
Locatie: Amsterdam
Startdatum: september 1994

Participanten

- HvB Demersluis
- De Jellinek
- Politie
- Gemeente
- Openbaar Ministerie

Trajekt-plan

Contactadres

Dhr. N. Maaskant
Gelders Centrum voor Verslavingszorg
Straalmanstraat 6, 6521 JL Nijmegen
Telefoon: 080-239046

Beschrijving van het project

Doel is om via een ambulante, intensieve aanpak verslaafde randgroepjongeren in drie fasen te leren om zelfstandig een menswaardig en voor de samenleving aanvaardbaar bestaan te leiden, waarin druggebruik geen overheersende rol meer speelt.

Bij de realisering staat het volgende centraal:

- een integrale aanpak: de samenwerking tussen de diverse deelnemende instellingen is in convenanten vastgelegd;
- het afkicken via het 'Trajekt' heeft een ambulante karakter;
- het leerplan is fasegewijs opgebouwd:
 - 1 de eerste fase: intake, analyse en leerplan;
 - 2 de tweede fase: training; hierbij wordt gedacht aan uitdagende en grensverleggende activiteiten, zowel individueel als in groepsverband;
 - 3 de derde fase: resocialisering en maatschappelijk herstel;
- de coördinatie van het Trajekt is in handen van een casemanager;
- de detoxificatie wordt ondersteund door middel van acupunctuur.

Praktische informatie

Doelgroep: verslaafde randgroepjongeren
Locatie: Nijmegen
Startdatum: februari 1994

Participanten

- Gelders Centrum voor Verslavingszorg
- Spectrum
- R'75 (jeugdhulpverlening)
- Gemeente
- Justitie
- RBA

Woonbegeleiding na extreme burenoverlast

Contactadres

Mevr. Y.J. Verhoeven
Begeleid Wonen Amsterdam/HVO
P.C. Hoofstraat 170-172, 1071 CH Amsterdam
Telefoon: 020-6759991

Beschrijving van het project

Doel is het bieden van woonbegeleiding om extreme overlast in het stadsdeel Westerpark te bestrijden.

De reguliere cliënten van Begeleid Wonen Amsterdam (BWA) bestaan uit personen die vaak jaren voor extreme burenoverlast hebben gezorgd en als gevolg van een huurachterstand op straat worden gezet. Dat kan betekenen dat ze of weer hoge urgentie krijgen bij een ander woningbedrijf of zich toevoegen aan het daklozenbestand. Door middel van woonondersteuning wordt getracht de bewoner te leren zonder overlast te veroorzaken te wonen en de schulden te saneren. Over het algemeen zijn het drug- of alcoholverslaafden met asociaal gedrag. Ze worden aangemeld door een instelling binnen de zorg: RIAGG's, psychiatrische ziekenhuizen en dergelijke.

Praktische informatie

Doelgroep: verslaafden met asociaal gedrag
Locatie: Amsterdam, stadsdeel Westerpark
Startdatum: januari 1994

Participanten

- Stadsdeel Westerpark
- Politie
- RIAGG
- Woningbouwverenigingen
- GG & GD
- Begeleid Wonen Amsterdam

Implementering vrouwenhulpverlening

Contactadres

Mevr. A. Wevers
Boumanhuis, Centrum Verslavingszorg Zuid-Holland/Zuid
Postbus 4193, 3006 AD Rotterdam
Telefoon: 010-4525166

Beschrijving van het project

Doel is om vrouwenhulpverlening kwalitatief en kwantitatief in het pakket dienstverlening van het Boumanhuis te integreren.

Dit is het eerste klinische en ambulante vrouwenhulpverleningsproject in de verslavingszorg dat is opgezet door meerdere reguliere verslavingscentra.

Het doel tracht men te bereiken door:

- de beleidsnota ‘Vrouwenhulpverlening en Verslavingszorg’, waarin de kernbehoeften ten aanzien van Vrouwenhulpverlening worden geformuleerd;
- de aanstelling van een staffunctionaris Vrouwenhulpverlening;
- deskundigheidsbevordering van hulpverleners;
- speciale projecten gericht op interne/externe samenwerking, onder andere:
 - 1 speciale groepen voor vrouwen;
 - 2 intake en indicatiestelling vanuit VHV, inclusief VHV op alle units;
 - 3 samenwerking met klinieken en ambulante velden.

Dit project heeft intussen geleid tot de oprichting van een landelijk en internationaal netwerk voor vrouwenhulpverlening in de verslavingszorg.

Praktische informatie

Doelgroep: vrouwen met verslavingsproblematiek
Locaties: regio Rotterdam, regio Waterweg-Noord, regio Dordrecht
Startdatum: februari 1991

Participanten

- Boumanhuis, Centrum Verslavingszorg Zuid-Holland/Zuid
- Sara, Vrouwenhulpgezondheidscentrum
- GGD Rotterdam
- Instellingen die zich bezig houden met VHV in Rotterdam en regio Dordrecht

Multi Functionele Eenheid voor vrouwen

Contactadres

Mevr. L. van den Bosch
Jellinekcentrum, Sector Drugsklinieken
Postbus 3907, 1001 AS Amsterdam
Telefoon: 020-5702260

Beschrijving van het project

Doel is het creëren van een categoriaal psychiatrische hulpverlenende organisatie bestaande uit een intensief samenwerkingsverband tussen de ambulante en klinisch werkende organisaties, werkzaam met als doel zo adequaat mogelijke, naadloos op elkaar aansluitende hulp te verlenen. Daarbij wordt de vrouwenhulpverleningsvisie als uitgangspunt gebruikt. De MFE hanteert een geïntegreerde aanpak vanuit een holistische visie.

Realisering geschiedt als volgt:

- faciliteiten voor vrouwen in het Jellinekcentrum worden samengetrokken;
- er wordt een samenhangend hulpaanbod ontwikkeld, waarbij zorg op maat en continuïteit van zorg de kernbegrippen zijn;
- door middel van casemanagement wordt er op toegezien dat het altijd helder is bij welke behandelaar de verantwoordelijkheid ligt;
- er komt één centrale ‘voordeur’;
- er wordt gewerkt vanuit een opname-voorkomende visie;
- de resocialisatie vindt plaats in een herkenbaar pand.

Praktische informatie

Doelgroep: verslaafde vrouwen
Locatie: Amsterdam e.o.
Startdatum: december 1994

Participant

Jellinekcentrum

Marokkanenproject

Contactadres

Dhr. J.M.J. Thomas
 Gelders Centrum voor Verslavingszorg
 Mr. Franckenstraat 31, 6522 AC Nijmegen
 Telefoon: 080-224331

Beschrijving van het project

De doelstellingen zijn:

- contact leggen met en 'terugleiden' van Marokkaanse druggebruikende jongeren die uit de samenleving zijn gevallen;
- de jongeren voorbereiden op en toeleiden naar een reguliere studie- of werkplek;
- gerichte hulpverlening bieden.

Realisering geschiedt door middel van:

- een integraal aanbod van verslavingszorg;
- het starten van specifieke leerwerkprojecten;
- het bieden van sport- en recreatiemogelijkheden.

Uiteindelijk wil men de laaggemotiveerde Marokkaanse jongeren naar een reguliere organisatie doorsluizen.

Praktische informatie

Doelgroep: Marokkaanse druggebruikers
 Locatie: Nijmegen
 Startdatum: maart 1994

Participanten

- Gelders Centrum voor Verslavingszorg
- Stichting Begeleide Stap in de Maatschappij

Kinderen van aan alcohol verslaafde ouders

Contactadres

Mevr. G. Lenselink
Stichting AZZ
Postbus 140, 4330 AC Middelburg
Telefoon: 01180-35510

Beschrijving van het project

De doelstellingen van het project zijn:

- het vinden en/of ontwikkelen van preventiemethodieken die (jeugd)hulpverleners kunnen gebruiken in hun werk met kinderen en gezinnen waarin alcoholverslaving een min of meer dominante rol speelt;
- een aanzet geven tot implementatie van die methodieken in de reguliere werkwijze en het beleid van zoveel mogelijk instellingen die met deze kinderen en gezinnen te maken hebben.

De methodieken worden gezamenlijk door hulpverleners uit de jeugdgezondheidszorg, de geestelijke gezondheidszorg en de verslavingszorg ontwikkeld.

Hiertoe worden de volgende activiteiten ondernomen:

- alle betrokken hulpverleners worden geïnformeerd over verslaving in brede zin;
- de hulpverleners ontwikkelen kennis en vaardigheden betreffende het diagnosticeren en begeleiden van problemen bij kinderen en gezinnen;
- er worden secundaire en tertiaire preventie-activiteiten ondernomen in eerste instantie met betrekking tot kinderen in de leeftijd van 0 tot 12 jaar;
- er wordt naar gestreefd dat het beleid van de instellingen wordt afgestemd op de problematiek van kinderen van alcoholverslaafde ouders.

Praktische informatie

Doelgroep: kinderen van aan alcohol verslaafde ouders
Locatie: Zeeland
Startdatum: april 1993

Participanten

- Consultatiebureau
- Kraamzorg
- CAD Zeeland
- RIAGG Zeeland
- MKD
- Kinderopvang
- Gezinsverzorging
- Raad voor de Kinderbescherming
- Stichting AZZ

Publikatie

Lenselink, G., Kinderen van alcoholverslaafde ouders, *Gezondheidswijzer*
8 (1993) december

Vroeghulp

Contactadres

Mevr. M.W. Hodes
Sociaal Pedagogische Dienst/afdeling Praktische Pedagogische Gezinsbegeleiding
Avenue Concordia 39, 3062 LB Rotterdam
Telefoon: 010-4123300

Beschrijving van het project

Het project beoogt hulp/begeleiding te geven aan ouders met een jong verstandelijk gehandicapt kind of een kind met een ontwikkelingsachterstand. Het accent ligt op de ontwikkeling van het kind in de gegeven gezinscontext. Vroeghulp is een ambulante vorm van opvoedingshulp.

Sinds augustus 1991 bestaat in Nederland het invoeringsproject Vroeghulp. In drie regio's kunnen ouders van een jong verstandelijk gehandicapt kind vroeghulp krijgen. Vanaf 1 januari 1994 kan men deze hulp krijgen bij alle SPD'en afdeling PPG in Nederland.

Het volgende wordt geboden:

- vroeghulp in de thuissituatie: hometraining;
- ontwikkelingsstimulering met behulp van Macquarie Program (in Rotterdam).

Praktische informatie

Doelgroep: gezinnen met een jong verstandelijk gehandicapt kind
Locaties: Rotterdam, Schiedam, Vlaardingen, Maassluis, Capelle a/d IJssel, Krimpen a/d IJssel, Barendrecht, Ridderkerk, Albrandswaard, Berkel en Rodenrijs
Startdatum: augustus 1991

Participanten

- SPD afdeling PPG
- Somma

- Federatie van ouderverenigingen
- Stichting Down's Syndroom
- RUG
- VU Amsterdam
- RUU
- UVA
- WVC, directie gehandicaptenbeleid

Publikaties

- Hodes, M.W., *Vroeghulp: vroegtijdige opvoedingshulp*, Rotterdam: SPD 1993
- Hodes, M.W., W. Maan, Praktisch Pedagogische Gezinsbegeleiding. In: L. Muller (red.), *Thuisbehandeling & Hometraining*, Utrecht: SWP 1992
- Hodes, M.W., W. Maan, *Vroeghulp: vroegtijdige opvoedingshulp in praktische pedagogische gezinsbegeleiding. Ontwikkelingen binnen de pedagogische hulpverlening van de SPD*, Utrecht: SOMMA 1994

Professionele thuiszorg

Contactadres

Dhr. W.G.H. Visschers
SZL
Postbus 40, 6100 AA Echt
Telefoon: 04754-79702

Beschrijving van het project

De doelstelling van dit project is een betere zorg voor mensen met een verstandelijke handicap in Limburg.

Dit probeert men te bereiken door:

- persoonlijke, lichamelijk verzorging;
- verpleegtechnische handelingen en ondersteuning;
- activiteitenbegeleiding;
- opvang van het kind met een verstandelijke handicap;
- verpleegtechnische instructies en het overdragen van kennis en vaardigheden.

Praktische informatie

Doelgroep: thuiswonende verstandelijk gehandicapten
Locatie: westelijke Mijnstreek
Startdatum: januari 1994

Participanten

- SPZ-WM
- Pepijnklinieken Echt
- Paulus Stichting

Opvoedkundig bureau

Contactadres

Dhr. Chr.W. Meulendijks
Stichting Ons Tweede Thuis
Postbus 12, 1430 AA Aalsmeer
Telefoon: 02977-53800

Beschrijving van het project

In dit project wil men:

- ouders en verzorgers van verstandelijk en/of meervoudig gehandicapten adviseren/begeleiden bij vragen over opvoeden en vragen op het gebied van verstandelijk gehandicaptenzorg in het algemeen;
- hulpverleners van instellingen adviseren.

Dit probeert men te bereiken door middel van:

- pedagogische gezinsbegeleiding;
- early intervention;
- telefonisch spreekuur;
- oudercursussen met nabegeleiding;
- themabijeenkomsten;
- advisering/voorlichting;
- individuele therapie.

Praktische informatie

Doelgroepen: ouders/verzorgers van verstandelijk en/of meervoudig gehandicapten

Locaties: Haarlemmermeer, Aalsmeer, Uithoorn, Amstelveen, Onder-Amstel

Startdatum: mei 1993

Participanten

- Stichting Ons Tweede Thuis
- Stichting B.W.A.H.

Publikatie

- *Informatiebrochure Opvoedkundig buro, Aalsmeer: Stichting Ons Tweede Thuis*

Bruggroep

Contactadres

Mevr. G.J. van Emst
Kinderdagcentra SVVG-regio Arnhem
p/a Postbus 219, 6880 AE Velp
Telefoon: 085-641859

Beschrijving van het project

De doelstelling van dit project is het bieden van een andere sociale en fysieke omgeving aan kinderen in de puberteit. Een omgeving die meer identificatie met anderen mogelijk maakt, een betere voorbeeldfunctie heeft en ruimer opgezet is. Dit programma dient ook als voorbereiding op een toekomstige plaats in een dagcentrum voor volwassenen.

Deze doelstelling probeert men te bereiken door middel van het bieden van een pedagogisch klimaat, waar enerzijds functie-ontwikkelingsgerichte activiteiten plaatsvinden, waar specifieke aandacht is voor de sociaal-emotionele ontwikkeling van de deelnemers en waar anderzijds kennismakingsactiviteiten plaatsvinden met verschillende vormen van arbeid/arbeidsmatig werken, vorming en recreatie in het D.V.V.

Praktische informatie

Doelgroep: verstandelijk gehandicapten
Locaties: Arnhem, Bommel, Elst, Gendt, Heteren, Huissen, Renkum, Rheden, Rozendaal, Valburg
Startdatum: januari 1993

Participant

Kinderdagcentra SVVG-regio Arnhem

Observatie en diagnostiek

Contactadres

Mevr. G.J. van Emst
Kinderdagverblijf De Beukenborgh
Vogelkersweg 50, 6823 NV Arnhem
Telefoon: 085-423126

Beschrijving van het project

De observatie van maximaal twaalf maanden van kinderen bij wie in aanleg een tekort aan ontwikkelingsmogelijkheden verondersteld wordt, heeft tot doel een duidelijker beeld te krijgen van de aard van de problemen die achterstand van het kind veroorzaken. Op grond van deze verder uitgewerkte beeldvorming kan in de observatiegroep gewerkt worden aan gerichte ontwikkelingsstimulering en doorverwijzing van de kinderen naar interne of externe vervolgpvang.

De observatiegroep draait mee in het ritme van het kinderdagcentrum De Beukenborgh. Er is een gewoon dagprogramma, er zijn groepsregels en afspraken wat betreft vervoer, aanwezigheid, oudercontacten, ouderbegeleiding, enz.

Praktische informatie

Doelgroep: kinderen met gedrags- en ontwikkelingsstoornissen
Locatie: regio Arnhem
Startdatum: januari 1993

Participanten

- Medisch Kleuterdagverblijf Arnhem Kleuterzorg
- Kinderdagverblijf De Beukenborgh

Methodisch handelen en zorgplannen in dagverblijven

Contactadres

Mevr. C.J.M. van de Molen
Hogeschool Enschede, Bureau contractactiviteiten & Consultancy
Postbus 70000, 7500 KB Enschede
Telefoon: 053-871549

Beschrijving van het project

De doelstellingen zijn:

- methodische zorgverlening, begeleiding en therapie aan verstandelijk gehandicapten;
- werken met zorgplannen of begeleidingsplannen;
- werken met mentoren;
- doelmatige en doeltreffende coördinatie en communicatie;
- mogelijkheid tot evaluatie van het werken op het dagverblijf, zowel op micro- als op mesoniveau.

Hiertoe worden in een samen te stellen werkgroep gegevens verzameld en zaken ontwikkeld en geïmplementeerd.

Terugkoppeling naar de medewerkers en evaluatie vindt regelmatig plaats. Studiedagen waarin de medewerkers geschoold/getraind worden, vinden ook plaats.

Het project wordt door het bureau op meerdere dagverblijven gedraaid. Eén dagverblijf is afgerond, twee lopen nog door. De bedoeling is dat meerdere dagverblijven volgen.

Praktische informatie

Doelgroep: verstandelijk/meervoudig gehandicapten in dagverblijf
Startdatum: september 1991

Participanten

- Hogeschool Enschede, sector gezondheidszorg
- Stichting dagverblijven voor geestelijk gehandicapten ‘Twente’
- Stichting Welzijnszorg t.b.v. mensen met een verstandelijke handicap in oostelijk Zuid-Limburg

Publikatie

Aardema, Kozijn en Van de Molen, Zelfonderzoek resulteert in methodisch en inzichtelijk werken, *Fiad Forum* 5 (1992) 8

Innovatie zorgaanbod kinderen

Contactadres

Mevr. C.W. Hoedemaker
Stichting Keerkring
Postbus 84058, 3009 CB Rotterdam
Telefoon: 010-4552355

Beschrijving van het project

Het voornaamste engagement van het project betreft de realisatie van hulpaanbod waar leemten bestaan in hetgeen thans aan hulp voor jeugdigen met een verstandelijke handicap en hun primaire leefmilieu wordt aangeboden. Stichting Keerkring zou daartoe binnen één jaar na de datum van aanvang van het project een beeld willen verwerven van mogelijkheden en wenselijkheden ten aanzien van een passend dienstenaanbod aan deze doelgroep. Naast een kwalitatief tekort (ontbrekend hulpaanbod) bestaat voor wat betreft de behoefte aan KDV-dagopvang ook een tekort in kwantitatieve zin. Een betrekkelijk lange KDV-wachlijst maakt duidelijk dat de capaciteit dienaangaande in de regio te kort schiet. Derhalve wordt beoogd zoveel mogelijk KDV-vervangende hulp en een aantal extra KDV-plaatsingen op tijdelijke basis te realiseren. Wat betreft deze laatste plaatsingen zal worden getracht deze op termijn te substitueren door andere hulpvormen.

Realisering geschiedt door:

- inventarisatie van ondersteuningsvragen waarvoor in de praktijk onvoldoende hulpaanbod blijkt te bestaan;
- inventarisatie van mogelijkheden tot realisatie van passend flexibel hulpaanbod, daarbij efficiënt gebruikmakend van hetgeen de Keerkringorganisatie en andere dan Keerkringorganisaties en instellingen bieden;
- realisatie van een zoveel mogelijk passend KDV-vervangend hulpaanbod, alsmede van een tijdelijke uitbreiding van KDV-opvangcapaciteit;
- uitgeschreven concept van een functioneel hulpaanbod dat in de Keerkringorganisatie kan worden ingebed.

Praktische informatie

Doelgroep: verstandelijk gehandicapte kinderen

Locatie: Rotterdam

Startdatum: juni 1993

Participant

Stichting Keerkring

Publikatie

- Kremer, F., Innovatie zorgaanbod kinderen, *Informatiemagazine De Keerkring* (1993) december

GEWELDELIJKE ZORG

BEHANDELING/BEGELEIDING

Onthoudboek

Contactadres

Mevr. A.C.R.H.M. Linders
Stichting Volwassenenzorg
Postbus 22, 6560 AA Groesbeek
Telefoon: 08891-98911

Beschrijving van het project

Met behulp van een handleiding kunnen levensverhalen van bewoners opgesteld worden. De verhalen kunnen door middel van schrift en beeld vastgelegd worden. Ieder leven is uniek; er over praten versterkt de band tussen bewoner en zorgverlener.

Het opstellen van verhalen, het verzamelen van gegevens en documentatie gebeurt onder verantwoordelijkheid van het groepshoofd met medewerking van overige betrokken medewerkers en betrokken familieleden.

Praktische informatie

Doelgroep: alle volwassen verstandelijk gehandicapten
Locatie: Groesbeek
Startdatum: mei 1992

Participant

Stichting Volwassenenzorg

Thuiszorgondersteuning

Contactadres

Dhr. P. van Putten
't Heechhout/Maeykehiem
p/a Postbus 16, 9244 ZN Beetsterzwaag
Telefoon: 05126-4265

Beschrijving van het project

Het hoofddoel van dit project is het bieden van zorg op maat aan thuiswonende verstandelijk gehandicapten. De nevensdoelen van dit project zijn het prikkelen van zorgorganisaties tot flexibilisering van de zorg. Dat wil zeggen:

- op micro-niveau inzicht krijgen in mogelijkheden van zorg op maat voor cliënt;
- op meso-niveau inzicht krijgen in mogelijkheden om de thuiszorg op te nemen in het reguliere aanbod;
- op macro-niveau inzicht krijgen in structurele financieringsmogelijkheden van de thuiszorg.

Realisering geschiedt door:

- te werken vanuit een projectmodel met apart budget;
- gebruik te maken van middelen in bestaande werkorganisaties (vorming pool thuiszorgwerkenden);
- regionale en provinciale afstemming en overleg;
- het bieden van een samenhangend pakket van thuiszorgondersteunende activiteiten.

Praktische informatie

Doelgroep: verstandelijk gehandicapten die thuis wonen
Locatie: Friesland
Startdatum: juni 1993

Participanten

- 't Heechhout Drachten
- Maeykehiem St. Nicolaascha
- Fries Platform Zorg Leeuwarden

Flexibele dienstverlening

Contactadres

Dhr. A.M.A. Bakkers
Zwijnsstichting
Trouwlaan 301, 5021 WK Tilburg
Telefoon: 013-362293

Beschrijving van het project

De doelstelling van dit project is het bieden van zorg op maat. De maat wordt niet langer bepaald door het aanbod van voorzieningen, tot op heden veelal in de vorm van opname in een voorziening, maar door hetgeen de cliënt vraagt. Vanuit woonvoorzieningen kunnen diensten worden aangeboden aan mensen met een verstandelijke handicap die zelfstandig wonen, die bij hun ouders/familie wonen, etc. Niet alle mensen die op de wachtlijst staan voor een woonvoorziening zijn automatisch aangewezen op een totaalpakket van 24-uurszorg.

Als de indicatie voor flexibele dienstverlening gesteld is, wordt de persoon om wie het gaat, eventueel samen met zijn/haar begeleidend maatschappelijk werkende en ouders of familie, door de coördinator van het project flexibele dienstverlening uitgenodigd voor een intakegesprek. Tijdens dit gesprek zal zo nauwkeurig mogelijk worden nagegaan hoe de dienstverlening er precies uit zal moeten gaan zien, hoeveel ondersteuning er nodig is en waarbij (bijv. financiën, formulieren invullen, organiseren van vrije tijd etc.). Aan de hand van dit gesprek zal een contract worden opgesteld waarin voor de periode van 3 tot 6 maanden wordt afgesproken waaruit de dienstverlening zal bestaan. Dit contract wordt ondertekend door de cliënt en de coördinator. Na deze periode volgt een evaluatie.

Praktische informatie

Doelgroep: verstandelijk gehandicapten
Locaties: Midden-Brabant, Tilburg
Startdatum: september 1993

Participanten

- Zwijsenstichting
- Hooge Veer
- SPD Tilburg

WachtlIJstbegeleiding

Contactadres

Dhr. K. Vegter
W. v/d Bergh
Zwarteweg 20, 2201 AC Noordwijk ZH
Telefoon: 01719-42100

Beschrijving van het project

Dit project wil gezinnen met een verstandelijk gehandicapt kind, dat op de wachtlijst staat voor een internaat, in de tussenperiode praktische en pedagogische ondersteuning bieden.

Realisering geschiedt door:

- een inventarisatie van gezinnen en hulpvragen;
- inzet van Z-verpleegkundigen en/of pedagogische medewerk(st)ers afhankelijk van de hulpvraag.

Praktische informatie

Doelgroep: gezinnen met een verstandelijk gehandicapt kind
Locaties: Zuid-Holland/Noord, Leiden e.o.
Startdatum: november 1992

Participanten

- W. v/d Bergh
- SPD Leiden

Publikatie

Vegter, K., WachtlIJstbegeleiding, *Nieuwsbrief 's Heerenloo* (1994) 2

Netwerk ernstig gedragsmoeilijke verstandelijk gehandicapten

Contactadres

Dhr. T. van den Dries
Nieuwenoord
Postbus 1020, 3744 MN Baarn
Telefoon: 035-854451

Beschrijving van het project

Het project is gericht op het opzetten van een samenwerkingsverband waarin optimalisering van de zorg voor ernstig gedragsmoeilijke bewoners centraal staat.

Dit probeert men te bereiken door:

- een visie op (omgaan met) mensen met ernstig probleemgedrag te ontwikkelen;
- gevolgen van deze visie voor huidige en toekomstige zorg in beeld te brengen;
- toetsing van huidige opvattingen en oplossingen;
- het vorm geven aan een dienst- en functie-overstijgend netwerk;
- het uitwerken van het begrip/verschijnsel crisis-interventie.

Praktische informatie

Doelgroep: ernstig verstandelijk gehandicapten met problematisch gedrag
Locatie: Amersfoort
Startdatum: juli 1994

Participanten

- Hartekamp (cursus crisisinterventie)
- Zorgcollege (cursus omgaan ernstig gedragsmoeilijken)
- Molenhoek
- Nieuwenoord

Zorg en ondersteuning op maat (ZOOM)

Contactadres

Mevr. J. Bouts
Stichting Keerkring
Postbus 84058, 3009 CB Rotterdam
Telefoon: 010-4585833

Beschrijving van het project

De Stichting Keerkring wil met het oog op kwaliteit en doelmatigheid een goed op de vraag aansluitende dienstverlening tot stand brengen. ZOOM richt zich op wonen voor volwassenen.

De stichting wil voorwaarden scheppen waardoor mensen met een verstandelijke handicap:

- kunnen deelnemen aan en deel uitmaken van de gewone samenleving;
- worden aangesproken op hun mogelijkheden en worden ondersteund om deze te ontwikkelen en te oefenen;
- zelf keuzes maken voor hun levensomstandigheden en persoonlijke toekomst;
- goede relaties kunnen opbouwen en onderhouden met familie en vrienden;
- behandeld en benaderd worden met respect en waardigheid.

Onafhankelijke hulpvraagverduidelijking is het uitgangspunt van de dienstverlening. De cliënt en zijn/haar verwanten dragen hier zorg voor, daarbij ondersteund door casemanagers/zorgconsulenten van de SPD. ZOOM draagt door middel van de loketfunctie (uitgevoerd door de projectleider) zorg voor een zorgvuldige afstemming van het zorg- en dienstenaanbod op de hulpvraag. Met het ZOOM-budget worden individuele zorg- en dienstenaanbestedingen ingekocht, in eerste instantie bij voorzieningen van de Stichting Keerkring en in tweede instantie extern. Door middel van periodieke evaluaties en bijstelling van de arrangementen ontstaat een cyclisch proces van hulpvraagverduidelijking en aanbodoptimalisering. In dit hele proces staat communicatie met de cliënt en zijn/haar verwanten centraal.

Praktische informatie

Doelgroep: GVT-geïndiceerden met sterk uiteenlopende mate van handicap
 Locaties: Rotterdam, Ridderkerk, Capelle a/d IJssel, Krimpen a/d IJssel,
 Rhon, Poortugaal, Hoogvliet
 Startdatum: september 1992

Participanten

- Stichting Keerkring
- Zorgverzekeraar Zilveren Kruis Rijnmond
- Humanitas Particulier
- SPD Rotterdam
- GJVW

Publikaties

- Kroef, M., Project ZOOM werkt vanuit de zorgvraag, *Klik* (1993) 9
- De ambulante dienst, *Informatiemagazine Keerkring* (1994) 2
- ZOOM, de projectleidster, cliënten en verwanten, de casemanager, *Informatiemagazine Keerkring* (1994) 4

Woon/werk/winkel

Contactadres

Dhr. J. Venema
DVO De Klepel
Elemastraat 1, 7741 CG Coevorden
Telefoon: 05240-13763

Beschrijving van het project

De doelstelling van het werk/winkelgedeelte is aan verstandelijk gehandicapten op DVO-niveau een volwaardige werk/trainingsplek te bieden midden in de samenleving. Voor het woongedeelte geldt dat verstandelijk gehandicapten op GVT-niveau zo genormaliseerd mogelijk moeten kunnen wonen.

Het werkgedeelte bestaat uit een ambachtelijke kaarsenmakerij, waar tien verstandelijk gehandicapten op geheel zelfstandige wijze het ambacht kaarsen maken uitoefenen. De kaarsenmakerij is open voor publiek en er is een winkelgedeelte.

De begeleiding is gericht op het sociaal-emotionele vlak en het aanleren van vakkennis. Wonen wordt ondersteund door begeleiding vanuit het GVT en DVO.

Praktische informatie

Doelgroep: gemiddelde DVO/GVT-cliënten
Locatie: Zuidoost-Drenthe
Startdatum: november 1992

Participanten

- Stichting Dagverblijven Coevorden
- DVO De Klepel
- Stichting De Leite
- GVT's in Coevorden

Praktische thuishulp

Contactadres

Mevr. A. Asselbergs-Smeets
Centraal Adres Vrijwilligershulp, afdeling Praktische Thuishulp
Kinderen van Versteegplein 11c, 2713 HB Zoetermeer
Telefoon: 079-719333

Beschrijving van het project

Het project is gericht op ondersteunen en ontlasten van de mantelzorg, van thuisverzorgers die de zorg hebben voor een gehandicapt kind of volwassen/dementerenden.

Realisering geschiedt door het inzetten van een vaste vrijwilligster. De vrijwilligster kan oppassen, activiteiten doen met de gehandicapte, de gehandicapte laten logeren in een gastgezin.

Praktische informatie

Doelgroepen: verstandelijk gehandicapten, lichamelijk gehandicapten, dementerenden

Locatie: Zoetermeer

Startdatum: januari 1994

Participanten

- Thuiszorg
- Welzijn Ouderen Zoetermeer
- SPD
- Rode Kruis
- U.V.V.
- Diverse vrijwilligersorganisaties

Soos

Contactadres

Mevr. L. Polderman
SIZA
Kemperbergerweg 139, 6816 RP Arnhem
Telefoon: 085-436983

Beschrijving van het project

Het project is gericht op het bieden van ontspanning en ontmoeting aan mensen die geen werk of dagbesteding hebben (de zogenaamde thuiszitters). Daarbij wordt de thuissituatie ontlast.

Hiertoe wordt een ontmoetingsplek geboden waar ontspanning voorop staat en recreatieve activiteiten een middel zijn om de zelfstandigheid en de zelfredzaamheid in stand te houden.

De Soos is vijf middagen per week geopend.

Praktische informatie

Doelgroepen: licht verstandelijk gehandicapten, lichamelijk gehandicapten
Locaties: Arnhem, Rheden
Startdatum: februari 1993

Participanten

- Stichting De Sprengen
- SIZA

Beslissingsboom als hulpmiddel bij differentiatie

Contactadres

Dhr. P.Th. Versteve
Dentz Stichting/DC De Blinkert
Van Bijkershoeklaan 10, 3527 XL Utrecht
Telefoon: 030-937650

Beschrijving van het project

Het project beoogt optimale afstemming van vraag en aanbod in dagbesteding voor mensen met een verstandelijke handicap die de schoolperiode (ZMLK/MLK) hebben afgesloten en (nog) niet gebruik kunnen maken van het vrije bedrijf en dan zijn aangewezen op de zorgsector (semi- of intramuraal).

Realisering geschiedt door middel van de ontwikkeling van een (nieuw) diagnostisch instrument ter bepaling van het gewenste aanbod in dagbesteding. Deze zogenaamde beslissingsboom is een zoekschema waarmee voor en samen met cliënten bepaald kan worden welk aanbod in dagbesteding het beste past bij hun hulpvraag, affiniteiten en mogelijkheden.

Praktische informatie

Doelgroep: volwassen verstandelijk gehandicapten
Locatie: westelijk Utrecht
Startdatum: januari 1994

Participanten

- Dagcentrum De Blinkert
- Dagcentrum 't Zand
- Arbeidscentrum De Koppel
- Werkcentrum ZiZo
- Dentz Stichting

Publikatie

Versteeve, P.Th., De Beslissingsboom Basisaanbod. Een methode ter bepaling van de gewenste dagbesteding, *Fiad Forum* (1994) 4

Leerlingwerkplaats

Contactadres

Dhr. H.A.F. van Hoof
Leerlingwerkplaats
Deurneseweg 15, 5709 AH Helmond
Telefoon: 04920-14475

Beschrijving van het project

De doelstelling van dit project is het scholen voor arbeid van MLK- en ZMLK-leerlingen.

Realisering geschiedt via afname van Mast 1 en Ruwaard test, een op de leerling afgesteld plan van aanpak. De leerlingen worden getraind/geschoold op onderdelen waarin ze mogelijkheden hebben.

Praktische informatie

Doelgroep: leerlingen van ZMLK- en MLK-scholen
Locatie: regio Helmond
Startdatum: april 1993

Participanten

- Leerlingwerkplaats
- STAP/ESF
- Othmarus Stichting/jobcoaching
- Antoon van Dijkschool (ZMLK)
- De Wieken (MLK)
- Fatima (MLK)
- Deken v.d. Heuvel (MLK)

Publikatie

Perspectief op betaalde arbeid voor mensen met een verstandelijke handicap, ISBN 90 6224 331 2 (p. 285-348)

GEFIRA: jobcoaching

Contactadres

Dhr. J. Graven
Stichting Reliëf
Weilustlaan 439, 4817 TL Breda
Telefoon: 076-718090

Beschrijving van het project

Het project beoogt het bieden van ondersteuning aan werkgevers bij het opleiden en begeleiden van werknemers met een handicap binnen hun bedrijf.

Veel werkgevers vinden het een voldoening schenkende uitdaging om personen met een handicap een gepaste arbeidspost in hun bedrijf toe te vertrouwen. Ervaring leert dat mensen met een handicap zich ontpoppen tot gemotiveerde, trouwe en bekwame werknemers. Toch is de inschakeling van personen met een handicap in arbeidsprocessen nog geen gemeengoed. De reden hiervoor is een gebrek aan informatie alsook dat de bedrijven de begeleiding van deze mensen op zich moeten nemen. Om de kloof te overbruggen biedt via dit project een jobcoach individuele, planmatige en deskundige begeleiding.

Praktische informatie

Doelgroep: verstandelijk en lichamelijk gehandicapten
Startdatum: april 1994

Participanten

- De Ploeg Brasschaat België
- GOCI Aarschot België
- RBA Breda
- SARA België
- Gemeente Brasschaat
- Stichting Reliëf, Breda

GEWINDSCAP TENGZONG DAGBESTEDING

Burgerhout-arbeidsproject

Contactadres

Dhr. S. Kooistra
Mariëncamp
Stroetenweg 15, 9449 PD Rolde
Telefoon: 05924-1541

Beschrijving van het project

De doelstelling van dit project is het integreren van verstandelijk gehandicapten in een arbeidsproces buiten de hekken van de instelling. Realisering geschiedt door een groep van zeven cliënten van Mariëncamp onder begeleiding van een activiteitenbegeleider, dagelijks werkzaamheden te laten verrichten in een fabriek in Assen. De groep vormt een baken. Vanuit de groep kunnen individuele bewoners zelfstandig op andere plekken in de fabriek werkzaamheden gaan verrichten.

Praktische informatie

Doelgroep: verstandelijk gehandicapten
Locatie: Assen
Startdatum: september 1993

Participanten

- Mariëncamp
- Burgerhout

Samenwerking arbeidsprojecten

Contactadres

Mevr. H.G. Vreeman
De Losserhof
Postbus 14, 7580 AA Losser
Telefoon: 05410-87709

Beschrijving van het project

De doelstelling van dit project is mensen met een arbeidshandicap, door welke oorzaak dan ook, zo breed mogelijk de gelegenheid geven via training terug te keren in het arbeidsproces.

Realisering geschiedt via het gezamenlijk opzetten van projecten en uitvoeren van werkzaamheden, bijvoorbeeld: een langdurig werkloze en een verstandelijk gehandicapte pakken samen een klus op (onderhoud tennisbaan).

Praktische informatie

Doelgroepen: mensen met een verstandelijke handicap, mensen met een sociale handicap
Startdatum: mei 1994

Participanten

- Gemeente Losser
- De Losserhof
- Tennisverenigingen

Boerderijproject Thedinghsweert

Contactadres

Mevr. N. Vink
Graaf Reinald Stichting
De Panoven 27c, 4190 CA Geldermalsen
Telefoon: 03455-77522

Beschrijving van het project

De doelstelling van dit project is om verstandelijk gehandicapten een eigen zinvolle plaats te geven op een daarvoor aangepast landbouwbedrijf.

De boerderij en alle activiteiten die ermee verbonden zijn, vormen een eenvoudig te begrijpen, zinvolle eenheid. De grote variatie in mogelijke werkgebieden en activiteiten maakt een op maat gesneden aanbod mogelijk voor een grote groep van verstandelijk gehandicapte mensen. De produkten die voortgebracht worden, zullen in een behoefte moeten voorzien.

Ze zullen daarom kwalitatief hoogwaardig moeten zijn. Op die manier wordt de vraag van de klant een uitdaging voor de werkers. Op deze wijze draagt het werk bij aan de vergroting van het gevoel van eigenwaarde en respect en wordt er een relatie gelegd met de maatschappij.

Praktische informatie

Doelgroep: verstandelijk gehandicapten
Locaties: Betuwe, Bommelerwaard
Startdatum: maart 1994

Participanten

- Stichting Thedinghsweert
- Graaf Reinald Stichting
- Stichting Bolderhof

Begeleid werken

Contactadres

Dhr. L.H. van der Velde
Stichting Dagverblijven Geestelijk Gehandicapten Emmen
Postbus 461, 7800 AL Emmen
Telefoon: 05910-24131

Beschrijving van het project

Het project wil individuele deelnemers, met wensen en mogelijkheden, begeleiden naar een (part-time) arbeidssituatie bij reguliere werkgevers ter bevordering van integratie, zelfstandigheidsontwikkeling en emancipatie van de deelnemers.

De methodiek van dit project is als van 'supported employment', echter betaling staat niet strikt voorop. De werkwijze is als volgt: selectie, training, inwerkbegeleiding en evaluatiecyclus (blijvend).

Praktische informatie

Doelgroep: verstandelijk gehandicapten
Locatie: Emmen e.o.
Startdatum: oktober 1992

Participant

Stichting Dagverblijven Geestelijk Gehandicapten Emmen

Publikatie

- Kapinga, T. en L.H. van der Velde, *Brochure 'Begeleid werken'*, Emmen: Stichting Dagverblijven Geestelijk Gehandicapten Emmen, 1993

Arbeidsintegratie Het Molenschaer

Contactadres

Dhr. I. Cornel
Activiteitencentrum Het Molenschaer
Boskade 2, 3291 AC Strijen
Telefoon: 01854-2700

Beschrijving van het project

Het project richt zich op het verbeteren van de arbeidsmarktpositie van mensen met een verstandelijke handicap, die niet in aanmerking komen voor plaatsing binnen de sociale werkvoorziening.

Het project omvat de volgende activiteiten:

- training basisvaardigheden: Goldstein en algemene vaardigheden om te kunnen functioneren in een arbeidssituatie;
- specifieke beroepsgerichte trainingen: catering, hovenierswerk, interieurverzorging, administratieve ondersteuning, atelier.

Dit wordt vormgegeven door het werken met diverse modellen:

- workcrewmodel;
- methodiek supported employment;
- kleine onderneming;
- vrijwilligerswerk/werkervaringsplaatsen.

Praktische informatie

Doelgroep: verstandelijk gehandicapten (AC-geïndiceerd)

Locatie: De Hoekse Waard

Startdatum: januari 1992

Participanten

- Stichting Gemiva
- Strategy consultancy
- Gemeente Strijen
- Arbeidsbureau Oud-Beijerland

- RBA-Rijnmond
- GMD/GAK Dordrecht
- Activiteitencentrum Het Molenschaer

Publikatie

Videoproduktie *Arbeidsintegratie voor mensen met een verstandelijke handicap*, Strijen: Hernesseroord/Activiteitencentrum Het Molenschaer

Arbeidstraining- en simulatiecentrum

Contactadres

Dhr. J. Graven
 Stichting Reliëf
 Weilustlaan 439, 4817 TL Breda
 Telefoon: 076-718090

Beschrijving van het project

Het project beoogt door gerichte arbeidstraining te onderzoeken of mensen met een (licht) verstandelijke handicap in aanmerking komen voor een plaats op de reguliere arbeidsmarkt of voor een andere meest geëigende werkplek, betaald of met behoud van uitkering.

Deze doelstelling wordt via de volgende werkwijze bereikt:

- 1 intake-fase:
 - het in kaart brengen van individuele kwaliteiten;
 - het opstellen van het individuele arbeidstrainingstraject;
- 2 uitvoering:
 - praktische werktraining en scholing;
 - het scoren en beoordelen van de individuele voortgang;
 - stagelopen;
- 3 afronding:
 - het eventueel aanbieden van een reguliere arbeidsplek.

Praktische informatie

Doelgroep: verstandelijk gehandicapten, niveau ZMLK-MLK en ITO
 Locatie: Breda
 Startdatum: november 1993

Participanten

- RBA Breda
- Stichting Reliëf
- Liduinaschool (ZMLK)
- Sociale Werkvoorziening Breda

Betuwe wereldwijk

Contactadres

Mevr. N. Vink
Graaf Reinald Stichting
De Panoven 27c, 4190 CA Geldermalsen
Telefoon: 03455-77522

Beschrijving van het project

Het project wil aan mensen met een verstandelijke handicap het volgende bieden:

- een zinvolle werkplaats in een bedrijf waar produkten opgeknapt worden voor de derde wereld;
- de mogelijkheid om samen met collega's aan iets concreets te werken;
- werkervaring als opstap voor betaald werk.

Op verschillende gebieden worden activiteiten aangeboden:

- revisie van tweedehands goederen;
- huishoudelijke werkzaamheden;
- schilder- en andere werkzaamheden.

In overleg wordt vastgesteld wat de mogelijkheden zijn van de mens met een verstandelijke handicap en wordt er een manier gezocht om die mogelijkheden optimaal te gebruiken en uit te bouwen.

Praktische informatie

Doelgroep: verstandelijk gehandicapten
Locaties: Betuwe, Bommelerwaard
Startdatum: november 1994

Participanten

- Stichting Betuwe Wereldwijk
- Graaf Reinald Stichting

Jobcoaching

Contactadres

Dhr. W. van Hoof
 SPD/Othmarus Stichting
 Baroniehof 187, 5709 HL Helmond
 Telefoon: 04920-10005

Beschrijving van het project

Het project is gericht op het bevorderen van het verkrijgen en behouden van werk op de open arbeidsmarkt van mensen met een verstandelijke handicap.

Dit probeert men te bereiken door:

- begeleid werken/jobcoaching/supported employment;
- individuele trajectbegeleiding middels maatwerkmethode.

Praktische informatie

Doelgroep: verstandelijk gehandicapten
 Locatie: Helmond
 Startdatum: december 1992

Participanten

- GAK/GMD
- W.S.W.
- STAP/arbeidsvoorz., RBA
- SPD
- Leerlingwerkplaats (ZMLK)
- DKMBO
- VSO-MLK/VSO-ZMLK
- Othmarus Stichting/dagvoorzieningen

Publikaties

- *Regioplan 1992-1994 SPD/Othmarus Stichting: Arbeidsintegratieproject*
- Pelt, P. van en P. Verkuijlen, *Arbeidsintegratie en Jobcoaching SPD/Othmarus Stichting in een regionaal verband*, P.S.W. Den Bosch, 1993

Logeerfunctie kliniek

Contactadres

Mevr. A. Bökkerink
Rijndam Adriaanstichting
Ringdijk 84, 3054 KV Rotterdam
Telefoon: 010-2111777

Beschrijving van het project

Het doel is het bieden van logeermogelijkheden, tijdens weekenden, voor lichamelijk gehandicapte kinderen bekend in de Adriaanstichting (poli, peuterdagbehandeling, school, kliniek).

Deze logeermogelijkheid wordt geboden gedurende één vast weekend in de maand en daarnaast ook incidenteel, wanneer dit binnen de kliniekbezetting mogelijk is, tijdens de overige weekenden.

Praktische informatie

Doelgroep: lichamelijk gehandicapten, bekend in Adriaanstichting
Locatie: regio Rijnmond
Startdatum: januari 1994

Participanten

- Oudervereniging Adriaanstichting
- Unit kliniek Adriaanstichting

Indicatie-, zorg- en onderwijs- toewijzingscommissie

Contactadres

Dhr. H.E. Hemmer
IZOC
Kemperbergenweg 139, 6816 RP Arnhem
Telefoon: 085-518549

Beschrijving van het project

De Indicatie-, Zorg- en Onderwijstoewijzings Commissie, kortweg IZOC genoemd, verzorgt de indicatiestelling en de toewijzing van zorg voor kinderen, jongeren en volwassenen met een lichamelijke of meervoudige handicap. Ook mensen met hersenletsel na ziekte of ongeval kunnen terecht bij IZOC. IZOC behandelt primair hulpvragen op het gebied van wonen, dagbesteding, revalidatie en onderwijs.

Belangrijke uitgangspunten van IZOC zijn de volgende:

- de hulpvraag en zorgbehoefte van de cliënt staan centraal;
- de hulpvraag wordt op één vast punt in de regio in behandeling genomen;
- de commissie werkt onafhankelijk en is samengesteld uit deskundigen met een lange ervaring;
- cliënten die het niet eens zijn met de uitkomsten van de indicatiestelling en zorgtoewijzing hebben een beroepsmogelijkheid.

Praktische informatie

Doelgroep: lichamenlijk gehandicapten
Locatie: Arnhem
Startdatum: december 1993

Participanten

- Het Dorp
- SIZA
- Groot Klimmendaal
- STESA
- IZOC

Centraal meldpunt wonen/zorg

Contactadres

Mevr. R. Aarts-Kusters
Thuiszorg Midden-Brabant
Lage Witsiebaan 2a, 5042 DA Tilburg
Telefoon: 013-636620

Beschrijving van het project

Het doel is het bieden van informatie en coördinatie op het gebied van wonen en zorg ter ondersteuning van het zelfstandig (blijven) wonen van lichamelijk gehandicapten. Hiertoe wordt een centraal meld- en coördinatiepunt opgericht.

Geboden wordt:

- individuele trajectbegeleiding;
- netwerkontwikkeling;
- casemanagement/zorgcoördinatie.

Praktische informatie

Doelgroep: lichamelijk gehandicapten die zelfstandig willen wonen
Locatie: Midden-Brabant
Startdatum: juli 1994

Participanten

- Thuiszorg Midden-Brabant
- Verpleeghuis De Hazelaar
- Charlotte Oord
- Stichting Focus
- Provinciaal Overleg Gehandicapten (POG)
- Provinciaal Opbouworgaan (PON)

Oudercursus 0-4-jarigen

Contactadres

Mevr. E. Kouwenhoven-Hebels
Adviesburo
Zalmsteeg 1, 3354 XX Papendrecht
Telefoon: 078-153596

Beschrijving van het project

Het project is gericht op het geven van informatie aan ouders van zeer jonge kinderen met een handicap/ontwikkelingsachterstand. Verder wordt er een netwerk van mede-ouders opgebouwd.

Realisering geschiedt door het organiseren van oudercursussen voor alle ouders. Deze cursus wordt gegeven door ervaren ouders en deskundigen van de betrokken instelling.

Praktische informatie

Doelgroep: ouders van 0-4-jarigen met achterstand of handicap
Locaties: Rotterdam, Rijnmond
Startdatum: januari 1993

Participanten

- Ouderverenigingen
- SPD/PPG
- Adriaanstichting
- Stichting De Keerkring
- Adviesburo (opzet en begeleiding)

Minimale neurologische dysfunctie

Contactadres

Mevr. L. Fonville
Rijnlands Zeehospitium
Drieplassenweg 17, 2225 JJ Katwijk ZH
Telefoon: 01718-60100

Beschrijving van het project

Het project is gericht op behandeling en begeleiding van MND-kinderen, bij wie een motorische ontwikkelingsstoornis aanwezig is.

Realisering geschiedt door:

- 1 klinische screening, observatie en eventueel doorverwijzing naar de juiste plaats elders;
- 2 multidisciplinaire observatie en behandeling;
- 3 specifieke methodieken/werkwijzen, zoals:
 - geïntegreerde/gezamenlijke intake door revalidatie-arts en orthopedagoog;
 - gezamenlijke observatie door ergotherapeut en fysiotherapeut;
 - sensorische integratietest.

Praktische informatie

Doelgroep: MND-kinderen met motorische stoornissen
Locaties: Wassenaar, Leiden, Alphen, Bollenstreek, Katwijk aan Zee e.o.
Startdatum: januari 1993

Participanten

- Ziektekostenverzekeraars
- Verwijzers
- Mytyl-school De Vierbot
- Schoolbegeleidingsdiensten
- Rijnlands Zeehospitium, afdeling Revalidatie

Deeltijdbehandeling en ambulante begeleiding

Contactadres

Dhr. P.J.H. Andreoli
Kalorama Centrum voor Doofblinden
Nieuwe Holleweg 12, 6573 DX Beek-Ubbergen
Telefoon: 08895-41977

Beschrijving van het project

Dit project is er op gericht dat visueel-auditief gehandicapten nieuwe vaardigheden leren, activiteiten ondernemen en hulp krijgen bij problemen.

Hiertoe wordt het volgende geboden:

- deelname aan het behandel- en begeleidingsaanbod, individueel of in groepen op het Centrum voor Doofblinden;
- individuele behandeling/begeleiding in de eigen leefomgeving/thuissituatie.

De methodiek is: rehabilitatie als proces dat tot doel heeft het functioneren van de cliënt naar tevredenheid te optimaliseren in alle voor het individu relevante situaties waarvoor de cliënt zoveel mogelijk zelf kan kiezen.

Praktische informatie

Doelgroep: visueel-auditief gehandicapten
Startdatum: december 1992

Participant

Kalorama Centrum voor Doofblinden

Publikatie

Roets, L., Services for deafblind adults as petrol stations. New developments in the Netherlands, in: *Proceedings III European Conference of the International Association for Education of Deafblind People*, 1993

Dagbehandeling

Contactadres

Mevr. A.M. Kremers-Meessen
Huize Martinus van Beek
Akkerpad 4, 6533 BC Nijmegen
Telefoon: 080-551217

Beschrijving van het project

Dagbehandeling is een geïntegreerd pakket van behandeling voor kinderen/jongeren met een communicatieve handicap, die naast de aangeboden hulp van scholen, extra zorg nodig hebben op het gebied van communicatie-ontwikkeling, sociale vaardigheden, ondersteuning en begeleiding van de handicap. Dit zorgaanbod vindt plaats middels diagnostiek en groepsbehandeling, gezinsbegeleiding en individuele therapieën.

Er wordt gewerkt aan de hand van een behandelingsplan. Bij de vaststelling van dat plan zijn alle hulpverleners betrokken. De adviezen en voorstellen van het behandelplan worden uitvoerig besproken met ouders en school.

Praktische informatie

Doelgroepen: kinderen/jeugdigen met communicatieve handicap en aanvullende problematiek (sociaal, emotioneel, etc.)
Locatie: Nijmegen e.o.
Startdatum: augustus 1993

Participant

Huize Martinus van Beek

Dermatoloog in de eerste lijn

Contactadres

Mevr. M.M.A. de Boer-Hendriks
Stichting Zilverzorg Maarssenbroek
Boomstede 204, 3608 AK Maarssen
Telefoon: 03465-67844

Beschrijving van het project

Het doel is het bieden van een efficiëntere en effectievere zorg aan patiënten in de eerste lijn.

Dit wil men bereiken door geformaliseerde afspraken te maken over de samenwerking van huisartsen en apotheker van het gezondheidscentrum met de dermatologe en de dermatologe polikliniek te laten houden in het gezondheidscentrum.

Praktische informatie

Doelgroep: patiënten met dermatologische klachten
Locatie: Maarssenbroek
Startdatum: september 1994

Participant

Stichting Zilverzorg Maarssenbroek

Protocol hernia nuclei pulposi

Contactadres

Dhr. F.A.M. Teunissen
Gezondheidscentrum Zevenkamp
Zevenkampsring 325, 3068 HG Rotterdam
Telefoon: 010-4551677

Beschrijving van het project

Het doel is een bedrustkuur van herniapatiënten thuis in plaats van in het ziekenhuis te laten plaatsvinden.

Dit wil men bereiken door, na overleg met specialist tweede lijn (neuroloog), de voorwaarden te benoemen waaronder zo'n bedrustkuur thuis kans van slagen heeft. Daarna moet in overleg met huisartsen, wijkverpleegkundigen en fysiotherapeuten een werkschema opgesteld worden ten aanzien van de frequentie van controle, medicatie, oefeningen en hulpmiddelen.

Praktische informatie

Doelgroep: herniapatiënten van gezondheidscentrum Zevenkamp
Locatie: Rotterdam, wijk Zevenkamp
Startdatum: april 1994

Participanten

- Gezondheidscentrum Zevenkamp
- IJsselland Ziekenhuis Capelle

Nachtverpleging thuis

Contactadres

Dhr. A. Horlings
Stichting Kruiswerk Friesland-Noord
Postbus 1194, 8900 LD Leeuwarden
Telefoon: 058-865855

Beschrijving van het project

Het doel is het onderzoeken van de mogelijkheden van en de behoefte aan geplande nachtzorg door de wijkverpleging.

Hiertoe wordt gedurende één jaar op experimentele basis gestart met nachtverpleging thuis ten behoeve van patiënten met een verpleeghuisindicatie, intensieve thuiszorgpatiënten en chronisch zieken die nachtzorg behoeven.

Praktische informatie

Doelgroepen: patiënten met een verpleeghuisindicatie thuis en in verzorgingshuizen, terminale patiënten thuis en in verzorgingshuizen, chronisch zieken thuis, gehandicapten thuis

Locatie: gemeente Leeuwarden

Startdatum: april 1994

Participanten

- Stichting Kruiswerk Friesland-Noord
- Project Intensieve Ouderenzorg Leeuwarden (PIOL)
- Verpleeghuis Bornia Herne
- Verpleeghuis Parkhove
- Verzorgingshuis Greunshiem
- Verzorgingshuis Het Nieuwe Hoek
- Verzorgingshuis Swettehiem
- Verzorgingshuis Erasmushiem
- Verzorgingshuis St. Joseph
- Verzorgingshuis Abbingahiem

- Verzorgingshuis De Hofwijck
- Stichting Thuiszorg Leeuwarden Midden-Friesland/Ameland
- RIAGG

Geïntegreerde indicatiestelling

Contactadres

Dhr. H. van Gasteren
Vereniging Zorgintegratie Zuidoost (ZiZo)
Reigersbos 88, 1106 AS Amsterdam
Telefoon: 020-5648113

Beschrijving van het project

De doelstelling van dit project is te komen tot een functioneel en integraal zorgaanbod en daarmee tot een sluitend regionaal zorgcircuit.

Deze doelstelling wordt bereikt door:

- het ontwikkelen en het functioneren van één regionaal aanmeld-/coördinatiepunt (één loket) voor complexe en/of gemachtigde zorg;
- het aannemen van de aanmelding en het ondernemen van actie (vraagverheldering, indicatie-advisering en indicatiestelling, machtiging en plaatsing) onder gezamenlijke verantwoordelijkheid van alle belanghebbenden.

Praktische informatie

Doelgroepen: patiënten die complexe zorg nodig hebben, verzorgingshuis- of verpleeghuisgeïndiceerden

Locaties: Amsterdam-Zuidoost, Diemen

Startdatum: oktober 1993

Participanten

- ZiZo
- Kruiswerk
- Huisartsenvereniging
- Gezondheidscentra
- RIAGG
- Verpleeghuis
- Verzorgingshuizen
- Ziekenhuis
- Gezinszorg

Tractiebehandeling thuis

Contactadres

Mevr. C. Engelsman
KITZ
Postbus 4050, 9701 EB Groningen
Telefoon: 050-686300

Beschrijving van het project

Het doel is tractiebehandeling thuis structureel mogelijk maken.

Dit wil men bereiken door:

- het realiseren van tractiebehandeling thuis:
 - a beschrijven van de voor tractiebehandeling in de thuissituatie in aanmerking komende patiëntencategorieën;
 - b beschrijven van de voorwaarden, waaraan voldaan moet worden op het terrein van:
 - 1 deskundigheid;
 - 2 materialen en technische hulpmiddelen (toepasbaarheid, betrouwbaarheid, beschikbaarheid en financiering);
 - 3 aanpassing van de woonomgeving;
 - 4 organisatie van de behandeling en de zorg in de thuissituatie;
 - 5 vervoer;
- het zodanig organiseren van de uitvoering dat deze zoveel mogelijk kan worden gerealiseerd binnen de reguliere eerstelijns hulpverlening (huisarts, wijkverpleging, fysiotherapeut, gezinsverzorging);
- het beantwoorden van de vraag of de behandeling thuis medisch en sociaal gezien tenminste dezelfde kwaliteit biedt als de behandeling in het ziekenhuis;
- het verkrijgen van inzicht in de kosten van tractiebehandeling in de thuissituatie.

De materiaalvoorziening en technische hulpmiddelen krijgen specifieke aandacht in dit project. De volgende vragen zullen beantwoord moeten worden:

- Welk materiaal is geschikt voor gebruik in de thuissituatie, gelet op toepasbaarheid, veiligheid en betrouwbaarheid?
- Hoe wordt het materiaal ter beschikking gesteld (verkrijgbaarheid, transport en installatie thuis)?
- Wat zijn de vergoedingsmogelijkheden voor materiaal, installatie en service?

Praktische informatie

Locaties: Groningen, Friesland, Drenthe
Startdatum: januari 1993

Participanten

- KITZ
- Academisch Ziekenhuis Groningen

Beleid bij (dreigende) miskraam

Contactadres

Dhr. D. Wijkel
Onderzoekscentrum eerste – tweede lijn VU-Ziekenhuis
Postbus 7057, 1007 MB Amsterdam
Telefoon: 020-4443473

Beschrijving van het project

Eén van de doelstellingen van de in 1989 gepubliceerde NHG-standaard (Dreigende) Miskraam is om onnodige medicalisering tegen te gaan. Het uitgangspunt van de standaard is dat een miskraam in de eerste 16 weken van de zwangerschap doorgaans als een zelfregulerend proces verloopt. De standaard adviseert daarom dat huisartsen een afwachtend beleid voeren, dat wil zeggen het spontane verloop afwachten. Verwijzing naareen gynaecoloog wordt niet geadviseerd. Verder adviseert de standaard terughoudend te zijn met het maken van een echo, omdat de uitslag hiervan veelal geen beleidsconsequenties heeft. Bij het evaluatie-onderzoek wil men antwoord krijgen op de volgende vragen:

- Wat zijn de ervaringen van huisartsen en verloskundigen indien zij handelen volgens de NHG-standaard?
- Hoe is het welbevinden van vrouwen wanneer de huisarts handelt volgens de NHG-standaard?

Hiertoe worden verloskundigen en huisartsen nageschoold volgens de standaard en werken zij in principe een jaar volgens de standaard. Alle patiënten/cliënten die gedurende dit jaar de huisarts/verloskundige in verband met een (dreigende) miskraam consulteren, worden geregistreerd en het zorgproces wordt vastgelegd.

Praktische informatie

Doelgroep: vrouwen met een (dreigende) miskraam
Locatie: landelijk
Startdatum: mei 1991

Participanten

- Nederlands Huisartsen Genootschap
- Nederlandse Organisatie van Verloskundigen
- Onderzoekscentrum eerste – tweede lijn VU-Ziekenhuis

Publikaties

- Fleuren, M.A.H., M. de Haan, R.P.T.M. Grol, et al., Wordt de NHG-Standaard (dreigende) miskraam door huisartsen gevolgd?, *Huisarts en Wetenschap* 36 (1993) 11
- Fleuren, M.A.H. en T. Oudshoorn, Wat doen verloskundigen bij een (dreigende) miskraam?, *Tijdschrift voor verloskundigen* 18 (1993) oktober

Psychiatrisch consult in de huisartspraktijk

Contactadres

Dhr. D. Wijkel
Onderzoekscentrum eerste – tweede lijn VU-Ziekenhuis
Postbus 7057, 1007 MB Amsterdam
Telefoon: 020-4443473

Beschrijving van het project

De doelstellingen zijn:

- het ondersteunen van huisartsen bij de zorg voor somatiserende patiënten;
- het onderzoeken of psychiatrische consultatie in de huisartspraktijk haalbaar en uitvoerbaar is en of het mogelijk is een effectstudie te verrichten. De toegepaste werkwijze is als volgt:
 - met de huisarts en diens somatiserende patiënt worden consultatiesessies gehouden;
 - een in het ziekenhuis ontwikkeld C-L model wordt gehanteerd.

Praktische informatie

Doelgroep: somatiserende patiënten van huisartsen
Locatie: Amsterdam, omgeving VU-Ziekenhuis
Startdatum: december 1992

Participanten

- Onderzoekscentrum eerste – tweede lijn VU-Ziekenhuis
- Psychiatrische Consultatieve Dienst (PCD)

Publikatie

Collijn, D., D. Wijkel, C.M. van der Feltz-Cornelis et al., *Psychiatrische consulten bij somatiserende patiënten in de huisartspraktijk: een haalbaarheidsstudie*, Utrecht: NIVEL i.s.m. OCET VU-Ziekenhuis, 1994

Prehospitaal ECG

Contactadres

Mevr. E.W.M. Grijseels
E.U.R., Klinische Epidemiologie, Thoraxcentrum
Dr. Molewaterplein 40, 3015 GD Rotterdam
Telefoon: 010-4635351

Beschrijving van het project

Het doel is het verbeteren van de diagnostiek van de huisarts bij patiënten met pijn op de borst, verdacht van een hartinfarct.

Men probeert dit te bereiken door het maken van een beslisregel ter identificatie van patiënten met een kleine kans op een hartinfarct, met behulp van een gestructureerde vragenlijst (anamnese) en een gecomputeriseerde ECG-analyse in de ambulance.

Praktische informatie

Doelgroep: patiënten met pijn op de borst die de huisarts waarschuwen
Locatie: Rotterdam
Startdatum: januari 1992

Participanten

- Huisartsen
- Huisarts Instituut Rotterdam
- Thoraxcentrum AZR
- Cardiologen regio Rotterdam
- GGD (ambulancedienst)
- STAR

Publikaties

- Grijseels, E.W.M., E. van der Does, J.W. Deckers et al., Verbetering opnamebeleid op hartbewakingseenheden. Het Prehospitaal Electrocardiografie Project, *Medisch Contact* 48 (1993) 9
- Grijseels, E.W.M., J.W. Deckers, A.M. Hoes, et al., Een overzicht van de haalbaarheid, veiligheid en effectiviteit van prehospitale trombolyse, *Hartbulletin* 25 (1994) augustus

Preventie en vroegsignalering van psychosociale problematiek bij kankerpatiënten

Contactadres

Mevr. M.J. van der Linde
Integraal Kankercentrum West
Schipholweg 5a, 2316 XB Leiden
Telefoon: 071-259759

Beschrijving van het project

Het PVP-project beoogt psychosociale problematiek te voorkomen danwel in een vroeg stadium te signaleren. Doelstellingen van het project zijn:

- een systematisch aanbod van begeleidingsgesprekken te formuleren;
- het effect (preventie en vroegsignalering van psychosociale problematiek) van deze gesprekken vast te stellen;
- de continuïteit van psychosociale zorg tussen eerste en tweede lijn te bevorderen.

Men wil het doel bereiken door patiënten met kanker begeleidingsgesprekken aan te bieden door de wijkverpleegkundigen in de thuissituatie.

Praktische informatie

Doelgroep: patiënten met borst-, darm- of maagtumor
Locatie: Leiden
Startdatum: januari 1994

Participanten

- IKW
- Ziekenhuis Sint Antoniusshove
- Thuiszorg Horst- en Vlietstreek
- O&O

Publikatie

In 't Kort, Verbeterde samenwerking in de thuiszorg, *IKW bulletin 2*

Continuïteit in begeleiding van borstkankerpatiënten

Contactadres

Dhr. H.H. Eilert
Medisch Centrum Alkmaar
Postbus 501, 1800 AM Alkmaar
Telefoon: 072-482317

Beschrijving van het project

Het project beoogt vergroting van continuïteit in begeleiding en voorlichting van borstkankerpatiënten vanaf diagnostiek in ziekenhuis tot na ontslag naar huis.
Realisering geschiedt door het aanbieden van specifiek geschoolde ziekenhuisverpleegkundigen.

Praktische informatie

Doelgroep: vrouwen met mamma-carcinomen
Locatie: Alkmaar e.o.
Startdatum: juni 1993

Participanten

- Medisch Centrum Alkmaar
- Maatschap Chirurgie
- Regionale Thuiszorg
- UNIVE zorgverzekeraar
- Districts Huisartsen Vereniging

Decubituspreventie en -behandeling

Contactadres

Dhr. K.M.P. Eggen
Regionale Kruisvereniging Oost-Groningen
Postbus 373, 9640 AJ Veendam
Telefoon: 05987-58222

Beschrijving van het project

Het doel is het volgens landelijke richtlijnen en op eenvormige wijze benaderen van de patiëntenpopulatie, die bekend is bij de regionale gezondheidszorginstellingen, ten behoeve van preventie en behandeling van decubitus.

Probleemstelling:

- decubitus blijkt in de praktijk nog steeds een algemeen voorkomend probleem;
- binnen de regionale gezondheidszorginstellingen wordt divers omgegaan met de preventie en behandeling van decubitus;
- er blijkt bij diverse instellingen/personen onvoldoende kennis aanwezig met betrekking tot de decubituspreventie en -behandeling;
- veelal weten de diverse instellingen/personen niet van elkaar welke (on)mogelijkheden de ander heeft op het gebied van decubituspreventie en -behandeling.

Via de volgende activiteiten wil men het doel bereiken:

- het opstellen en invoeren van een basisdecubitusprotocol (hierbij hoort een informatiemap en een patiëntenfolder);
- het realiseren van een actueel informatief en systematisch overzicht van de bestaande, bij de Nederlandse handel verkrijgbare, antidecubitus-voorzieningen;
- realiseren van continuïteit in de zorg: de instellingen stemmen zoveel mogelijk zaken op elkaar af, zoals kennis en kunde (deskundigheidsbevordering en transmurale scholingen), materialen en procedures;

- het installeren van een decubitus-overlegorgaan dat de afspraken en resultaten actueel houdt.

Praktische informatie

Doelgroepen: mensen die de kans hebben decubitus te verkrijgen, mensen die decubitus hebben

Locatie: regio Oost-Groningen

Startdatum: december 1992

Participanten

- Regionale Kruisvereniging Oost-Groningen
- Refaja Ziekenhuis
- Verpleeghuis Oldwolde
- St. Lucas Ziekenhuis
- Verpleeghuis Open Haven

Publikatie

Thiel, E. van, Decubitus treedt op bij gebrek aan coördinatie en continuïteit in de zorg, *MGZ* 21 (1993) 7/8

Ziekenhuisverplaatste zorg

Contactadres

Dhr. D.K. Munsterman
Stichting Ziekenhuisverplaatste zorg
Weg door Jonkerbos 100, 6525 SZ Nijmegen
Telefoon: 080-658630

Beschrijving van het project

Het project is gericht op:

- stimulering van de transmurale zorg door vanuit 16 deelnemende ziekenhuizen experimentprojecten uit te voeren en te evalueren;
- financieringsmodellen voor ziekenhuisverplaatste zorg te ontwikkelen;
- kennis en ervaring uit te wisselen.

Realisering geschiedt door marktonderzoek en de volgende projecten:

- oncologische thuiszorg voor kankerpatiënten;
- perifere bypass;
- cara;
- transmuraal circuit diabeteszorg;
- ergotherapie;
- stomazorg;
- technologische thuiszorg;
- cystic fibrosis.

Praktische informatie

Doelgroep: patiënten met een ziekenhuisindicatie
Locatie: landelijk
Startdatum: 1992

Participanten

- St. Antonius Ziekenhuis, Nieuwegein
- Bronovo Ziekenhuis, Den Haag
- Canisius-Wilhelmina Ziekenhuis, Nijmegen

- Catharina Ziekenhuis, Eindhoven
- St. Jansdal, Harderwijk
- De Sionsberg, Dokkum
- OLVG, Amsterdam
- Ziekenhuis Oudenrijn, Utrecht
- Spaarne Ziekenhuis, Haarlem/Heemstede
- Tjongerschans, Heerenveen
- Slingeland Ziekenhuis, Doetinchem
- Beatrix Ziekenhuis, Gorinchem
- Daniël den Hoedkliniek, Rotterdam
- Medisch Spectrum Twente, Enschede
- Ziekenhuis Drechtsteden, Dordrecht
- Wilhelmina Kinderziekenhuis, Utrecht

Publikaties

- Munsterman, D.K. en G.J. Wieringa, Ontwikkeling van ziekenhuisverplaatste zorg in Nederland I. Een nieuwe ronde nieuwe kansen, *Het Ziekenhuis* 23 (1993) 8
- Munsterman, D.K. en G.J. Wieringa, Ontwikkeling van ziekenhuisverplaatste zorg in Nederland II. Bruggen bouwen door transmurale zorg, *Het Ziekenhuis* 23 (1993) 10
- Munsterman, D.K., G.J. Wieringa, R. Spaaij, Ontwikkeling van ziekenhuisverplaatste zorg in Nederland, *Het Ziekenhuis Management* (1993) 12

Protocol dagverpleging

Contactadres

Dhr. W. Volders
Refaja Ziekenhuis
Boerhaavestraat 1, 9501 HE Stadskanaal
Telefoon: 05990-16850

Beschrijving van het project

Het doel is het maken van een voorbeeld-protocol voor dagbehandeling aan de hand van de arthroscopiepatiënt (beschrijven van de hiervoor noodzakelijke informatie).

Nevendoelstellingen:

- het verbeteren van de kwaliteit in de continuïteit van zorg;
- het afstemmen van de te bieden zorg en specialistische behandeling op de thuiszorgmogelijkheden en de huisartsbehandeling;
- de kwaliteitsverbetering van patiënteninformatie.

Dit tracht men te bereiken door:

- analyse van bestaande dagbehandelingsprotocollen;
- het bereiken van overeenstemming over de randvoorwaarden (intern Refaja Ziekenhuis);
- het formuleren van voorwaarden vanuit de thuiszorg;
- het opstellen van het protocol;
- toetsing;
- invoering.

Praktische informatie

Doelgroepen: patiënten van snijdende specialisten (anaesthesie), patiënten van niet-snijdende specialisten, patiënten die een onderzoek ondergaan hebben

Locaties: regio Groningen, regio Drenthe

Startdatum: oktober 1992

Participanten

- Refaja Ziekenhuis Stadskanaal
- Regionale Kruisvereniging Oost-Groningen

Interactief patiënteninformatiesysteem

Contactadres

Dhr. J.H. Hagen
Het Hofpoort Ziekenhuis
Palanerbaan 2, 3447 GN Woerden
Telefoon: 03480-27911

Beschrijving van het project

Dit project heeft tot doel om een patiënteninformatiesysteem te ontwikkelen waarbij informatie wordt aangeboden aan de (poli)klinische gebruiker van het ziekenhuis. Het systeem zou de volgende soorten informatie aanbieden: eigen organisatie (bezoektijden, bereikbaarheid, voorzieningen), rechten/klachten patiënten, regionale extramurale gezondheidszorg (thuiszorg, ADL, maatschappelijke dienstverlening), geneesmiddelen, voorlichting over behandeling/ziekte, adressenbestanden van hulpverleningsorganisaties, financiële aspecten van de zorgverlening. Een aantal van deze blokken zal extern aangetrokken worden (via een dataleverancier). De ontwikkelde methodiek/standaarden zullen ook bruikbaar zijn voor andere ziekenhuizen. Tevens zou afstemming plaatsvinden met het PAIS-project. Het medium zal laagdrempelig (gratis) en breed toegankelijk zijn (een televisietoestel).

Praktische informatie

Doelgroep: (poli)klinische gebruiker van het ziekenhuis
Locatie: Woerden
Startdatum: september 1994

Participanten

- Het Hofpoort Ziekenhuis
- Informatievoorziening Gehandicapten Nederland
- Landelijk Centrum GVO
- Consumentenbond
- Nederlandse Patiënten/Consumenten Federatie
- Zorgverzekeraar Trias

Intensieve zorgafdeling moeilijk plaatsbare jongere gehandicapten

Contactadres

Dhr. J.W.M. Hermsen
Verpleeghuis Nieuw Berkendael
Burg. Waldeckstraat 80, 2552 TX Den Haag
Telefoon: 070-3970041

Beschrijving van het project

De doelstelling van de I.Z.-afdeling is als volgt te formuleren: een aangepaste, geleidelijke, gestructureerde beïnvloeding en opbouw van functies. De aanpak is voor iedere patiënt verschillend en behoeft voortdurende bijstelling; de uitkomst is onzeker. Hiertoe wordt voor iedere patiënt een eigen dag/behandelprogramma ontwikkeld, uitgevoerd en geëvalueerd.

Praktische informatie

Doelgroep: patiënten met ernstige ADL-beperkingen, cognitieve functies, etc.
Locatie: regio Den Haag
Startdatum: april 1992

Participant

Verpleeghuis Nieuw Berkendael

Medisch casemanagement

Contactadres

Dhr. G. de Bey
Algemeen Ziekenhuis Westfries Gasthuis
Postbus 600, 1620 AR Hoorn
Telefoon: 02290-57732

Beschrijving van het project

Het project beoogt betere coördinatie van diagnostiek en therapie in de kliniek door binnen de organisatie van de verplegingsdienst artsen op verpleegafdelingen te laten werken.

Dit probeert men te bereiken door:

- per 60 bedden één arts (medisch casemanager) aan te stellen;
- protocollair werken;
- intensieve samenwerking tussen verpleegkundig casemanager en medisch casemanager.

Praktische informatie

Doelgroep: alle opgenomen patiënten
Locatie: Hoorn
Startdatum: augustus 1994

Participanten

- Zorgverzekeraar UNIVE
- Algemeen Ziekenhuis Westfries Gasthuis
- Adviesburo Diemen en van Gestel

Huiskamerproject etage 5

Contactadres

Dhr. G.M.R. Deluy
Academisch Ziekenhuis Maastricht
P. Debyelaan 25, 6202 AZ Maastricht
Telefoon: 043-874086

Beschrijving van het project

Het project beoogt:

- reactivatie en resocialisatie van oudere en langdurig opgenomen patiënten;
- herstel van sociale contacten en het aanbieden van een gestructureerd dag/nachtritme.

Hiertoe worden patiënten dagelijks bijeengebracht in een ruimte binnen de etage waar zij gezamenlijk koffie drinken en maaltijden gebruiken. Het afdelingspersoneel biedt samen met medewerkers van U.V.V. de nodige ontspanning en bezigheden aan.

Bij onderzoek of therapie worden patiënten in de huiskamer opgehaald en daar weer teruggebracht. Na de middagmaaltijd gaan de patiënten terug naar hun afdeling.

Praktische informatie

Doelgroep: oudere ziekenhuispatiënten
Locatie: Maastricht
Startdatum: september 1993

Participant

Academisch Ziekenhuis Maastricht

Multi-mediadiensten voor de consument

Contactadres

Mevr. F. Wout
Stichting Ziekenhuis Rijnstate
Postbus 9015, 6500 GS Arnhem
Telefoon: 085-529201

Beschrijving van het project

In de visie van Rijnstate is een televisietoestel (als terminal) het apparaat voor de ziekenhuispatiënt om interactief te communiceren. Rijnstate is tot de conclusie gekomen dat het aanbieden van multi-mediadiensten een kernactiviteit in de toekomstige service zal zijn en wil zich daarop voorbereiden (uitvoering servicefunctie en op termijn ook de zorgfunctie).

Hierbij nodigt Rijnstate ook externe partijen uit om deze diensten te ontwikkelen en exploiteren. De doelstellingen van dit project zijn:

- het opstellen van een pakket informatiediensten dat als start dient voor een in gang te zetten ontwikkeling die uiteindelijk moet leiden tot een geïntegreerd aanbod van multi-media-informatiediensten;
- het toetsen van de behoefte aan deze nieuwe producten (bij patiënten);
- het toetsen van de mogelijkheden om met externe partijen te komen tot een pallet aan diensten;
- het opdoen van ervaring met gezamenlijke exploitatievormen via één infrastructuur (rentabiliteit en inbedding in ziekenhuisorganisatie).

Men verwacht van dit project een verbetering in de kwaliteitservaring bij patiënten door het leveren van een op de behoefte afgestemd en toegankelijk pakket van informatie en ontspanning (via de 800 televisietoestellen). De ontwikkeling van een op multi-media gebaseerd dienstenpakket voor zowel de servicefunctie als de zorgfunctie zal op termijn zeker een bijdrage leveren aan de doelmatigheid en kwaliteit van de gezondheidszorg.

Praktische informatie

Doelgroep: patiënten van algemene ziekenhuizen

Locatie: Arnhem

Startdatum: juni 1994

Participant

Ziekenhuis Rijnstate

Multi-mediatechnieken bij patiëntenvoorlichting

Contactadres

Dhr. H. van der Westen
Canisius-Wilhelmina Ziekenhuis
Postbus 9015, 6500 GS Nijmegen
Telefoon: 080-657657

Beschrijving van het project

In dit project zal een CD-I-toepassing worden gerealiseerd die voldoet aan de gestelde eisen die in een praktijksituatie zijn beproefd. Daarnaast zal een handboek worden samengesteld voor toepassing/invoering van multi-media-technologieën op het terrein van consumentenvoorlichting voor organisaties binnen de zorgsector. Het project maakt gebruik van ervaringen die op dit gebied reeds zijn opgedaan binnen het Canisius-Wilhelmina Ziekenhuis (in samenwerking met Philips).

Het project komt tegemoet aan het volgende knelpunt: specialist en verpleegkundige hebben te weinig tijd om de patiënt goed voor te kunnen lichten en de patiënt is onzeker.

Middels een interactieve simulatie (CD-I) wordt aan dit knelpunt tegemoet gekomen.

Praktische informatie

Doelgroep: patiënten in algemene ziekenhuizen
Locatie: Nijmegen
Startdatum: september 1994

Participant

Canisius-Wilhelmina Ziekenhuis

Patiëntenvoorlichting en patiëntenservicebureau

Contactadres

Dhr. G. van den Hurk
St. Anna Ziekenhuis
Bogardeind 2, 5664 EH Geldrop
Telefoon: 040-891911

Beschrijving van het project

Het project is gericht op het geven van aanvullende informatie aan patiënten betreffende ziektebeelden, organisaties, hulpmiddelen.

Dit probeert men te bereiken door:

- mondelinge voorlichting door de voorlichtingsconsulente;
- demonstratie door de voorlichtingsconsulente;
- gebruik van foldermateriaal, brochures, boeken en audiovisueel materiaal;
- scholingen voor patiënten;
- voorlichtingsavonden/middagen;
- contacten met patiëntenorganisaties;
- gebruikmaken van gespecialiseerde verpleegkundigen.

Praktische informatie

Doelgroep: alle categorieën patiënten
Locatie: adherentiegebied van het St. Anna Ziekenhuis
Startdatum: mei 1992

Participant

St. Anna Ziekenhuis

Geautomatiseerde individuele patiëntenagenda

Contactadres

Dhr. J.P.C. Amersfoort
Canisius-Wilhelmina Ziekenhuis
Postbus 9015, 6500 GS Nijmegen
Telefoon: 080-658651

Beschrijving van het project

Dit project betreft een evaluatie van de invoering en het gebruik van een geautomatiseerde individuele patiëntenagenda.

De patiëntenagenda is een vertaling van het verpleegkundig zorgplan en het medisch behandelplan in voor de patiënt begrijpelijke termen. De agenda geeft informatie over het zorg- en behandelprogramma van een patiënt op een bepaalde dag.

Gedurende tenminste een half jaar wordt het gebruik van de agenda getoetst. Vóór de implementatie en aan het einde van de proefperiode worden metingen verricht. Door middel van deze voor- en nametingen wordt onderzocht of een geautomatiseerde individuele patiëntenagenda:

- op efficiënte wijze ingevoerd en gebruikt kan worden;
- bijdraagt aan de kwaliteit en doelmatigheid van de zorg;
- de informatievoorziening aan de patiënt verbetert;
- de coördinatie en planning van patiëntcontacten bevordert.

Tevens wordt onderzocht wat de kosten zijn van een ziekenhuisbrede invoering van het agendasysteem.

Praktische informatie

Doelgroep: patiënten van verpleegafdelingen van algemene ziekenhuizen
Locatie: landelijk
Startdatum: oktober 1994

Participanten

- Canisius-Wilhelmina Ziekenhuis
- AZUA
- Stichting BAZIS

Transferbureau voor indicatiestelling ziekenhuisnazorg

Contactadres

Mevr. N. Groenen
Thuiszorg Midden-Brabant
Lage Witsiebaan 2a, 5042 DA Tilburg
Telefoon: 013-636620

Beschrijving van het project

De doelstellingen zijn:

- efficiency-winst voor het ziekenhuis en de thuiszorg;
 - de verbetering van de door- en uitstroom van patiënten;
 - kwaliteitswinst voor de patiënt.
- Hiertoe wordt een intake-bureau van de thuiszorg in het ziekenhuis gevestigd.

Praktische informatie

Doelgroep: uit het ziekenhuis ontslagen patiënten die nazorg behoeven
Locatie: Midden-Brabant
Startdatum: juli 1993

Participanten

- Nicolaas Ziekenhuis Waalwijk
- Thuiszorg Midden-Brabant

Transferverpleegkundige

Contactadres

Mevr. B. Ritzen
Stichting Groene Kruis Heuvelland
Postbus 1307, 6201 BH Maastricht
Telefoon: 043-251151

Beschrijving van het project

De doelstellingen zijn:

- het optimaliseren van de patiëntenzorg door het verbeteren van de continuïteit van de zorgverlening aan de patiënt;
- het bevorderen van de doorstroming van patiënten van intramuraal naar onder andere de thuissituatie;
- het doelmatiger regelen van de procedure van aanmelding, indicatiestelling en overdracht.

Men tracht deze doelstelling te bereiken door:

- het aanstellen van een transferverpleegkundige, die in eerste instantie een zorgbemiddelingsfunctionaris is en gericht is op zorg(management) bij de overgang van klinische zorg naar thuiszorg;
- het begeleiden van het project door een stuurgroep;
- evaluatie aan de hand van vooraf opgestelde criteria (door een student verplegingswetenschap als afstudeerproject) en besluitvorming over de voortgang (afhankelijk van de resultaten).

Praktische informatie

Doelgroep: ziekenhuispatiënten, met name afdeling interne geneeskunde
Locaties: district Heuvelland: Maastricht, Eijsden, Meerssen,
Valkenburg, Wittem, Gulpen, Margraten, Vaals
Startdatum: januari 1994

Participanten

- Stichting Groene Kruis Heuvelland
- Academisch Ziekenhuis Maastricht

Publikatie

Werkgroep AZM/Stichting Groene Kruis Heuvelland, *Transferverpleegkundige: Transmuraal Samenwerkingsproject AZM en Stichting Groene Kruis Heuvelland*, Maastricht, 1993

Couveuse-nazorg

Contactadres

Mevr. M.L.I.E. Ausems-van Herten
 Groene Kruis Heuvelland, dienst Ouder- en Kindzorg
 Keizer Karelplein 4/5, 6211 TC Maastricht
 Telefoon: 043-215220

Beschrijving van het project

Het doel van dit project is het bieden van couveuse-nazorg. Door het bieden van nazorg aan ouders met een couveusekind wordt getracht om ouders zo optimaal mogelijk te begeleiden en te ondersteunen in de omgang met hun kind.

Nazorg aan ouders met een couveusekind bestaat uit:

- goede zorgoverdracht van ziekenhuisverpleegkundige aan kraamverzorgster in aanwezigheid van de ouder(s);
- poliklinisch couveuse-verpleegkundig spreekuur ten behoeve van de nazorg;
- telefonisch nazorg-spreekuur door couveuse-verpleegkundige;
- nazorg thuis in de vorm van twee contacten per dag van anderhalf uur gedurende vier dagen;
- goede zorgoverdracht aan OKZ-verpleegkundige na afloop van de couveuse-nazorg thuis.

Praktische informatie

Doelgroep: ouders met een couveusekind
 Locatie: Zuid-Limburg (acht gemeenten)
 Startdatum: juni 1994

Participanten

- Groene Kruis Heuvelland
- Academisch Ziekenhuis Maastricht

Apothekers Thuiszorg Coördinatiecentrum

Contactadres

Mevr. M. Hellings
Apothekers Thuiszorg Coördinatiecentrum/Canisius-Wilhelmina
Ziekenhuis
Weg door Jonkerbos 100, 6532 SZ Nijmegen
Telefoon: 080-560617

Beschrijving van het project

Het project is gericht op:

- het soepel laten verlopen van de overgang van ziekenhuis naar thuiszorg, wat betreft de genees- en hulpmiddelen;
- het verbeteren van de communicatie tussen openbare apotheken en ziekenhuisafdelingen;
- het profileren van de openbare apotheek.

Realisering geschiedt door:

- afstemming van het assortiment medische hulpmiddelen tussen eerste en tweede lijn;
- onderzoek naar verbetering van ontslagprocedure, wat betreft (genees)-middelen;
- hulpverleners in ziekenhuis te informeren over thuisapotheken en andersom apothekers over werkwijze in ziekenhuis (mogelijkheden/beperkingen);
- bemiddeling bij ontslag met complexe medicatie/hulpmiddelen (regelen hulpmiddelen, medische apparatuur en vergoeding daarvan);
- het tijdig (één dag voor ontslag) faxen van ontslagrecepten naar thuisapotheek;
- protocollering ontslagprocedure.

Praktische informatie

Doelgroep: uit het ziekenhuis ontslagen patiënten die medicatie en/of hulpmiddelen nodig hebben
Locatie: Nijmegen e.o.
Startdatum: januari 1993

Participanten

- Openbare apotheken in de regio
- Canisius-Wilhelmina Ziekenhuis

Publikaties

- Leistra, W., Vlekkeloze overgang van ziekenhuis naar huis, *CeWeZet-magazine (1993)* juli
- Koopman, J., Blij dat ik naar huis toe mag, *Prima Farma 1 (1994)* 1

Transferverpleegkundige

Contactadres

Dhr. G.C. Zoet
Sint Lucas Ziekenhuis
Jan Tooropstraat 164, 1061 AE Amsterdam
Telefoon: 020-5108730

Beschrijving van het project

Het project beoogt een goede overdracht naar de thuissituatie. Goed is: snel, efficiënt en met nodige ondersteuning.
Realisering geschiedt doordat de transferverpleegkundige is aangesteld in de begeleidingsgroep.

Praktische informatie

Doelgroep: oudere terminale patiënten
Locatie: Amsterdam-West
Startdatum: april 1993

Participanten

- SAK (Stichting Amsterdams Kruiswerk)
- Sint Lucas Ziekenhuis

Transmurale zorgverlening voor oncologische patiënten

Contactadres

Mevr. Th.C.M. van Hooff
Diaconessenhuis Leiden
Houtlaan 55, 2334 CK Leiden
Telefoon: 071-178178

Beschrijving van het project

De doelstelling van dit project is het verbeteren van de kwaliteit van zorg voor de patiënt met kanker in de thuissituatie.

Realisering geschiedt door:

- coördinatie van ontslag;
- verpleegkundige brugfunctie eerste en tweede lijn (liaisonfunctie);
- deskundigheidsbevordering (wijk)verpleegkundigen;
- consultatieve functie transmurale verpleegkundigen;
- opstellen van richtlijnen/protocollen.

Praktische informatie

Doelgroepen: oncologische patiënten
Locaties: Leiden, Bollenstreek
Startdatum: september 1993

Participanten

- Diaconessenhuis Leiden
- Stichting Thuiszorg Groot Rijnland
- Kruiswerk Rijn en Duin
- Zorg en Zekerheid (zorgverzekeraar)
- KLOZ

Thuiszorg voor kinderen met bronchopulmonaire dysplasie

Contactadres

Mevr. M. Spithoven
KITZ
Postbus 4050, 9701 EB Groningen
Telefoon: 050-686300

Beschrijving van het project

Het doel is het verkorten van de duur van ziekenhuisopname van kinderen met bronchopulmonaire dysplasie door verbeteren van mogelijkheden van behandeling, verpleging en verzorging thuis.

Men wil dit bereiken door:

- het realiseren van thuisbehandeling (thuiszorg) voor kinderen met BDP:
 - a beschrijven van de criteria voor vervroegd ontslag en thuisbehandeling/thuiszorg van kinderen met BDP;
 - b beschrijven van de voorwaarden, waaraan voldaan moet worden op het terrein van:
 - 1 deskundigheid van ouders, verzorgers en eerstelijns hulpverleners;
 - 2 medische apparatuur en hulpmiddelen (toepasbaarheid, betrouwbaarheid, beschikbaarheid en financiering);
 - 3 organisatie van de behandeling en de zorg in de thuissituatie;
 - c beschrijven van een organisatie van zorg en behandeling in de thuissituatie die zoveel mogelijk kan worden gerealiseerd door de reguliere eerstelijns hulpverleners (huisarts, wijkverpleging, openbare apotheker, fysiotherapeut, gezinsverzorging, e.a.);
- het beantwoorden van de vraag of de behandeling thuis medisch en sociaal gezien dezelfde kwaliteit biedt als de behandeling in het ziekenhuis;
- het verkrijgen van inzicht in de kosten van thuisbehandeling en thuiszorg van patiënten met BPD.

Praktische informatie

Doelgroep: kinderen met BDP die extra zuurstof nodig hebben

Locaties: Groningen, Friesland, Drenthe

Startdatum: januari 1993

Participanten

- KITZ
- AZG Beatrixkinderkliniek, afdeling Neonatologie
- Academisch Ziekenhuis Nijmegen
- Sophiaziekenhuis Zwolle

Zorgvernieuwing leidend tot ligduurverkorting

Contactadres

Dhr. C. van Vlaanderen
Beatrix Ziekenhuis
Postbus 90, 4200 AB Gorinchem
Telefoon: 01830-44558

Beschrijving van het project

Het project beoogt het in drie jaar tijd terugbrengen van de gemiddelde verpleegduur tot 7 dagen door middel van het instellen en/of veranderen c.q. bijstellen van een verscheidenheid van zorgvernieuwingsprojecten. Realisering geschiedt door het starten van verschillende zorgvernieuwingsprojecten in het kader van ziekenhuisverplaatste zorg (opzet herstelafdeling, analyse patiëntencategorieën per specialisme, etc.).

Praktische informatie

Doelgroep: ziekenhuispatiënten
Locatie: Gorinchem
Startdatum: maart 1994

Participanten

- Kruiswerkorganisaties uit regio
- Thuiszorgorganisaties uit regio
- Regionale huisartsenvereniging
- Zorgverzekeraars (Trias + ANOZ)
- Verzorgingshuizen uit regio
- Beatrix Ziekenhuis
- Verpleeghuizen

Sondevoeding en infuuszorg thuis

Contactadres

Dhr. M. Kok
Regionale Kruisvereniging Oost-Groningen
Postbus 373, 9640 AJ Veendam
Telefoon: 05987-58222

Beschrijving van het project

Het doel is het maken van een protocol voor de overdracht van patiënten uit het ziekenhuis naar de thuiszorg met sondevoeding (met of zonder sondevoedingspomp) en/of infuustherapie (met of zonder infuuspomp).

Hiertoe worden de volgende methoden gebruikt:

- literatuurstudie;
- analyse bestaand materiaal;
- bereiken van consensus over taken en verantwoordelijkheden;
- aanpassing bestaand protocol;
- toetsing;
- invoering overdrachtsprotocol.

Praktische informatie

Doelgroep: patiënten die sondevoeding of infuus nodig hebben

Locaties: Veendam, Winschoten, Stadskanaal, Hoogezand en omliggende gemeenten

Startdatum: januari 1993

Participanten

- Regionale Kruisvereniging Oost-Groningen
- Refaja Ziekenhuis Stadskanaal

Vorbereiding van ontslag uit het ziekenhuis

Contactadres

Dhr. D. Wijkkel
Onderzoekscentrum eerste – tweede lijn VU-Ziekenhuis
Postbus 7057, 1007 MB Amsterdam
Telefoon: 020-4443473

Beschrijving van het project

Het doel is inzicht te verwerven in:

- aard en omvang van de postontslagproblematiek;
- de bruikbaarheid van een risico-index om postontslagproblemen te voorspellen;
- de bruikbaarheid en effectiviteit van de ontslagvoorbereidingsprocedures. Een werkgroep bereidt deze interventies voor door:
- snel na opname de patiënten te screenen op het risico voor postontslagproblemen;
- het inzetten van een multidisciplinair ontslagteam snel na opname voor de hoog- en middelrisicopatiënten;
- het voeren van ontslaggesprekken aan de hand van een checklist.

Praktische informatie

Doelgroep: ziekenhuispatiënten met interne aandoening
Locatie: verzorgingsgebied van het VU-Ziekenhuis Amsterdam
Startdatum: augustus 1994

Participanten

- VU-Ziekenhuis
- Stichting Amsterdams Kruiswerk
- Onderzoekscentrum eerste – tweede lijn VU-Ziekenhuis

Liaisonverpleegkundige

Contactadres

Mevr. W.J.C. Hoogsteijn-Knoppert
Stichting Maatzorg
Postbus 603, 2600 AP Delft
Telefoon: 015-610893

Beschrijving van het project

Het doel is dat de patiënt met ziekenhuisindicatie die afhankelijk is van medische apparatuur (perifere infusie en pijnpompjes) overgeplaatst kan worden naar de thuissituatie.

Hiertoe wordt een liaisonverpleegkundige aangesteld, die de coördinatie van de overplaatsing op zich zal nemen. Er wordt een begeleidingswerkgroep bestaande uit vertegenwoordigers van de betrokken disciplines ingesteld. Er is regulier overleg tussen ziekenhuis en thuiszorg. Verder worden er richtlijnen en protocollen opgesteld.

Praktische informatie

Doelgroep: patiënten met een ziekenhuisindicatie die afhankelijk zijn van medische apparatuur

Locaties: Delft, Pijnacker, Nootdorp, Westland

Startdatum: oktober 1993

Participanten

- Stichting Maatzorg Delft
- Reinier de Graaf Gasthuis Delft
- Ziektekostenverzekeraar DSW

‘Verkeerde bed’-project

Contactadres

Dhr. R.M. Haeck
Zorgverzekeraar AZWZ/ZHE
Postbus 23, 3330 AA Zwijndrecht
Telefoon: 078-251500

Beschrijving van het project

Het doel is de tijdelijke opname van ‘verkeerde bed’-patiënten uit het ziekenhuis in een verzorgingshuis.

Vanuit het ziekenhuis wordt de patiënt aangemeld bij de indicatiecommissie en het verpleeghuis. De patiënt komt na indicatie op de wachtlijst voor het verpleeghuis. In samenspraak tussen het opnameteam van het verpleeghuis, de indicatiecommissie en de verzorgingshuizen wordt de meest geschikte opvang voor de patiënt besproken. De indicatiecommissie coördineert de plaatsing. Het verpleeghuis levert verpleeghuisdeskundigheid.

Praktische informatie

Doelgroep: ‘verkeerde bed’-patiënten in het ziekenhuis
Locatie: Goeree-Overflakkee
Startdatum: mei 1993

Participanten

- Verpleeghuis Samaritaan
- Verzorgingshuis Ebbe en Vloed
- Verzorgingshuis Geldershof
- Verzorgingshuis Goede Ree
- Verzorgingshuis Vliedberg
- Van Weel Bethesda Ziekenhuis
- Regionale Indicatiecommissie Dirksland/Middelharnis/Oostflakkee
- Indicatiecommissie Goedereede
- Zorgverzekeraar AZWZ/ZHE

Orthopedie-project

Contactadres

Dhr. J. Diekema
 Verpleeghuis Regina Pacis
 Velperweg 158, 6824 MD Arnhem
 Telefoon: 085-648111

Beschrijving van het project

De doelstelling is het verminderen van de opnamedruk op de orthopedische bedden van het ziekenhuis door het verplaatsen van het revalidatietraject na electieve heup/knie-operaties van het ziekenhuis naar twee verpleeghuizen.

Hiertoe zijn in twee verpleeghuizen elk vier bedden gereserveerd voor deze doelgroep. Het zorgtraject (vanaf polikliniek tot en met ontslag uit het verpleeghuis) ligt vast in een protocol. De behandelingen zijn ook geprotocolleerd.

Praktische informatie

Doelgroep: patiënten met electieve operaties aan heup/knie
 Locaties: gemeente Arnhem, Velp, Overbetuwe (Huissen, Elst, Bommel etc.)
 Startdatum: januari 1993

Participanten

- Ziekenhuis Rijnstate, Arnhem
- Maatschap Orthopedisch Chirurgen
- Verpleeghuis Regina Pacis, Arnhem
- Verpleeghuis Martinushof, Arnhem

Innovatie diabeteszorg

Contactadres

Mevr. B.P. Bakker-Verschoor
Beatrix Ziekenhuis
Postbus 90, 4200 AB Gorinchem
Telefoon: 01830-44444

Beschrijving van het project

De doelstellingen van het project zijn:

- inspelen op ontwikkelingen zoals: toename type II-patiënten, verwacht te kort aan huisartsen, samenwerkingsverbanden tussen eerste en tweede lijn;
- coördineren van de zorg voor huisartspatiënten door een verpleegkundig specialist diabeteszorg;
- verhogen van de kwaliteit van zorg aan patiënten met diabetes mellitus;
- bevorderen van het psychosociaal welbevinden van bovengenoemde patiënten;
- bevorderen van de zelfredzaamheid van deze patiënten;
- verhogen van de doelmatigheid van de zorg.

Realisering geschiedt door:

- organisatie van de logistiek rond het behandelen c.q. controleren volgens de NHG-standaard door de huisarts;
- het organiseren van groepsscreening en educatie (huisartsgebonden);
- het aanbieden van een informatie/adviespunt voor deze groep patiënten.

Praktische informatie

Doelgroepen: patiënten met diabetes mellitus type II behandeld met orale medicatie en/of dieet
Locatie: Leerdam e.o.
Startdatum: mei 1994

Participanten

- Beatrix Ziekenhuis
- Huisartsengroep Leerdam e.o.

CVA-project

Contactadres

Dhr. R.O. van Heukelom
Districts Huisartsen Vereniging Groot Gelre
Dorpsstraat 19, 6741 AA Lunteren
Telefoon: 08388-2276

Beschrijving van het project

Het doel is het bieden van transmurale zorg aan CVA-patiënten, zodat het volgende bereikt wordt:

- patiënten met een beperkt CVA of TIA hoeven niet meer opgenomen te worden, maar kunnen door een snel gerealiseerde dagopname diagnostisch in kaart worden gebracht door de neuroloog teneinde risicofactoren op te sporen, waardoor recidive of ernstiger CVA mogelijk voorkomen kan worden. De behandeling en coördinatie van de hulpverlening blijft in handen van de huisarts;
- opgenomen patiënten kunnen na een ernstiger CVA eerder naar huis door grotere deskundigheid in de eerste lijn en betere samenwerking met de tweede lijn.

Hiertoe worden de contacten tussen neuroloog, huisarts en revalidatie-arts geïntensiveerd. De huisarts wordt meer betrokken bij de diagnostiek, behandeling en nazorg. Voor de medische uitvoering is door huisartsen en specialisten een protocol opgesteld, volgens welke route alle nieuwe CVA-patiënten zullen worden behandeld. Ook zijn er afspraken gemaakt met hulpverleners in de thuiszorg over de wijze waarop de thuiszorg georganiseerd en gerealiseerd moet worden.

Praktische informatie

Doelgroep: patiënten met een beperkt CVA of TIA
Locaties: Lunteren, Ede, Ederveen
Startdatum: september 1993

Participanten

- Huisartsengroep Lunteren
- Districts Huisartsen Vereniging Groot Gelre
- Ziekenfonds RZR
- Ziekenhuis Gelderse Vallei
- RIAGG Ede

Transmuraal verpleegkundig protocol voor patiënten met chronisch hartfalen

Contactadres
Mevr. T. Jaarsma
Rijksuniversiteit Limburg
Postbus 616, 6200 MD Maastricht
Telefoon: 043-881703

Beschrijving van het project
De vraagstelling is: wat zijn de effecten van een transmuraal verpleegkundig interventieprotocol bij patiënten met een chronisch hartfalen op hun zelfzorgvermogen, hun klachten gerelateerd aan hartfalen en hun gebruik van gezondheidszorgvoorzieningen?
Men wil een antwoord vinden op deze vraag door middel van een gerandomiseerd tweegroeps experimenteel design met één vóór- en drie nametingen.

Praktische informatie
Doelgroep: patiënten met chronisch hartfalen
Locatie: verzorgingsgebied van het Academisch Ziekenhuis, Maastricht
Startdatum: februari 1994

- Participanten*
- Academisch Ziekenhuis Maastricht
 - Rijksuniversiteit Limburg

Reactivering van patiënten met cara

Contactadres

Dhr. P.J. Wijkstra
p/a Ziekenhuis De Weezenlanden
Groot Wezenland 20, 8011 JW Zwolle
Telefoon: 038-299518

Beschrijving van het project

Het doel is het verbeteren van:

- inspanningstolerantie;
- functie van de inspiratiespieren;
- kortademigheidsklachten;
- kwaliteit van leven.

Hiertoe is een multidisciplinair programma opgezet, uitgevoerd in de thuis-situatie. De meewerkende disciplines zijn: fysiotherapeuten, huisartsen, wijkverpleegkundigen en longartsen.

Praktische informatie

Doelgroep: patiënten met een ernstige vorm van cara
Locaties: Groningen, Drenthe, Oost-Friesland
Startdatum: augustus 1990

Participanten

- Academisch Ziekenhuis Groningen, afdeling Longziekten
- Astmacentrum Beatrixoord te Haren

Publikaties

- Wijkstra, P.J., R. van Altena, et al., Quality of life in patients with chronic obstructive pulmonary disease improves after rehabilitation at home, *European Respiratory Journal* (1994) 7
- Wijkstra, P.J. et al., Reliability and validity of the Chronic Respiratory Questionnaire, *Thorax* (1994) 49

- Wijkstra, P.J. et al., Relationship of lungfunction, maximal inspiratory pressure, dyspnoea and quality of life with exercise tolerance in patients with chronic obstructive pulmonary disease, *Thorax* (1994) 49

Thuiszorg bij patiënten met emfyseem

Contactadres

Mevr. C. Engelsman
KITZ
Postbus 4050, 9701 EB Groningen
Telefoon: 050-686300

Beschrijving van het project

Het doel is het verbeteren van de kwaliteit van leven van patiënten met ernstig emfyseem door het vergroten van de mogelijkheden van behandeling, verpleging en verzorging thuis en het verlagen van de medische consumptie door het verminderen van het aantal ziekenhuisopnames en de duur daarvan.

Dit wil men bereiken door:

- het onderzoeken in hoeverre het mogelijk is om in de thuiszorg door gerichte preventieve aanpak en interventie er zorg voor te dragen dat emfyseempatiënten in een zo goed mogelijke conditie blijven en optimaal kunnen blijven functioneren;
- het realiseren van thuiszorg voor patiënten met ernstig emfyseem:
 - a beschrijven van de voor thuiszorg in aanmerking komende patiëntencategorieën;
 - b beschrijven van de voorwaarden, waaraan voldaan moet worden op het terrein van:
 - 1 deskundigheid;
 - 2 materialen en technische hulpmiddelen (toepasbaarheid, betrouwbaarheid, beschikbaarheid en financiering);
 - 3 aanpassing van de woonomgeving;
 - 4 organisatie van de behandeling en de zorg in de thuissituatie;
 - 5 bewaking van de conditie van de patiënt en zonodig bijstellen van het beleid op geleide van eventuele wijzigingen in de conditie van de patiënt;
 - c het (structureel) realiseren van deze voorwaarden;

- het zodanig organiseren van de uitvoering van de zorg dat deze zoveel mogelijk kan worden gerealiseerd binnen de reguliere zorgverleningskaders van de eerste, tweede en derde lijn;
- het beantwoorden van de vraag of de zorg thuis kwalitatief verantwoord kan worden geleverd.

Praktische informatie

Doelgroep: patiënten met ernstig longemfyseem

Locaties: Groningen, Friesland, Drenthe, adherentiegebied van het astma-centrum Dekkerswald (2e fase), adherentiegebied van het astmacentrum De Klokkenberg (2e fase)

Startdatum: januari 1993

Participanten

- KITZ
- Astmacentrum Beatrixoord
- Astmacentrum Dekkerswald
- Astmacentrum De Klokkenberg

Reuma-project

Contactadres

Mevr. L. de Bie
Kruisvereniging Breda
Wilhelminasingel 5, 4818 AB Breda
Telefoon: 076-265555 woensdagochtend

Beschrijving van het project

Het doel van dit project is dat de wijkverpleegkundige huisbezoeken brengt aan de cliënt met reumatoïde artritis op het tijdstip dat deze zich in stadium 2 volgens de classificatie van Steinbröcher bevindt. Het in een vroegtijdig stadium bezoeken van deze cliënten kan een waardevolle bijdrage betekenen aan het welbevinden van deze cliënten.

Om deze doelstelling te bereiken zijn in 1993 de volgende activiteiten ondernomen:

- het ontwikkelen van een samenwerkingsprotocol tussen wijkverpleegkundige en reumatoloog. Een reeks huisbezoeken en de consulten op de polikliniek worden, in het eerste jaar na verwijzing, op elkaar afgestemd;
- structureel overleg met de reumatoloog ten behoeve van het ontwerpen van een verwijzingssysteem, de procedure van verwijzing en een overdrachtsformulier. Dit ten behoeve van een uiteindelijk gestructureerde samenwerking;
- het ontwerpen van een informatiefolder voor de cliënt;
- het ontwerpen van een cliëntenboekje waarin informatie staat voor en over de cliënt. Deze zal gebruikt worden door de cliënt, reumatoloog en wijkverpleegkundige;
- deskundigheidsbevordering van wijkverpleegkundigen, mede door het ontwikkelen van een zorgverleningsprotocol voor mensen met reumatoïde artritis.

In april 1994 is gestart met het afleggen van de huisbezoeken.

Tijdens één van de eerste consulten bij de reumatoloog wordt de patiënt uitgenodigd deel te nemen aan het project. Na toestemming worden de ge-

gevens van de patiënt doorgegeven aan de verpleegkundig specialist reuma en aan de wijkverpleegkundige. Gedurende een jaar heeft de patiënt op vaste tijden contact met de reumatoloog en de wijkverpleegkundige. De contacten met de reumatoloog vinden plaats op de polikliniek van het ziekenhuis en zijn vooral gericht op de medische behandeling van reumatoïde artritis. De contacten met de wijkverpleegkundige vinden thuis plaats. De wijkverpleegkundige geeft vooral voorlichting over en ondersteuning bij het toepassen van de leefregels bij reumatoïde artritis. Na dit jaar blijven afspraken op verzoek van de patiënt mogelijk.

Praktische informatie

Doelgroep: cliënten met RA, stadium 2 volgens Steinbröcher

Locatie: Breda

Startdatum: april 1994

Participanten

- Kruisvereniging Breda
- Ziekenhuis De Baronie te Breda

Reumaconsulent

Contactadres

Dhr. H.H. Eilert
Medisch Centrum Alkmaar
Postbus 501, 1800 AM Alkmaar
Telefoon: 072-482317

Beschrijving van het project

Het project beoogt een goede stroomlijning van het hulpverleningscircuit voor reumapatiënten. Dit houdt onder andere in: een betere afstemming van eerstelijnszorg en ziekenhuiszorg en een betere voorlichting aan en begeleiding van de patiënt.

Realisering geschiedt doordat een reumadistrictsverpleegkundige een aantal dagen per week werkt op de pijnkliniek reumatologie. Gevolg is dat reumapatiënten op de poli reumatologie door de reumatologen snel worden doorverwezen naar de transmuraal verpleegkundige. De transmuraal verpleegkundige verzorgt de deskundigheidsbevordering aan het ziekenhuispersoneel en aan het personeel van de regionale thuiszorg.

Praktische informatie

Doelgroep: ambulante patiënten met chronische reumatische aandoeningen
Locatie: Alkmaar e.o.
Startdatum: juni 1993

Participanten

- Medisch Centrum Alkmaar
- Regionale Thuiszorg
- UNIVE-zorgverzekeraar
- Maatschap Reumatologen Alkmaar
- Districts Huisartsen Vereniging Noord-Kennemerland
- Reumapatiëntenvereniging Alkmaar

SPINOUSZIEKEN SAMENWERKING EERSTE EN TWEDE LIJN

Transmuraal werkende wijkverpleegkundige reuma

Contactadres

Mevr. I.M. Keylard
Stichting Kruiswerk Friesland-Noord
Allingawier 37, 9001 LP Grouw
Telefoon: 05662-3891

Beschrijving van het project

Het project beoogt:

- het opheffen van knelpunten die men aantreft bij de cliënt in de huidige situatie;
- een optimale samenwerking tussen verpleegkundigen uit de eerste en tweede lijn;
- een optimale (na)zorg in de poliklinische fase;
- goede voorlichting met betrekking tot voorzieningen.

Realisering geschiedt door:

- eenmaal per week vier uur spreekuur op de polikliniek reumatologie;
- de reumaconsulent ‘behandelt’ zelf of verwijst door naar de tweede lijn;
- de reumaconsulent vervult de coördinatiefunctie;
- de reumaconsulent vervult vraagbaakfunctie voor collega’s;
- de reumaconsulent verzorgt reumavorlichting (informatie, instructie, begeleiding, educatie).

Praktische informatie

Doelgroep: patiënten met reumatische aandoeningen
Locatie: Friesland
Startdatum: september 1993

Participanten

- MCL-Zuid Leeuwarden
- Stichting Kruiswerk Friesland-Noord

Publikatie

Mik, K. de, Praktische hulp bij reuma, *Gezond Thuis* (1994) april

Palliatieve zorg in de huisartsenpraktijk

Contactadres

Dhr. K.W. Schuit
Huisarts
Verl. Hereweg 31, 9721 AD Groningen
Telefoon: 050-252333

Beschrijving van het project

De doelstelling van dit project is de palliatieve zorg in de huisartsenpraktijk te verbeteren.

Hiertoe worden interviews afgenomen bij palliatieve kankerpatiënten. Deze interviews worden door middel van vragenlijsten afgenomen. Op basis van deze gegevens volgt advisering aan de huisarts na overleg met experts.

Praktische informatie

Doelgroep: palliatieve kankerpatiënten
Locatie: Groningen
Startdatum: maart 1994

Participanten

- IKN Groningen
- Huisartsen
- Radiotherapie AZG

Continuïteit van zorg voor het kind met kanker en zijn/haar ouders

Contactadres

Mevr. C. van den Hoed-Heerschap
Wilhelmina Kinderziekenhuis
Postbus 18009, 3501 CA Utrecht
Telefoon: 030-320911

Beschrijving van het project

Het project is gericht op de continuïteit van zorg voor het kind met kanker en zijn/haar ouders, gedurende de klinische opname, dagbehandeling, poliklinische controle en de zorg in de thuissituatie.

Dit probeert men te bereiken door middel van:

- verpleegkundig spreekuur;
- protocollen;
- deskundigheidsbevordering;
- het aanstellen van een verpleegkundig specialist oncologie die op drie afdelingen (klinische opname, dagbehandeling en poliklinische controle) werkzaam is.

Praktische informatie

Doelgroep: kinderen met kanker, met name van haematologische origine
Locatie: Utrecht
Startdatum: april 1994

Participant

Wilhelmina Kinderziekenhuis te Utrecht

Experimenten coördinatiecentra chronische ziekenzorg

Contactadres

Dhr. M. Bekkers
NIVEL
Drieharingstraat 6, 3511 BJ Utrecht
Telefoon: 030-319946

Beschrijving van het project

Het doel is het verbeteren van de kwaliteit van de zorgverlening aan chronisch zieken.

Dit probeert men te bereiken door betere coördinatie van zorg, het verhogen van de afstemming tussen eerste en tweede lijn door het ontwikkelen van protocollen, deskundigheidsbevordering, het meer toegankelijk maken van bestaande informatie en documentatie.

Praktische informatie

Doelgroep: chronisch zieken, zowel kinderen als volwassenen
Locaties: regio Noord-Nederland (Groningen, Friesland en Drenthe), regio Zuidwest-Nederland (Zeeland, westelijk Noord-Brabant, Zuid-Holland), Limburg
Startdatum: januari 1994

Participanten

- Nationale Commissie Chronisch Zieken
- Academisch Ziekenhuis Groningen
- IKR/IKW
- Instituut voor Revalidatievraagstukken

Zelfzorg van jeugdige diabetes

Contactadres

Dhr. R.A. Hirasing
TNO Preventie en Gezondheid
Postbus 124, 2300 AC Leiden
Telefoon: 071-181653

Beschrijving van het project

Het doel is de vermindering van ziekenhuisopnamen bij jeugdigen bij wie de diagnose diabetes mellitus wordt vastgesteld.

Dit doel tracht men te bereiken door:

- het huidige beleid met betrekking tot ziekenhuisopnamen in kaart te brengen;
- na te gaan wat de klinische kenmerken zijn van nieuwe patiënten;
- ontwikkelen van een praktisch, ondersteunend zelfzorgboek voor ouders (eventueel jeugdigen).

Praktische informatie

Doelgroep: insuline-afhankelijke diabetes mellitus-patiënten
Startdatum: januari 1993

Participant

Adviesgroep Diabetes Mellitus

Groepsgewijze dieetadvisering

Contactadres

Mevr. H. Pot
Regionale Kruisvereniging Oost-Groningen
Postbus 373, 9640 AJ Veendam
Telefoon: 05987-58222

Beschrijving van het project

Het doel is het nagaan of het haalbaar is, om binnen de afgesproken tijdsinvestering, het pakket voedingsvoorlichting/dieetadvisering uit te breiden met groepsgewijze dieetadvisering voor de cliëntencategorieën hypercholesterolemie en diabetes. Aanleiding: verhoging van de kwaliteit van het aanbod en behoud/vergroting van de arbeidssatisfactie van de diëtist. Randvoorwaarde: efficiencybehoud en zo mogelijk efficiencyverhoging.

Men probeert dit doel te bereiken door:

- het maken van een voorstel met betrekking tot de haalbaarheid van groepsgewijze dieetadvisering;
- het maken van een produktbeschrijving, welke omvat: de beschrijving van de voedingsprogramma's, de kwaliteit en evaluatie van de voedingsprogramma's en het basisconcept voor een communicatieplan;
- het verder uitwerken van de produktbeschrijving, met onder andere inhoudelijke draaiboeken, PR-materiaal en dergelijke.

Praktische informatie

Doelgroepen: cliënten met diabetes mellitus, cliënten met hypercholesterolemie

Locaties: Veendam, Winschoten, Hoogezand, Stadskanaal

Startdatum: mei 1993

Participanten

- Regionale Kruisvereniging Oost-Groningen
- Compliance Consult

Protocol diabetes type II

Contactadres

Dhr. H.A. van Dam
Gezondheidscentrum Withuis
Straelseweg 193, 5914 AL Venlo
Telefoon: 077-517651

Beschrijving van het project

Het doel is de groep type II-diabeten van het gezondheidscentrum Withuis betere begeleiding te bieden door geïntegreerde samenwerking tussen huisarts, assistente, wijkverpleegkundige en diëtiste.

De werkwijze is als volgt:

- op papier uitwerken van het samenwerkingsprotocol;
- uitwerken van de takenschema's van elke betrokken discipline;
- informeren van het team van hulpverleners middels een intern infobulletin, intern symposium en discipline-overleg;
- informeren van de patiënten middels een brief, bijeenkomst en artikelen in de Withuiskrant.

Praktische informatie

Doelgroep: patiënten met diabetes mellitus type II
Locatie: Venlo
Startdatum: april 1992

Participanten

- Gezondheidscentrum Withuis
- Huisartsengroep
- Assistentengroep
- Groene Kruis

Intensieve oefentherapie bij patiënten met reumatoïde artritis

Contactadres

Dhr. B.A.C. Dijkmans
Academisch Ziekenhuis Leiden, afdeling Reumatologie
Rijnsburgerweg 10, 2333 AA Leiden
Telefoon: 071-263598

Beschrijving van het project

In deze studie zal worden nagegaan wat de effecten van intensieve oefentherapie zijn bij mensen met reumatoïde artritis. Het effect van deze intensieve oefentherapie zal worden vergeleken met de klassiek aanbevolen oefentherapie en met oefeninstructies thuis. Het verwachte resultaat van deze studie is dat de intensieve oefentherapie een beter effect heeft op met name de conditie en spierkracht van mensen met R.A. Voor mensen met reuma kan deze vorm van therapie een belangrijke bijdrage leveren aan het langer zelfstandig functioneren.

De effecten wil men nagaan met behulp van vergelijkend onderzoek. Bij alle deelnemende patiënten wordt een voormeting, een nameting en een follow-upmeting verricht. Ook worden vragenlijsten over het dagelijks functioneren ingevuld.

Praktische informatie

Doelgroep: patiënten met reumatoïde artritis in een rustige fase
Locatie: Leiden e.o.
Startdatum: december 1992

Participant

Academisch Ziekenhuis Leiden, afdeling Reumatologie

Schoon schip

Contactadres

Mevr. G. Jutten
Thuiszorg Centraal Twente
Grotestraat 83, 7622 GC Borne
Telefoon: 074-661549

Beschrijving van het project

De doelstelling is het verhogen van de kwaliteit van de zorg rond baden, douchen en wassen van chronisch zieken in de thuissituatie door een verbeterde implementatie van bestaande technologie. Daarbij heeft de kwaliteit van de zorg zowel betrekking op de zorgontvanger als op de zorgverlener. Voor de zorgontvanger betekent verhoging van de kwaliteit een vergroting van de onafhankelijkheid en een vermindering van de fysieke en/of psychologische belasting. Voor de zorgverlener betekent een verhoging van de kwaliteit een verbetering van de ergonomische aspecten van de zorghandelingen en een verhoging van de efficiëntie van de zorghandelingen.

Via de volgende werkwijze tracht men deze doelstelling te bereiken:

- analyse van de huidige implementatie (het gebruik van een aantal producten wordt bestudeerd, bijvoorbeeld badplank, douchezitje en wandbeugels);
- proefimplementatie naar verbeterde inzichten. Als resultaten van de proefimplementatie worden verwacht: indicatiestelling per produkt, gebruiksprotocol en gebruiksadviezen, trainings- en instructieprogramma's, optimalisatie van organisatie en logistiek en informatie voor andere zorgverleners/ontvangers;
- uitgebreide implementatie en opname binnen het zorgplan van Thuiszorg Centraal Twente. Belangrijk in deze fase is de demonstratierol die ten aanzien van andere zorginstellingen zal worden vervuld.

Praktische informatie

Doelgroep: chronisch zieken met zelfzorgtekort bij baden/douchen
Locatie: verzorgingsgebied van Thuiszorg Centraal Twente
Startdatum: april 1994

Participanten

- Thuiszorg Centraal Twente
- Kunst & Van Leerdam Medical Technology B.V.

Aidszorg dak- en thuislozen

Contactadres

Mevr. T. Cornelissen
Verzorgingscentrum Flevohuis
Kramatweg 20a, 1095 JP Amsterdam
Telefoon: 020-5607801

Beschrijving van het project

De doelstelling van dit project is het opvangen van en bieden van zorg (onderdak en behandeling) aan dak- en thuisloze HIV-geïnfecteerden en aidspatiënten.

Hiertoe wordt:

- aan genoemde doelgroep onderdak en basiszorg gegeven door het Leger des Heils en HVO De Veste;
- aan genoemde doelgroep door het Flevohuis middelen verstrekt voor aanvullende zorg en deskundige hulp ten aanzien van behandeling en begeleiding (verpleeghuisarts, verpleegkundigen en paramedici).

Praktische informatie

Doelgroep: dak- en thuisloze aidspatiënten met verpleeghuisindicatie
Locatie: Amsterdam
Startdatum: januari 1994

Participanten

- Verzorgingscentrum Flevohuis
- HVO De Veste
- Leger des Heils
- GG en GD Amsterdam
- Ziektekostenverzekeraar ZAO
- Gemeente Amsterdam

Kwedelstee, dagopvang voor CVA-gehandicapten

Contactadres

Dhr. R. Reynders
Verpleeghuis Neerwolde
H. Dunantlaan 22, 9728 HD Groningen
Telefoon: 55-262822

Beschrijving van het project

Veel CVA-patiënten verkeren thuis in een sociaal isolement. Daarnaast is voor huisgenoten verzorging van CVA-patiënten een zware taak. Overbelasting is het gevolg. Het doel van dit project is het bieden van:

- een zinvolle tijdsbesteding en sociale contacten voor CVA-patiënten;
- ondersteuning van huisgenoten en familie gedurende twee dagen per week.

Dit wil men bereiken door CVA-patiënten twee dagen per week dagopvang te bieden in het verzorgingshuis Hunzerheem onder begeleiding van een ziekenverzorgende, een activiteitenbegeleider en vrijwilligers. Er worden activiteiten ontwikkeld die afgestemd zijn op wens en mogelijkheden van de deelnemers.

Praktische informatie

Doelgroep: thuiswonende CVA-patiënten in stabiele fase
Locatie: een gebied van ongeveer 22 km rond Hunzerheem in Groningen
Startdatum: september 1999

Participanten

- Verzorgingshuis Hunzerheem
- Verpleeghuis Neerwolde
- Vereniging voor CVA-gehandicapten 'Samen Verder'
- Vakgroep Huisartsgeneeskunde Rijksuniversiteit Groningen
- Revalidatiecentrum Beatrixoord

Astmatraining voor kinderen van 8-12 jaar

Contactadres

Mevr. G.W.M. Rogge-Baas
Gezondheidscentrum Didam
Lieve Vrouweplein 12-24, 6942 BP Didam
Telefoon: 08362-24159

Beschrijving van het project

De doelstelling van de astmatraining is de vaardigheden van kinderen met astma zodanig te verbeteren dat zij hun klachten en de gevolgen van de aandoening in het dagelijks leven zo goed mogelijk kunnen hanteren. De training is overgenomen van astmacentrum Heideheuvel.

Het programma van de astmatraining is helemaal toegespitst op kinderen: aansluitend bij hun ontwikkelingsstadium en belevingswereld. Er is allerlei speel-leermateriaal over astma, medicijngebruik en herkenning van de eerste signalen van opkomende benauwdheid. Daarnaast wordt in de training aandacht besteed aan vaardigheden om bijvoorbeeld met de arts over astma te praten of met leerkrachten, leeftijdsgenootjes en familieleden.

De training is ingebed in een cara-project dat de hulpverlening aan carapatiënten wil verbeteren. In dat verband is er een lespakket voor basisscholen ontwikkeld, is er een themabijeenkomst/expositie cara georganiseerd en een instructiebijeenkomst voor hulpverleners met betrekking tot inhalatietechnieken en medicijngebruik.

Praktische informatie

Doelgroep: astmakinderen
Locatie: Didam
Startdatum: september 1994

Participant

Gezondheidscentrum Didam

Vrijwilligers terminale thuishulp

Contactadres

Mevr. M. Trimbos
Stichting Thuiszorg Groene Kruis STAD
Postbus 707, 9700 AS Groningen
Telefoon: 050-663651

Beschrijving van het project

Het doel is het bieden van vrijwilligershulp aan terminale patiënten in de thuissituatie ter ondersteuning/vervanging van de mantelzorg. Het project maakt deel uit van het samenwerkingsverband van de Stedelijke Stuurgroep Vrijwillige Thuishulp en Stichting Thuiszorg Groene Kruis STAD.

De verantwoordelijkheid voor (de coördinatie van) het project ligt bij de Stedelijke Stuurgroep Vrijwillige Thuishulp. Na een positief besluit van de betrokken professionele hulpverleners (coördinerend wijkverpleegkundigen en medewerkers van de intensieve thuiszorg) over het bestaansrecht van het project en de bereidheid tot samenwerking, is een samenwerkingsprotocol opgesteld, waarin procedures en taakafbakening zijn vastgelegd.

Gedurende één jaar wordt de samenwerking in dit project op beleidsmatig niveau gevolgd en geëvalueerd.

Praktische informatie

Doelgroep: terminale patiënten die thuis willen sterven
Locatie: gemeente Groningen
Startdatum: juni 1993

Participanten

- Stedelijke Stuurgroep Vrijwillige Thuishulp
- Stichting Thuiszorg Groene Kruis STAD

Publikaties

- Stedelijke Stuurgroep Vrijwillige Thuishulp, Stichting Thuiszorg Groene Kruis STAD, *Samen beter in zorg*, Groningen, 1993
- *Nieuwsbrief: Vrijwilligers en Terminale Zorg*, NRW publikatie, 1993

Terminale thuiszorg

Contactadres

Dhr. W. Elferink
Gezondheidscentrum Withuis
Straelseweg 193, 5925 CC Venlo
Telefoon: 077-510851

Beschrijving van het project

Het doel is het op basis van ervaringen binnen het Gezondheidscentrum Withuis en ervaringen elders met terminale thuiszorg komen tot een samenwerkingsprotocol dat als richtlijn gebruikt kan worden in de hulp- c.q. zorgverlening aan terminale patiënten en hun omgeving.

Hiertoe is de bestaande samenwerking rond de terminale patiënt gestructureerd en beschreven in 'Het protocol terminale thuiszorg in het Withuis'. Aanmelding voor terminale thuiszorg vindt plaats via een professionele hulpverlener. Als de patiënt thuis is, is de huisarts de aanmelder. Verblijft de patiënt in het ziekenhuis, dan overlegt de specialist met de huisarts over de mogelijkheid van ontslag en de benodigde zorg in de thuissituatie.

Een werkgroep, waarin huisartsen, de wijkverpleging en de gezinszorg participeren, begeleidt het gebruik van het protocol en wil gericht ervaringen verzamelen via evaluatieformulieren zowel bij hulpverleners als bij nabestaanden. Na een jaar zal het protocol geëvalueerd en bijgesteld worden. Tevens zal dit het moment zijn om het protocol 'actief' naar buiten te brengen.

Praktische informatie

Doelgroep: terminale patiënten
Locatie: Venlo
Startdatum: november 1993

Participanten

- Gezondheidscentrum Withuis
- Groene Kruis Venlo
- Stichting Thuiszorg
- St. Maartens Gasthuis

Vrijwilligers terminale thuiszorg in intramurale instellingen

Contactadres

Dhr. M.I.M. Wirtz
Stichting Bosch en Duin
Postbus 84213, 2508 AE 's-Gravenhage
Telefoon: 070-3512181

Beschrijving van het project

De doelstelling van dit project is getrainde vrijwilligers in te zetten als medebegeleider in het terminale proces over de grenzen van de diverse instellingen heen, van algemeen ziekenhuis tot de thuissituatie.

Realisering geschiedt door vrijwilligers op te leiden en vervolgens voor een aantal uren per dag in te zetten bij bewoners/patiënten bij wie de mantelzorg ontbreekt of niet toereikend is. Vanuit deze situatie is het mogelijk dat patiënten uitgeplaatst worden naar een andere zorginstelling. De vrijwilliger gaat dan mee naar de andere instelling.

Praktische informatie

Doelgroep: terminale patiënten/bewoners die meer begeleiding en ondersteuning behoeven
Locatie: 's-Gravenhage
Startdatum: september 1992

Participanten

- Stichting Terminale Thuiszorg
- Stichting Bosch en Duin

Opname van terminale patiënten in het verzorgingshuis

Contactadres

Mevr. M.C. van Vugt
T&D
Kasteellaan 1, 3400 AA IJsselstein
Telefoon: 03408-70000

Beschrijving van het project

Het doel is om ouderen of alleenstaanden die in de terminale fase van hun leven zijn en op hulp zijn aangewezen, de mogelijkheid te bieden in een verzorgingshuis te sterven.

Het verzorgingshuis biedt de ruimte aan waar de cliënt verblijft. Tevens verzorgt het de maaltijden en de verzorging gedurende de nacht. De thuiszorg levert de zorg, zoals die anders in de thuiszorgsituatie gegeven zou worden.

In IJsselstein is het sinds mei 1994 een regulier aanbod, in Oudewater moet het project nog van start gaan.

Praktische informatie

Doelgroep: ouderen en alleenstaanden in terminale fase
Locaties: IJsselstein, Oudewater
Startdatum: januari 1993

Participanten

- Verzorgingshuis Mariënstein te IJsselstein
- Verzorgingshuis De Schuylenburcht te Oudewater
- T&D

Kortdurend terminale zorg

Contactadres

Dhr. F.P.M. Baar
Antonius IJsselmonde
Groene tuin 1, 3078 KA Rotterdam
Telefoon: 010-4822222

Beschrijving van het project

De doelstelling van dit project is een aparte unit voor kortdurend terminale patiënten te realiseren. Deze unit is bedoeld voor patiënten voor wie de zorg thuis of in het ziekenhuis niet langer mogelijk of wenselijk is. Een tweede doelstelling is dat de ervaringen opgedaan met deze unit bruikbaar zijn voor de gehele sector verpleeghuizen.

In een projectgroep is voordat de unit werd geopend de bundel 'Zorg voor stervenden in Antonius IJsselmonde' ontwikkeld, waarin visie en praktische werkwijze zijn beschreven. Op basis van deze bundel is begin februari 1993 gestart met de opname van de eerste patiënten. Het NZi is betrokken geweest in de projectgroep (als toehoorder) en is met de start van de unit begonnen met onderzoek. Het NZi heeft een kwaliteitsprotocol opgesteld, wat binnenkort wordt getoetst aan de werkelijkheid.

Praktische informatie

Doelgroep: kortdurend terminale patiënten (levensverwachting minder dan 2 maanden)
Locatie: Rotterdam e.o.
Startdatum: februari 1993

Participanten

- Antonius IJsselmonde
- NZi

Publikaties

- *Zorg voor stervenden in Antonius IJsselmonde*, Rotterdam, Antonius IJsselmonde, 1993
- Clerq, M. Le en F.P.M. Baar, Patiënt en familie centraal bij kortdurend terminale zorg, *Het Ziekenhuis*, (1993) 10
- Baar, F.P.M., Unit voor kortdurend terminale patiënten in IJsselmonde, *Senior*, 40 (1994) 5

TSH-project

Contactadres

Dhr. F.M.H.M. Dupuits
Diagnostisch Coördinerend Centrum Maastricht
Postbus 5800, 6202 AZ Maastricht
Telefoon: 043-882228

Beschrijving van het project

De doelstelling van dit project is het bepalen van optimale voorspellingsmodellen betreffende diverse schildklierandoeningen (zowel follow-up als ook nieuwe patiënten). De effectiviteit van de aanvragen door een huisarts bij het DCC ten aanzien van de diagnostiek van schildklierandoeningen is minder optimaal dan wanneer de huisarts gebruik zou maken van al dan niet geautomatiseerde voorspellingsmodellen.

Realisering geschiedt door registratie van relevante gegevens (invullen enquêteformulieren) door: huisartsen in de regio Heuvelland, patiënten die verwezen zijn naar het DCC (voor een TSH-bepaling) en door medewerk(st)ers van het DCC. Middels statistische analyses, onder andere logistische regressies worden de voorspellingsmodellen opgesteld aan de hand van een leerset van patiënten. Het verkregen model wordt toegepast waarna sensitiviteit, specificiteit en de afkappunt(en) bekend zijn.

Daarna worden de modellen getoetst aan de hand van een testset van patiënten gebruikmakend van de vastgelegde afkappunt(en).

Praktische informatie

Doelgroep: patiënten met schildklierandoeningen
Locatie: regio Heuvelland
Startdatum: september 1993

Participanten

- Diagnostisch Coördinerend Centrum (AZM)
- Vakgroep Medische Informatica (RL)
- Interne Geneeskunde (AZM)
- Vakgroep Huisartsengeneeskunde (RL)
- Laboratorium Chemie 6 (AZM)
- Vakgroep Method. en Biostatistiek (RL)

Medisch diagnostisch centrum

Contactadres

Dhr. J. den Bakker
Canisius-Wilhelmina Ziekenhuis
Postbus 9015, 6500 GS Nijmegen
Telefoon: 080-658303

Beschrijving van het project

Het project is gericht op:

- het verbeteren van de service aan huisartsen en patiënten bij door huisartsen aangevraagde diagnostiek;
- de kwalitatieve verbetering van de ondersteuning van de eerste lijn door de tweede lijn;
- het optimaliseren van de samenwerking tussen huisarts en specialist/ziekenhuis.

Dit probeert men te bereiken door:

- het aanbieden van een breed, diagnostisch pakket;
- het opstellen en automatiseren van protocollen;
- samen te werken met derden;
- het inrichten van een efficiënte organisatie.

Praktische informatie

Doelgroep: huisartspatiënten met behoefte aan diagnostiek
Locatie: Nijmegen e.o.
Startdatum: juni 1992

Participanten

- Canisius-Wilhelmina Ziekenhuis
- Regionale Huisartsenvereniging
- Stichting Ondersteuningsgroep Gezondheidszorg

Kennissysteem gegevensverwerking indicatiestelling psychogeriatric

Contactadres

Dhr. T. de Vries
Stichting SOGIR
Postbus 23115, 3001 KC Rotterdam
Telefoon: 070-3561000

Beschrijving van het project

De doelstelling is de ontwikkeling van een kennissysteem, bestaande uit een rule-based expertsysteem en een databank, ter verbetering van de gegevensverwerking en indicatiestelling op het gebied van psychogeriatriche problematiek. Het expertsysteem, dat aangepast kan worden aan de regionale situatie, kan een antwoord geven op de functionele zorgvraag van zorgvragers, samenhangend met autonomieverlies van betrokkene en compensatie voor dit verlies door de omgeving.

Het heeft een grotere reikwijdte dan alleen medische diagnose en somatische, psychische en gedragskenmerken van betrokkene.

De bijdragen van het kennissysteem aan de kwaliteit en de efficiency van de zorg zijn:

- een consistentere, snellere en inzichtelijke beoordeling;
- functiegerichte en dynamische indicatiestelling;
- multidisciplinaire indicatie-advisering;
- verbeterde assessment en zorg op maat;
- instrument voor evaluatie van indicatiecriteria;
- verbetering van gegevensverzameling en beschikbaarheid.

Praktische informatie

Doelgroep: psychogeriatriche patiënten
Locatie: Rijnmond
Startdatum: september 1994

Participanten

In de Stichting SOGIR (Samenwerkingsverband Ontwikkeling
Gezondheidszorg Informatiesystemen Rijnmond) werken samen:

- Zorgverzekeraar AZWZ/ZHE te Breda/Zwijndrecht
- Stichting Overlegorgaan Geestelijke Gezondheidszorg te Rotterdam
- Stichting Samenwerkende Verpleeghuizen te Rotterdam
- Provinciale Raad voor de Volksgezondheid in Zuid-Holland te Den Haag

Kennissysteem GGZ

Contactadres

Dhr. H. Hadders
RIAGG Drenthe
Postbus 10029, 9400 CA Assen
Telefoon: 05920-14744

Beschrijving van het project

De doelstelling is de ontwikkeling van een case-based kennissysteem, in aanvulling op een geïntegreerd Regionaal Informatiesysteem (RIS), ter verhoging van de kwaliteit en efficiency met betrekking tot de afstemming van vraag en aanbod rond GGZ-hulp in het kader van functionele zorgprogramma's. Het kennissysteem beperkt zich hierbij in eerste instantie tot de ondersteuning rond de ambulante functies 'begeleiding' en 'behandeling' binnen de zorgprogramma's. Bij het stellen van diagnose wordt thans te weinig gebruikgemaakt van bestaande kennis. Recente ontwikkelingen binnen AI (kennistechnologie) maken het mogelijk van geregistreerde cliënten een casuïstiek te maken met informatie over patiëntenachtergrond, diagnose, behandeling en resultaten. In dit project wil men deze kennis koppelen met de intake-gegevens van een nieuwe cliënt en op die manier adviezen ontwikkelen met betrekking tot diagnose en behandeling. In deze adviezen wordt tevens rekening gehouden met de verwachte resultaten en de kosten van de daaraan verbonden behandeling.

Praktische informatie

Doelgroep: psychiatrische patiënten
Locatie: Drenthe
Startdatum: oktober 1994

Participanten

- RIAGG Drenthe
- MFE Emmen

- NVAGG
- SIG
- RIS-project Overijssel
- NcGv
- NIZW
- RUG
- STAMM
- CKT

Intensieve consultatie

Contactadres

Mevr. H. Molenaar
Stichting Nicolaas Verpleeghuis
Postbus 69, 1610 AB Bovenkarspel
Telefoon: 02285-12041

Beschrijving van het project

De doelstelling van dit project is het bieden van verpleeghuisondersteuning middels multidisciplinair overleg voor verpleeghuisgeïndiceerde verzorgingshuisbewoners. Een tweede doelstelling is het vergroten van de deskundigheid van de verzorgenden in het verzorgingshuis met als effect een gerichte verbetering van kwaliteit van de zorg en begeleiding.

Realisering geschiedt door:

- onderzoek-diagnose;
- multidisciplinair overleg.

Praktische informatie

Doelgroep: verpleeghuisgeïndiceerden (somatisch en psychogeriatrisch)
Locatie: oostelijk West-Friesland
Startdatum: mei 1992

Participanten

- Stichting Nicolaas Verpleeghuis
- Bosmanstichting

Beheerssysteem stimulering dagverpleging

Contactadres

Dhr. U.F. Hiddema
Het Oogziekenhuis Rotterdam
Postbus 70030, 3000 LM Rotterdam
Telefoon: 010-4017709

Beschrijving van het project

De doelstelling is: het aan de hand van het ziektebeeld cataract ontwikkelen, invoeren en evalueren van een beheerssysteem voor de kwaliteit van dienstverlening, waarbij het kostenaspect als geïntegreerd onderdeel van een kwaliteitssysteem wordt geïntroduceerd.

In het project worden een drietal fasen onderscheiden:

- voorbereidingsfase: onderzoek naar bevorderende en belemmerende factoren voor dagverpleging vanuit het oogpunt van patiënten, zorgaanbieder en ziektekostenverzekeraar. Onderzoek naar kostprijsberekening en naar de ontwikkeling van een kwaliteitssysteem;
- invoeringsfase: voorbereiden en invoeren van veranderingen;
- evaluatiefase: evalueren van de resultaten van de ingevoerde veranderingen en evalueren van de ontwikkelde stimuleringsmogelijkheden en systemen.

Praktische informatie

Doelgroep: cataractpatiënten, geopereerd onder plaatselijke verdoving
Locatie: Rotterdam
Startdatum: mei 1994

Participanten

- Het Oogziekenhuis Rotterdam
- CBO
- IMTA
- Zilveren Kruis
- WVC

Kwaliteitswiel

Contactadres

Dhr. J.H.G.J. Goossen
Ziekenhuis Hilversum
Postbus 10016, 1201 DA Hilversum
Telefoon: 035-887404

Beschrijving van het project

Dit project heeft tot doel om een kwaliteitswiel te realiseren, waarbij alle informatie met betrekking tot klachten, risico's en evaluatie van zorg op een geautomatiseerde manier als input wordt aangeleverd voor verschillende kwaliteitscommissies, teneinde de kwaliteit van zorgverlening in de breedste zin te kunnen verbeteren. Momenteel worden de klachten geïsoleerd behandeld (vaak 'hoogdrempelig' en onvoldoende patiëntvriendelijk), waardoor er nauwelijks sprake is van leereffecten.

Praktische informatie

Doelgroep: patiënten in algemene ziekenhuizen
Locatie: Hilversum
Startdatum: augustus 1994

Participant

Ziekenhuis Hilversum

Patiënteninformatiesysteem

Contactadres

Dhr. J.P.G. Molema
Psychiatrisch Centrum Welterhof
J.F. Kennedylaan 301, 6419 XZ Heerlen
Telefoon: 045-736262

Beschrijving van het project

Het doel is om een nieuw patiëntenzorg-informatiesysteem Psychiatrie te ontwikkelen, dat vooral moet dienen ter ondersteuning van de zorgprocessen in operationele en beheersmatige zin, waarbij doelmatigheid en kwaliteit van de zorg voorop staan.

De basis voor dit systeem is inmiddels gelegd: 20 instellingen (50% van de APZ'en) hebben in samenwerking met Raet het basis/detailontwerp opgesteld. Men verwacht met behulp van dit systeem beter zicht te krijgen op zaken als wachtlijsten, kostprijsberekeningen, behandelplannen/behandelprogramma's en verrichtingen/inzet van financiële/materiële/personele capaciteit. Doordat er een groot aantal APZ'en samenwerkt in dit project, wordt er ook een bijdrage geleverd aan de standaardisatie binnen de sector.

Praktische informatie

Doelgroep: psychiatrische patiënten
Locatie: landelijk
Startdatum: juli 1994

Participanten

- Algemeen Psychiatrisch Ziekenhuis De Grote Rivieren
- Psychiatrisch Centrum Bloemendaal
- Psychiatrisch Ziekenhuis Vrederust
- Psychiatrisch Ziekenhuis Brinkgreven
- Psychiatrisch Centrum Zon en Schild
- Psychiatrisch Centrum Welterhof

Standaardverpleegplannen in de psychiatrie

Contactadres

Mevr. M. de Leeuw
H.C. Rümke groep
Dolderseweg 164, 3734 BN Den Dolder
Telefoon: 030-299911

Beschrijving van het project

Binnen de Rümke groep is geïntegreerd verplegen ingevoerd. Inmiddels heeft men een uniform verpleegdossier in gebruik en wordt er methodisch gewerkt met verpleegplannen. Men wil nu dit project voortzetten waarbij men vooral aandacht wil schenken aan: inhoudelijke uitwerking/verbetering van verpleegkundige interventies zodat deze toetsbaar/overdraagbaar zijn, verbetering en vereenvoudiging van de overdracht van zorg zowel binnen als buiten de Rümke groep (goede overdracht van verpleegkundige zorg is een voorwaarde voor continuïteit en kwaliteit van deze zorg). Men wil komen tot uitgewerkte en getoetste standaardverpleegplannen voor een omschreven patiëntencategorie, maar toepasbaar in meerdere zorgsituaties.

Praktische informatie

Doelgroep: psychiatrische patiënten
Locatie: Den Dolder
Startdatum: december 1994

Participant

H.C. Rümke groep

Informatievoorziening en multidisciplinaire samenwerking

Contactadres

Dhr. E.H.J. Uitentuis
Verpleeghuis en Reactiveringscentrum Amstelhof
Amstel 51, 1018 EJ Amsterdam
Telefoon: 020-6225151

Beschrijving van het project

Het doel is om met behulp van een optimale geautomatiseerde uitwisseling van zorginformatie de multidisciplinaire samenwerking te versterken. Het gaat hierbij vooral om de nieuw in te stellen functie van zorgcoördinator binnen de verpleging vorm te geven en te faciliteren met het juiste zorginformatiesysteem. Dit zorginformatiesysteem bevat een geautomatiseerde procedurebewaking en een eenduidige elektronische vastlegging van zorggegevens, waardoor raadplegingen en actualiteit van alle betrokken medewerkers wordt geoptimaliseerd. Het projectresultaat zal naast een sterke verbetering van de multidisciplinaire samenwerking een belangrijk element zijn in de kwaliteitsverbetering van het primaire proces rond verzorging en verpleging.

Praktische informatie

Doelgroep: bewoners/patiënten van verzorgings- en verpleeghuizen
Locatie: Amsterdam
Startdatum: september 1994

Participant

Verpleeghuis en Reactiveringscentrum Amstelhof

Beheerssoftware indicatorregistratie

Contactadres

Dhr. P.J.A. Colsen
Ziekenhuis De Weezenlanden
Postbus 10500, 8000 GM Zwolle
Telefoon: 038-299391

Beschrijving van het project

Het doel is om beheerssoftware te ontwikkelen die enerzijds de kwaliteitsbewaking/verbetering optimaliseert en anderzijds inzicht geeft in het functioneren van de kwaliteitsbewaking/niveau van de zorgkwaliteit. Men verwacht hiermee alle potentiële probleemgebieden in het zorgtraject binnen de zorgverlenende organisatie te kunnen opsporen, zodanig dat deze problemen vroegtijdig opgelost kunnen worden.

Daarnaast denkt men middels dit project de kwaliteitszorg te kunnen optimaliseren en heeft men ook zicht op de geleverde kwaliteit.

Praktische informatie

Doelgroep: patiënten van algemene ziekenhuizen
Locatie: Zwolle e.o.
Startdatum: juli 1994

Participant

Ziekenhuis De Weezenlanden

KEN-R-Systematiek

Contactadres

Mevr. A. Poll
Rijnlands Zeehospitium
Drieplassenweg 17, 2225 JJ Katwijk aan Zee
Telefoon: 01718-60100

Beschrijving van het project

De doelstelling van dit project is het ontwikkelen van een kwaliteitssysteem en een kwaliteitsmentaliteit.

Dit probeert men te bereiken door:

- scholing in kwaliteitszorg;
- projecten verspreid door de organisatie op te zetten;
- terugkoppelen van de resultaten;
- brainstormen, visgraatanalyses, prioriteiten bepalen;
- stimuleren van vraagstellingen rond het revalidatieproces (efficiency) en die met behulp van kwaliteitsmethodieken analyseren en oplossen.

Praktische informatie

Doelgroepen: neurologische revalidanten
Locatie: Katwijk aan Zee
Startdatum: januari 1994

Participant

Rijnlands Zeehospitium

Publikatie

Poll, A., Een kwaliteitsproject in het Rijnlands revalidatiecentrum, *CBC Nieuwsbrief* 14 3-4

Geïntegreerd zorgplan verpleeg/ verzorgingshuizen

Contactadres

Dhr. D. Blom
Verpleeghuis De Egmontshof
Postbus 1119, 3260 AC Oud Beijerland
Telefoon: 01860-15100

Beschrijving van het project

De doelstelling van dit project is om te komen tot een geïntegreerd zorgplan voor de patiënten/bewoners van het verpleeghuis en van de verzorgingshuizen. Dit om de overplaatsingen beter te kunnen laten verlopen. Tevens gaat het om een afstemming tussen het verpleeghuis en de verzorgingshuizen met betrekking tot de bewoners in substitutieprojecten of anderszins.

Hiertoe is in een gezamenlijk overleg van de hoofden verzorging/verpleging van de verzorgingshuizen en het hoofd verplegingsdienst van het verpleeghuis een concept-voorstel gemaakt. Dit alles is in samenwerking gedaan met het bureau SOVOV, dat ook ondersteuning verleende.

Praktische informatie

Doelgroep: alle patiënten/bewoners van het verpleeghuis en de verzorgingshuizen
Locatie: regio Hoekse Waard
Startdatum: mei 1993

Participanten

- Verpleeghuis De Egmontshof
- Verzorgingshuizen (zeven)
- SOVOV

Patiëntgerichte zorg

Contactadres

Mevr. E.S.J. Koppers
Ziekenhuis Hilversum
Postbus 10016, 1201 DA Hilversum
Telefoon: 035-887422

Beschrijving van het project

Het doel van het project is:

- sturing geven aan de voortgang van de invoering van patiëntgerichte zorg;
- invoering binnen een bepaalde tijdslijmiet te laten verlopen;
- eenduidigheid brengen in de wijze waarop aan PGZ organisatorisch gestalte wordt gegeven;
- aanpassen van het verpleegkundig dossier aan de professionele afspraken en rekening houden met de geconstateerde knelpunten.

Realisering geschiedt door:

- scholing methodisch werken;
- ontwikkeling nieuw verpleegkundig dossier;
- structuur in wijze en inhoud van patiënttoewijzing door middel van overleg per verpleegunit;
- structuur in wijze en inhoud van verpleegkundige overdracht en overleg;
- informatie en overleg met andere disciplines.

Praktische informatie

Doelgroep: alle patiënten AZ (m.u.v. kraamafdeling en CC/ICU)
Locatie: Hilversum
Startdatum: januari 1994

Participant

Ziekenhuis Hilversum

Interne efficiency op verpleegafdelingen

Contactadres

Dhr. H. Oude Hengel
Maaslandziekenhuis Sittard/Geleen
Walramstraat 23, 6130 MB Sittard
Telefoon: 046-597905

Beschrijving van het project

Het project beoogt:

- een verschuiving binnen de verhouding directe en indirecte patiëntenzorg c.q. een bevestiging van de huidige verhouding (kwantitatief aspect);
- duidelijkheid omtrent de dagelijkse invulling van de directe activiteiten: binnen het project worden twee indirecte activiteiten gekozen die nader uitgewerkt worden, bijvoorbeeld ‘administratie’ en ‘overleg’ (kwalitatief aspect);
- decentralisatie van verantwoordelijkheden en bevoegdheden waardoor de afdeling zelf invulling kan geven aan haar activiteiten en waardoor zij geprikkeld wordt tot blijvende alertheid op de efficiency; een hulpmiddel hierbij is contractmanagement (kwalitatief aspect).

Realisering geschiedt door:

- 1 werkgroepen op afdelingsniveau met de taken:
 - uitvoeren van het deelproject ‘directe-indirecte activiteiten’;
 - informatievoorziening binnen en buiten de eigen afdeling;
- 2 ontwikkelgroep op organisatieniveau met de taken:
 - voorbereiden van een experiment met contractmanagement;
 - begeleiden van het experiment en eventueel bijsturen;
 - rapportage en de bevindingen;
- 3 referentiegroep met als taak:
 - afstemming met ander deelnemend ziekenhuis.

Praktische informatie

Doelgroep: alle patiëntencategorieën

Startdatum: januari 1993

Participanten

- Maaslandziekenhuis Sittard/Geleen
- Rode Kruis Ziekenhuis Goes/Zierikzee
- Aorta Consultants

Publikaties

- Overdragen kan doelmatiger, *Verpleegkunde nieuws* (1994) 1
- Mulders, H., Contractmanagement in de gezondheidszorg: deel I. Eindplaatje is niet alleen een produkt, maar ook mentaliteit, *Het Ziekenhuis*, 24 (1994) 1

Electronisch patiëntendossier

Contactadres

Dhr. P.C.H. van der Voort
Psychiatrisch Ziekenhuis Veldwijk
Postbus 1000, 3850 BA Ermelo
Telefoon: 03417-66911

Beschrijving van het project

De invoering van een geautomatiseerd patiëntendossier verkeert in Veldwijk reeds in een vergevorderd stadium. Begin 1995 zal dit geautomatiseerde patiëntendossier op de meeste aandachtsplekken zijn ingevoerd. Een volgende stap in de invoering van dit elektronische dossier is de invoering van een dergelijk gezamenlijk dossier samen met de regionale partners van PC Veldwijk (met name RIAGG's).

Als eerste stap zal samen met RIAGG Noord-Veluwe te Harderwijk gekomen worden tot één gezamenlijk elektronisch patiëntendossier. Parallel hieraan zal Veldwijk met RIAGG Flevoland gaan werken aan eveneens één gezamenlijk dossier. Met RIAGG Flevoland en de PAAZ van het IJsselmeerziekenhuis zal PC Veldwijk omstreeks 1996 een MFE in Lelystad gaan realiseren. Het te ontwikkelen gezamenlijke elektronische dossier met RIAGG Flevoland is dan ook als een voorloper te beschouwen van één gezamenlijk patiëntendossier voor deze MFE en voor de regio Flevoland-Oost en de Noordoostpolder.

Praktische informatie

Doelgroep: psychiatrische patiënten
Locaties: Flevoland-Oost, Noordoostpolder
Startdatum: september 1994

Participanten

- Psychiatrisch Ziekenhuis Veldwijk te Ermelo
- RIAGG Noord-Veluwe te Harderwijk
- RIAGG Flevoland te Lelystad
- PAAZ IJsselmeerziekenhuis te Lelystad

Waakzaam patiëntendossier

Contactadres

Dhr. A.P.M.M. Rijssenbeek
Stichting Psychiatrisch Centrum Amsterdam
Postbus 74077, 1070 BB Amsterdam
Telefoon: 020-5494695

Beschrijving van het project

Het gaat in dit project om een 'dossier op maat' (na 'zorg op maat' en 'informatie op maat'). Het huidige papieren dossier voldoet niet meer, vandaar dat men een elektronisch patiëntendossier (met behulp van een pencomputer) wil gaan opzetten, inclusief een invoeringsstrategie (waarbij ook aandacht voor acceptatie door gebruiker; gebruikersvriendelijkheid). Het project richt zich op een verbetering van de communicatie rondom het primaire proces, ook buiten de organisatie. In het kader van patiëntgerichte informatie wordt ook afgestemd met de SIGRA, waar een Transparant '93 project loopt (afstemming inventarisatie informatiebehoeften van patiëntengroepen en vertaling naar informatiesysteem).

Praktische informatie

Doelgroep: psychiatrische patiënten
Locatie: Amsterdam
Startdatum: september 1994

Participant

Psychiatrisch Centrum Amsterdam Zuid/Nieuw-West

Transparant patiëntendossier

Contactadres

Dhr. J.W. Mulder
Langeveld, Centrum voor psychiatrie
Postbus 5000, 2200 KA Noordwijk
Telefoon: 02523-79579

Beschrijving van het project

Dit project heeft tot doel om te onderzoeken of en in hoeverre het mogelijk is om binnen de GGZ te komen tot dezelfde basisstructuur in de gegevens van patiënten en tot de implementatie van een aantal landelijke concepten, met als gezamenlijke opzet de inrichting van een patiëntendossier.

Bovendien wordt ernaar gestreefd de verschillende systemen van de instellingen met elkaar te laten communiceren, om actuele patiënteninformatie altijd ter plekke beschikbaar te hebben. Er wordt op basis van het NZi-model een gemeenschappelijk dossier ingericht.

Het project valt uiteen in twee onderdelen: ontwikkelen gezamenlijke opzet voor de inrichting van een regionaal transparant patiëntendossier (1) en communicatie tussen de partners (2). Het project is een pilot voor zowel VAGG als BAZIS.

Praktische informatie

Doelgroep: psychiatrische patiënten
Locatie: Zuid-Holland
Startdatum: september 1994

Participanten

- Langeveld, Centrum voor Psychiatrie
- RIAGG Zuid-Holland Noord
- Algemeen Psychiatrisch Ziekenhuis Endegeest
- RIBW Zuid-Holland Noord

Transmuraal elektronisch GGZ-dossier

Contactadres

Dhr. S. van der Meij
Psychiatrisch Centrum Willibrord
Kennemerstraatweg 464, 1851 NG Heiloo
Telefoon: 072-333999

Beschrijving van het project

Binnen de regio vervult PC Willibrord een centrale rol in de samenwerking met RIAGG en RIBW; een en ander wordt mede vorm gegeven in de start van MFE's. Dit project levert één centralistisch operationeel patiëntendossier op, waarin naast het administratieve dossier zoveel mogelijk van andere onderdelen (psychiatrisch, verpleegkundig en somatisch) zover als wenselijk geautomatiseerd zijn. In de visie van dit project kunnen ook RIAGG, RIBW, PAAZ en MFE gebruikmaken van deze gegevens van het elektronisch dossier; het is immers transmuraal.

Inmiddels zijn de volgende onderdelen al gerealiseerd: patiëntenregistratie, registratie van dagelijkse aan/afwezigheid, registratie van PIGG-gegevens (SIG).

Praktische informatie

Doelgroep: psychiatrische patienten
Locatie: Noord-Holland
Startdatum: juli 1994

Participanten

- Psychiatrisch Centrum Willibrord
- RIAGG Kop van Noord-Holland
- RIAGG Noord-Kennemerland
- Stichting RIBW Noord-Holland Noordwest

C L I È N T E N V O L G S Y S T E M

ANDERSOORTIGE PROJECTEN

Cliëntenvolgsysteem

Contactadres

Dhr. J.C. van der Stel
RIAGG Zuid-Kennemerland
Schipholpoort 20, 2034 MA Haarlem
Telefoon: 023-300500

Beschrijving van het project

De doelstelling is de ontwikkeling en invoering van een monitoringssysteem, een Cliënten Volg Systeem (CVS). De kern van het CVS bestaat uit:

- gegevens van en over de cliënten en verwijzers;
- gegevens betreffende de zorgprogramma's die de cliënten doorlopen;
- gegevens betreffende de evaluatie-tevredenheid (volgens cliënt) en effect (volgens hulpverlener/therapeut).

Uitgangspunt is het doorbreken van de huidige situatie waarin geen geaggregeerde gegevens beschikbaar zijn over de inhoudelijke aspecten van de zorgverlening. Met dit project wordt beoogd relevante informatie te verzamelen die het mogelijk maakt om aan verwijzers en financiers de resultaten van het curatieve werk zodanig te omschrijven dat:

- verwijzers duidelijk wordt welk type problematiek naar de RIAGG kan worden verwezen;
 - financiers deze verwijzingen erkennen als vallend onder polisvoorwaarden.
- Ten slotte wordt als doel gesteld uit de verzamelde gegevens managementinformatie te genereren, die het mogelijk maakt de zorg optimaal te laten aansluiten op de hulpvraag en dit zo doelmatig mogelijk.

Praktische informatie

Doelgroep: psychiatrische patiënten
Locatie: Kennemerland
Startdatum: juli 1994

Participant

RIAGG Zuid-Kennemerland

Informatie-uitwisseling door standaard electronisch patiëntendossier

Contactadres

Dhr. J.W. van den Doel
Delta Psychiatrisch Ziekenhuis
Postbus 800, 3170 DZ Poortugaal
Telefoon: 01890-31313

Beschrijving van het project

Het doel is om een schottenloos geautomatiseerd patiëntendossier (zonder drempels) te ontwikkelen dat door verschillende zorgvormen (intramurale zorg en ambulante zorg) te gebruiken is. Het project dient te resulteren in een volledig gestandaardiseerd electronisch patiëntendossier (qua samenstelling en inhoud) met actuele patiënteninformatie, die voor alle betrokkenen tegelijkertijd toegankelijk is. Het eindproduct zal toepasbaar zijn in de verschillende operationele MFE's.

Praktische informatie

Doelgroep: psychiatrische patiënten
Locatie: Rotterdam e.o.
Startdatum: september 1994

Participanten

- Delta Psychiatrisch ZH/MFC-Zuid (en partner Vincent van Gogh)
- RIAGG Rotterdam

Patiëntenagenda online

Contactadres

Dhr. H.U. van Piggelen
Academisch Ziekenhuis Maastricht
Postbus 5800, 6202 AZ Maastricht
Telefoon: 043-874002

Beschrijving van het project

Dit project heeft tot doel om een geautomatiseerde patiëntenagenda te ontwikkelen die door de verschillende zorgverleners op de werkplek kan worden gemuteerd en geraadpleegd. Door een actueel overzicht van gemaakte en nog te maken afspraken per cliënt zal zowel bij de cliënt als bij de zorgverleners veel onzekerheid worden weggenomen over wat, wanneer, waar met wie gaat gebeuren. Concrete voorbeelden van de verbetering van de communicatie tussen alle betrokkenen (patiënt, zorgverlener, afdeling, externe diensten) zijn:

- geen dubbele en niet-verenigbare afspraken;
- afdeling kan probleemsituaties of pieken voorzien;
- externe afspraken op tijden die de patiënt en de afdeling beter schikken;
- patiënt weet eerder wat hem te wachten staat;
- mogelijkheid voor het management om de verzamelde afspraakgegevens vanuit verschillende invalshoeken te analyseren.

Praktische informatie

Doelgroep: patiënten van algemene ziekenhuizen
Locatie: landelijk
Startdatum: augustus 1994

Participanten

- AZM
- Research Instituut voor Kennis Systemen (RIKS)

Wachlijsten in beeld gebracht

Contactadres

Mevr. T. Kolman
RP/CP Dordrecht
Vijverplantsoen 17, 3319 SW Dordrecht
Telefoon: 078-165999

Beschrijving van het project

Dit project heeft tot doel om gegevens over wachtlijsten voor opname voor snijdende specialismen uit drie ziekenhuizen (Beatrix, Drechtsteden en Merwede) via informatietechnologie te distribueren aan huisartsen/consumenten. Hierdoor is het voor consumenten mogelijk om een afgewogen keuze te maken tussen aanbieders. Het project bouwt voort op een eerder Transparant-project (Uniforme registratie wachtlijsten in ziekenhuizen) en op een project van het RP/CP Dordrecht (consumentenvoorlichting: wachttijden voor orthopeed en oogarts in regio Dordrecht).

Praktische informatie

Doelgroep: patiënten van algemene ziekenhuizen
Locatie: regio Dordrecht
Startdatum: december 1994

Participanten

- Regionaal Patiënten/Consumenten Platform (RP/CP)
- Beatrix Ziekenhuis
- Drechtsteden Ziekenhuis
- Merwedeziekenhuis
- Huisartsenvereniging regio Dordrecht

Uniforme registratie van wachtlijsten

Contactadres

Dhr. L.A. van Dam
Centraal Militair Hospitaal
Heidelberglaan 100, 3509 AA Utrecht
Telefoon: 030-502335

Beschrijving van het project

Het project heeft tot doel om een uniforme methodiek vast te stellen waarmee wachtlijsten in ziekenhuizen geregistreerd kunnen worden. Dit probeert men te bereiken met behulp van een registratiemodel dat geautomatiseerd is door het NZi, waarna tien ziekenhuizen het in de pilot testen.

Praktische informatie

Doelgroep: patiënten op de klinische wachtlijst
Locatie: landelijk
Startdatum: januari 1994

Participanten

- NZi
- Centraal Militair Hospitaal
- Maria Ziekenhuis
- Stichting Deventer ziekenhuizen
- Ziekenhuis Gelderse Vallei
- AZVU
- Diaconessenhuis
- Oosterschelde Ziekenhuis
- Ziekenhuis De Weezenlanden
- Ziekenhuis De Leyenberg
- AZU

Psychiatrische consultatie door electronische communicatie

Contactadres

Dhr. R.B. Laport
Centrum voor Geestelijke Gezondheidszorg RNO
Postbus 4450, 3006 AL Rotterdam
Telefoon: 010-4536789

Beschrijving van het project

Dit project heeft tot doel om door een snelle logistieke en inhoudelijke informatieverstrekking de huisarts/verwijzer de spilpositie te geven bij de regulering van vraag en aanbod.

Binnen dit project wordt aan de huisartsen van een grote groepspraktijk in een middelgrote provinciestad de mogelijkheid geboden direct elektronisch geïnformeerd te worden over wachttijden en behandelmogelijkheden. Door middel van dit project hoopt men de vraag van de eerste lijn directer op de mogelijkheden van de tweede lijn af te kunnen stemmen en de terugwijzing van de duurdere tweedelijns hulp naar de minder ingrijpende eerstelijns hulp te vereenvoudigen.

Praktische informatie

Doelgroep: patiënten met psychosociale/psychiatrische problemen
Locatie: Rotterdam e.o.
Startdatum: september 1994

Participanten

- EUR, Rotterdams Universitair Huisartsen Instituut
- Centrum voor Geestelijke Gezondheidszorg RNO
- Groepspraktijk huisartsen Krimpen a/d IJssel

Alles op één kaart

Contactadres

Dhr. G.B.F. van Weelden
Stichting Thuiszorg Nieuwe Waterweg-Noord
Postbus 900, 3100 AX Schiedam
Telefoon: 010-4260511

Beschrijving van het project

Het doel is een smartcardapplicatie te ontwikkelen voor de dossiervorming en gegevensoverdracht bij chronisch zieken in de thuissituatie, ingebed in een samenhangende infrastructuur. Het streven is om de benodigde administratieve gegevens voor zorginhoudelijke handelingen op een efficiënte en kwalitatief goede manier op de juiste tijd bij de juiste organisaties te krijgen. Voor beleidsmakers en financiers kan dit een beter inzicht opleveren in de kwaliteit en omvang van de verleende zorg, zowel op micro- als op macro-niveau. Voor zorgverleners, betrokken bij de thuiszorgsituatie, betekent dit de directe toegang tot benodigde (zorginhoudelijke) informatie over de betrokken patiënt, waardoor een veel efficiëntere afhandeling van de werkzaamheden mogelijk is. Een voorwaarde hiervoor is de definitie van een set van afspraken en standaards over vastlegging en uitwisseling van gegevens (multidisciplinaire protocollen).

Een proefneming moet leiden tot een helder inzicht in te verwachten kosten/baten bij grootschalige invoering van smartcards. De functionaliteit die wordt geboden door de infrastructurele voorzieningen, zoals de smartphone en het op te zetten berichtenverkeer, kan op termijn ook voor andere toepassingen worden gebruikt.

Praktische informatie

Doelgroep: chronisch zieken in de thuissituatie
Locatie: Rotterdam e.o.
Startdatum: juli 1994

Participanten

- Thuiszorg Nieuwe Waterweg-Noord te Schiedam
- Lokale huisartsen + Districts Huisartsen Vereniging te Schiedam
- Zorgverzekeraar DSW te Schiedam
- OMT te Bunnik

Optical card voor nierpatiënten

Contactadres

Dhr. S.J. Hage
Academisch Medisch Centrum Kamer F4-216
Meibergdreef 9, 1100 AZ Amsterdam
Telefoon: 020-5666093

Beschrijving van het project

Doelstelling van dit project is de beschikbaarheid van de medische gegevens te verbeteren. Dit heeft in het AMC geleid tot een project, waarbij de individuele patiëntgegevens worden opgenomen in het ARRT gegevensbestand (AMC Renal Replacement Therapy) en vervolgens uit het ARRT gegevensbestand worden weggeschreven op een optical card.

Deze kaart wordt aan de patiënt meegegeven, die dan zelf zijn medische gegevens met zich meedraagt.

Praktische informatie

Doelgroepen: chronische patiënten, patiënten op wachtlijst voor niertransplantatie

Locaties: Amsterdam (fase 1), Noord-Holland (fase 2), landelijk (fase 3)

Startdatum: augustus 1992

Participanten

- Afdeling nierziekten AMC
- Dialysecentrum Diatel
- Stichting Renine (Rotterdam)
- Centraal Laboratorium voor Bloedtransfusie
- Dienst Automatisering AMC
- Klin. epidemiologie + biostatistiek AMC

Publikaties

- Reijden, H.J. van der, De optical card voor nierpatiënten in het AMC. In: *Kaarten of passen? Smartcards in de Nederlandse gezondheidszorg*, WVC, 1993
- Reijden, H.J. van der, S.J. Hage, J.M. Wilmink, De optical card als draagbaar medisch dossier voor de chronische patiënt. In: *IT werkt in de zorg*, WVC, 1994
- Reijden, H.J. van der, J.M. Wilmink, O. Sartorius, *The optical card as personal medical record*, Congresuitgave 'Cartes-Santé', Marseilles Frankrijk, 1993

Patiënteninformatie

Contactadres

Dhr. W.A. Dekker
Ziekenhuis De Heel
Postbus 210, 1500 AE Zaandam
Telefoon: 075-502296

Beschrijving van het project

Dit project heeft tot doel een functionerend informatiesysteem te ontwikkelen dat in staat is om in de gewenste frequentie relevante informatie beschikbaar te stellen over zorgverlening. Momenteel wordt het ontbreken van min of meer objectieve gegevens over zorgverlening aan de patiënt als knelpunt ervaren. Daarnaast het ontbreken van een visie op deze materie bij het ziekenhuismanagement. De informatie zou qua zorg en inhoud afgestemd zijn op de patiëntenbehoeften. SIG speelt een rol in het aanleveren van gegevens en referentiewaarden. Het eindprodukt bestaat uit een set gegevens betreffende de zorgverlening die in de informatiebehoefte van patiënten voorziet.

Praktische informatie

Doelgroep: patiënten van algemene ziekenhuizen
Locatie: Zaandam e.o.
Startdatum: oktober 1994

Participant

Ziekenhuis De Heel

Van informatievergaring naar informatievoorziening

Contactadres

Dhr. J.H. Kaptein
Verpleeghuis Slotervaart
Louwesweg 10, 1066 EC Amsterdam
Telefoon: 020-6141805

Beschrijving van het project

Dit project heeft tot doel om een geautomatiseerd systeem te ontwikkelen voor een behandelplan, waarbij het revalidatieproces kan worden gevolgd aan de hand van vaste reproduceerbare items. Die items moeten stoornissen, beperkingen en handicaps van de patiënt overzichtelijk weergeven. Elk item moet worden geoperationaliseerd, dat wil zeggen dat vooraf een reeks van antwoordmogelijkheden per item wordt gegeven, waar vervolgens op een multiple choice manier uit kan worden geselecteerd. Ook het streefniveau, dat samenhangt met het geconstateerde probleem, moet gestandaardiseerd worden vastgelegd. Door deze werkwijze kan van elke revalidant op een gestandaardiseerde wijze het traject van opname tot ontslag in kaart worden gebracht en kan een directe koppeling worden gelegd tussen het behandelplan en het voortgangsverslag. Een bijzonder aspect van dit project is de presentatie van de actuele itemlijsten per patiënt uit de computer via een 'transparant computerscherm' op de overheadprojector tijdens het multidisciplinaire kernoverleg.

De bedoeling is om het eindproduct aan te bieden aan bestaande leveranciers, zodat het een onderdeel kan worden van het Patiënten Informatie Systeem.

Praktische informatie

Doelgroep: oudere, revaliderende patiënten

Locatie: Amsterdam

Startdatum: december 1994

Participant

Verpleeghuis Slotervaart

Protocollen transparant

Contactadres

Dhr. P. de Ruiter
KITZ
Postbus 4050, 9701 EB Groningen
Telefoon: 050-686300

Beschrijving van het project

Het doel is het ontwikkelen van een landelijk toegankelijk informatiesysteem dat naast protocolleninformatie tevens de mogelijkheid biedt om gebruikerservaringen met de protocollen in te voeren.

De volgende activiteiten worden ontplooid:

- ontwikkelen van permanente gecentraliseerde actuele informatieverspreiding terzake het bestaan van en potentieel gebruik van protocollen;
- het bieden van een permanente mogelijkheid voor het ontvangen van ervaringsinformatie van gebruikers.

Praktische informatie

Doelgroep: wijkverpleegkundigen
Locatie: landelijk
Startdatum: november 1993

Participanten

- KITZ
- Stichting Thuiszorg Ommelanden
- Kruisvereniging Breda

Integrale management-informatie rondom zorgprocessen

Contactadres

Dhr. E. Demandt
Fiad-Wdt
Postbus 19276, 3501 DG Utrecht
Telefoon: 030-332520

Beschrijving van het project

De doelstelling is de ontwikkeling van prototypes voor een geautomatiseerd systeem voor integrale management-informatie rondom zorgprocessen. De besturing van de zorgprocessen op basis van management-informatie betreft ondermeer de jaarplannen, de begrotingscyclus, de prestatie-indicatoren, het beheer en de bijsturing. Verder zijn er blijkens het reeds ontwikkelde Referentie-informatiemodel voor de sector relaties met ondersteunende processen als financiën, personeel en facilitaire zaken.

Het project zal als resultaat opleveren:

- een prototype dat de betrokkenen in het dienstverleningsproces in staat stelt alle relevante cliënt-informatie te verkrijgen en uit te wisselen;
- een prototype van koppelingen naar andere informatiesystemen;
- een prototype dat de gewenste management-informatie genereert om tot een optimaal beheer van het individuele dienstverleningsproces voor de cliënt te komen.

Praktische informatie

Doelgroep: verstandelijk gehandicapten
Locatie: landelijk
Startdatum: oktober 1994

Participanten

- Fiad-Wdt, vereniging van instellingen voor dienstverlening aan mensen met een verstandelijke handicap
- Stichting voor zorg en dienstverlening aan mensen met een verstandelijke handicap SVG te Leiden
- SDG Noord-Hollands Noorden te Alkmaar
- NOVO te Groningen
- Stichting Keerkring te Rotterdam
- Afstemming vindt plaats met:
 - Nationaal Centrum Philadelphia Voorzieningen te Nunspeet
 - Stichting Pameijer te Rotterdam
 - Stichting S.P.C. 's Koonings Jaght en SVVG Velp
 - Nederlandse Vereniging Gehandicapten zorg (NVGz)

Beveiliging middels snelle in- en uitlogfaciliteiten

Contactadres

Dhr. H.U. van Piggelen
 Academisch Ziekenhuis Maastricht
 Postbus 5800, 6202 AZ Maastricht
 Telefoon: 043-874002

Beschrijving van het project

Het doel is om de gebruikersvriendelijkheid van geautomatiseerde toepassingen te vergroten door de ontwikkeling van een eenvoudige en toch betrouwbare in- en uitlogmogelijkheid, waarbij de gebruiker ondermeer afhankelijk van zijn werkplek snel toegang krijgt tot de gewenste functies in het informatiesysteem. Hierbij moet rekening worden gehouden met een beveiligingscomponent, die extra waarborgen geeft voor het uitsluitend geautoriseerd gebruik van deze snelle in- en uitlogfaciliteit. De voordelen van het projectresultaat zijn:

- intensiveren van het gebruik en verhoging van de acceptatiegraad van systemen, door het sterk vereenvoudigen van de als hinderlijk ervaren handelingen van in- en uitloggen;
- de verbetering van de beveiliging van de gebruikte informatiesystemen.

Praktische informatie

Doelgroep: gebruikers van geautomatiseerde informatiesystemen
 Locatie: landelijk
 Startdatum: augustus 1994

Participanten

- AZL
- AZM
- AZVU
- Stichting BAZIS

Trefwoordenregister

0-19 jarigen 221, 249, 254
0-4 jarigen 112-116, 212, 218, 253

activiteitenbegeleiders 63, 65, 68, 82, 84, 165, 170, 172, 229, 234, 239, 240, 327
adolescenten 51, 159, 217, 256, 320
agogen 219, 230
aids 326
alcoholisten 175, 205, 210
allochtonen 49, 65, 125, 188, 209
AMW 37, 56, 58, 68, 69, 75, 97, 105, 107, 118, 223-226, 247, 250, 253, 254, 256, 351
anesthesie 275, 345
apothekers 48, 257, 292, 296, 328
apparatuur 262, 296, 301, 310
arbeid 122, 182, 232, 237-247
arbeidsongeschiktheid 122
arbeidsrehabilitatie 122, 170, 172, 173, 175, 177, 178, 180, 182, 184, 186, 187, 188
arbeidstherapeuten 144, 198
artsen 68, 82, 124, 135, 136, 206, 221, 249, 292, 318, 335, 339, 365, 369
audiovisuele middelen 102, 114, 346
auditief gehandicapten 255
autisme 130
automatisering 48, 49, 95, 277, 284, 286, 337, 340-342, 349, 350, 356-358, 360, 362, 363, 365, 366, 371, 372, 375, 376, 377

B-verpleegkundigen 141, 144, 147, 165

begeleid wonen 191, 192, 194, 195, 196, 198, 232
begeleiding 217, 221, 228, 230, 232, 235, 238, 241-245, 270, 333
behandelplannen 134
bejaardenverzorgenden 40, 61, 63, 79, 107, 271, 352
bezigheidstherapeuten 97
bij- en nascholing 84, 264
blindheid 255

CAD 156
cara 308, 328
cardiologen 267
casemanagement 156, 157, 164, 165, 177, 198, 230, 280
cataract 345
centrale meldpunten 37, 39, 40, 56, 60, 75, 77, 252
chirurgen 270, 273, 275, 303
chronische patiënten 40, 71, 83, 91, 141, 144, 146, 149, 152, 162-167, 175, 189, 200, 259, 307, 314, 319, 324, 367, 369
cognitieve stoornissen 279
communicatiestoornissen 118, 256, 279
consultatie 72, 87, 266, 344
consultatiebureau-artsen 112, 291
consumentenorganisaties 277
continuïteit van de zorg 58, 67, 138, 156, 208, 271, 275, 288-291, 299, 300, 318, 348
couveuse afdelingen 291
creatief therapeuten 256

- crisisinterventie 149, 152
 CVA 305, 327
- dagbehandeling 68, 256
 dagbesteding 65, 94, 182, 184, 188,
 189, 190, 234, 235, 327
 dagverblijven 217, 219, 232, 242, 247
 dagverpleging 275, 345
 decubitus 271
 deeltijdbehandeling 116, 132, 255, 305
 deeltijdverzorging 63, 259
 dementie 83, 84, 85, 87, 90, 93, 94,
 110, 111, 233
 depressie 54
 dermatologen 257
 deskundigheidsbevordering 135, 154,
 271, 305, 312, 318
 diabetes mellitus 304, 320, 321, 322
 diagnostiek 159, 161, 218, 267, 305,
 337, 339
 diagnostische centra 337, 339
 dialyse 369
 diëtisten 289, 299, 304, 321, 322
 doofheid 255
 Drenthe 111, 132, 144, 151, 172, 232,
 239, 242, 262, 296, 308, 310, 319
 druggebruikers 202, 203, 205, 209, 326
- ECG 267
 echografie 46
 echtscheiding 118
 eenzaamheid 52, 54
 efficiency 75, 288, 340-342, 345, 347,
 354, 367
 ELGZ 35-67, 69-79, 83-87, 90, 94, 95,
 105-109, 112, 114, 117, 118, 135, 228,
 230, 233-238, 247-252, 256-269, 271,
 275, 288-291, 296, 299, 300, 301, 305-
 317, 319, 321, 322, 324, 328-331, 340,
 366, 367, 374
- ergotherapeuten 68, 71, 72, 82, 97, 134,
 188, 254, 271, 344
- farmacotherapie 292
 Flevoland 117, 356
 forensische psychiatrie 120
 Friesland 52, 98, 111, 147, 149, 224,
 259, 262, 296, 308, 310, 315, 319
 fysiotherapeuten 68, 71, 82, 90, 95, 97,
 111, 112, 232, 242, 254, 258, 262, 271,
 296, 303, 305, 308, 310, 323, 328, 344
- gedetineerden 120
 gedragsstoornissen 87, 218, 279
 gedragstherapeuten 226
 gehandicapten 35, 40, 49, 83, 230, 259
 Gelderland 44, 60, 61, 75, 84, 85, 90,
 109, 110, 118, 130, 136, 154, 164, 170,
 177, 191, 203, 209, 217, 218, 223, 234,
 241, 246, 250, 255, 256, 282, 284, 286,
 292, 303, 305, 328, 339
 gemeenten 37, 40, 52, 56, 60, 61, 67,
 105, 107, 157, 170, 178, 238, 240, 243,
 326
 gerontologie 69, 223
 gevangnissen 120, 202
 gezinshulpverlening 114, 117
 gezinsverpleging 200
 gezinsverzorgenden 37, 39, 40, 61, 69,
 74, 75, 83, 87, 90, 94, 95, 105, 107,
 117, 262, 271, 288, 289, 296, 298
 gezinsverzorging 39, 56, 58, 69, 87,
 261, 262, 296
 gezondheidscentra 46, 67, 90, 257, 258,
 261, 322, 328, 331
 gezondheidszorgvoorzieningen 307
 GG en GD 41, 47, 49, 54, 56, 58, 135,
 205, 267, 326, 328
 GGZ 89, 93, 98, 100-104, 111, 116,
 120-134, 136-200, 205-212, 340, 342,
 347, 348, 361, 366

- GMD 243, 247, 321
 groepsgewijze behandeling 321
 groepsleiders 116, 219, 223, 224, 226, 229, 242, 256
 Groningen(provincie) 91, 95, 111, 114, 125, 137, 157, 167, 173, 262, 271, 296, 299, 308, 310, 317, 319, 321, 327, 329, 374
 GVO 47, 48, 51, 53, 84, 277, 322
 GVT 230, 232
 gynaecologen 46
- hart- en vaatziekten 267, 307
 hernia 258
 hometraining 102, 114, 212
 huidaandoeningen 257
 huisartsen 37, 40, 43, 46, 48, 69, 71, 75, 77, 81, 90, 91, 98, 105, 112, 117, 135, 161, 254, 257, 258, 261-267, 270-273, 285, 288, 289, 296, 298, 300, 301, 304, 305, 308, 310, 314, 317, 322, 326-328, 331, 337, 339, 344, 364, 366, 367
 huisbezoeken 52, 53, 87, 114, 312
 huisvesting 110, 130, 157, 198, 205
 hulpmiddelen 324
- IMGZ 37, 68, 69, 75, 77-82, 91, 95, 97, 110, 215, 217, 219-226, 229, 232, 239-246, 253-255, 258, 261, 270-289, 292-307, 310-314, 318-320, 323, 326, 327, 333-340, 344-346, 349-354, 363-365, 369-372, 375-377
 indicatiecommissies 40, 67, 69, 91, 250, 302
 indicatiestelling 43, 230, 250, 259, 261, 288, 340
 informatiesystemen 48, 51, 277, 347, 369, 372, 375, 376, 377
 informatievoorziening 47, 282, 286, 364, 366, 374
- integrale zorg 39, 40, 56, 63, 67, 75, 95, 322
 integratie 40, 173, 322
 intercollegiale toetsing 219
 interdisciplinaire samenwerking 37, 58, 61, 75, 79, 87, 95, 109, 112, 300, 308, 332, 334, 349, 367
 internisten 135, 275, 317, 337, 345
- jeugdartsen 112
 jeugdgezondheidszorg 212, 214, 226, 228, 230, 233, 237, 247, 253
 jeugdhulpverlening 114, 159, 203, 210
- kanker 269, 270, 295, 317, 318
 kinder- en jeugdpsychiatrie 116
 kinderartsen 112, 320
 kinderbescherming 118
 kinderdagverblijven 221
 kinderpsychiaters 112, 159
 kleuters 212, 218
 korsakovsyndroom 169
 kraamverzorgenden 43, 44, 291
 kruisverenigingen 37, 39, 44, 53, 56, 58, 67, 69, 71, 79, 95, 105, 112, 114, 261, 271, 289, 291, 294, 295, 298-300, 312, 315, 321, 322, 331, 333, 374
 kwaliteit van de zorg 262, 275, 282, 286, 288, 296, 310, 319, 324, 340, 342, 345-350
 kwaliteit van het leven 71, 308, 310
 kwaliteitssystemen 345, 351
- laboratoria 304, 339, 369
 Leger des Heils 326
 lichamelijk gehandicapten 233, 234, 238, 249-254
 Limburg 37, 49, 89, 97, 105, 112, 129, 139, 143, 186, 192, 214, 281, 289, 291, 319, 322, 331, 337, 347, 354, 363, 377

- logeeropvang 249
 logopedisten 68, 112, 232, 242, 253,
 254, 305, 344
 longartsen 308, 310
 luchtwegaandoeningen 296, 310

 maatschappelijk werkers 37, 52, 77, 84,
 90, 95, 105, 111, 117, 118, 165, 172,
 188, 198, 206, 249, 252, 289, 300, 301,
 303
 management informatiesystemen 361,
 375
 manisch depressief 136
 mantelzorg 35, 41, 83-85, 94, 107, 271,
 301, 322, 329
 medische dossiers 356, 358, 359, 360,
 362
 medische hulpmiddelen 292
 meervoudig gehandicapten 215, 250,
 253
 MFE 208, 342, 356, 360
 miskraam 264
 MKD 114, 159, 218
 motorische stoornissen 254
 mytyl-scholen 254, 351

 nachtverpleging 259
 nazorg 288, 291, 299, 305
 neurologen 112, 258, 305, 317
 neurologische stoornissen 129, 254, 351
 nieren 369
 Noord-Brabant 39, 41, 47, 53, 56, 58,
 69, 94, 102, 120, 122, 141, 180, 182,
 189, 226, 237, 238, 245, 247, 252, 285,
 312, 319
 Noord-Holland 35, 54, 67, 71, 79, 87,
 104, 146, 152, 165, 188, 202, 205, 208,
 215, 261, 264, 266, 270, 280, 294, 314,
 326, 344, 346, 349, 358, 360, 361, 369,
 371, 372

 oefentherapeuten 323
 oncologie 273, 295
 onderwijsbegeleiding 254
 onderwijzend personeel 237, 245, 247,
 254
 ontslag 288, 289, 300
 ontwikkelingsstoornissen 112, 114, 212,
 218, 253
 oogartsen 304, 345
 opbouwwerkers 63
 operaties 303
 orthopedagogen 112, 159, 212, 215,
 218, 221, 232, 253, 254, 273
 orthopedie 303
 ouder-kind relatie 116, 210
 ouderen 40, 49, 52-110, 131, 132, 139,
 154, 281, 294, 303, 334, 344, 372
 ouderenbonden 54, 56, 58, 61
 ouderenwerk 37, 58, 60, 61, 63, 74, 85,
 94, 105, 107
 ouderenzorg 52, 56, 58, 77
 ouders 112, 114, 116, 118, 215, 253,
 318
 ouderverenigingen 212, 249, 253
 oudervoorlichting 215, 253
 Overijssel 43, 81, 156, 194, 200, 219,
 324, 350

 PAAZ 138, 156, 161, 178, 356
 paramedici 69, 335, 351, 353
 pasgeborenen 43, 291
 pastoraal werkers 223, 335
 patiëntenorganisaties 49, 285, 304, 314,
 327
 patiëntenvoorlichting 49, 252, 270, 271,
 277, 284-286, 328, 371
 pedagogen 212, 215, 224, 228
 persoonlijkheidsstoornissen 134
 pijn 267
 pijnbestrijding 295, 317

- podotherapeuten 304
poliklinieken 275, 291, 312, 315
politie 202, 205
posttraumatische stress-stoornis 124
praktijkbegeleiding 237, 246, 247
preventie 54, 67, 114, 122, 136, 210, 269, 310, 312
probleemgezin 117, 157
protocollen 87, 90, 135, 258, 264, 271, 275, 299, 301, 303, 307, 312, 318, 322, 329, 331, 367, 374
psychiaters 116, 124, 131, 134-137, 144, 147, 165, 172, 188, 198, 206, 266, 326
psychiatrische patiënten 131, 132, 136-157, 159, 162-167, 170-173, 178, 180, 186-200, 342, 347, 348, 356, 359, 360-362, 366
psychiatrische ziekenhuizen 93, 132, 136, 138, 141, 149, 151, 152, 156, 161, 162, 165, 169-173, 178, 182-186, 188, 198, 347, 359, 362
psycho-educatie 136, 137, 162
psychofarmaca 136
psychogeriatric 89, 93, 98, 100, 102, 104
psychogeriatric patiënten 75, 91, 94-97, 107-110, 340, 344, 358
psychologen 84, 97, 111, 116, 120, 134, 135, 147, 165, 172, 188, 198, 206, 221, 224, 242, 250, 256, 305, 320, 326, 344, 351
psychosen 136, 137, 162
psychosociale problemen 159, 269, 366
psychosomatiek 127
psychotherapeuten 124, 131

radiologische afdelingen 317, 339
reactivering 281, 308
realiteitsoriëntatie 84

resocialisatie 175, 203, 281
reuma 312, 314, 315, 323
revalidatie-artsen 250, 254, 305, 351
revalidatiecentra 72, 250, 254, 327, 351
RIAGG 37, 49, 54, 58, 85-89, 93, 94, 105, 114, 117, 120-124, 130, 132, 135, 136, 138, 141, 146, 149, 152, 154, 156, 159, 161, 162, 165, 169, 170, 178, 182-186, 188, 191, 205, 259, 261, 305, 342, 356, 359-362
RIWB 146, 149, 156, 165, 170, 178, 182-186, 189, 191, 192, 194, 196, 359, 360
RIGG 135, 159, 165, 169, 178
Rode Kruis 83, 233

samenwerking 41, 54, 67, 118, 125, 132, 135, 138, 147, 165, 178, 180, 229, 240, 305, 312, 329, 331, 360
schildklierandoeningen 337
schoolkinderen 159, 210, 217, 228, 237, 256, 296, 318, 328, 351
smart-card 367, 369
sociaal-psychiatrisch verpleegkundigen 84, 114, 131, 135, 136, 144, 147, 156, 165, 188, 191
sociale werkvoorziening 245
somatiek 68, 69, 75, 81, 91, 97, 266, 344
sondevoeding 299
specialisten 271, 280, 285, 288, 289, 291, 298, 300, 301, 331, 339, 353
stemmingsstoornissen 134, 279
substitutie 75, 82, 95, 143, 144, 147, 151, 161, 167, 195, 303, 321, 334
suicidepogingen 135

technologie 284, 295, 324, 342, 364, 374
telefonische bereikbaarheid 39, 72

- telefonische consulten 72, 291
 terminale zorg 75, 91, 259, 294, 295, 326, 329-335
 thuislozen 157, 326
 thuiszorg 35, 37, 40, 44, 54, 61, 63, 67, 69-75, 79, 83, 84, 89, 91, 94, 95, 100, 102, 105, 107, 139-147, 214, 224, 226, 233, 252, 259, 262, 269, 270, 273, 275, 288, 289, 292, 295, 296, 298, 299, 301, 308, 310, 314, 324, 329, 333, 334, 367, 374
 transmurale zorg 273, 288, 289, 294, 295, 301, 305, 307, 314, 315
 transparant 48-51, 277, 282-284, 286, 340-342, 346-350, 356-364, 366, 367, 371, 372, 375-377
 universiteiten 135, 212, 307, 337, 366
 Utrecht (provincie) 46, 48, 51, 83, 100, 127, 229, 235, 257, 318, 334, 348, 353, 365, 375
 verkeerde bed 97, 302
 verloskundigen 43, 46, 264
 verpleeghuisartsen 69, 82, 91, 95, 97, 111, 303, 326, 327, 344
 verpleeghuizen 37, 56, 58, 67-69, 72, 75, 81, 82, 84, 85, 91, 94-104, 107-111, 252, 259, 261, 271, 279, 298, 302, 303, 327, 333, 335, 340, 344, 349, 352, 372
 verpleegkundigen 68, 69, 91, 97, 135, 172, 206, 214, 224, 249, 252, 259, 270-273, 280, 281, 285, 288-295, 299, 300, 303, 307, 318, 320, 326, 333, 335, 345, 351-354, 369
 verpleegplannen 348
 verslaafden 175, 206, 208
 verslavingszorg 157, 202, 203, 206-210
 verstandelijk gehandicapten 212-247, 253, 375
 verzorgingshuizen 37, 54, 61, 63, 67, 74, 77, 79, 81, 82, 94, 98, 107, 109, 132, 154, 259, 261, 298, 302, 326, 327, 334, 344, 352
 visueel gehandicapten 255
 vluchtelingen 127
 vrijwilligers 35, 37, 40, 41, 52-54, 60, 61, 68, 74, 83, 85, 94, 97, 105, 107, 110, 221, 230, 233, 234, 242, 243, 281, 329, 333, 335, 345
 vrouwen 43, 120, 187, 206, 208
 vrouwenhulpverlening 41, 187, 206, 208
 vto 212
 wachtlijsten 95, 228, 302, 364, 365
 wijkverpleegkundigen 35-40, 53, 60-63, 67, 71, 74, 75, 79, 83, 84, 90, 91, 94, 95, 105, 107, 117, 258, 259, 262, 269-275, 285, 288, 289, 294-301, 305, 308, 310, 312-315, 322, 324, 328-331, 334, 374
 wijkzorgenverzorgenden 71, 74, 75, 259, 271, 288, 289, 324, 331, 334
 woningbouwverenigingen 37, 61, 105, 110, 157, 205
 woonvormen 61, 104-111
 Z-verpleegkundigen 228
 Zeeland 82, 93, 161, 210, 319
 zelfhulpgroepen 41
 zelfstandig wonen 37, 52, 60, 61, 63, 65, 67, 72, 74, 105, 107, 230, 252
 zelfzorg 307, 320
 ziekenhuizen 49, 56, 58, 97, 112, 117, 258, 261, 262, 269-277, 280-308, 312-320, 323, 331, 337, 339, 345, 346, 350, 353, 354, 363-365, 369, 371
 ziekenverzorgenden 40, 63, 68, 82, 95, 97, 110, 111, 259, 271, 281, 326, 327, 335, 344, 352

ZMLK-scholen 237, 245, 247
zorg op maat 35, 43, 58, 60-63, 74, 79,
82, 83, 149, 151, 152, 224, 230, 340
zorgbemiddelaars 37, 63
zorgcoördinatie 58, 75, 87, 162-167,
241, 271, 289, 319, 349
zorgplannen 58, 79, 81, 219, 352
zorgverzekeraars 46, 67, 68, 75, 91,
110, 230, 254, 270, 277, 280, 295, 298,
301, 302, 305, 314, 326, 340, 345, 367
Zuid-Holland 43, 63, 65, 68, 72, 74, 77,
116, 124, 131, 138, 159, 162, 169, 175,
178, 184, 187, 190, 195-198, 206, 212,
221, 228, 230, 233, 243, 249, 253, 254,
267, 269, 279, 295, 298, 302, 304, 319,
320, 323, 333, 335, 340, 345, 351, 352,
359, 364, 366
zwakzinnigeninrichtingen 214, 215,
223-230, 239-241
zwangerschap 46, 264

Lijst van afkortingen

ADL	Activiteiten van het Dagelijks Leven
AMW	Algemeen Maatschappelijk Werk
APZ	Algemeen Psychiatrisch Ziekenhuis
AWBZ	Algemene Wet Bijzondere Ziektekosten
CAD	Consultatiebureau voor Alcohol en Drugs
DVO	Dagverblijf voor oudere verstandelijk gehandicapten
ELGZ	Eerstelijnsgezondheidszorg
GGD	Gemeentelijke Geneeskundige Dienst
GG en GD	Gemeentelijke Geneeskundige en Gezondheidsdienst
GGZ	Geestelijke Gezondheidszorg
GMD	Gemeenschappelijke Medische Dienst
GOW	Gecoördineerd Ouderenwerk
GVO	Gezondheidsvoorlichting- en opvoeding
GVT	Gezinsvervangend Tehuis
IMGZ	Intramurale Gezondheidszorg
MFE	Multifunctionele Eenheid
MKD	Medisch Kleuter Dagverblijf
MLK	Moeilijk lerende kinderen
NHG	Nederlands Huisartsen Genootschap
NIZW	Nederlands Instituut voor Zorg en Welzijn
PAAZ	Psychiatrische Afdeling Algemeen Ziekenhuis
PC	Psychiatrisch Centrum
RIAGG	Regionaal Instituut voor Ambulante Geestelijke Gezondheidszorg
RIBW	Regionale Instelling Beschermende Woonvormen
RIGG	Regionale Instelling voor Geestelijke Gezondheidszorg
SEV	Stichting Experimenten Volkshuisvesting
SPD	Sociaal Pedagogische Dienst
SPV	Sociaal-psychiatrisch verpleegkundige
VTO	Vroegtijdige Onderkenning van Ontwikkelingsstoornissen
WBO	Wet op de Bejaardenoorden
ZMLK	Zeer moeilijk lerende kinderen

